

แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก



วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎฐิบัณทิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษจิกายน 2566

ลิตสิทฐิเป็นขงมหาวิตยาลัยพะเยา

แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก



วิทยานิพนธ์เสนอมหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษจิกายน 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

STRATEGIC DEVELOPMENT GUIDLINES FOR EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT
OF THE BASIC EDUCATIONAL SCHOOLS IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR



TARATHIP WONGKEAW

A Dissertation Submitted to University of Phayao
in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Doctor of Philosophy Degree in Educational Administration
November 2023
Copyright 2023 by University of Phayao

วิทยานิพนธ์

เรื่อง

แนวทางการพัฒนาศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ของ ธราริป วงษ์แก้ว

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดนุลดา จามจური)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทิว)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนารงค์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(รองศาสตราจารย์ ดร. โกศล มีคุณ)

..... คณบดีวิทยาลัยการจัดการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักษิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
ผู้วิจัย:	ธราธิป วงษ์แก้ว, วิทยานิพนธ์: กศ.ต. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา:	รองศาสตราจารย์ ดร. ศักดิ์ชัย นิรัญทวี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนางรงค์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ เอี่ยมมงคลี
คำสำคัญ:	การพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา, เขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออก

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) ศึกษารูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) สร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 230 โรงเรียน โรงเรียนละ 2 คน รวม 460 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง รวม 230 ตัวอย่าง

ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด 2) การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผลด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย และยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อยู่ในระดับมาก

Title: STRATEGIC DEVELOPMENT GUIDELINES FOR EDUCATION QUALITY DEVELOPMENT OF THE BASIC EDUCATIONAL SCHOOLS IN EASTERN ECONOMIC CORRIDOR

Author: Tarathip Wongkeaw, Dissertation: Ph.D (Educational Administration), University of Phayao, 2023

Advisor: Associate Professor Dr. Sakchai Nirunthawee Co–advisor Associate Professor Dr.Achara Whattananarong Assistant Professor Dr.Somsak Aeamkongsee

Keywords: development strategy, Eastern Economic Corridor : EEC

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study causal factors of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor. 2) to study the theoretical schema of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor. 3) to create and evaluate the strategic of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor by Research and Development: R & D including 2 phases : Phase 1: the study of causal factors of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor. Phase 2 : the created and evaluated the strategic of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor. The research sample consisted 460 from 2 (school administrator and teacher) in 230 schools of the Basic Educational School in Eastern Economic Corridor random to 230 sampling

The research results were found as follows; 1) The causal factors of the Basic Educational School about Educational Quality Development in Eastern Economic Corridor in 4 part, administrators, teachers, communities, and original affiliation. 2) There are 5 of Educational Quality Development of Basic Educational School in Eastern Economic Corridor; stability,competition ability building, developing potential for all and go to the learning society, equitable society building, and caring environment. 3) The strategy for improving the quality of education management in schools in the Eastern Economic Corridor consists of 5 strategies: Strategy 1: Executives are the leaders of change. Strategy 2: Teachers are well–versed in modern sciences that are necessary for student development in the Eastern Economic Corridor Strategy 3: Building a network of participation with all sectors to strengthen the potential in the proactive area Strategy 4: Improving the Efficiency of the Tracking System review and evaluation with a modern management system and strategy 5: education management to respond to changes and live a new way of life and the results of suitability and possibilities assessment were at a high level.

กิตติกรรมประกาศ

ดุชฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จโดยสมบูรณ์เป็นที่เรียบร้อยด้วยความเมตตาและกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย นิรัญทวิ ประธานกรรมการที่ปรึกษาดุชฎีนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. อัจฉรา วัฒนานรงค์ กรรมการที่ปรึกษาดุชฎีนิพนธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมศักดิ์ เอี่ยมคงสี กรรมการที่ปรึกษาดุชฎีนิพนธ์ ในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อันทรงคุณค่า พร้อมทั้งให้คำปรึกษาตลอดจนแนะนำแนวทางในการศึกษาค้นคว้า ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขดุชฎีนิพนธ์ทุกขั้นตอน ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจเป็นอย่างยิ่งและขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และแนวคิดอันเป็นประโยชน์ในการวิจัยให้สมบูรณ์และมีคุณภาพ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อพงษ์ศักดิ์ คุณแม่สุชีรา วงษ์แก้วเป็นอย่างสูง ที่ให้โอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยอย่างเต็มที่ คอยห่วงใยและเป็นกำลังใจให้ด้วยดีเสมอมา ขอขอบคุณพี่ เพื่อน น้องทุกคนที่ช่วยเหลือโดยเฉพาะ ดร.จตุพันธ์ รุจิรานุกูล ที่ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุดนี้ขอขอบคุณผู้เขียนตำราและงานวิจัยต่างๆ ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษาและใช้เป็นข้อมูลอ้างอิง

ธราธิป วงษ์แก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามของการวิจัย.....	5
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
ประโยชน์ของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	13
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและประเมินยุทธศาสตร์	20
3. นโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	40
4. การพัฒนาด้านการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	52
5. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	94

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	121
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	139
ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	139
ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	146
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	152
ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	153
ระยะที่ 2 การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	171
การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	187
บทที่ 5 บทสรุป	196
สรุปผลการวิจัย	197
อภิปรายผลการวิจัย	198
ข้อเสนอแนะ	218
บรรณานุกรม	219
ภาคผนวก	229
ภาคผนวก ก รายงานผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	230
ภาคผนวก ข รายงานผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์	231
ภาคผนวก ค ผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์รายบุคคล	232
ภาคผนวก ง แบบสอบถามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	233

ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาขอโรงเรียน
 ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก..... 244

ภาคผนวก ฉ แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาขอโรงเรียน
 ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก..... 245

ประวัติผู้วิจัย 250



สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์.....	74
ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรเชิงสาเหตุที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	115
ตาราง 3 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	140
ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัด (n=230)	154
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=230)	155
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านผู้บริหาร (n=230).....	156
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านครู (n=230).....	157
ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านชุมชน (n=230).....	158
ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด (n=230).....	159
ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านการจัดการ (n=230).....	160

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=230).....	161
ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านความมั่นคง (n=230)	162
ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้าง ความสามารถในการแข่งขัน (n=230)	163
ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (n=230).....	164
ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้างโอกาส ความ เสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม (n=230).....	165
ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้างคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (n=230)	167
ตาราง 17 น้ำหนักองค์ประกอบในโมเดลของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	169
ตาราง 18 ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมในโมเดลสมการโครงสร้าง ของตัวแปรทำนาย	170
ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30).....	188
ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของพันธกิจในยุทธศาสตร์ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก (n=30)	189

ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 1 และ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)	190
ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 2 และ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)	191
ตาราง 23 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 3 และ ยุทธศาสตร์ที่ 3 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)	192
ตาราง 24 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 4 และ ยุทธศาสตร์ที่ 4 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)	193
ตาราง 25 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 5 และ ยุทธศาสตร์ที่ 5 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)	194



สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพ 1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	8
ภาพ 2 แสดงกระบวนการวิจัยทั้ง 2 ระยะ.....	151
ภาพ 3 โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก.....	168



บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจโลกในปัจจุบัน ส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเร่งพัฒนาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดจนการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจภายในประเทศมิให้จำกัดขอบเขตอยู่เฉพาะภายในประเทศตนเองเท่านั้น โดยเฉพาะด้านการค้าในระบบเศรษฐกิจปัจจุบัน การขนส่งคมนาคม การติดต่อสื่อสารที่สะดวกรวดเร็ว ทันสมัย ประกอบกับเทคโนโลยีที่เข้ามาเกี่ยวข้องในระบบเศรษฐกิจทำให้ประเทศต่าง ๆ มีโอกาสและสามารถทำการค้าระหว่างประเทศได้มากขึ้น สะดวกมากขึ้นและรวดเร็วยิ่งขึ้น ทำให้การแข่งขันด้านเศรษฐกิจของโลกเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย รัฐบาลไทยโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีนโยบายพัฒนาประเทศไทย ด้วยการลงทุนด้านอุตสาหกรรมเพื่อการต่อยอดอุตสาหกรรมเดิมที่มีอยู่ และจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor : EEC) ที่ครอบคลุมพื้นที่สามจังหวัด อันได้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรีและระยอง รวมถึงเขตจังหวัดอื่นที่ติดต่อหรือเกี่ยวข้องตามที่คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกกำหนดเพิ่มเติมโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปฏิรูประบบเศรษฐกิจของประเทศไทยและยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น รับผิดชอบต่อสังคม มีการบริโภคที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับกฎระเบียบของประชาคมโลก มีศักยภาพในการแข่งขันทุกด้านและการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศโดยรวม ตลอดจนการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่พื้นที่ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม พร้อมนี้รัฐบาลได้ดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานภายในประเทศ เพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจของประเทศ เช่น การคมนาคมและการขนส่งพื้นฐานทั้งสนามบิน ท่าเรือ ถนน ระบบโทรคมนาคม ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ และโลจิสติกส์ ให้เชื่อมโยงพื้นที่ส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายของประเทศไทยอย่างบูรณาการตามนโยบายการพัฒนาประเทศภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ Thailand 4.0 “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 30)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จึงได้เสนอโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor Development) ต่อคณะรัฐมนตรี ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2559 ซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบตามที่เสนอและมอบหมายให้นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รองนายกรัฐมนตรี ร่วมกับกระทรวงคมนาคม กองทัพอากาศ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันพิจารณาจัดทำรายละเอียดโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก ตามข้อสั่งการของนายกรัฐมนตรีเพื่อรองรับระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มในการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นในอนาคตและให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมทุกด้านภายในปี 2561 ทั้งนี้พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ในฐานะหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติได้มีคำสั่ง ที่ 2/2560 เรื่อง การพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สั่ง ณ วันที่ 17 มกราคม 2560 ให้กำหนดมาตรการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกหรือ EEC ให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว (กฤตกร จินดาวัฒน์, 2559, หน้า 2)

ปัจจุบันมีการตราพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2561 เพื่อเป็นกฎหมายรองรับการกำหนดแนวทางการพัฒนาและกำหนดองค์กรที่รับผิดชอบการดำเนินการสาธารณะสำคัญโดยสรุปดังกล่าวกำหนดให้มีการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษไม่ต้องอยู่ภายใต้โครงการบริหารราชการส่วนภูมิภาค แต่ให้อยู่ภายใต้การอำนวยการของ "คณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก" ซึ่งมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานที่จะทำหน้าที่บริหารงานตามแนวทางของภาคเอกชนมากกว่าราชการ ทั้งนี้เพื่อให้มีความคล่องตัวและมีความยืดหยุ่นมากกว่าการบริหารงานราชการทั่วไป (ทวิศักดิ์ สุททกวาทิน, 2566, สื่อออนไลน์)

จากความเป็นมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหรือการมองว่า เขตพัฒนาพิเศษ มีการพัฒนาหรือไม่ จะพิจารณาจาก "คุณภาพของคน" และตัวบ่งชี้ที่บอกคุณภาพคือ "การศึกษา" ที่เป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาให้มีคุณภาพ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้มี "ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา" เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจะต้องเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ โดยให้ผู้เรียนรู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหาเป็นและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งเป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาให้เต็มศักยภาพ เพื่อเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีการพัฒนาที่สมดุลรอบด้าน ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ ประเทศไทยจัดให้มีระบบ

การประกันคุณภาพการศึกษาโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 6 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาจะต้องมีมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา แม้ว่าการพัฒนาให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จะผ่านไปแล้วช่วงระยะหนึ่งคือ รอบทศวรรษที่ผ่านมา (พ.ศ. 2542 - 2551) กระแสสังคมก็ยังมี การวิพากษ์วิจารณ์ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย ก็ยังไม่สามารถบอกได้ชัดเจนว่ามีคุณภาพจริงหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง สถานศึกษาไม่สามารถสร้างระบบคุณภาพให้เกิดได้อย่างจริงจัง มีการมุ่งเน้นการปรับปรุงเพื่อให้ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานจากการประเมินภายนอกเท่านั้น (สำนักงานรับรองมาตรฐานประเมินคุณภาพการศึกษา, 2552, หน้า 24-25)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา และทั้ง 3 จังหวัดเป็นจังหวัดที่อยู่ในการกำกับดูแลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตตรวจราชการภาค 8 ในแต่ละจังหวัดมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของโรงเรียน การบริหารจัดการของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จะใช้รูปแบบการบริหารจัดการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด คือการบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นโยบายและยุทธศาสตร์ที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการก็จะถูกกำหนดมาจากกระทรวงศึกษาธิการและส่งผ่านมายังสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมจึงไม่ได้ถูกออกแบบมาให้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกโดยเฉพาะ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี, 2564)

จากผลการประเมินภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554 - 2558) ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ทำให้ทราบว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตระยองชลบุรีภาคตะวันออก ไม่ได้ได้รับการรับรองมาตรฐานครบทุกสถานศึกษา โดยสถานศึกษาที่ไม่ผ่านการประเมินส่วนใหญ่นั้นมีระดับคุณภาพมาตรฐานขั้นต่ำเป็นส่วนมากในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะมาตรฐานด้านผู้เรียน เห็นได้จากนักเรียนอ่านไม่คล่อง ขาดคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ได้มาตรฐานตามที่กำหนดนั้นทุกส่วนทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนสถานศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะโรงเรียนต่าง ๆ ยังต้องการความ

ช่วยเหลือสนับสนุนจากทุกภาคส่วน และสำหรับแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพ การศึกษานั้น สถานศึกษาต่าง ๆ จะมีแผนเป็นกรอบและแนวทางในการดำเนินงานและมีการ มอบหมายผู้รับผิดชอบอยู่แล้วแต่อาจจะไม่ได้ดำเนินการได้ครอบคลุมสอดคล้องกับมาตรฐาน ไม่ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ไม่มีการตรวจสอบทบทวนหรือวิเคราะห์ประเมินผลการ ดำเนินการ หรือแม้แต่การนำผลที่ได้ไปแก้ไขปรับปรุงพัฒนา การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ สอง (พ.ศ.2552 - 2561) รัฐบาลมุ่งเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยมี เป้าหมายหลักสามประการ คือ พัฒนาคูณภาพมาตรฐานการศึกษาการเรียนรู้ของคนไทยเพิ่ม เพิ่มโอกาสทางการศึกษา เรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาค ส่วนในการบริหารจัดการศึกษา โดยมีกรอบการปฏิรูปการศึกษา 4 ประการ คือ พัฒนาคนไทย ยุคใหม่ พัฒนาคูณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคูณภาพสถานศึกษาแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่และพัฒนา คุณภาพการบริหารจัดการยุคใหม่ การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จย่อมต้องอาศัย ปัจจัยหลักหลายอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยระดับปฏิบัติคือระดับสถานศึกษาที่ผู้บริหาร สถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุจุดหมายของ การศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถภาพและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการ จัดการศึกษาผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถและมีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อ ดำเนินการให้บรรลุความสำเร็จตามเป้าหมายและจุดมุ่งหมายของการบริหาร (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 4)

จากการจัดการด้านคุณภาพการศึกษา ผลการพัฒนายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และ ต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย ส่วนประเด็นคุณธรรม จริยธรรมของเด็กและเยาวชนยังต้อง มีการพัฒนาเพิ่มขึ้น นอกจากนี้คุณภาพของกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มี ทักษะ และคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้อง มีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิต กำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น (แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579, หน้า ๑)

จากปัจจัยและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมือง สังคม ศาสนา การศึกษา ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนสิ่งแวดล้อมรอบตัว กอปรกับการพัฒนาประเทศ ไทยกำลังดำเนินไปอย่างรวดเร็ว การศึกษาก็จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และจะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับความเป็นจริงหรือความต้องการของพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะ

พื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีความต้องการกำลังคนเป็นจำนวนมากในหลายสาขาวิชาชีพ แต่แนวทางหรือแผนงานในการพัฒนากำลังคนที่จะก้าวเข้าสู่การทำงานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกส่วนใหญ่เน้นการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษาและกำลังคนในระดับอุดมศึกษา ทำให้การผลิตกำลังคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จะส่งต่อสายอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา ยังไม่มีแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกนำไปใช้โดยเฉพาะ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่ามีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาดังกล่าว จึงสนใจศึกษาหาแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งจะต้องมีความชัดเจนในการปฏิบัติ เห็นความเป็นรูปธรรม สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีในอนาคต ด้วยการจัดการศึกษาตามยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม สอดคล้องต่อความต้องการของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและความต้องการของพื้นที่ ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาประเด็นยุทธศาสตร์เพื่อสร้างรูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำถามของการวิจัย

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีอะไรบ้าง
2. รูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ หรือไม่
3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเหมาะสม และเป็นไปได้ หรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. เพื่อศึกษารูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

3. เพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. ขอบเขตด้านประชากรและผู้ให้ข้อมูล

2.1 ประชากรในการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 757 โรงเรียน

2.2 ผู้ทรงคุณวุฒิในการสร้างและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป ไม่น้อยกว่า 10 ปี เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางแผนนโยบายทางการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ นโยบายด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2.3 ผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จำนวน 30 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือน มิถุนายน 2564 ถึงเดือนพฤษภาคม 2566

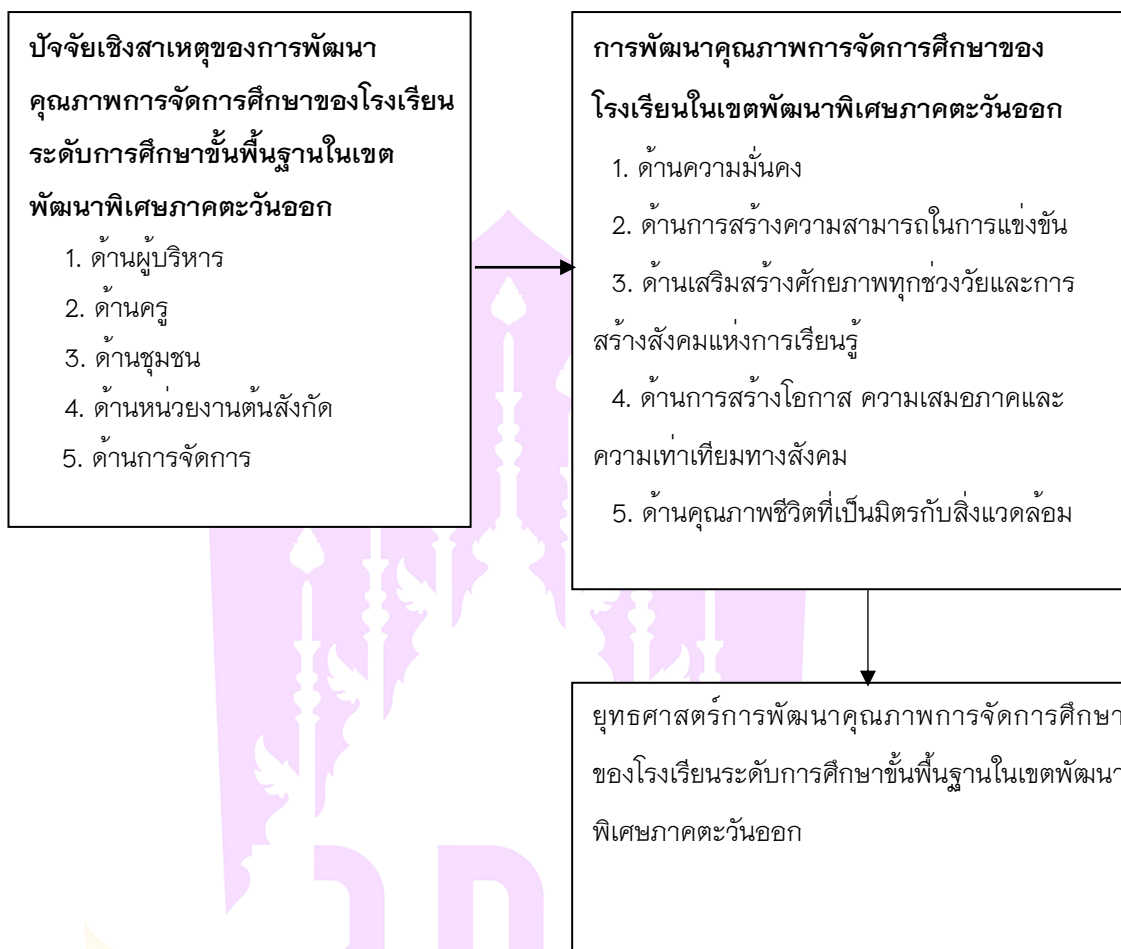
4. ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง

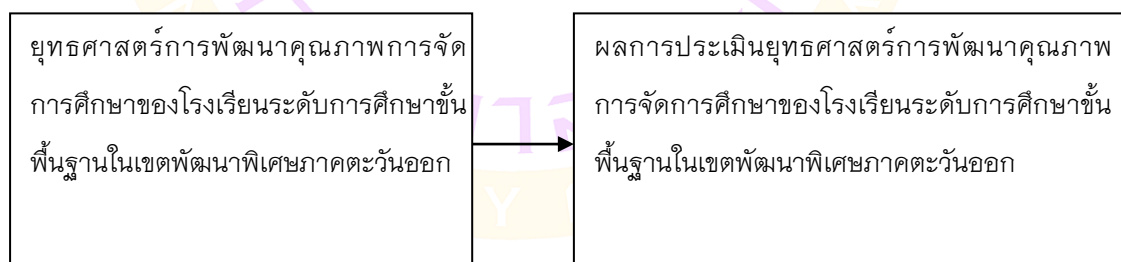
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้ศึกษาแนวคิดการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา แผนพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นโยบายยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคณาภพการศึกษา การประเมินประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์ แนวคิดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สภาพทั่วไปและปัญหาของโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง จากนักวิชาการ นักการบริหารที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์ การประเมินตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standards of Education Evaluation ประกอบด้วย ด้านความถูกต้องและเหมาะสม (Accuracy Standard and Propriety Standard) ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ (Feasibility Standard and Utility Standard) ดังภาพ 1

ระยะที่ 1



ระยะที่ 2



ภาพ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
2. ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมสอดคล้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สามารถนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้กำหนดแนวทางการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สภาพเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก บนพื้นฐานของการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การศึกษารูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง แนวทางในการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธานและภารกิจของการจัดการศึกษาและมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของต้นสังกัดและมาตรฐานการศึกษาของหน่วยประเมินภายนอก โดยมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนที่สามารถประเมินและตรวจสอบได้อย่างมีประสิทธิภาพให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด เป็นทิศทางในการดำเนินงานที่ชัดเจน มีวิธีการดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป้าหมายและเวลาที่กำหนดให้มีคุณภาพ

โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาภาคบังคับ ในระดับชั้นประถมศึกษาถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และตั้งอยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง พื้นที่ในจังหวัด ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยองที่ได้รับการประกาศให้เป็นเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามพระราชบัญญัติเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2561

การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้จากการวัดด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจากความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

รูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษา หมายถึง โครงสร้างความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตามในลักษณะขององค์ประกอบของโมเดลสมการโครงสร้าง ซึ่งสร้างขึ้นจากหลักการและเหตุผลในเชิงทฤษฎี

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้บริหาร หมายถึง องค์ประกอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ การส่งเสริมการบริหารจัดการในสถานศึกษา ความรู้ของผู้บริหาร ความคิด/ความเข้าใจต่อการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

2. ด้านครู หมายถึง องค์ประกอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ความรู้ของครู เทคนิคการสอน ทักษะวิชาชีพ และการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลง

3. ด้านชุมชน หมายถึง องค์ประกอบของการให้ความร่วมมือและเป็นภาคีเครือข่าย โดยบุคคล องค์กร หน่วยงานและชุมชน ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ด้าน บทบาทการเป็นภาคีเครือข่ายและด้านการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการ การศึกษา

4. ด้านหน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง องค์ประกอบของการดำเนินงานตามนโยบาย และภารกิจของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ใน 3 จังหวัดคือ ชลบุรี ระยอง และ ฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ด้านการปฏิบัติงานใน การกำกับ ติดตามและถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ และด้านขวัญกำลังใจในการทำงานของ บุคลากร

5. ด้านการจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมาย ของ องค์กร ประกอบด้วย การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้าง นวัตกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย การส่งเสริม วัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก และการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการศึกษาเชิงบูรณาการ

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออก หมายถึง การพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่ เขตพัฒนาภาคตะวันออก โดยการส่งเสริมให้นักเรียนมีศักยภาพในการเรียนรู้ หรือแสวงหาความรู้ ใหม่ มีศักยภาพในการทำงานใหม่ ๆ ตลอดจนมีการจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงความเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อมและมีศักยภาพตลอดจน ความมั่นคงทางสังคม ความมั่นคงทางวัฒนธรรม ความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่ยึดเป็นแนวดำเนินการ ดังนี้

1. ด้านความมั่นคง หมายถึง การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้ นักเรียนมีความรักและเทิดทูนต่อสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมี คุณภาพ รวมไปถึงการดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตภายใต้การดำรงชีวิตวิถีใหม่

2. ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน หมายถึง การวางพื้นฐานความรู้ ความสามารถและทักษะระดับพื้นฐานที่เหมาะสมกับการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้นักเรียนมี ศักยภาพในการเตรียมการเพื่อศึกษาต่อและมีงานทำในอนาคต

3. ด้านเสริมสร้างศักยภาพทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ใน ศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่สามารถแสดงออกถึงความมีวินัยและมี

จิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า สามารถจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น มีทักษะความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

4. ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม หมายถึง ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมินและรายงานผล

5. ด้านคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และมีการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม



บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ” ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และแนวทางในการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและประเมินยุทธศาสตร์
3. นโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. การพัฒนาด้านการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
5. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาการจัดการศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553ก, หน้า 5) ซึ่งมีนักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาได้ให้ความหมายและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1.1 ความหมายของการพัฒนา

Swanson, and Holton (2009, อ้างถึงใน จิตติมา อัครธิติพงศ์, 2556, หน้า 93) ได้นิยามความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง กระบวนการสร้างพลังความรู้ ระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพหรือหาแนวคิดใหม่ ๆ ตามความต้องการเพื่อความอยู่รอด

สำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (2554, หน้า 52) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง การดำเนินงานตามจุดเน้น จุดเด่น ตามปรัชญา ปณิธาน พันธกิจ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553, หน้า 4) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาว่า หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้และเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อตนเองหรือพัฒนางาน

สรุป การพัฒนา หมายถึง กระบวนการปรับปรุงส่งเสริมบุคคลให้มีความรู้ความสามารถอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพเพื่อให้ผลงานที่เกิดขึ้นสนองความต้องการของตนเอง หรือองค์กรตามที่กำหนดไว้

1.2 ความหมายของคุณภาพการศึกษา

ประเทือง จุลวาทีน (2556, หน้า 1) ได้กล่าวถึงคำว่า “คุณภาพ” คือ สิ่งที่ถูกค่าพึงพอใจซึ่งหน่วยงานหรือองค์กรจะต้องผลิตสินค้า หรือบริการที่มีคุณภาพสอดคล้องกับความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) โดยจะต้องศึกษาความต้องการของลูกค้าด้วยวิธีการต่าง ๆ

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ (2557, หน้า 32) กล่าวว่า คุณภาพ คือ ผลผลิตที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2550, หน้า 22) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งหมายถึง ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีคุณภาพดีตามมาตรฐานหลักสูตรกำหนด

รัตนา ดวงแก้ว (2556, หน้า 7) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 12) กล่าวว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง ผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่าน และมีนิสัยใฝ่เรียนตลอดชีวิต มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจิตสาธารณะ มีระเบียบวินัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม จิตสำนึก และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รังเกียจการทุจริตต่อต้านการซื้อสิทธิ์ขายเสียง และสามารถก้าวทันโลก

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 11) ระบุถึงคุณภาพการศึกษา คือ สิ่ง que ผู้เรียนจบการศึกษาตามหลักสูตรแล้วจะต้องมีสมรรถนะที่สำคัญ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้รับการพัฒนาครบทุกกิจกรรม และมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

สรุป คุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพผู้เรียน ซึ่งหมายถึง ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์และสมรรถนะตามหลักสูตรกำหนด สามารถเรียนรู้และแสวงหาความรู้ เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 มีคุณธรรมจริยธรรม ยึดมั่นในระบอบการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

1.3 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา

จากการศึกษาคุณภาพการศึกษาซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามมาตรฐานการเรียนรู้เน้นการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนได้บรรลุตามมาตรฐานดังกล่าวจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ชีรศักดิ์ อุปโมยอชิตชัย (2563) ได้กล่าวว่า แนวคิดการจัดการศึกษา ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) อีกทั้งยึดตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs 2030) ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) อาทิ คุณภาพของคนทุกช่วงวัย การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศ ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ และวิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ (National Strategy) มาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาตินอกจากนั้น อนุสร หงษ์ขุนทด (2564) ได้เชื่อมโยงแนวคิดการจัดการศึกษา โดยสะท้อนแนวคิดการจัดการศึกษาสู่ 2 เป้าหมาย คือ เป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งกล่าวว่า 1) ประชาชนทุกคนเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานอย่างทั่วถึง 2) ผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายได้รับการบริการทางการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม 3) ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและเต็มศักยภาพ 4) ระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการลงทุนทางการศึกษาที่คุ้มค่าและบรรลุเป้าหมาย 5) ระบบการศึกษาที่สนองตอบและก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นพลวัตและบริบทที่เปลี่ยนแปลง และเป้าหมายด้านผู้เรียน คือ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยกำหนดเป็นคุณลักษณะ 3Rs 8Cs ประกอบด้วยคุณลักษณะต่อไปนี้ 3Rs ได้แก่ การอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) และการคิดเลขเป็น (Arithmetic) 8Cs ได้แก่ 1) **Critical thinking and problem solving** มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสามารถแก้ไขปัญหาได้ 2) **Creativity and innovation** การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม 3)

Cross-cultural understanding ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม 4) **Collaboration teamwork and leadership** คือ ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ 5) **Communication information and media literacy** มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ 6) **Computing and IT literacy** คือ มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี 7) **Career and learning skills** มีทักษะอาชีพและการเรียนรู้ 8) **Compassion** มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย

สรุป แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา มุ่งพัฒนาผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาที่มีคุณภาพได้ทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยนำยุทธศาสตร์ชาติ มาเป็นกรอบแนวคิดสำคัญในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ

1.4 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้นำองค์ความรู้ ทักษะจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาปฏิบัติและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย และมีจิตสำนึกสาธารณะที่ดีงาม เป็นคนมีปัญญาในการใช้ทักษะชีวิต การคิด การสื่อสาร การแก้ปัญหา และการใช้เทคโนโลยีและเป็นคนมีความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงโดยอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนหรือการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาคือ การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ดังนั้นหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนเมื่อได้รับการศึกษาจนจบหลักสูตรแล้ว จะมีสมรรถนะสำคัญ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีความรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และได้รับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์ของการศึกษาระดับพื้นฐาน โดยมีจุดหมาย คือ ให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญา

ของเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้อันเป็นสากล มีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต มีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และพลเมืองโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสังคมที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข เกิดสมรรถนะสำคัญ คือ มีความสามารถในการสื่อสาร มีความสามารถในการคิด มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตและมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เกิดผลเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่พึงมี คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ ผ่านการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระหลัก และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, หน้า 11)

นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กล่าวถึงการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกอย่างสันติ โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ประกอบด้วยสาระวิชาหลัก ความรู้ ทักษะ และระบบส่งเสริมการเรียนรู้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557, หน้า 60)

1. สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะ การใช้ภาษา ภาษาต่างประเทศ ศิลปะคณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ การปกครอง และหน้าที่พลเมือง
2. ความรู้สำคัญในการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 (21st Century Themes) ประกอบด้วย ความรู้เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม
3. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือทำงาน

4. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี (Information, Media, and Technology Skills) ประกอบด้วย ทักษะด้านสารสนเทศ ทักษะด้านสื่อ และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

5. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ (Life and Career Skills) ประกอบด้วย ความยืดหยุ่น และความสามารถในการปรับตัว ความคิดริเริ่ม และการชี้นำตนเอง ทักษะทางสังคม และทักษะข้ามวัฒนธรรม การเพิ่มผลิตภาพ และความรับผิดชอบ และความเป็นผู้นำ และความรับผิดชอบ

6. ระบบส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย มาตรฐาน และการประเมินหลักสูตร และวิธีการสอน การพัฒนาวิชาชีพ และสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้ว สถานศึกษาจะต้องจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายใต้ขอบข่ายและแนวการจัดกิจกรรม ที่เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น ในลักษณะเป็นกระบวนการเชิงบูรณาการโดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม และสามารถบูรณาการระหว่างกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมนักเรียน และกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ขอบข่ายการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ตอบสนองความสนใจ ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการทำให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของวิชาความรู้ อาชีพ และการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ตลอดจนเห็นแนวทางในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ เป็นกิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมจิตสำนึกการทำประโยชน์ต่อสังคมในลักษณะต่าง ๆ สนับสนุนค่านิยมที่ดีงามและเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และเป็นกิจกรรมที่ฝึกการทำงานและการให้บริการด้านต่าง ๆ ทั้งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อส่วนรวม เพื่อเสริมสร้างความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความเป็นพลเมืองดี และความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม มีแนวทางการจัดกิจกรรม โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจผ่านประสบการณ์ที่หลากหลาย ฝึกการทำงานให้สอดคล้องกับชีวิตจริง ตลอดจนสะท้อนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของผู้เรียน กิจกรรมที่จัดอาจจัดเป็นรายบุคคล รายกลุ่มทั้งในและนอกสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แบบรวมมือมากกว่าเน้นการแข่งขันบนพื้นฐานการปฏิบัติตามวิถีประชาธิปไตย และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่กิจกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, หน้า 7-8)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 69) ได้เสนอแนวทางการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้ แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน กำหนดแนวทางการพัฒนาผู้เรียน ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ประเมินตามเกณฑ์ที่กำหนด รายงานผลการประเมินเป็นระยะ สรุปและรายงานผลการประเมินให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557, หน้า 38) ได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้ ปลูกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ รวมทั้งมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและห่างไกลยาเสพติด ส่งเสริมสนับสนุนการใช้สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายเพื่อใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน สร้างความตระหนักและส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2554, หน้า 18) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังนี้ โรงเรียนต้องจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่เป็นจุดเน้นพร้อมทั้งผลักดัน ส่งเสริมให้ครูผู้สอนออกแบบและจัดการเรียนรู้ตามความถนัด ความสนใจเต็มศักยภาพของผู้เรียน การจัดการเรียนรู้พึงจัดให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตเน้นการปฏิบัติจริงทั้งในและนอกห้องเรียน โดยจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเวลาเรียน ใช้สื่อ เทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียน และเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ แสวงหาความร่วมมือจากชุมชนจัดแหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมในการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางวิชาการตลอดจนกำกับ ดูแล นิเทศ การจัดการเรียนรู้ อย่างสม่ำเสมอ และนำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครู ครูวัดผลและประเมินผลผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามจุดเน้นด้วยวิธีการ เครื่องมือที่หลากหลาย เน้นการประเมินตามสภาพจริง

รัตนา ดวงแก้ว (2556, หน้า 72) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จะต้องมีการกำหนดมาตรฐาน หรือตั้งความคาดหวังสูงในสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนบรรลุ มีการกำกับ ตรวจสอบ และเข้าให้การช่วยเหลือนักเรียน และการดำเนินการดังกล่าวจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครองนักเรียน องค์กรในพื้นที่และมีระบบให้คุณให้โทษต่อครูและผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้ พัฒนาค่านิยมขององค์กรในเรื่องการทำงานเป็นหมู่คณะ การเปิดเผย และความไว้วางใจ เปิดโอกาสและให้มีช่วงเวลาคุณภาพเพื่อสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ให้ครู

ได้มีโอกาสเรียนรู้และเข้าใจองค์การของตัวเองอย่างแท้จริง ทบทวนบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับความเป็นผู้นำและปรับให้ครอบคลุมถึงบทบาทของครู ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา และเน้นการมีส่วนร่วมการทำงานอย่างเป็นหนึ่งเดียว เตรียมครูให้เป็นผู้นำทางวิชาการและวิชาชีพของตนเองอย่างแท้จริง โดยให้ครูได้ออกแบบการพัฒนาตนเองนำเข้าสู่การปฏิบัติและประเมินความก้าวหน้าในวิชาชีพของตนเองได้ ผู้บริหารต้องให้เวลาและให้โอกาสครูในการพัฒนาคน สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม ประเมินคุณภาพครูอย่างเชื่อถือได้ พัฒนาคูสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พัฒนาระบบงบประมาณแบบมีส่วนร่วม

สรุป แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามกรอบแนวคิด ยุทธศาสตร์ชาติ ในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติจะต้องจัดให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน วิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนและเนื้อหาสาระที่จะทำการพัฒนาผู้เรียน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และมาตรฐานของการพัฒนา กำหนดค่านิยมขององค์กร กำหนดกิจกรรม วิธีการประเมินและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนด ต้องส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม สมรรถนะการเรียนรู้ คุณลักษณะอันพึงประสงค์และมาตรฐานวิชาการตามหลักสูตรกำหนด กิจกรรมที่กำหนดขึ้นต้องส่งเสริมและเน้นการเสริมสร้างประสบการณ์ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สนับสนุนให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาครู ผู้เรียน พร้อมทั้งแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ดำเนินงานตามแผน มีการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลและรายงานผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงพัฒนา และกำหนดยุทธศาสตร์เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างและประเมินยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงานไปสู่อุปการปฏิบัติ มีนักบริหาร และนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ ดังนี้

2.1 ความหมายของยุทธศาสตร์

ปัจจุบันสภาวะแวดล้อมและบริบทในการดำเนินงานต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงขึ้นตลอดเวลา การบริหารจัดการองค์กรจึงต้องมีทิศทางและมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนองค์กรให้ไปถึงจุดหมายที่ต้องการ (คณะ

ครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, หน้า 29) สำหรับความหมายของยุทธศาสตร์และการวางแผนยุทธศาสตร์ มีดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของยุทธศาสตร์ (Strategy) มีความหมายรวมถึง “จุดหมายปลายทาง (End) และวิธีการสู่จุดหมายปลายทาง (Means) เชิงนโยบาย” ซึ่งใช้ในการกำหนดนโยบายจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกองค์กร (SWOT) ตามหลักวิชาการ ส่วนคำว่า “กลยุทธ์” (Strategies) หมายถึง “วิธีการสู่จุดหมายปลายทาง (Means) ระดับปฏิบัติการและเป็นแนวทางเพื่อตอบสนองวิธีการสู่จุดหมายปลายทางระดับนโยบาย”

สมานิศ วิจิตร (2551, หน้า 1) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์บัญญัติมาจาก strategy มีความหมายสัมพันธ์ใกล้ชิดกับยุทธวิธี ซึ่งบัญญัติมาจาก tactics คำนี้จึงมักปรากฏอยู่ในบริบทเดียวกันโดย strategy จะใช้ในรูปแบบพจน์ ส่วน tactics จะใช้ในรูปแบบพหูพจน์ โดยเฉพาะในวงการทหารอาจใช้คำว่า กลยุทธ์แทนยุทธศาสตร์ และใช้กลวิธีแทนยุทธวิธี ทั้ง 4 คำ เป็นศัพท์รัฐศาสตร์ของราชบัณฑิตยสถานและยังมีใช้ในทางธุรกิจและทั่วไป ดังนั้น เมื่อความสัมพันธ์ระหว่าง strategy กับ tactics อาจสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) หมายถึง แผนปฏิบัติการโดยรวมเพื่อให้มีชัยเหนือข้าศึกหรือคู่แข่งเพื่อประสบความสำเร็จในธุรกิจเพื่อบรรลุเป้าหมาย เช่น ความก้าวหน้าของหน่วยงาน ส่วนยุทธวิธี หมายถึง วิธีการในระดับรายละเอียดที่นำมาใช้เพื่อดำเนินตามแผนยุทธศาสตร์ หรือแผนกลยุทธ์ที่วางไว้แล้ว

เกียรติชัย เอี่ยมวรเมธ (2552, หน้า 921) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ หมายถึง แผนและนโยบายการสู้รบซึ่งจะใช้ควบคู่กับยุทธศาสตร์

นิमित ผ่องจิต (2556, หน้า 30) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ หมายถึง วิธีการ (Ways) ที่จะนำพลังอำนาจ (Power) มาใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ (Objective) ที่กำหนดไว้ ยุทธศาสตร์จึงเป็นตัวเชื่อมระหว่างเครื่องมือ (Means) กับจุดมุ่งหมาย (Ends) แต่เครื่องมือและจุดมุ่งหมายมักจะไม่เหมาะสมกัน การที่จะหาวิธีการที่สามารถใช้เครื่องมือที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงจึงไม่ใช่เรื่องง่าย การค้นหาวิธีการที่เหมาะสมเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดจึงจำเป็นต้องนำมาประกอบการพิจารณา

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย (2557, หน้า 6) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ คือ แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงาน

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2554, หน้า 6) กล่าวว่ายุทธศาสตร์ คือ แนวทางหรือวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีอุปายกวิธีแบบยลในเชิงบวกภายใต้ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยหลายขั้นตอนตามที่หน่วยงานกำหนดไว้เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จ

ดำรงค์ วัฒนา (ม.ป.ป., สื่อออนไลน์) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ หมายถึง การนำองค์การ เพื่อมุ่งไปสู่เป้าประสงค์ที่ได้วางไว้

Goodstein, L.D., Noland, T.M. and J.W. Pfeiffer. (1992) ได้ให้ความหมายของ ยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการการกำหนดการปฏิบัติและประเมินผล เพื่อใช้ในการ ตัดสินใจในกิจการรวม ที่ทำให้องค์การสามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าประสงค์ ระยะยาว

สรุป ยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดขั้นตอนการดำเนินงานให้องค์การปฏิบัติตาม เพื่อให้องค์การสามารถปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.2 ความสำคัญของยุทธศาสตร์

การวิจัยและพัฒนาและวิชาการบริหาร วิทยาลัยการทัพบก (2560, หน้า 6)กล่าวว่า ยุทธศาสตร์มีความสำคัญเนื่องจากการแบ่งสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับ การเปลี่ยนแปลง เป็นกระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ วิธีการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของ องค์การ บนพื้นฐานของการรู้ตน และรู้คู่แข่งชั้น ตลอดจนสภาวะแวดล้อม สิ่งที่ต้องการบรรลุ เป้าประสงค์ (End) มาจากการตอบคำถามว่า เราต้องการไปที่ไหน และมีวิธีการที่จะบรรลุสิ่ง ที่ต้องการ ก็คือ (Way) โดยตอบค่าจะเปรียบเทียบกับ การ ดำเนินกลยุทธ์ (ยกตัวอย่าง เช่น รุก รับ ร่นถอย เป็นต้น) แนวความคิดต้องมีความชัดเจน เพียงพอ เพื่อก่อให้เกิดแนวทางในการ วางแผนสำหรับผู้ดำเนินการ เมื่อทราบวิธีการแล้ว ก็ต้องมีเครื่องมือ ทรัพยากร หรือ Mean เพื่อรองรับวิธีการ โดยต้อง ประเมินตนเอง คู่แข่งขัน และสภาวะแวดล้อม ทำให้ทุกคนสนใจ อย่างแท้จริงในเรื่องขององค์การมากขึ้น ให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคตลอดจนการเปลี่ยนแปลง ต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นและเตรียม หามาตรการรองรับไว้ล่วงหน้าเป็นการลดความเสี่ยงและความ เสียหาย ช่วยสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับทิศทางการดำเนินงาน ตลอดจนความคาดหวังต่าง ๆ ช่วยก่อให้เกิดการประสานงานและบูรณาการทางความคิด การ ดำเนินงาน กิจกรรม ต่างๆ อันเป็นการฝึกกำลังภายในองค์การและสร้างการมีส่วนร่วม ช่วย ให้เกิดการเตรียมความพร้อมและพัฒนาบุคลากรต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่จะ เกิดขึ้นได้ อย่างเหมาะสม และทันท่วงที มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สร้างความได้เปรียบในการแข่งขันให้กับองค์กรในระยะยาว ทำให้องค์การ มีศักยภาพ และ ประสิทธิภาพในการแข่งขันสูง

จักษวัชร ศิริวรรณ (2555, หน้า 1) กล่าวว่า ความสำคัญของยุทธศาสตร์นั้น เป็นการ กำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้องค์การสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเหมาะสมกับ

สภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะการกำหนดแผนยุทธศาสตร์นั้นให้ความสำคัญกับการศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ทั้งสภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยให้หน่วยงานในภาครัฐกิจ ตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนที่มีส่วนเอื้ออำนวยความสำเร็จและความล้มเหลวล้มเหลวต่อเป้าประสงค์ขององค์กร เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่ช่วยส่งเสริมการจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management, NPM) ที่ให้ความสำคัญการปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐกิจทั้งระบบ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด โดยในประเทศไทยเรียกว่า การปฏิรูประบบราชการ อีกทั้งหน่วยงานภาครัฐกิจยังต้องดำเนินงานตามแนวทางการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นกระแสหลักในการบริหารรัฐกิจปัจจุบัน เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยยกระดับระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-based Budgeting) เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยในการสร้างนวัตกรรมการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพิเคราะห์ วางแผน และนำเสนอทางเลือกในการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ที่หลุดพ้นจากกรอบพันธนาการทางความคิด อันเกี่ยวข้องกับระเบียบปฏิบัติราชการที่ล้าสมัยและไม่เป็นไปเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน เป็นการกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติที่มีส่วนช่วยสนับสนุนหลักการประชาธิปไตย ในแง่ของการมีส่วนร่วม (Participation) และ การกระจายอำนาจ (Decentralization)

สรุป ยุทธศาสตร์มีความสำคัญเนื่องจากเป็นการศึกษาและกำหนดทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เป็นวิธีปฏิบัติที่ช่วยให้การทำงานบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นเครื่องมือสำคัญในการปรับเปลี่ยนองค์การให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง มีส่วนช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และการสร้างยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานเป็น กระบวนการตัดสินใจอย่างเป็นระบบในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด รวมถึงการกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติ เพื่อบรรลุเป้าประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อันเป็นผลประโยชน์ของส่วนรวม หรือประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) ทั้งยังเป็นการสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของหน่วยงานอีกด้วย

2.3.1 การวางแผนยุทธศาสตร์

การวางแผนยุทธศาสตร์ (Strategic Planning) เป็นส่วนหนึ่งหรือขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Administration Process) ซึ่งมีนักวิชาการ

นักการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้ให้ความหมายของการวางแผน ยุทธศาสตร์ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 4) ได้กำหนด ความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ หรือการวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) คือ กระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสถานการณ์ใน อนาคตที่ต้องการบรรลุและกำหนดแนวทางในการบรรลุสภาพการณ์ที่กำหนดบนพื้นฐานข้อมูล รอบด้านอย่างเป็นระบบ

มนตรี สິงส์สุวรรณ (2556, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจกำหนดการกระทำ และสิ่งที่ควรจะต้องปฏิบัติอย่างเป็น ระบบเอาไว้เป็นการล่วงหน้า ซึ่งการดำเนินการเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำคัญต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการใช้ดุลยพินิจเพื่อให้ได้คำตอบว่าองค์กรของเราต้องการจะเป็นอะไร โดย จะต้องทำอย่างไร เพื่อให้ได้อะไร ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งที่กำหนดไว้ นั่นคือ การทำให้บรรลุ ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2555, หน้า 3) ได้ให้ความหมาย ของการวางแผนยุทธศาสตร์ว่า หมายถึง การกำหนดทิศทางการนำองค์กรไปสู่ภาพลักษณ์ใหม่ ก้าวสู่วิสัยทัศน์ที่ต้องการในอนาคต

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2560, หน้า 6) ได้กำหนดความหมายของการวางแผนยุทธศาสตร์ คือ การทำให้กระบวนการทำงานและ ความคิดริเริ่มในการเรียนรู้สอดคล้องในแนวทางเดียวกันกับทิศทางยุทธศาสตร์ขององค์กรเพื่อ ทำให้มั่นใจว่า การปรับปรุงและการเรียนรู้ดังกล่าวแสดงถึงการที่องค์กรเตรียมพร้อมในเรื่อง การจัดลำดับความสำคัญและนำสิ่งที่มีจัดลำดับความสำคัญไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

ธนาวิษญ์ จินดาประดิษฐ์ (2559, หน้า 5) กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ คือ การวิเคราะห์และกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่ ต้องการ โดยจะต้องศึกษาข้อมูลสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกอย่างรอบคอบมา ประกอบการพิจารณา สำหรับส่วนราชการ การวางแผนยุทธศาสตร์ คือ กระบวนการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปี และเพื่อให้เห็นกระบวนการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของส่วนราชการอย่างชัดเจน กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการจัดทำแผนภาพ (Flow Chart) ของกระบวนการจัดทำ แผนปฏิบัติราชการดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรโดยส่วนราชการต้องมีการกำหนดขั้นตอน หรือกิจกรรมให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกรอบเวลาในการดำเนินการ

Morgan G. (1997) กล่าวว่า การวางแผนยุทธศาสตร์ คือ การนำแนวคิดทฤษฎีการบริหารยุทธศาสตร์ (Strategic Management) ซึ่งเป็นแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ประกอบด้วยกระบวนการหลัก 4 ประการ ได้แก่ การตรวจสอบสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ (Strategy Implementation) และการประเมินผลและควบคุม (Evaluation and Control)

สรุป การวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง การกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม การกำหนดวิสัยทัศน์ให้เห็นภาพในอนาคต การกำหนดยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ และการประเมินยุทธศาสตร์

2.3.2 การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategic Formulation)

การกำหนดยุทธศาสตร์จำเป็นต้องกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์เพราะประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) คือ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงประเด็นหลักในการนำไปสู่วิสัยทัศน์ การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จึงเป็นการกำหนดประเด็นที่สำคัญที่หน่วยงานต้องดำเนินการพัฒนาเพื่อให้สามารถบรรลุวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป เนื่องจากจะทำให้ประเด็นยุทธศาสตร์กระจัดกระจาย ไม่มีจุดมุ่งเน้น (Focus) หรือบางประเด็นที่เลือกขึ้นมาอาจไม่ใช่ประเด็นหลักของหน่วยงาน การกำหนดยุทธศาสตร์จะต้องอาศัยเทคนิคการวิเคราะห์จากวิสัยทัศน์ โดยทำการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ของหน่วยงานออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ที่หน่วยงานต้องการให้บรรลุในแต่ละประเด็น ซึ่งบางประเด็นนั้นอาจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นเหตุผลกัน (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553ง, หน้า 34) และต้องคำนึงถึงการตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ความท้าทายทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่องค์กรได้กำหนดไว้ในลักษณะสำคัญขององค์กร และโอกาสทั้งระยะสั้นและระยะยาวขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2556, หน้า 47)

มนตรี สิงห์สุวรรณ (2556, หน้า 9) กล่าวถึงการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์โดยเริ่มจากการนำพันธกิจแต่ละข้อมาพิจารณาว่าในพันธกิจแต่ละข้อนั้นหน่วยงานต้องการดำเนินการใดเป็นพิเศษ และหลังจากดำเนินการแล้วต้องการให้เกิดผลการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางใด และการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องนำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานหลักหรือหน่วยงานต้นสังกัดมาเป็นหลักประกอบการพิจารณาด้วย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2555, หน้า 12) กล่าวถึง ขั้นตอนการกำหนดยุทธศาสตร์ เริ่มจากวิเคราะห์สถานการณ์ภาพขององค์กรที่ได้ให้น้ำหนักความสำคัญในแต่ละปัจจัยทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก (SWOT Analysis) มากำหนดเป็นแนวทางการดำเนินงานที่เชื่อมโยงสอดคล้องกันกับตำแหน่งในปัจจุบันขององค์กร นำผลการวิเคราะห์

สถานการณ์ (SWOT Analysis) ลงในผัง SWOT สำหรับตัวแบบที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่นิยมใช้ได้แก่ The Groth–Share Matrix (BCG) GE Model และ ADL Portfolio–Martix

ธนาวิชญ์ จินดาประดิษฐ์ (2559, หน้า 12) กล่าวถึงการกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์มีขั้นตอน คือ วิเคราะห์ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ (SWOT Analysis) ที่เกี่ยวกับนโยบายรัฐบาล ยุทธศาสตร์ประเทศ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานและแนวโน้มอนาคตของโลก ตรวจสอบการกำหนดทิศทางขององค์การจากวิสัยทัศน์ (Vision) และพันธกิจ (Mission) นำผลการวิเคราะห์ (SWOT) และผลจากการตรวจสอบ วิสัยทัศน์ พันธกิจมากำหนดเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ เป้าประสงค์ยุทธศาสตร์ ตัวชี้วัด กลยุทธ์ และแผนงานโครงการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การกำหนดยุทธศาสตร์ หมายถึง การพัฒนาแผนระยะยาวบนรากฐานของโอกาสและอุปสรรค ที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยองค์กรจะต้องกำหนดและเลือกยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดที่เหมาะสมกับองค์กรที่สุด ผู้บริหารต้องพยายามตอบคำถามว่าทำอย่างไรองค์กรจึงจะไปถึงเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ได้โดยใช้ความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์

2.3.3 การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implement)

การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implement) เป็นขั้นตอนสุดท้ายแต่เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ เมื่อองค์กรได้กำหนดทิศทางขององค์การวิเคราะห์ปัจจัยด้านต่าง ๆ และจัดทำยุทธศาสตร์แล้วจะต้องนำยุทธศาสตร์ที่ได้ไปวางแผน จัดทำและคัดเลือกไว้มาดำเนินการประยุกต์ปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ถ้าในการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ขาดขั้นตอนนี้ สิ่งที่ผู้บริหารขององค์กรได้วิเคราะห์และกำหนดการจัดกิจกรรมไว้ก็จะไม่เกิดผลขึ้นจริง นอกจากนั้นถึงแม้จะมีการวิเคราะห์หรือวางแผนทางยุทธศาสตร์ไว้ดีเพียงใด แต่การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ไม่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลที่ได้จากการวิเคราะห์หรือการวางแผนก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใด ๆ ต่อองค์กร ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความสามารถในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ขององค์กรเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการบริหารยุทธศาสตร์ ซึ่งการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติเปรียบเสมือนการตอบคำถามว่าเราจะต้องทำหรือเปลี่ยนแปลงอะไรบ้าง เพื่อนำยุทธศาสตร์ที่ได้กำหนดไว้ไปสู่การปฏิบัติ (What do we have to do or change?) ผู้บริหารจำเป็นต้องเรียนรู้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์แล้วตอบโจทย์การพัฒนาองค์การตามเป้าหมายหลักให้ได้ ดังนั้นการจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ผู้บริหาร

จะต้องมีความรู้และความสามารถในการเรื่องต่อไปนี้ (คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, หน้า 33)

1. สามารถใช้เครื่องมือการวินิจฉัยองค์กร (Organization Diagnosis Tools) เพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategies)
2. สามารถสร้างแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ที่สะท้อนบริบทขององค์กรได้อย่างแท้จริง
3. สามารถเชื่อมโยงระหว่างแผนที่ยุทธศาสตร์การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและระบบงบประมาณ
4. มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) เพื่อเป้าหมายในการสื่อสารและการพัฒนาองค์กร

ศิริวรรณ แก้วจินดา (2554, หน้า 36) กล่าวถึง การนำกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ คือ กระบวนการที่ผู้บริหารแปลงกลยุทธ์และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน กำหนดรายละเอียดต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ หรือวิธีการดำเนินงานซึ่งกระบวนการนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้างหรือระบบการบริหารเพื่อให้สามารถดำเนินงานตามกลยุทธ์ได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยทั่วไปจะประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ขั้นตอนของการกำหนดแผนและการจัดสรรทรัพยากร (Resource Allocation)
2. ขั้นตอนของการปรับโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของการใช้กลยุทธ์ และการใช้ทรัพยากร เป็นต้น
3. ขั้นตอนของการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงในส่วนของระบบและการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เช่น เรื่องระบบข้อมูลข่าวสาร ระบบบริหารบุคคล (การให้การศึกษา การให้การอบรม การกระตุ้น การส่งเสริมให้บุคลากรในองค์กรทำงานได้อย่างเต็มที่ และมีประสิทธิภาพ) เป็นต้น
4. การกระจายกลยุทธ์ (Strategic Deployment) หากองค์กรมีการสร้างวิสัยทัศน์สร้างพันธกิจขึ้นมาแล้วแต่ไม่ได้มีการดำเนินการก็จะทำให้เกิดการสูญเปล่า (Waste) ได้เพราะแม้ว่าแผนเหล่านั้นจะเป็นแผนงานที่ถูกจัดทำมาอย่างดี ดังนั้นเพื่อทำให้เกิดผลจึงจำเป็นต้องมีการกระจายแผนไปยังส่วนต่าง ๆ ทั้งทั้งองค์กรโดยต้องสอดคล้องประสานกับบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ ของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างชัดเจนและเข้าใจได้ ซึ่งจะทำให้สามารถนำเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ (Strategic Goal) แปลงเป็นเป้าหมายย่อย (Sub-Goals) กำหนดเป้าหมายประจำปี (Annual Goals) จากนั้นจะแตกไปเป็นเป้าหมายของแต่ละกลุ่มแต่ละโครงการ

5. การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรมอบหมายและกำหนดวิธีหรือแนวทางการปฏิบัติได้เข้าใจอย่างถ่องแท้ ซึ่งอาจจะพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในเรื่องที่จะปฏิบัติก่อนมอบหมายงานให้ปฏิบัติ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2555, หน้า 13) กล่าวว่า การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยอาศัยแบบปฏิบัติการเป็นเครื่องมือสำหรับใช้เป็นแนวปฏิบัติ สำหรับส่วนต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างสอดคล้องประสานกัน ทั้งในแง่ทิศทาง และจังหวะเวลาโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการนั้นอาจใช้รูปแบบต่าง ๆ กันได้หลายแบบ เช่น การใช้การวางแผนโครงการแบบเหตุผลสัมพันธ์ (Logical Framework Project Planning) หรืออาจเขียนในทำนอง Gantt Chart ก็ได้ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการร่วมกันนำแผนยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ โดยวิธีการจัดการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อให้บุคลากรได้เกิดการเรียนรู้แผนและนำไปสู่การปฏิบัติ ทั้งนี้จะต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูงและฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้วย

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2556, หน้า 11-12) ได้กำหนดขั้นตอนการนำแผนงานโครงการไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. พิจารณาแผนงาน โครงการต่าง ๆ ที่จะดำเนินการจะต้องพิจารณาทั้งในด้านผลผลิต ผลลัพธ์ ความเสี่ยง ความเกี่ยวข้องกับโครงการอื่น ๆ รวมทั้งงบประมาณที่ต้องใช้ ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลาของแผนงานโครงการให้ชัดเจน และทุกด้านจะต้องเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์

2. พิจารณากระบวนการในการดำเนินการด้านใดที่จะต้องปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ต้องได้รับการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุผลตามเป้าประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

3. พัฒนาสมรรถนะของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการปฏิบัติงานตามตำแหน่งงานหลัก (Strategic Job Families)

4. กำหนดค่านิยมหรือวัฒนธรรมองค์การในการทำงาน เพื่อให้เป็นแนวประพฤติปฏิบัติของบุคลากร

5. จัดทำข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์การเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

6. จัดสรรงบประมาณให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารแปลงยุทธศาสตร์และนโยบายไปสู่แผนการดำเนินงาน กำหนด

รายละเอียดด้านต่างๆ เช่น ด้านงบประมาณหรือวิธีการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงภายในด้านวัฒนธรรม โครงสร้าง หรือระบบการบริหาร เพื่อให้สามารถดำเนินการตามยุทธศาสตร์ได้อย่างเป็นรูปธรรม

2.3.4 การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control)

การควบคุมกลยุทธ์ เป็นหน้าที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติทั้งนี้ในการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัตินั้นมักเกิดข้อผิดพลาดที่ต้องปรับปรุงเพื่อให้แน่ใจว่ากลยุทธ์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ตั้งไว้ การตรวจสอบกลยุทธ์ (Strategic Control) จะมีการวัดผลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีการกำหนดเกณฑ์และมาตรฐาน โดยมาตรวัดการดำเนินงานที่เหมาะสมกับแต่ละองค์การ ซึ่งในแต่ละองค์การจะมีมาตรฐานและเกณฑ์การดำเนินงานของตนเอง ทั้งนี้การกำหนดมาตรฐานควรมีความระมัดระวังเพื่อให้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานได้อย่างเป็นรูปธรรม ในการติดตาม ควบคุมและประเมินผลนั้นจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาดูแลแผนกลยุทธ์ โดยเฉพาะซึ่งจะต้องมีบุคลากรมีความรับผิดชอบเต็มเวลาและสามารถทุ่มเทให้กับการติดตามและประเมินผลได้อย่างเต็มที่ และหน่วยงานที่ควรอยู่กับฝ่ายวางแผนที่มีผู้บริหารในฝ่ายอยู่ในระดับผู้บริหารชั้นสูง และจำเป็นต้องมีคณะกรรมการติดตามประเมินผลที่ประกอบด้วยผู้แทนระดับบริหารจากฝ่ายต่าง ๆ เข้าร่วมประเมินผลแผนกลยุทธ์ (ศิริวรรณ แก้วจินดา, 2554, หน้า 6)

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2554, หน้า 17) กล่าวว่า การประเมินผลและควบคุมกลยุทธ์จะต้องมีตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพราะจะถูกนำมาใช้เป็นหลักในการควบคุมและประเมินยุทธศาสตร์ของหน่วยงาน ซึ่งลักษณะของตัวชี้วัดที่ดีสำหรับการบริหารยุทธศาสตร์ มีดังนี้

1. สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์
2. แสดงให้เห็นเหตุและผล
3. แสดงการดำเนินงานที่สำคัญ
4. ครอบคลุมหลายด้านหรือมีความหลากหลาย
5. ตรงประเด็น ชัดเจน เข้าใจง่าย
6. ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ หรือความเป็นจริง
7. มีผู้รับผิดชอบหรือหน่วยงานรับผิดชอบที่ชัดเจน
8. อยู่ในขอบเขตที่หน่วยงานหรือบุคลากรรับผิดชอบและดำเนินการเองได้
9. ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งในหน่วยงานและบุคลากรที่รับผิดชอบงานสามารถดำเนินการเองได้

10. กำหนดหรือสร้างจากตัวชี้วัดเดิมที่มีอยู่แล้วหากไม่ครอบคลุมจึงสร้างขึ้นใหม่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (2555, หน้า 20) กล่าวว่า การควบคุมเป็นการติดตามตรวจสอบ (Monitoring) และการประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องติดตามตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหาอุปสรรค ตลอดจนความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการกิจกรรมต่าง ๆ วิธีการติดตามตรวจสอบและประเมินผลจะต้องติดตามจากข่าวสารข้อมูล โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดความสำเร็จต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้และตอบแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น รวมถึงการคอยติดตามให้การสนับสนุนแก่ผู้ปฏิบัติงานในส่วนต่าง ๆ ทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานตามกลยุทธ์ได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือในการวัดเชิงปริมาณ (Quantity) และเชิงคุณลักษณะ หรือเชิงคุณภาพ (Quality) โดยการวัดเชิงปริมาณ ใช้เป็นตัวเลขที่เป็นอัตราส่วน (Ratio Scale) ช่วงมาตรา (Interval Scale) และลำดับมาตรา (Ordinal Scale) เช่น อัตราส่วนของเยาวชนที่ติดยาเสพติด ต่อเยาวชนทั้งหมดของประเทศ หรือรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรเพิ่มขึ้นจาก 80 บาท เป็น 100 บาท หรือสัดส่วนของผู้หญิงเป็นผู้บริหารในหน่วยงานภาครัฐเพิ่มขึ้น จาก 1 ใน 4 เป็น 1 ใน 2 เป็นต้น ส่วนการวัดเชิงคุณภาพ ใช้เป็นตัวเลขที่เป็นนามมาตรา (Nominal Scale) เช่น กฎหมายที่กำหนดให้ภรรยาที่จดทะเบียนสมรสต้องเปลี่ยนสกุลเป็นของสามีได้รับการยกเลิก หรือหน่วยงานได้รับรางวัลองค์กรยอดเยี่ยมในด้านต่าง ๆ จากองค์การระหว่างประเทศ นอกจากนี้การเขียนตัวชี้วัดระดับผลผลิตต้องแสดงคำสำคัญ (Keyword) เกี่ยวกับปริมาณ และ/หรือเชิงคุณภาพตามมาตรฐาน (Quantity and/or Quality) กลุ่มเป้าหมาย (Target Group) และเวลาวัดผล (Time) นอกจากนี้ในกรณีที่มีการกำหนดพื้นที่ดำเนินการเฉพาะต้องระบุพื้นที่ (Place) โดยข้อความที่ใช้เขียนนั้นเป็นข้อความเดียวที่ต่อเนื่องไม่ควรเขียนแยกข้อความแต่ละส่วน ส่วนการเขียนตัวชี้วัดระดับผลผลิตต้องแสดงมิติ (Dimension) เกี่ยวกับเชิงปริมาณ (Quantity) เชิงคุณภาพตามมาตรฐาน (Quality) เชิงเวลา (Time) และเชิงต้นทุนหรือค่าใช้จ่าย (Cost) โดยข้อความที่เขียนจะแยกหรือเป็นข้อความเดียวก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2556, หน้า 52) กล่าวว่า ตัวชี้วัดที่ใช้ในการติดตามความก้าวหน้า ควรเป็นตัวชี้วัดที่แสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องต่อความสำเร็จขององค์กรและเชื่อมโยงถึงระดับปฏิบัติการครอบคลุมกระบวนการหลัก และส่งผลถึงผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด โดยถ่ายทอดตัวชี้วัดและเป้าหมายสู่ระดับองค์กรและระดับบุคคล

มนตรี สิงห์สุวรรณ (2556, หน้า 13) กล่าวว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการที่ใช้ในการอธิบายและตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยใช้ตัวชี้วัดเป็นเครื่องมือ บอกข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณหรือลักษณะของสิ่งที่วัดในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งว่าผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่ ดังนั้น การประเมินผลจะต้องพิจารณาหาปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้ดังกล่าวและต้องใช้ถ้อยคำที่ชัดเจนทั้งในแง่ของคำจำกัดความและการระบุขอบเขต คุณลักษณะที่สำคัญของตัวชี้วัดจะต้องเป็นไปตามหลัก “SMART” คือ

Specific	ชี้ชัด
Measurable	วัดได้
Actionable	ทำได้
Relevant	ตรงประเด็น
Timely	ทันเวลา

ค่าของตัวชี้วัดที่นิยมใช้ได้แก่ จำนวน (Number) ร้อยละ (Percentage) อัตราส่วน (Ratio) สัดส่วน (Proportion) อัตรา (Rate) ค่าเฉลี่ย (Auerage)

ณกมล ปุณชเขตต์ทิกุล (2559, หน้า 7) กล่าวว่า การประเมินยุทธศาสตร์เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินจะต้องเป็นเครื่องมือที่ประเมินแล้วได้ผลเป็นที่น่าเชื่อถือมีความเป็นไปได้ เหมาะสมกับสภาพความต้องการของบุคลากรในองค์กรและจัดเก็บข้อมูล ทั้งในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพต้องทำอย่างเป็นระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า การประเมินผลและการควบคุม หมายถึง การดำเนินการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลยุทธศาสตร์ที่นำไปปฏิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่ายุทธศาสตร์นั้นจะก่อให้เกิดผลการปฏิบัติงานที่ตรงตามแผนที่ได้ตั้งไว้

จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและผลงานทางวิชาการเกี่ยวกับยุทธศาสตร์สรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์ คือ แนวทางการดำเนินงานที่กำหนดวิธีการปฏิบัติงานการควบคุม การกำกับติดตาม บุคคลหรือองค์การให้สามารถปฏิบัติงาน บรรลุวัตถุประสงค์ อย่างถูกต้องในระยะเวลาตามที่กำหนด และการจัดทำยุทธศาสตร์ จะต้องประกอบด้วย 1) การประเมินองค์การและสภาพแวดล้อม (Environment Scanning) 2) การกำหนดทิศทาง (Direct Setting) 3) การกำหนดยุทธศาสตร์ (Strategy Formulation) 4) การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ (Strategy Implement) และ 5) การประเมินผลและการควบคุม (Evaluation and Control) ซึ่งผู้วิจัยได้นำผลของการศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พร้อมกับศึกษาความเป็นไปได้ของการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ เพื่อกำหนดเป็นกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกต่อไป

2.4 การประเมินยุทธศาสตร์

2.4.1 ความหมายการประเมินยุทธศาสตร์

การให้ความหมายของการประเมิน นักบริหาร นักวิชาการ และนักการศึกษาต่างก็ให้ความหมายของการประเมินที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, หน้า 31) ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการที่นักประเมินพิจารณาตัดสินใจ (Judgement) เกี่ยวกับคุณค่าของสิ่งที่ประเมิน โดยใช้การเปรียบเทียบข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวัด (Measurement) กับเกณฑ์ (Criteria) ที่กำหนดไว้

พิชญ์ พงศรี (2551, หน้า 2) ได้ให้ความหมายของการประเมินหรือประเมินผล (Evaluation) หมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำสารสนเทศหรือผลจากการวัดมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การวัดและเกณฑ์ที่มีความสำคัญในกระบวนการประเมิน โดยการวัด (Measurement) คือ การกำหนดค่าเป็นตัวเลขหรือสัญลักษณ์ให้กับสิ่งหนึ่งสิ่งใด ตามวิธีการหรือเครื่องมือที่กำหนดขึ้น ทั้งในเชิงปริมาณหรือการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ ส่วนเกณฑ์เฉลี่ย คือ ระดับที่กำหนดไว้หรือมาตรฐานที่ควรจะเป็น เพื่อใช้ตัดสินใจสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553, หน้า 81) ได้ให้ความหมายของการประเมิน หมายถึง กระบวนการเก็บข้อมูล ศึกษา บันทึก และใช้ข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบของผู้เรียน ที่ทำในภาระ/ ชิ้นงาน ว่าผู้เรียนรู้อะไร สามารถทำอะไร และจะทำต่อไป อย่างไร ด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553, หน้า 23) ได้กล่าวถึงการประเมิน (Evaluation) คือ การใช้ดุลยพินิจตามเกณฑ์ หรือมาตรฐาน หรือค่านิยม ในการพิจารณาตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในกรณีที่ผลการประเมินไม่บรรลุผลสำเร็จตามตัวบ่งชี้ และเกณฑ์ที่กำหนดจำเป็นต้องค้นหาสาเหตุเพื่อปรับปรุงต่อไป

สมาคมช่วยเหลือสาธารณะแห่งสหรัฐอเมริกา (1955, P.225, อ้างถึงใน เกษม ศิริสุโขดม, 2550, หน้า 1) ได้ให้คำจำกัดความของการประเมิน คือ กระบวนการในการพิจารณา กำหนดคุณค่า หรือระดับความสำเร็จในการบรรลุถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แต่ต้น กระบวนการดังกล่าวอย่างน้อย ประกอบด้วย ขั้นตอนต่อไปนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) ระบุเกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดความสำเร็จ 3) พิจารณาและอธิบายถึงระดับความสำเร็จ และ 4) เสนอแนะสำหรับโครงการต่อไป

มนตรี สingsสุวรรณ (2556) กล่าวถึง การประเมินในการวางแผนยุทธศาสตร์ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการอธิบายตัดสินคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อย่างมีหลักเกณฑ์ การประเมินจะต้องประกอบไปด้วย 3 ส่วน จึงจะทำให้กระบวนการสมบูรณ์ คือ ผลการวัด เกณฑ์ และการตัดสินใจ

สำหรับการประเมินยุทธศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดไว้ในการกำหนด ยุทธศาสตร์ เพราะจะทำให้มั่นใจว่ายุทธศาสตร์ และวัตถุประสงค์ของยุทธศาสตร์ ที่ถูกกำหนด ขึ้นมีความถูกต้อง ซึ่งมีหลักเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้ (สวัณณ์ ศิริรินทร์, 2549, หน้า 67)

1. ต้องมีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์
2. ต้องมีความสอดคล้องกับศักยภาพขององค์กร เพื่อให้มั่นใจว่าสามารถนำไปปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมได้จริง
3. ยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้น มีการสนับสนุนซึ่งกัน และกันไม่ขัดแย้งกันเอง
4. ในการวิเคราะห์สถานการณ์ได้ให้ความสำคัญต่อการใช้จุดแข็งขององค์กรฉวย โอกาสที่มีอยู่
5. ให้ความสำคัญต่อมุมมองด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้าน การเรียนรู้ และพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

สรุป การประเมินยุทธศาสตร์ คือ การตัดสินคุณค่าความสอดคล้องของวิสัยทัศน์ ศักยภาพ และวัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น โดยเทียบมีตัวชี้วัดเทียบกับผลที่เกิดขึ้นตามเกณฑ์ที่ กำหนด ซึ่งจะต้องมีความตรงเชื่อถือได้และสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2.4.2 ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการประเมิน

ในการประเมินเป็นการใช้ข้อมูลจากการวัดมาใช้เพื่อตัดสินคุณภาพ โดย เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานการประเมิน มีบทบาทที่สำคัญมากทั้งในภาครัฐและ เอกชน เพราะเป็นเครื่องมือช่วยในการตรวจสอบ และติดตามการดำเนินงาน ปัจจุบันการ ประเมินผลไม่ใช่เพียงแค่สิ่งที่องค์กรจะต้องคำนึงถึง เมื่อจบโครงการหรือเมื่อสิ้นปีสิ้นเดือน เท่านั้น แต่เป็นสิ่งที่ผู้บริหารต้องคำนึงถึงตลอดเวลา ซึ่งความสำคัญของการประเมินมี ดังนี้ (คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553, หน้า 79)

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ ความพร้อม ความก้าวหน้า และความสำเร็จของ แผนงานโครงการ
2. ข้อมูลที่ได้จะทำให้ทราบปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ความพร้อม และความ เหมาะสมของการดำเนินงาน และเมื่อสิ้นสุดการดำเนินงาน

3. ทำให้มีข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ

สำหรับจุดมุ่งหมายของการประเมินจะทำให้ทราบจุดอ่อนจุดแข็งของตนเอง หรือหน่วยงาน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงาน และช่วยในการวางแผนพัฒนาหน่วยงานต่อไป

เกษม ศิริสุขิธม (2550, หน้า 3) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ การวัดผลกระทบบของแผนงาน โครงการ เทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจการดำเนินการ และการปรับปรุงในอนาคต

สำนักงานรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา (2550, หน้า 3) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการประเมิน ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกำหนด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูล ซึ่งจะช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา สาเหตุของปัญหา และแนวทางแก้ไข
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนา
4. เพื่อรายงานผลการประเมิน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2543, หน้า 10) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการประเมินผล ดังนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ
2. ทำให้ทราบผลการปฏิบัติงานว่าบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้มากน้อยเพียงใด
3. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการวางแผนหรือพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน ให้มีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนดมากขึ้น
4. ทำให้ได้ข้อมูลที่ช่วยในการตัดสินใจอนาคตของโครงการ หน่วยงาน หรือการดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

สรุป ความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ ทำให้ทราบข้อมูลที่เป็นจุดอ่อนจุดแข็ง ซึ่งจะเป็แนวทางที่นำไปสู่การปรับปรุงพัฒนา ที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น

2.4.3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวคิดของ Joint Committee on Standards for Educational Evaluation

มาตรฐานการประเมิน เป็นเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการตัดสินคุณภาพการประเมินทางการศึกษา ที่คณะกรรมการด้านมาตรฐาน สำหรับการประเมินผลทางการศึกษา (Joint Committee on Standards for Educational Evaluation) และมีคณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนจากสมาคมทางการศึกษาที่สำคัญ ระดับประถมศึกษา/ มัธยมศึกษา

ศึกษานิตยสาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐาน สำหรับการตัดสินคุณภาพของการประเมินทางการศึกษา เมื่อปี ค.ศ. 1981 โดยผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเกณฑ์ จากนักการศึกษาหลายร้อยคน และในปี ค.ศ. 1994 ได้ปรับปรุงพัฒนาเป็นมาตรฐานการประเมินแผนงาน โครงการ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วย มาตรฐานรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545, 34-35) ได้กล่าวถึงการประเมินของ The Joint Committee on Standard for Educational Evaluation เพื่อใช้เป็นมาตรฐานสำหรับตัดสินคุณภาพของการประเมิน ประกอบด้วย มาตรฐาน 4 มาตรฐาน คือ ด้านอรรถประโยชน์ (Utility) มีการระบุผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียครบถ้วนทุกกลุ่ม นักประเมินมีศักยภาพน่าเชื่อถือ ขอบข่ายสารสนเทศ และขอบเขตการประเมินตรงตามคำถามการประเมิน ระบุเกณฑ์การประเมินสำหรับตัดสินคุณค่าสิ่งที่จะประเมินอย่างชัดเจนและรายงานการประเมินมีความสมบูรณ์ ชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) คือ กระบวนการประเมินใช้ปฏิบัติได้จริง และไม่ทำให้เกิดความแตกแยกในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย นักประเมินได้รับความร่วมมือจากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยไม่มีอิทธิพลต่อการประเมิน และสิ่งที่จะประเมินให้ผลประโยชน์คุ้มค่ากับการลงทุน ด้านความชอบธรรม (Propriety) มีการประเมินสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่จะประเมินและของสังคม นักประเมินและผู้เกี่ยวข้องต้องมีการทำความตกลง และทำสัญญาสำหรับการประเมิน มีการรักษาลิทธิของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน มีการวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อย ของสิ่งที่ถูกประเมินอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับสิ่งที่จะประเมินทุกคน ได้รับสิทธิในการเข้าถึงรายงานการประเมิน หากมีการขัดผลประโยชน์ในกระบวนการประเมิน ต้องมีการแก้ปัญหาโดยเปิดเผย และซื่อสัตย์และมีการใช้จ่ายในการประเมินประหยัดและถูกต้องตามเกณฑ์ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) คือ มีระบบเก็บเอกสารรายละเอียดสิ่งที่ถูกประเมินทุกเรื่อง ทุกประเด็น มีการวิเคราะห์บริบทของสิ่งที่ประเมินที่มีผลต่อการประเมินอย่างละเอียด มีการบรรยายวัตถุประสงค์และกระบวนการประเมินอย่างละเอียด มีการระบุแหล่งข้อมูล โดยมีรายละเอียดเพียงพอที่จะใช้ในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งที่จะประเมิน ข้อมูลที่รวบรวมมาเหมาะสม สามารถตีความได้อย่างตรงไปตรงมา กระบวนการรวบรวมข้อมูลเหมาะสม ทำให้ได้ผลการประเมินมีความเที่ยง มีการทบทวนและปรับแก้ข้อมูลสำหรับการประเมินในกรณีที่เป็น มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณที่สมบูรณ์ และตีความได้ชัดเจน มีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่สมบูรณ์ และตีความได้ชัดเจน นักประเมินสรุปผลการประเมิน พร้อมทั้งให้เหตุผลที่

สมเหตุสมผลในการสรุป รายงานประเมินไม่ลำเอียง การประเมินมีการประเมินอภิमान โดยใช้มาตรฐานทั้ง 4 มาตรฐาน

Mc Millan and Schumacher (2001, PP 530-531, อ้างถึงในสุริย์มาศ สุขกลี, 2549, หน้า 57-58) ได้อธิบายมาตรฐาน 4 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้ประเมินผลได้ข้อมูลตามต้องการ มุ่งเน้นในด้านของผลการประเมินที่ต้องให้ข้อมูลหรือสารสนเทศ ตามที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการ และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้ ประกอบด้วย

1.1 การระบุผู้นำไปใช้ (Audience Identification) ในการประเมินผลมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรับฟังข้อมูล จากผู้นำไปใช้โดยตรงกับเรื่องที่จะประเมิน และควรระบุให้ชัดเจนถึงความต้องการของผู้นำไปใช้โดยตรงนั้น ๆ ผู้ใช้ผลการประเมินหรือผู้ที่จะนำผลการประเมินไปใช้ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้เกี่ยวข้อง จะต้องได้รับการระบุไว้ หรือได้รับการกำหนดไว้ เพื่อให้สามารถบ่งชี้ความต้องการของผู้ใช้ผลการประเมินได้ นั่นคือ ผู้ประเมินต้องระบุผู้เกี่ยวข้องกับการประเมินได้ครบถ้วน เพื่อให้ผู้ประเมินได้ประเด็นที่สมบูรณ์

1.2 ความเชื่อถือได้ของผู้ประเมินผล (Evaluator Credibility) ผู้ที่ดำเนินการประเมินจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้รับความไว้วางใจ (Trustworthy) และมีศักยภาพที่สามารถดำเนินการประเมินผลได้ เพื่อให้ผลการวิจัยเป็นที่ยอมรับควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีความรู้ความสามารถในการดำเนินการประเมิน ทั้งนี้เพื่อให้ผลที่จะเกิดจากการประเมินบรรลุถึงความน่าเชื่อถือสูงสุดและเป็นที่ยอมรับ

1.3 ขอบเขตและการเลือกสารสนเทศ (Information Scope and Selection) ขอบเขตสารสนเทศ ควรระบุคำถามเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และควรตอบสนองกับความต้องการ และความสนใจของผู้นำไปใช้ สารสนเทศที่ได้รับการคัดเลือก จะต้องช่วยในการตอบคำถามที่เกี่ยวกับสิ่งที่มุ่งประเมิน โดยสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้ที่จะนำผลการประเมินไปใช้

1.4 การตีความหมายที่มีคุณค่า (Valuation Interpretation) หลักการเหตุผลและกระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ในการตีความหมายของผลการประเมินควรอธิบายอย่างระมัดระวังเชื่อถือได้ เพื่อนำไปสู่คุณค่าของการประเมิน กล่าวคือ ผลที่ได้จากการกระบวนการประเมิน และความเป็นเหตุผลที่ใช้ในการแปรผล ที่ได้จากการค้นพบในการประเมิน ควรจะอธิบายด้วยความระมัดระวังและมีความกระจ่างชัดเจน เพื่อให้การตัดสินคุณค่าเป็นไปอย่างชัดเจน

การนำมาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standards) ไปใช้นั้น ควรมีความชัดเจนในความต้องการของผู้นำข้อมูลไปใช้ ผู้ประเมินจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับ ขอบเขต และการเลือกสารสนเทศควรตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการประเมิน สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจของผู้นำไปใช้ และการอธิบายผลการประเมินนั้น ต้องมีความเป็นเหตุเป็นผลและเชื่อถือได้

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อให้แน่ใจว่าการประเมินผลจะต้องเป็นจริง ประหยัด และมีข้อความที่เหมาะสม มาตรฐานความเป็นไปได้ประกอบด้วย การดำเนินงานที่มีการฝึกปฏิบัติ ความสามารถทางการเมือง และประสิทธิผลด้านต้นทุนประกอบด้วย

2.1 มีวิธีการที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Practical Procedure) กระบวนการในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในการดำเนินการ และได้รับสารสนเทศที่เพียงพอ โดยให้เกิดอุปสรรคหรือข้อจำกัดในการดำเนินการที่น้อยที่สุด

2.2 มีความเท่าทันต่อบรรยากาศทางการเมือง (Political Viability) การประเมินควรได้รับการวางแผน และมีการดำเนินการที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในองค์กร เพื่อให้เกิดความร่วมมือ อันจะช่วยในการป้องกันไม่ให้เกิดความลำเอียง ซึ่งจะทำให้ผิดไปจากความเป็นจริง หรือทำให้เกิดการใช้ผลการประเมินอย่างไม่ถูกต้อง

2.3 มีประสิทธิผลและความคุ้มค่า (Cost Effectiveness) การประเมินควรมีประสิทธิผล และให้สารสนเทศที่มีคุณค่าอย่างเพียงพอ และคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น

การนำมาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) ไปใช้นั้น กระบวนการประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ การมีส่วนร่วมวางแผนการประเมิน ผลการประเมินมีประสิทธิผล และคุ้มค่ากับค่าใช้จ่าย

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) เป็นมาตรฐานเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ข้อบังคับ จริยธรรม และค่านึงถึงสวัสดิการของผู้เกี่ยวข้อง และผู้ได้รับผลกระทบ จากการประเมินผลมาตรฐานเหล่านี้ คือ ข้อตกลงที่เป็นทางการ ข้อขัดแย้งที่น่าสนใจ ซึ่งเปิดเผยให้สาธารณชนมีสิทธิ์รู้ได้ตามสิทธิ์ของมนุษย์ และปฏิกริยาร่วมกันของมนุษย์และควรมีการรายงานผลด้วยความยุติธรรม ประกอบด้วย

3.1 การประเมินอย่างเป็นธรรมและมีความสมบูรณ์ (Complete and Fair Assessment) ในรายงานการประเมิน ข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบและบันทึกไว้นั้น ควรจะบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการประเมิน เพื่อให้จุดแข็งได้รับการพัฒนาให้เด่นชัด และในขณะเดียวกันข้อจำกัดควรได้รับการปรับปรุง

3.2 ประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) การประเมินต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งฝ่ายเสียผลประโยชน์และฝ่ายที่ได้ผลประโยชน์ โดยไม่มีอิทธิพลใด ๆ ที่ทำให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่มีผลต่อการประเมิน

การนำมาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) ไปใช้นั้น ในการรายงานผลการประเมินนั้น ข้อมูลควรมีความสมบูรณ์ โดยบอกถึงจุดแข็งและข้อจำกัดที่ได้จากการประเมิน และกระบวนการประเมินผลนั้น ต้องประเมินด้วยความยุติธรรม

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) เป็นมาตรฐานที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการปฏิบัติที่กำหนดคุณค่า ได้กำหนดว่าวิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง โดยผู้ให้ข้อมูลหรือสารสนเทศที่เชื่อถือได้ ต้องสามารถวัดในสิ่งที่ต้องการวัดได้จริง มีความเที่ยงตรง แหล่งข้อมูลมีความเชื่อถือได้ โดยให้ข้อมูลตามความเป็นจริง ใช้วิธีวิเคราะห์ และเสนอผลการประเมินที่ถูกต้อง ไม่ลำเอียง ความเป็นปรนัย ประกอบด้วย

4.1 การบรรยายงาน (Program Documentation) สิ่งที่ต้องการประเมินซึ่งอาจจะเป็นแผนงาน หรือโครงการนั้น ควรได้รับการบรรยายอย่างชัดเจนและถูกต้อง เพื่อให้แผนงานและโครงการนั้นมีการบ่งชี้อย่างชัดเจน

4.2 การวิเคราะห์บริบท (Context Analysis) บริบทของสิ่งที่ต้องการประเมินจะต้องได้รับการตรวจสอบว่ามีรายละเอียดเพียงพอด้วย ทั้งนี้บริบทเหล่านี้อาจจะมีอิทธิพลต่อสิ่งที่ต้องการประเมิน

4.3 การบรรยายเป้าหมายและวิธีดำเนินการ (Described Purposes and Procedures) เป้าหมายและกระบวนการของการประเมินควรได้รับการบรรยายไว้อย่างชัดเจนอันจะทำให้เกิดความสะดวกและความชัดเจนต่อการกำกับติดตาม

4.4 สารสนเทศที่มีความน่าเชื่อถือ (Reliable Information) ความน่าเชื่อถือของสารสนเทศควรได้รับการพัฒนา หรือเลือกใช้ในลักษณะที่ทำให้เกิดความมั่นใจว่าสารสนเทศที่ได้รับมีความเชื่อถือได้ หรือมีความตรงเพียงพอ โดยสามารถวัดได้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด

การนำมาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) ไปใช้นั้น ควรใช้วิธีการประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด แหล่งข้อมูลและสารสนเทศเชื่อถือได้มีการรายงานผลที่ชัดเจน ตรวจสอบได้

คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553, หน้า 81) ได้กล่าวถึงมาตรฐานการประเมิน 4 ด้าน ดังนี้

1. มาตรฐานด้านประโยชน์จากการประเมิน (Utility Standard) ผลการประเมินต้องให้ข้อมูลตรงตามผู้ใช้ผลการประเมินอยากรู้ (เช่น ผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ) และนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานได้จริง โดยเฉพาะถ้าสามารถให้ข้อมูลช่วยในการปรับปรุงตนเองได้ในระดับบุคคล (นักเรียน ครู ผู้บริหาร) ก็ยิ่งเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น

2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) วิธีการที่ใช้ในการประเมินจะต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติจริง ประหยัด คุ่มค่า และเหมาะสม

3. มาตรฐานด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องไม่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน เช่น ไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายกับผู้ให้ข้อมูล

4. มาตรฐานด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) วิธีการที่ใช้ในการประเมินต้องมีความถูกต้อง ให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ เช่น เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินต้องสามารถวัดตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัดได้จริง มีความครบถ้วน สมบูรณ์ ตามตัวบ่งชี้ที่ต้องการวัด แหล่งข้อมูลเชื่อถือได้ ให้ข้อมูลตามความเป็นจริง วิธีการวิเคราะห์ และการเสนอผลการประเมินถูกต้อง และผลการประเมินมีความเป็นปรนัย

สรุป มาตรฐานการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย มาตรฐานด้านประโยชน์หรืออรรถประโยชน์ (Utility Standard) ผู้ประเมินจะต้องมีศักยภาพน่าเชื่อถือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและระบอบข้อบ่งชี้และเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน ผลการประเมินต้องเป็นข้อมูลตรงตามที่ผู้ใช้ผลการประเมินต้องการรู้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) วิธีการประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมชาติ ผลการประเมินต้องมีประสิทธิผลและคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการประเมิน มาตรฐานด้านความเหมาะสมหรือความชอบธรรม (Propriety Standard) การประเมินต้องสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยและรักษาสีติของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การเข้าถึงรายงานการประเมิน และต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) มีระบบการจัดเก็บข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์ และบรรยายข้อมูลที่เป็นผลจากการประเมินอย่างละเอียดตรงไปตรงมา

ผู้วิจัยได้นำหลักการประเมินตามแนวคิดของคณะกรรมการด้านมาตรฐานสำหรับการประเมินผลทางการศึกษาดังกล่าวข้างต้น มาเป็นแนวทางการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยผู้วิจัยเห็นว่า ในด้านความถูกต้องและด้านความเหมาะสมมีคุณลักษณะ

ใกล้เคียงกัน จึงได้นำมากำหนดเป็นหัวข้อการประเมินความเหมาะสม หมายถึง มาตรฐานด้านความเหมาะสมหรือความชอบธรรม (Propriety Standard) การประเมินต้องสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยและรักษาสติกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประเมิน การเข้าถึงรายงานการประเมิน และต้องไม่ก่อความเสียหายแก่ผู้ให้ข้อมูลด้านความถูกต้อง (Accuracy Standard) มีระบบการจัดเก็บข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการวิเคราะห์ และบรรยายข้อมูลที่เป็นผลจากการประเมินอย่างละเอียดตรงไปตรงมา และด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์มีคุณลักษณะใกล้เคียงกัน จึงนำมากำหนดเป็นหัวข้อ การประเมินด้านความเป็นไปได้ หมายความว่า มาตรฐานด้านประโยชน์หรืออรรถประโยชน์ (Utility Standard) ผู้ประเมินจะต้องมีศักยภาพน่าเชื่อถือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและระบุขอบข่ายและเกณฑ์การประเมินอย่างชัดเจน ผลการประเมินต้องเป็นข้อมูลตรงตามที่ใช้ผลการประเมินต้องการรู้ มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) วิธีการประเมินต้องมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นธรรมชาติ ผลการประเมินต้องมีประสิทธิผลและคุ้มค่ากับค่าใช้จ่ายในการประเมิน

3. นโยบายและยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.1 นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

การจัดการศึกษาของประเทศไทย มีนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพตั้งแต่ระดับประเทศถึงระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยมีสาระสำคัญดังนี้

3.1.1 นโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาล

นโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของกระทรวงศึกษาธิการในคำแถลงนโยบายของนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 พฤศจิกายน 2557 ซึ่งเป็นนโยบายหลักด้านการศึกษา คือ นโยบายข้อที่ 4 การศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2559, หน้า 66) จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ ในระยะเฉพาะหน้าจะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษา ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป มีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง พัฒนาคอนกทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน พัฒนาระบบการผลิต และพัฒนาครูที่มี

คุณภาพ และมีจิตวิญญาณของความเป็นคน ทำนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทย และภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านและวัฒนธรรมสากล ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี

สรุป จัดให้มีการปฏิบัติการศึกษาและการเรียนรู้พัฒนาคนทุกช่วงวัยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครู ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิต อนุรักษ์ ฟื้นฟู ภาษาและวัฒนธรรมไทย ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศและวัฒนธรรมสากล

3.1.2 แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ใน 7 เรื่อง รวม 21 ประเด็น

เรื่องที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ ประเด็นที่ 1 การทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ 2 การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนเพื่อการจัดการศึกษา ประเด็นที่ 3 การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

เรื่องที่ 2 การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน ประเด็นที่ 1 การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย ประเด็นที่ 2 การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นที่ 1 การดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นที่ 2 การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลหรือในสถานศึกษาที่ต้องมีการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน

เรื่องที่ 4 การปฏิรูปกลไก และระบบการผลิตคัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู อาจารย์ ประเด็นที่ 1 การผลิตครูและการคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรงกับความต้องการของประเทศและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ประเด็นที่ 2 การพัฒนาวิชาชีพครู ประเด็นที่ 3 เส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้าได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม ประเด็นที่ 4 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ประเด็นที่ 5 องค์กรวิชาชีพครูและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 5 การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่ 1 การปรับหลักสูตรพร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมิน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ประเด็นที่ 3 การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา

เรื่องที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา ประเด็นที่ 1 สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา ประเด็นที่ 2 การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ 7 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประเด็นที่ 1 การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ ประเด็นที่ 2 ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อ

3.2 ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

3.2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2580)

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองต่อการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูงเป็นประเทศพัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561, หน้า 2)

ด้านความมั่นคง เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ปฏิรูปกลไกการบริหารประเทศและพัฒนาความมั่นคงทางการเมือง ขจัดคอร์รัปชัน สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม การรักษาความมั่นคงภายในและความสงบเรียบร้อยภายใน ตลอดจนการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดนและชายฝั่งทะเล การพัฒนาระบบ กลไก มาตรการและความร่วมมือระหว่างประเทศทุกระดับ และรักษาคุณภาพความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ การพัฒนาเสริมสร้างศักยภาพการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ สร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ การพัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติและระบบบริหาร จัดการภัยพิบัติรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และ การปรับกระบวนการทำงานของกลไกที่เกี่ยวข้องจากแนวตั้งสู่แนวระนาบมากขึ้น

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาสมรรถนะทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมการค้า การลงทุน พัฒนาสู่ชาติการค้า การพัฒนาภาคการผลิตและบริการ เสริมสร้างฐานการผลิตเข้มแข็ง ยั่งยืน และส่งเสริมเกษตรกรรายย่อยสู่เกษตรยั่งยืนเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาผู้ประกอบการและเศรษฐกิจชุมชน พัฒนาทักษะผู้ประกอบการยกระดับผลิตภาพแรงงานและพัฒนา SMEs สู่สากล การพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษและเมืองพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน และพัฒนาระบบเมืองศูนย์กลางความเจริญ การลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการขนส่ง ความมั่นคงและพลังงาน ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการวิจัย และพัฒนา การเชื่อมโยงกับภูมิภาคและเศรษฐกิจโลก สร้างความเป็นหุ้นส่วน การพัฒนากับนานาชาติ ส่งเสริมให้ไทยเป็นฐานของการประกอบธุรกิจ ฯลฯ

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน พัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต การยกระดับการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ปฏิรูประเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดี การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย

ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาค และเท่าเทียมกันทางสังคม สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทูทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม จัดระบบอนุรักษ์ พื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 ลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม

ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ การปรับปรุงโครงสร้าง บทบาท ภารกิจของหน่วยงานภาครัฐให้มีขนาดที่เหมาะสม การวางระบบบริหารราชการแบบบูรณาการ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้ทันสมัย

เป็นธรรมและเป็นสากล พัฒนาระบบการให้บริการประชาชนของหน่วยงานภาครัฐ ปรับปรุงการบริหารจัดการรายได้และรายจ่ายของภาครัฐ

สรุป ยุทธศาสตร์ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579) ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ยกย่องคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ให้มีคุณภาพเท่าเทียมและทั่วถึง ปูทางระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ สร้างเสริมให้คนมีสุขภาวะที่ดี สร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย เพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ มีความรู้ความสามารถและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีด้านการเกษตร การค้า การลงทุนสู่ความเป็นสากล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุทธศาสตร์ที่ 3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชากรวัยเรียน จากการพัฒนาให้มีความรู้ มีทักษะ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ มีความสามารถในการเป็นพลเมืองที่จะตอบสนองต่อความต้องการของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกในอนาคต

3.2.2 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2580)

แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2580) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560.) ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกย่องคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ยกย่องคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูงพื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว) พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนา

คุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละช่วงวัย ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพมาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึง แหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มี วินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ พัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและ ประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาค้นคว้าข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มี คุณภาพและมาตรฐาน พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากร ทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ยุทธศาสตร์ที่ 4 การ สร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา เพิ่มโอกาสและความเสมอภาค ในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุก ช่วงวัย พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งเสริม สนับสนุนการ สร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการ เรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็น มิตรกับสิ่งแวดล้อม พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ การศึกษา ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ สถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมาย เกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ และประสิทธิภาพการจัดการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

สรุป แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579) ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ หลัก ได้แก่ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนา กำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การ พัฒนาคนทุกช่วงวัย และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่า เทียมทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบการจัดการศึกษา

การประเมินผลการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ชาติ

1. ความอยู่ดีมีสุขของคนไทยและสังคมไทย
2. ขีดความสามารถในการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจและการกระจายรายได้
3. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ

4. ความเท่าเทียมและความเสมอภาคของสังคม

5. ความหลากหลายทางชีวภาพ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ

6. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการเข้าถึงการให้บริการของภาครัฐ

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนแม่บทเพื่อบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ มีผลผูกพันต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น รวมทั้งการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีต้องสอดคล้องกับแผนแม่บทด้วย โดยแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วย 23 ประเด็น 62 แผนย่อย (ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การประกาศแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) ณ วันที่ 18 เมษายน พ.ศ.2562 ซึ่งเกี่ยวข้องกับภารกิจสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ 12 ประเด็น 16 แผนย่อยแต่ได้รับจัดสรรงบประมาณประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 รวม 11 ประเด็น 18 แผนย่อย ดังนี้

1. ประเด็นความมั่นคง ใน 2 แผนย่อย ได้แก่

1.1 การรักษาความสงบภายในประเทศ

1.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง

2. ประเด็นพื้นที่และเมืองนำอยู่อัจฉริยะ ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

2.1 การพัฒนาเมืองนำอยู่อัจฉริยะ

3. ประเด็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

3.1 การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และการเสริมสร้างจิตสาธารณะ และการเป็นพลเมืองที่ดี

4. ประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ใน 4 แผนย่อย ได้แก่

4.1 การพัฒนาเด็กตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์จนถึงปฐมวัย

4.2 การพัฒนาช่วงวัยเรียน/ วัยรุ่น

4.3 การพัฒนาและยกระดับศักยภาพวัยแรงงาน

4.4 การส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ

5. ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

5.1 การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษ

ที่ 21

6. ประเด็นความเสมอภาคและหลักประกันทางสังคม ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

6.1 การคุ้มครองทางสังคมขั้นพื้นฐานและหลักประกันทางเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพ

7. ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

7.1 การยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ

8. ประเด็นการบริการประชาชนและประสิทธิภาพภาครัฐ ใน 4 แผนย่อย ได้แก่

8.1 การพัฒนาบริการประชาชน

8.2 การบริหารจัดการการเงินการคลัง

8.3 การพัฒนาระบบบริหารงานภาครัฐ

8.4 การสร้างและพัฒนาบุคลากรภาครัฐ

9. ประเด็นการต่อต้านทุจริตและประพฤติมิชอบ ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

9.1 การป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ

10. ประเด็นกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

10.1 การพัฒนากฎหมาย

11. ประเด็นการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม ใน 1 แผนย่อย ได้แก่

11.1 การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมด้านองค์ความรู้พื้นฐาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ใน 7 เรื่อง รวม 21 ประเด็น

เรื่องที่ 1 การปฏิรูประบบการศึกษาและการเรียนรู้โดยรวมของประเทศ ประเด็นที่

1 การทบทวน จัดทำ แก้ไข และปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่ 2 การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชนเพื่อการจัดการศึกษา ประเด็นที่ 3 การขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาตนเอง และการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อรองรับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต

เรื่องที่ 2 การปฏิรูปการพัฒนาเด็กเล็กและเด็กวัยเรียน ประเด็นที่ 1 การพัฒนาระบบการดูแล พัฒนา และจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย ประเด็นที่ 2 การสื่อสารสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

เรื่องที่ 3 การปฏิรูปเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นที่ 1 การดำเนินการเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประเด็นที่ 2 การยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในพื้นที่ห่างไกลหรือในสถานศึกษาที่ต้องมีการยกระดับคุณภาพอย่างเร่งด่วน

เรื่องที่ 4 การปฏิรูปกลไก และระบบการผลิตคัดกรอง และพัฒนาผู้ประกอบวิชาชีพครู อาจารย์ ประเด็นที่ 1 การผลิตครูและการคัดกรองครู เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพตรง

กับความต้องการของประเทศและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู ประเด็นที่ 2 การพัฒนาวิชาชีพครู ประเด็นที่ 3 เส้นทางวิชาชีพครู เพื่อให้ครูมีความก้าวหน้าได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม ประเด็นที่ 4 การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ประเด็นที่ 5 องค์กรวิชาชีพครูและปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

เรื่องที่ 5 การปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ประเด็นที่ 1 การปรับหลักสูตรพร้อมกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการประเมิน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้เป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะ ประเด็นที่ 2 การจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรม ประเด็นที่ 3 การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาระดับชาติและระบบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อ ประเด็นที่ 4 การพัฒนาคุณภาพระบบการศึกษา

เรื่องที่ 6 การปรับโครงสร้างของหน่วยงานในระบบการศึกษา ประเด็นที่ 1 สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารและจัดการศึกษา ประเด็นที่ 2 การปรับปรุงโครงสร้างของกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่องที่ 7 การปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้โดยการพลิกโฉมด้วยระบบดิจิทัล (Digitalization for Educational and Learning Reform) ประเด็นที่ 1 การปฏิรูปการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลผ่านแพลตฟอร์มการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแห่งชาติ ประเด็นที่ 2 ระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการศึกษา (Big Data for Education) ประเด็นที่ 3 การพัฒนาความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) ในด้านความฉลาดรู้ดิจิทัล (Digital Literacy) ความฉลาดรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ความฉลาดรู้สื่อ (Media Literacy) เพื่อการเรียนรู้วิธีการเรียนรู้ (Learning how to learn) ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการมีพฤติกรรมที่สะท้อนการรู้กตัญญู มารยาท จริยธรรม เกี่ยวกับการใช้สื่อและการสื่อสารบนอินเทอร์เน็ต

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560-2564 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้จัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ.2560-2564 สำหรับใช้เป็นแผนพัฒนาประเทศไทยในระยะ 5 ปี ซึ่งเป็นการแปลงยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี สู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมและวางรากฐานในการยกระดับประเทศไทย ให้เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วมีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน ด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ยุทธศาสตร์การพัฒนา 10 ยุทธศาสตร์ โดยมี 6 ยุทธศาสตร์ ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ (2561-2580) และอีก 4 ยุทธศาสตร์ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุน ซึ่งภารกิจสำนักงานปลัด กระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนให้บรรลุเป้าหมายรวม 9 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความ เป็นธรรมลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ และแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนา อย่างยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 5 การเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความ มั่งคั่งและยั่งยืน ยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤตมิ ชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบโลจิสติกส์ ยุทธศาสตร์ที่ 8 การพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรม ยุทธศาสตร์ที่ 9 การพัฒนาภาค เมือง และพื้นที่เศรษฐกิจ

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564)

แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560–2564) มีสาระสำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559 หน้า 19)

1. วิสัยทัศน์

มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม โดยพัฒนาผู้เรียน ซึ่งหมายถึง เด็ก เยาวชน นักเรียน นักศึกษา และประชาชน ที่ได้รับบริการจาก กระทรวงศึกษาธิการให้มีความรู้คู่คุณธรรม รอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง ซื่อสัตย์ ขยันอดทน สติปัญญา แบ่งปัน ซึ่งเป็น 2 เงื่อนไขตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีอาชีพ มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในการดำรงชีวิต มีความอยู่ดีมีสุข สามารถอยู่ร่วมกัน อย่างเอื้ออาทร มีความสามัคคีปรองดอง สามารถอยู่ในสังคมไทย ภูมิภาคอาเซียน และสังคม โลก

2. พันธกิจ

ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับสู่สากล เสริมสร้างโอกาสการ เข้าถึงบริการทางการศึกษาของประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม พัฒนาระบบบริหารจัดการ การศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

3. ยุทธศาสตร์

3.1 ยุทธศาสตร์พัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล

3.2 ยุทธศาสตร์ผลิต พัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา

3.3 ยุทธศาสตร์ผลิตและพัฒนากำลังคน รวมทั้งงานวิจัยที่สอดคล้องกับ ความ ต้องการของการพัฒนาประเทศ

3.4 ยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษา และการเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

3.5 ยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
เพื่อการศึกษา

3.6 ยุทธศาสตร์พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วน
ร่วมในการจัดการศึกษา

สรุป แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-
2564) มีสาระสำคัญ คือ มุ่งพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล
การผลิต พัฒนาคู่มือกลางทางการศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษา และการเรียนรู้ตลอด
ชีวิต พัฒนาระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระบบการบริหารจัดการและส่งเสริม
ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาประเทศ

นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ ปี 2564

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวง
ศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 เพื่อให้ส่วนราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ยึดเป็นกรอบการดำเนินงานในการจัดทำแผนและงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ
พ.ศ. 2564 พร้อมทั้งขับเคลื่อนการดำเนินการด้านการศึกษา ให้มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ ในทุก
มิติ โดยใช้จรรยาบรรณอย่างคุ้มค่า เพื่อมุ่งเป้าหมาย คือ ผู้เรียนทุกช่วงวัย ดังนี้ (สำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี, 2564, หน้า 16-20)

หลักการตามนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564 กระทรวงศึกษาธิการ
มุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580) ใน
ฐานะหน่วยงานเจ้าภาพขับเคลื่อนทุกแผนย่อยในประเด็น 12 การพัฒนาการเรียนรู้ และแผน
ย่อยที่ 3 ในประเด็น 11 ศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้าน
การศึกษา และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ และ
การพัฒนาศักยภาพของคนไทยทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่
ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ยังสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็น
อื่น ๆ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2560-2564) นโยบายและแผน
ระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) รวมทั้งนโยบายและแผนต่าง ๆ ที่
เกี่ยวข้องโดยคาดหวังว่าผู้เรียนทุกช่วงวัยจะได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เป็นคนดี คนเก่ง มี
คุณภาพ และมีความพร้อมร่วมขับเคลื่อนและพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
ดังนั้นในการเร่งรัดการทำงานภาพรวมกระทรวงให้เกิดผลสัมฤทธิ์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับ

สังคม และผลักดันให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ และประสิทธิภาพในทุกมิติ กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ดังนี้

1. ปรับรื้อและเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการ โดยมุ่งปฏิรูปองค์การเพื่อหลอมรวมภารกิจและบุคลากร เช่น ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านการต่างประเทศ ด้านเทคโนโลยี ด้านกฎหมาย ฯลฯ ที่สามารถลดการใช้ทรัพยากรทับซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นเอกภาพ รวมทั้งการนำเทคโนโลยีดิจิทัล เข้ามาช่วยทั้งการบริหารงานและการจัดการศึกษาของรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัล

2. ปรับรื้อและเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารทรัพยากร โดยมุ่งปฏิรูปกระบวนการวางแผนงาน/โครงการแบบร่วมมือและบูรณาการ ที่สามารถตอบโจทย์ของสังคมและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งกระบวนการจัดทำงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ และใช้จ่ายอย่างคุ้มค่า ส่งผลให้ภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนานาชาติ เชื่อมมั่นและร่วมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น

3. ปรับรื้อและเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดการและพัฒนากำลังคนของกระทรวงศึกษาธิการ โดยมุ่งบริหารจัดการอัตรากำลังให้สอดคล้องกับการปฏิรูปองค์การ รวมทั้งพัฒนาสมรรถนะและความรู้ความสามารถของบุคลากรภาครัฐ ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติงานของรับความเป็นรัฐบาลดิจิทัล

4. ปรับรื้อและเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งให้ครอบคลุมถึงการจัดการศึกษาเพื่อคุณวุฒิ และการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่สามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

การขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติ

1. ให้ส่วนราชการ หน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ นำนโยบายและจุดเน้นเป็นกรอบแนวทางมาใช้ในการวางแผนและจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 โดยคำนึงถึงมาตรการ 4 ข้อ ตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้แนวทางในการบริหารงบประมาณไว้ ดังนี้ (1) งดจัดงานต่างประเทศ 1 ปี ยกเว้นกรณีที่มีความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อกระทรวงศึกษาธิการ (2) ลดการจัดอบรมสัมมนาที่มีขนาดใหญ่ และใช้งบประมาณมาก (3) ยกเลิกการจัดงาน Event และ (4) ทบทวนงบประมาณที่มีความซ้ำซ้อน

2. ให้มีคณะกรรมการติดตาม ประเมินผล และรายงานการขับเคลื่อนนโยบาย และจุดเน้นสู่การปฏิบัติระดับพื้นที่ โดยให้ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน สำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักตรวจราชการและติดตามประเมินผล เป็นฝ่ายเลขานุการ

และผู้ช่วยเหลือขานการตามลำดับ โดยมีบทบาทภารกิจในการตรวจราชการ และติดตามประเมินผลในระดับนโยบาย และจัดทำรายงานเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการทราบตามลำดับ

3. กรณีมีปัญหาในเชิงพื้นที่หรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติงาน ให้ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล และดำเนินการแก้ไขปัญหในระดับพื้นที่ก่อน โดยใช้ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขข้อขัดข้องพร้อมทั้งรายงานต่อคณะกรรมการติดตามฯ ข้างต้น ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ตามลำดับ

อนึ่ง สำหรับภารกิจของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่ปฏิบัติ ในลักษณะงานในเชิงหน้าที่ (Function) งานในเชิงยุทธศาสตร์ (Agenda) และงานในเชิงพื้นที่ (Area) ซึ่งได้ดำเนินการอยู่ก่อน เมื่อรัฐบาลหรือกระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายสำคัญเพิ่มเติม ในปีงบประมาณ พ.ศ.2564 นอกเหนือจากที่กำหนดหากมีความสอดคล้องกับหลักการนโยบายและจุดเน้นข้างต้น ให้ถือเป็นหน้าที่ของส่วนราชการหลักและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งรัดกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จ และมีประสิทธิภาพอย่างเป็นรูปธรรมด้วยเช่นกัน

สรุป นโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการปี 2564 ประกอบด้วย การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การพัฒนาการศึกษาเพื่อความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการการขับเคลื่อนนโยบายและจุดเน้นสู่การปฏิบัติ โดยให้ส่วนราชการในสังกัดนำนโยบายและจุดเน้นเป็นกรอบในการวางแผน มีคณะกรรมการติดตามประเมินผล ใช้ภาคีเครือข่ายในการแก้ไขปัญหาในระดับพื้นที่ก่อน

4. การพัฒนาด้านการศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

4.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ความเป็นมาของโครงการระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เริ่มมาจากแผนยุทธศาสตร์ ไทยแลนด์ 4.0 ที่ต่อยอดความสำเร็จจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก หรือ Eastern Seaboard ที่ดำเนินการมากกว่า 30 ปี โครงการนี้มีส่วนผลักดันให้ประเทศ มีการพัฒนาอย่างก้าวกระโดด ด้วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจกว่า 8% ต่อปี จนกระทั่งวิกฤตการณ์ต้มยำกุ้ง จากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม 32

แห่ง รองรับโรงงานกว่า 5,000 โรงงาน การสร้างท่าเรือน้ำลึกแห่งแรกของไทย บริเวณแหลมฉบัง และการพัฒนาโครงการพื้นฐานต่าง ๆ ส่งผลให้พื้นที่ภาคตะวันออก กลายเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมที่สำคัญ อาทิ ศูนย์การผลิตปิโตรเคมีที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับ 1 ใน 5 ของเอเชีย และเป็นศูนย์กลางการผลิตยานยนต์และชิ้นส่วนยานยนต์ ด้วยความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานเดิม จึงมีความเหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่นำร่องเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษ เพราะภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่รู้จักของนักลงทุนทั่วโลก ในฐานะพื้นที่ชั้นนำในการพัฒนาอุตสาหกรรมของอาเซียนรวมทั้งมีชื่อเสียงและมาตรฐานระดับโลก โครงการ EEC จึงเป็นความหวังใหม่ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับอีสเทิร์นซีบอร์ดเดิม ที่ได้ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านอุตสาหกรรมการผลิตมากกว่า 30 ปี ภายใต้การริเริ่มโครงการดังกล่าว กระทรวงอุตสาหกรรมได้มีการจัดตั้งสำนักงาน EEC มีหน้าที่ในการขับเคลื่อนการลงทุนของประเทศ ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง สำหรับอนาคตแผนการดำเนินงานของ EEC จะนำไปสู่การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงสำคัญของไทย ในด้านการลงทุนเพื่อยกระดับความเป็นอยู่และสาธารณสุขภูมิภาคของสังคมและสิ่งแวดล้อมในบริเวณรอบพื้นที่ โดยในช่วงแรกของโครงการ EEC จะเน้นพื้นที่ 3 จังหวัด ในพื้นที่ภาคตะวันออก ได้แก่ ชลบุรี ระยองและฉะเชิงเทรา ซึ่งได้รับการดูแลโดยคณะกรรมการขับเคลื่อนนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยมีนายกรัฐมนตรีเป็นประธานแนวทาง และแผนพัฒนา EEC จะแบ่งเป็นเขตพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานพื้นที่อุตสาหกรรมใหม่ และพัฒนาเขตเมืองใหม่ เพื่อส่งเสริมอุตสาหกรรมเป้าหมายให้ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ เพื่ออนาคตมีพื้นที่ดำเนินการ 3 จังหวัด ดังกล่าว ครอบคลุม 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นการต่อยอดจาก 5 อุตสาหกรรมเดิมที่มีศักยภาพ ได้แก่ 1) ยานยนต์และชิ้นส่วน 2) ปิโตรเคมีและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) เครื่องใช้ไฟฟ้าอิเล็กทรอนิกส์ โทรคมนาคม 4) การเกษตรแปรรูปและ 5) โลจิสติกส์ และเพิ่มอีก 5 อุตสาหกรรมใหม่ ได้แก่ 1) อุตสาหกรรมการบิน 2) การแพทย์ครบวงจร 3) หุ่นยนต์ 4) ชิ้นส่วนและอุปกรณ์ดิจิทัล 5) เชื้อเพลิงชีวภาพ ควบคู่กับการลงทุนเพื่อสร้างโครงข่ายการคมนาคมขนส่งและโลจิสติกส์ ทั้งทางถนน ทางราง ทางน้ำ และทางอากาศเพื่อเชื่อมโยงการเดินทาง และอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าและบริการต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไทยในตลาดโลก โดยที่ผ่านมามีหน่วยงานพันธมิตรทั้งภาคเอกชน สถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย และหน่วยงานภาครัฐตลอดจนหน่วยงานวิจัย ซึ่งเป็นพันธมิตรจากต่างประเทศให้ความร่วมมือในการขับเคลื่อนรองรับความต้องการของภาคอุตสาหกรรมในพื้นที่ร่วมกัน (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2563, สื่อออนไลน์)

พื้นที่จังหวัดในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่อยู่ในระดับดี ทั้งทางถนน รถไฟ ท่าเรือ และนิคมอุตสาหกรรม อีกทั้งยังเป็นศูนย์กลางการขนส่งทางเรือของอาเซียน ซึ่งสามารถเชื่อมโยงไปยังท่าเรือน้ำลึกทวายของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ท่าเรือสิหนุวิลล์ของราชอาณาจักรกัมพูชา และท่าเรือวังเตาของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และการมีฐานอุตสาหกรรมสำคัญพร้อมต่อยอดหลายอุตสาหกรรม ใน 10 คลัสเตอร์อุตสาหกรรมเป้าหมายทั้งอุตสาหกรรมยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยี การเกษตรและอาหาร ท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ ธุรกิจการบิน (อู่ตะเภา) ศูนย์นวัตกรรมเทคโนโลยี และอุปกรณ์การแพทย์ นอกจากนี้พื้นที่ภาคตะวันออกยังเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเป็นหลักของประเทศ และมีศักยภาพสูงในการส่งเสริมให้เป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นแหล่งรวมในการกระจุกตัวของจังหวัดที่ประชาชนมีรายได้สูงที่สุดของประเทศ อนาคตจุดศูนย์กลางด้านการลงทุนระดับโลก เป้าหมายสำคัญของการพัฒนาเขตเศรษฐกิจการลงทุนพิเศษที่เรียกว่าระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) คือ การเป็นจุดศูนย์กลางในระดับโลก โดยเฉพาะด้านการลงทุน เป็นฐานอุตสาหกรรมด้านพลังงาน และโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย โรงกลั่นน้ำมันขนาดใหญ่ 5 โรง อุตสาหกรรมปิโตรเคมี 3 แห่ง โรงผลิตไฟฟ้า 20 โรง และนิคมอุตสาหกรรม 29 แห่ง ทั้งยังเชื่อมโยงด้วยโครงสร้างพื้นฐานการขนส่งที่มีความสะดวกสบาย ห่างจากกรุงเทพฯ เพียง 200 กิโลเมตร ที่เชื่อมผ่านเส้นทางสายหลักท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบัง สนามบินอู่ตะเภา และท่าเรืออุตสาหกรรม มาบตาพุด ศักยภาพสำคัญของพื้นที่ EEC คือ การเป็นพื้นที่ยุทธศาสตร์แห่งภูมิภาคอาเซียน เป็นประตูสู่อาเซียน สามารถเข้าถึงประชากรโลกได้กว่าครึ่งหนึ่งโดย EEC จะเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ทั้งในเชิงงบประมาณ และขนาดพื้นที่ GDP ของทั้งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาเซียนและอินเดียมีมูลค่ารวมกว่า 1/3 ของ GDP โลก โดยอนาคต EEC จะเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงกับการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ และระเบียงตะวันออก-ตะวันตก ทั้งยังเป็นศูนย์กลางของความเชื่อมโยงมหาสมุทรอินเดียกับมหาสมุทรแปซิฟิก รวมถึงประเทศกลุ่มอนุภาคแม่น้ำโขงและทางตอนใต้ของประเทศจีนด้วย (คณะกรรมการนโยบายการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก. 2560)

รัฐบาลได้กำหนดแผนการลงทุนพัฒนาโครงข่ายคมนาคมขนส่ง เพื่อช่วยพัฒนาพื้นที่และความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียง ให้มีความเจริญและตอบสนองความต้องการของประชาชน ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ภายใต้โครงการระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) ในระยะ 5 ปีแรก (พ.ศ. 2560-2564) เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งสินค้าและประชาชนระหว่างกรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี แหลมฉบัง พัทยา ลัดทึบ อู่ตะเภา มาบตาพุด ระยอง

รวมทั้งเชื่อมสัมพันธภาพทั่วประเทศ และให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นประตูสู่เมียนมาร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา และจีนตอนใต้ ซึ่งประกอบด้วย โครงการสำคัญ ๆ ได้แก่ (ธนาคารไทยพาณิชย์ 2564 ค, สื่อออนไลน์)

1. โครงการพัฒนาอากาศยานนานาชาติอุตะเถา ในระยะ 5 ปีแรก จะเพิ่มขีดความสามารถท่าอากาศยานอุตะเถาให้รองรับผู้โดยสารจาก 3 ล้านคน เป็น 15 ล้านคน ก่อนจะสามารถพัฒนาให้สามารถรองรับผู้โดยสารได้ 60 ล้านคนต่อปี ในอีก 20 ปีข้างหน้า ซึ่งจะแบ่งเบาปริมาณเที่ยวบินและความแออัดของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ และท่าอากาศยานดอนเมืองนอกจากนี้ จะเร่งผลักดันให้ท่าอากาศยานอุตะเถาเป็นศูนย์พัฒนาบุคลากรด้านการบิน และศูนย์กลางการซ่อมบำรุงท่าอากาศยาน และนิคมอุตสาหกรรมการบินทันสมัยที่สุดในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกไปพร้อมกัน

2. โครงการพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง ระยะที่ 3 เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าทางทะเลระหว่างประเทศที่เพิ่มขึ้นในอนาคต โดยจะดำเนินการก่อสร้างท่าเทียบเรือ ซึ่งจะมีท่าจอดเรือน้ำลึก 18.5 เมตร สามารถรองรับเรือขนาดความจุ 160,000 ตัน หรือ 15,000 อีทียู และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ เพื่อรองรับตู้สินค้าจากเดิม 11 ล้าน อีทียู/ปี และรองรับการส่งออกรถยนต์จาก 1 ล้านคันต่อปี เป็น 3 ล้านคันต่อปี นอกจากนี้จะมีการพัฒนาศูนย์การขนส่งตู้สินค้า ทั้งจากทางรถไฟที่แหลมฉบัง ก่อสร้างท่าเทียบเรือชายฝั่ง ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อแก้ไขปัญหการจราจรภายในท่าเรือ ตลอดจนโครงข่ายและระบบขนส่งต่อเนื่องที่จำเป็นในพื้นที่ท่าเรือแหลมฉบังที่จะเชื่อมต่อกับท่าเรือภายนอก ให้เพียงพอและพร้อมที่จะรองรับการขยายตัวของปริมาณเรือและสินค้าประเภทต่าง ๆ

3. โครงการพัฒนาท่าเรือมาบตาพุด ระยะที่ 3 เพื่อให้เป็นส่วนหนึ่งของสาธารณูปโภคหลัก ในการรองรับการขนส่งสินค้าหรือก๊าซธรรมชาติ และอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยออกแบบให้เชื่อมต่อกับท่าเรือระยะที่ 1 มีเนื้อที่ประมาณ 10 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่หน้าท่าเรือ 550 ไร่ และพื้นที่หลังการก่อสร้าง 450 ไร่ ประกอบด้วย ท่าเรือสินค้าเหลว 2 ท่า ท่าเทียบเรือขนถ่ายก๊าซ 3 ท่า พื้นที่คลังสินค้าและธุรกิจเกี่ยวเนื่องกับก๊าซธรรมชาติ บ่อเก็บตะกอน และท่าเรือบริการรวมทั้งก่อสร้างเขื่อนหินกันทรายและกันคลื่น

4. โครงการพัฒนาท่าเรือพาณิชย์สัตหีบ โดยปรับปรุงร่องน้ำ และพื้นที่จอดเรือ ก่อสร้างเขื่อนกันคลื่น อาคารท่าเรือผู้โดยสารเฟอร์รี่ และปรับปรุงท่าเรือน้ำมัน ให้เป็นท่าเรือที่สามารถรองรับด้านการท่องเที่ยว เรือสำราญขนาดใหญ่ และเฟอร์รี่ที่จะเชื่อมโยงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 2 ฝั่งอ่าวไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปยังหัวหิน ชะอำ และกรุงเทพฯ ปัจจุบันกรมเจ้าท่าได้อนุญาตให้เดินเรือเฟอร์รี่พัทยา-หัวหินแล้ว

5. การก่อสร้างทางหลวงต่าง ๆ ในส่วนที่ยังขาดหายให้ครบถ้วนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งใน ส่วนของทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง หรือมอเตอร์เวย์หมายเลข 7 สายกรุงเทพฯ-ชลบุรี จะ ดำเนินการก่อสร้างส่วนต่อขยายจากพัทยา-มาบตาพุด และพร้อมเปิดบริการภายใน ปี พ.ศ. 2562 และเส้นทางระหว่างเมืองหมายเลข 61 แหลมฉบัง-นครราชสีมา เป็นโครงการตามแผน แม่บทการพัฒนาโครงข่ายทางหลวงพิเศษระหว่างเมืองระยะ 20 ปี ฉบับใหม่ พ.ศ. 2560- 2579 เพื่อเชื่อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปัจจุบันอยู่ระหว่างการศึกษาคความ เหมาะสม รวมทั้งจะมีการก่อสร้างบูรณะขยายช่องจราจรทางหลวงและโครงข่ายถนนสายรอง ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเชื่อมโยงระบบการขนส่งให้มีความสมบูรณ์และแก้ไขปัญหา การจราจร ปัญหาคอขวด และรองรับการขยายตัวของฐานการผลิตและบริการ

6. การก่อสร้างทางรถไฟทางคู่และรถไฟความเร็วสูง เพื่อเชื่อมต่อการเดินทางและ การขนส่งระหว่างจังหวัดระยอง ท่าเรือแหลมฉบัง เข้ากับกรุงเทพฯ และภาคอื่น ๆ โดยก่อสร้าง ทางรถไฟทางคู่ช่วงฉะเชิงเทรา-คลองลึบเก่า-แก่งคอย ขณะนี้อยู่ระหว่างการก่อสร้าง การ ก่อสร้างทางรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-ระยอง ให้เป็นเส้นทางเชื่อมโยงพื้นที่อุตสาหกรรมหลัก กับกรุงเทพฯ และเชื่อมท่าอากาศยานหลักทั้ง 3 แห่ง เข้าด้วยกัน โดยกระทรวงคมนาคมได้นำ โครงการดังกล่าวบรรจุไว้ในแผนระยะเร่งด่วนในปี 2560 นอกจากนั้นจะก่อสร้างสถานีรถไฟคู่ ตะเภา รวมทั้งมีการศึกษาเพื่อก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วงศรีราชา-มาบตาพุด-ระยอง-จันทบุรี- ตราด ด้วยเช่นกัน

ผลกระทบที่เกิดจาก EEC ที่อาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย หากนำเอารอบ เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) ของสหประชาชาติที่มอง การพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) แทนที่จะมองแบบแยกเป็นเสาหลัก (Pillars) ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ก็จะพบว่าการพัฒนา EEC ยังคงมีการพัฒนาแบบแยกส่วนตามกรอบ ความคิดแบบเสาหลักอยู่ ไม่ได้เชื่อมโยงทุกมิติให้เป็นเนื้อเดียวกันมากนัก โดยเฉพาะยังขาดมิติ คุณภาพชีวิตคนในพื้นที่ คุณภาพชีวิตแรงงาน และโครงสร้างดุลอำนาจ (มิติการเมือง) ของ ประเทศ หากไม่วัดสมดุลพลังอำนาจทางเศรษฐกิจในพื้นที่ให้ดี อาจมีสภาพเป็นพื้นที่กึ่งอาณานิคมทางเศรษฐกิจของกลุ่มทุนข้ามชาติ แทนที่จะเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจกับกลุ่มทุนข้ามชาติ โดยเฉพาะเขตเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นยุทธศาสตร์ สามารถเชื่อมต่อกับตลาดอินโดจีน 230 ล้านคนได้ ปัจจุบันเขตพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยังคงกระจุกตัวเพียงกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และกลุ่มทุนต่างชาติ ยังไม่มีการถ่ายโอนเทคโนโลยีมากนัก จำเป็นต้องใช้แรงงานที่เป็น ทุนมนุษย์ในการทำงาน สภาพการทำงานและการดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ขาด การดูแลเอาใจใส่ และผลของการพัฒนาพื้นที่และการเพิ่มผลผลิตจากโรงงานต่าง ๆ ทำให้

ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ประเทศไทยต้องมีมาตรการที่ชัดเจนในการรับการถ่ายโอนเทคโนโลยี การฝึกอบรมแรงงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถผลิตและใช้เทคโนโลยีขั้นสูงได้ และไม่ควรถูกการเติบโตทางเศรษฐกิจ อันเป็นผลจากการลงทุนของต่างชาติกับความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตผู้คนตลอดจนการยอมให้อยู่ในสภาพกึ่งอาณานิคมทางเศรษฐกิจของทุนข้ามชาติ โดยคนไทยส่วนใหญ่ไม่ได้ประโยชน์อะไร ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจไม่ได้กระจายไปหาประชาชนส่วนใหญ่ และกระจุกตัวอยู่ในกลุ่มทุนขนาดใหญ่ และกลุ่มคนกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น สภาพดังกล่าวเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยและรายได้ของประชาชน รวมทั้งสภาพแวดล้อมโดยรวมที่รัฐบาลจะต้องดูแลแก้ไขให้เกิดความเท่าเทียม โปร่งใส และให้ประโยชน์แก่ประชาชน และประเทศชาติในวงกว้างต่อไป (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2564 ง, สื่อบนออนไลน์)

การพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ประโยชน์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญ คือ การให้ประชาชนในพื้นที่มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการยกระดับรายได้ให้ใกล้เคียงกับกรุงเทพฯ ด้วยสภาพชีวิตที่ดีกว่า ในเมืองที่น่าอยู่กว่า ดังเช่น (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2564 ข, สื่อบนออนไลน์) โอกาสมาถึงบ้าน รายได้มาถึงตัว งานดีมีมากขึ้น เป็นโอกาสใหม่ให้เยาวชน ลูกหลานไม่ต้องออกนอกพื้นที่เพื่อหาสถานศึกษาที่ดีขึ้น หางานที่ดีขึ้น ทำให้ได้อยู่กับพ่อแม่ เป็นครอบครัวที่อบอุ่นประชาชนในพื้นที่สามารถเข้าถึงสถาบันการศึกษาและโรงพยาบาลที่ดีมีคุณภาพ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีระบบสาธารณสุขปลอดภัยและสิ่งแวดล้อมที่ดี จากโครงการลงทุนและการท่องเที่ยว มีเส้นทางคมนาคมที่ดี มีกองทุนเพื่อพัฒนาชุมชน หากประชาชนได้รับผลกระทบ รัฐบาลจะให้การดูแลอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว โดยมีการตั้งกองทุนขึ้นมาโดยเฉพาะ

4.2 สภาพทั่วไปและปัญหาการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา และทั้ง 3 จังหวัดเป็นจังหวัดที่อยู่ในการกำกับดูแลการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตตรวจราชการภาค 8 ในแต่ละจังหวัดมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งทำหน้าที่ควบคุม กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแต่ละเขตพื้นที่ มีศักยภาพทั่วไปในการจัดการศึกษา ดังนี้ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี, 2564, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2563, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2563, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3,

2563, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1, 2563, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2, 2563, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1, 2563 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 (2563)

จังหวัดชลบุรี มีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจำนวน 3 เขตพื้นที่ ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง และอำเภอหนองใหญ่ มีโรงเรียนในสังกัด จำนวน 82 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์โรงเรียนในสังกัด จำนวน 112 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 รับผิดชอบการจัดการศึกษาใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง โรงเรียนในสังกัด จำนวน 81 โรงเรียน จังหวัดระยองมีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา 2 เขตพื้นที่การศึกษา ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอนิคมพัฒนาและอำเภอปลวกแดง โรงเรียนในสังกัด จำนวน 114 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาใน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอแกลง อำเภอวังจันทร์ และอำเภอเขาชะเมา โรงเรียนในสังกัด จำนวน 86 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษาใน 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองกระบี่ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว อำเภอบางปะกง และอำเภอบ้านโพธิ์ โรงเรียนในสังกัด จำนวน 137 โรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2 รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนมสารคาม อำเภอสนามชัยเขต อำเภอท่าตะเกียบ อำเภอแปลงยาว อำเภอบางคล้า อำเภอรสาธิต และอำเภอคลองเขื่อน โรงเรียนในสังกัดจำนวน 145 โรงเรียน

โรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมทั้ง 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กมากกว่าขนาดกลางและขนาดใหญ่ และโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะเป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในชุมชนที่ใกล้โรงงาน แหล่งอุตสาหกรรม หรือแหล่งท่องเที่ยว เช่น ในจังหวัดชลบุรี ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอเมืองชลบุรี อำเภอบ้านบึง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ และอำเภอเกาะสีชัง จังหวัดระยอง ได้แก่ โรงเรียนในอำเภอเมืองระยอง อำเภอบ้านค่าย อำเภอนิคมพัฒนา และอำเภอปลวกแดง จังหวัดกระบี่ ได้แก่ อำเภอเมือง

จะเชิงเทรา และอำเภอบางปะกง การบริหารจัดการของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะใช้รูปแบบการบริหารจัดการตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนด คือ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน นโยบายและยุทธศาสตร์ที่ใช้เป็น เครื่องมือในการบริหารจัดการก็จะถูกกำหนดมาจากกระทรวงศึกษาธิการและส่งผ่านมายัง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และ โรงเรียนเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในภาพรวมจึงไม่ได้ถูกออกแบบมาให้ เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยเฉพาะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาและโรงเรียน จะต้องเป็นผู้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ซึ่งมีจำนวนน้อยที่จะกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยใช้ด้านภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นที่ต้องการใน ตลาดแรงงาน โรงงานอุตสาหกรรม และอาชีพอิสระประเภท ต่าง ๆ ผลการบริหารจัดการ การศึกษาที่ผ่านมาโดยรวมของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งแบ่งขอบข่ายการบริหารจัดการออกเป็น 4 งาน ได้แก่ งานด้านวิชาการงานด้านงบประมาณ งานด้านบุคคล และ ด้านการบริหารทั่วไป ผลการดำเนินงานมี ดังนี้

1. ผลงานด้านวิชาการ จะเน้นและให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตาม หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้แก่ มาตรฐานการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ซึ่งผลการประเมินผลการเรียนรู้สาระวิชาที่นักเรียนส่วนมากมีผลการเรียนต่ำ ทั้งในด้าน ผลการทดสอบและจำนวนนักเรียน คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ใน ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ นักเรียนส่วนมากกว่ำร้อยละ 80 มีผลการประเมินอยู่ในระดับ ยอดเยี่ยม ในด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนนักเรียนมากกว่าร้อยละ 80 มีสมรรถนะครบตาม เกณฑ์ที่กำหนดและนักเรียนร้อยละ 100 ได้เข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2. ด้านงบประมาณ การบริหารจัดการงบประมาณจะได้รับจัดสรรตามจำนวน นักเรียน ดังนั้นโรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนน้อย ก็จะได้รับงบประมาณน้อย และงบประมาณ ดังกล่าวต้องจัดสรรเพื่อใช้ในการบริหารงานทั้ง 4 งาน รวมถึงค่าสาธารณูปโภคต่าง ๆ ซึ่ง ส่วนมากจะไม่เพียงพอต่อการนำไปใช้บริหารจัดการ ผู้บริหารโรงเรียนส่วนมากจึงต้องให้ ความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อจัดหาทรัพยากรทุกประเภท เช่น งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ สื่อ การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาอาคารสถานที่ เป็นต้น

3. ด้านบุคลากร การบริหารจัดการด้านบุคลากรเกี่ยวกับการจัดสรรตำแหน่ง การบรรจุแต่งตั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเป็นผู้ดำเนินการจัดสรร โรงเรียนมีหน้าที่ในการกำหนดหน้าที่การปฏิบัติงานในตำแหน่งต่าง ๆ ในสถานศึกษาเท่านั้น และส่วนมากหลายโรงเรียนมีข้าราชการครูหรือครูอัตราจ้างไม่ครบชั้นเรียน และบางโรงเรียนครูไม่ได้สอนตรงตามวิชาเอก เพราะเป็นครูประจำชั้นต้องสอนทุกวิชา นอกจากนั้นครูผู้สอนยังมีภาระงานนอกเหนือจากการสอนมากเกินไป และยังมีครูผู้สอนอีกจำนวนมากที่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญกับงานวิชาการ ส่วนมากจะให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานอาคารสถานที่และความสัมพันธ์กับชุมชน ทำให้ครูผู้สอนขาดความมั่นใจในแนวทางการปฏิบัติงาน

4. ด้านบริหารทั่วไป การบริหารทั่วไปจะเป็นการบริหารงานหรือกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการ งานงบประมาณ และงานบุคคล ตลอดจนจนถึงการให้บริการช่วยเหลือนักเรียน การพัฒนาครู การจัดหาแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาอาคารสถานที่และการประชาสัมพันธ์เป็นต้น ส่วนสภาพปัญหาที่พบส่วนมากก็จะเกี่ยวข้องกับนักเรียน เช่น การรับ-จำหน่าย-ติดตาม ส่งต่อ และช่วยเหลือนักเรียนให้ปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ การพัฒนาอาคารสถานที่ให้เพียงพอต่อการนำไปใช้จัดกิจกรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ มีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม และปลอดภัย

จากนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) ที่เน้นการปรับปรุงและนำเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์มาใช้ในกิจการอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นเขตเศรษฐกิจชั้นนำของเอเชีย สนับสนุนให้อุตสาหกรรม นำเทคโนโลยีชั้นสูงมาใช้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญของการผลิต ส่งเสริมและพัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่สอดคล้องกับอุตสาหกรรม จึงสร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการในการผลิตกำลังแรงงาน และเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนากำลังคน สนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยยุทธศาสตร์ดังกล่าวกำหนดให้จัดตั้งศูนย์ประสานงานการผลิต และพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกขึ้น (EEC TUET Career Center) เพื่อให้ศูนย์ดังกล่าวส่งเสริมในเรื่องการผลิตและพัฒนากำลังคนด้านอาชีวศึกษา ให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษ ศูนย์ประสานงานการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จังหวัดระยอง (EEC TUET Career Center: Rayong) ถูกจัดขึ้นเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์พัฒนากำลังคน สนับสนุนเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยศูนย์ EEC จังหวัดระยอง ประกอบด้วย 1 ศูนย์ประสานงานหลัก ตั้งอยู่ ณ

วิทยาลัยเทคนิคระยอง และศูนย์ประสานงานย่อยอีก 3 แห่ง ประกอบด้วย ศูนย์ประสานงานย่อยวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย ศูนย์ประสานงานย่อยวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด และศูนย์ประสานงานย่อยวิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซี ศูนย์ประสานงาน EEC จังหวัดระยอง ประกอบด้วย 5 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายข้อมูลกลาง ดำเนินการโดยวิทยาลัยเทคนิคระยองและวิทยาลัยเทคโนโลยีไออาร์พีซี ฝ่ายส่งเสริมสมรรถนะผู้เรียนสู่มาตรฐานอาชีพ ดำเนินการโดยวิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุดและวิทยาลัยเทคโนโลยีอักษรบริหารธุรกิจ ฝ่ายส่งเสริมการระดมทรัพยากรและความร่วมมือ ดำเนินการโดยวิทยาลัยเทคนิคบ้านค่ายและวิทยาลัยเทคโนโลยีระยองบริหารธุรกิจ ฝ่ายส่งเสริมการมีงานทำดำเนินการโดยวิทยาลัยสารพัดช่างระยองและวิทยาลัยเทคโนโลยีพัฒนาเวช ฝ่ายวิจัยและพัฒนาดำเนินการโดยวิทยาลัยการอาชีพแก่งวิทย์ วิทยาลัยโปลีเทคนิคระยองและวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาบริหารธุรกิจ การดำเนินงานของศูนย์ประสานงาน EEC จังหวัดระยอง นอกจาก 5 สาย ดังกล่าว ยังมีที่ปรึกษาจากภาครัฐและภาคเอกชนในจังหวัดเข้าร่วมงานด้วย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง นายกองดีการบริหารส่วนจังหวัดระยอง อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง สภาอุตสาหกรรมจังหวัดระยอง จัดหางานจังหวัดระยอง สถิติจังหวัดระยอง ทอการค้าจังหวัดระยอง ผู้อำนวยการท่าอากาศยานอู่ตะเภา เพื่อเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล รองรับความต้องการกำลังคนในอุตสาหกรรม 4.0 และภาคบริการ โดยดำเนินการภายใต้ความร่วมมือกับสถานประกอบการและหน่วยงานในพื้นที่ทุกภาคส่วน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกชลบุรีในแผนงานมีทั้งหมด 173 โครงการ ใช้เงินลงทุน 712,645 ล้านบาท ประกอบด้วย แผนงานคมนาคมและโลจิสติกส์ จำนวน 100 โครงการ วงเงินลงทุน 594,807 ล้านบาท อุตสาหกรรม จำนวน 11 โครงการ วงเงินลงทุน 24,042 ล้านบาท ผังเมืองและสาธารณูปโภค จำนวน 60 โครงการ วงเงินลงทุน 93,663 ล้านบาท และบริหารจัดการ จำนวน 2 โครงการ วงเงินลงทุน 131 ล้านบาท (ธนาคารไทยพาณิชย์, 2563ก, สื่อบอนไลน์)

สรุป จากการศึกษาแนวคิดการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (Eastern Economic Corridor: EEC) เริ่มมาจากแผนยุทธศาสตร์ไทยแลนด์ 4.0 ที่ต่อยอดมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจภาคตะวันออก (Eastern Seaboard) มีพื้นที่ครอบคลุม 3 จังหวัดในภาคตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา จึงมีความสำคัญเพราะเป็นจุดศูนย์กลางด้านการลงทุน เป็นฐานอุตสาหกรรมด้านพลังงาน เป็นศูนย์กลางของการคมนาคม และเป็นประตูอาเซียนที่สามารถเข้าถึงประชากรได้มากกว่าครึ่งของประชากรโลก การจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกหน่วยงานทางการศึกษาของรัฐและเอกชน

จะต้องร่วมมือกันจัดการศึกษา และส่งเสริมพัฒนากำลังคนให้เป็นแรงงานที่มีคุณภาพ โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ในการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เป็นบุคลากรที่มีความสามารถสูง สอดคล้องกับความต้องการของภาครัฐและภาคเอกชนตลอดจนการประกอบอาชีพอิสระในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นการพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยส่วนใหญ่เน้นที่ระดับอาชีวศึกษาเป็นสำคัญ แต่ไม่พบว่ามีการกล่าวถึงหรือปรากฏแนวทางการพัฒนากำลังคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เห็นเป็นรูปธรรม แต่อย่างไรก็ตามการเตรียมความพร้อมและพัฒนากำลังคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานก็มีความสำคัญ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะทางวิชาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ เพื่อรองรับการศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประเภทสามัญศึกษาหรืออาชีวศึกษาและการศึกษาระดับอุดมศึกษาในอนาคต

4.3 นโยบายการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

การจัดการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการโดยยึดหลักแผนพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (พ.ศ. 2560-2564) ของกระทรวงศึกษาธิการ มีความสอดคล้องและรองรับกับความต้องการของการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและนโยบายการพัฒนาประเทศ Thailand 4.0 ตามบริบทของแต่ละพื้นที่โดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถรอบด้าน มีคุณภาพ และมาตรฐานสากล พัฒนาให้เป็นกำลังคนที่มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน พร้อมทั้งการสร้างทักษะทางวิชาชีพด้วยการบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ดำเนินการในพื้นที่ 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และระยอง มีสาระสำคัญของแผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2562, สื่่อออนไลน์)

วิสัยทัศน์ มุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาสู่สากล พัฒนากำลังคนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการทำงานที่หลากหลาย กระจายโอกาส เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

พันธกิจ ส่งเสริมการจัดการศึกษาทุกระดับอย่างทั่วถึง และมีคุณภาพมาตรฐานสากล ส่งเสริมผู้เรียนทุกระดับให้มีทักษะความสามารถรอบด้าน มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุข ส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนทุกระดับให้มีความสามารถ มีมาตรฐานในการแข่งขันของประเทศ

และระดับสากล สร้างและพัฒนางานวิจัยเทคโนโลยีนวัตกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างผู้ประกอบการ และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ส่งเสริมการพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา ที่เน้นการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่

เป้าประสงค์หลัก

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ

กลยุทธ์ 1 พัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และความต้องการของชุมชน เพื่อสร้างความมั่นคงของประเทศ

กลยุทธ์ 2 ส่งเสริมการจัดการศึกษา ความเป็นพลเมือง ความสามัคคี วิถีประชาธิปไตย และต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศกำลังคนในพื้นที่เพื่อกำหนดความต้องการในการพัฒนา เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน เพื่อให้สอดคล้องและสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน

กลยุทธ์ 3 การวิจัยนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

กลยุทธ์ 4 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา เพื่อพัฒนากำลังคน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาภายใน ภายนอก ในระดับต่าง ๆ และเครือข่ายภาคเอกชน ประชาคม และภาครัฐ เพื่อความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ 1 สร้างเครือข่ายระหว่างสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศหรือภายนอกประเทศ

กลยุทธ์ 2 สร้างเครือข่ายภาคเอกชน ประชาคม และภาครัฐ สนับสนุนความสามารถในการแข่งขัน

กลยุทธ์ 3 แสวงหาต้นทุน และกลุ่มผู้นำในการเป็นตัวแทนการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาสความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา

กลยุทธ์ 1 สร้างการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการปฏิบัติในสถานการณ์จริงหรือจำลอง

กลยุทธ์ 2 สร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคมภายใต้หลักการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 3 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสนับสนุนและร่วมจัดการศึกษา เพื่อการสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ 1 ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย ให้มีพฤติกรรมและทักษะที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ 2 พัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีคุณภาพมาตรฐานในเรื่องสิ่งแวดล้อม ที่สอดคล้องกับบริบทของสังคม และวัฒนธรรม ในแต่ละพื้นที่ให้กับคนทุกช่วงวัย

กลยุทธ์ 3 สนับสนุนและให้ความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการมีส่วนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีมาตรฐาน ในเรื่องการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ให้กับคนทุกช่วงวัย

กลยุทธ์ 4 พัฒนาระบบข้อมูล และสารสนเทศด้านการศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษาสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

กลยุทธ์ 1 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา สถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

กลยุทธ์ 2 การติดตามตรวจสอบประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษา สถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC)

สรุป การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จะต้องพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อรองรับนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งให้ประเทศไทยเป็น Thailand 4.0 โดยมีการดำเนินการสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และการประกอบอาชีพ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมาย รวมถึงพัฒนาสถานศึกษา เพื่อรองรับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยดำเนินการภายใต้ยุทธศาสตร์ 6 ยุทธศาสตร์ ให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามกลยุทธ์

ยุทธศาสตร์และนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ
ภาคตะวันออก ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต
3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระยอง เขต 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 และ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ซึ่งการกำหนดยุทธศาสตร์และ
นโยบายของการจัดการศึกษาจะตรงกันหรือใกล้เคียงกัน สรุปโดยรวมได้ ดังนี้ (สำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1, 2565, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 2, 2565, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3, 2565, สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1, 2565, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 2, 2565, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1, 2565,
และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2, 2565) มียุทธศาสตร์การจัด
การศึกษา ดังนี้ 1) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร
จัดการ 3) การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา 4) การจัดการศึกษาเพื่อความ
มั่นคง 5) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติ 6) การ
สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำ
ทางการศึกษา 7) การบูรณาการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษา 8) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความรู้ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่หลักสูตร
กำหนด 9) การเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ 10) การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม
คุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 11) การส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีด
ความสามารถในการแข่งขัน 12) การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ในสังคม และมีนโยบาย
การจัดการศึกษา ดังนี้ 1) สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาที่ดี มีคุณภาพ มี
มาตรฐาน และลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา 2) พัฒนาสถานศึกษาให้มีห้องเรียนที่มี
คุณภาพ มีบรรยากาศ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 3) พัฒนาระบบการเรียนรู้ใน
รูปแบบที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างศักยภาพผู้เรียนให้มีความรู้ มีสมรรถนะ และมี
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามมาตรฐานหลักสูตร และมีทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนใน
ศตวรรษที่ 21 4) เร่งรัด พัฒนา และส่งเสริมให้มีความรู้ และทักษะในการอ่าน เขียน การคิด
คำนวณการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีขั้นพื้นฐาน และการประกอบ

อาชีพใน EEC 5) มุ่งจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติให้ทรัพยากรมนุษย์มีความสามารถในการแข่งขัน 6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อรักษาสีงแวดล้อม และพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง 7) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน 8) พัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพ 9) ส่งเสริมการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการบริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนการสอน 10) สนับสนุนการสร้างเครือข่ายทางการศึกษาและพัฒนาชุมชนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค พ.ศ. 2566-2570 (2565, หน้า 14) เป้าหมายและแนวทางการพัฒนาภาค ด้านการศึกษา ประชากรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีระดับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ โดยจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรวัยแรงงานอายุ 15-59 ปี เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจาก 9.35 ปี ในปี 2559 เป็น 9.78 ปี ในปี 2563 แต่ยังคงต่ำกว่าค่าเฉลี่ยประเทศที่ 9.86 ปี โดยจังหวัดชลบุรี มีจำนวนปีการศึกษาของประชากรเฉลี่ยสูงสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ 10.55 ปี รองลงมาคือ จังหวัดปราจีนบุรี และนครนายก ที่ 10.06 และ 9.97 ปี ตามลำดับ ทั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อรองรับการเติบโตของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 13 แห่ง ครอบคลุมทุกจังหวัด ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยของรัฐ 8 แห่ง มหาวิทยาลัยเอกชน 3 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน 2 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดชลบุรี และระยอง นอกจากนี้ยังมีสถาบันการศึกษาระดับอาชีวศึกษาที่มีศักยภาพสามารถผลิตบุคลากรเพื่อรองรับภาคการผลิตและอุตสาหกรรมในอนาคตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้อย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง) พ.ศ. 2562-2565 (ฉบับทบทวน) (2561, หน้า 38) พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีสถานศึกษาทุกรูปแบบ โดยจังหวัดชลบุรีมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดฉะเชิงเทรา และจังหวัดระยองตามลำดับ ครูในสถานศึกษาในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 1 มีจำนวนทั้งสิ้น 24,156 คน แบ่งเป็นสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 14,835 คน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน 6,695 คน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2,198 คน และโรงเรียนเรียนตำรวจตระเวนชายแดน 444 คน

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี (พ.ศ. 2566-2570) (2566, หน้า 46) พบว่า สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี ได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างความเข้าใจ การรับรู้ การยอมรับและการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษา

สภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการศึกษาของจังหวัดชลบุรี เชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2579) ทิศทางการพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออก 1 และแผนพัฒนาจังหวัดชลบุรี (พ.ศ. 2566–2570) ทั้งในมิติด้านความมั่นคง มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพ

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี (พ.ศ. 2566–2570) (2566, หน้า 59) พบว่ามีความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์และเป้าหมายด้านการศึกษาชาติ ที่มุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในโอกาสทางการศึกษาด้วยความเสมอภาคและเท่าเทียมกัน เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาลด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญของหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชลบุรี ดังนั้นการขับเคลื่อนให้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชลบุรีร่วมผลักดัน แปลงแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ไปสู่การปฏิบัติให้มีความเชื่อมโยงสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยมีแนวทางดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารของหน่วยงานควรสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับผู้เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญ เป้าหมายของชาติ เป้าประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี และนำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี เป็นกรอบทิศทางการบริหารงาน การจัดทำแผนระดับหน่วยงาน การกำกับ ติดตามการปฏิบัติงานให้สอดคล้อง เชื่อมโยงกับตัวชี้วัดเป้าประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี และการผลักดันกลยุทธ์ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ไปสู่การปฏิบัติ

2. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรีกับนโยบายและยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด โดยยึดสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี มาวิเคราะห์และกำหนดแผนงาน/โครงการที่มีความสำคัญสูงสำหรับนำไปสู่การขอจัดตั้งงบประมาณของหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชลบุรีในแต่ละปีงบประมาณ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ที่ได้ระบุไว้ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี

3. หน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชลบุรีต้องแปลงแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ไปสู่การปฏิบัติ โดยยึดสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี และเชื่อมโยงตัวชี้วัด

ภายใต้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณจังหวัดชลบุรี และแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณของหน่วยงานการศึกษาในจังหวัดชลบุรี

4. จัดให้มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเพื่อใช้ในการจัดทำแผนการกำกับ การ ติดตาม และการรายงานผล

5. จัดให้มีการกำกับ เร่งรัด ติดตาม รายงาน และประเมินผลการนำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรีไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีตัวชี้วัดความสำเร็จสอดคล้องกับเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้บรรลุผลสำเร็จอย่างชัดเจน

6. สร้างเครือข่ายความร่วมมือของหน่วยงานทางการศึกษา สถาบันทางการศึกษา และสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรีเพื่อดำเนินการแปลงนโยบาย เป้าหมายยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแนวทางการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรีไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีแผนงาน โครงการ กิจกรรมหลักที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างชัดเจน รวมทั้งการกำหนดความรับผิดชอบต่อการบรรลุเป้าหมายหลัก

7. การดำเนินการชี้แจงประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดชลบุรี ให้บุคลากรผู้ปฏิบัติได้รับทราบอย่างชัดเจนเพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

8. พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานด้วยเทคนิควิธีการใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจด้วยการยกย่องชมเชยให้รางวัลเมื่อสามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จ

9. ประสานงานให้หน่วยงานในส่วนกลางและจังหวัดสนับสนุนทรัพยากรอย่างพอเพียงต่อการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติราชการ

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยอง (พ.ศ. 2566-2570) (2566, หน้า 93) พบว่า กลไกการขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยองสู่การปฏิบัติจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีแนวทาง และกระบวนการ ดังนี้

1. สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยอง (พ.ศ.2566-2570) กับทิศทางการพัฒนาประเทศ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานต้นสังกัดทุกสังกัดที่จัดการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาภาค และแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งแผนพัฒนาด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานทางการศึกษาทุกสังกัดในจังหวัด ดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ความสำคัญและใช้แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดระยอง

(พ.ศ. 2566-2570) เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานและบริหารจัดการศึกษาของหน่วยงาน และสถานศึกษา การแปลงยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ สู่โครงการ/กิจกรรม ที่จะนำไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าประสงค์ และตัวชี้วัดความสำเร็จที่มีค่าเป้าหมายชัดเจนในแต่ละปีงบประมาณ

3. คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเขตจังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ กำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางการจัดการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาทุกระดับและทุกประเภทในจังหวัด โดยคณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับการใช้แผนพัฒนาการศึกษาควบคู่กับแผนระดับต่าง ๆ เพื่อเป็นกรอบในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา แผนปฏิบัติการในระดับจังหวัดและการพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

4. สร้างการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์สร้างความรู้ ความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้รับรู้ เข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและสนับสนุนให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างช่องทางให้ภาคประชาสังคมได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง

5. ประสานหน่วยงานต้นสังกัดในส่วนกลางและหน่วยงานระดับจังหวัด สนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอต่อการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด และแผนปฏิบัติการของหน่วยงานการศึกษาที่ปฏิบัติราชการในพื้นที่

แผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา (พ.ศ. 2566-2570) (2566, หน้า 103) พบว่า การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทราเกิดจากการมีส่วนร่วมของหน่วยงานทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงานเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสามารถตอบสนองความต้องการของพื้นที่ตรงตามประเด็นปัญหา และเพื่อบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติด้านการศึกษา โดยมีแนวทางการนำแผนพัฒนาการศึกษาสู่การปฏิบัติ ดังนี้

1. ผู้บริหารต้องเข้าใจและผลักดันให้มีการนำแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดไปเป็นกรอบ แนวทางในการพัฒนาการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อบรรลุและมีผลสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ และแผนระดับต่าง ๆ

2. กำหนดภารกิจ ความรับผิดชอบ เพื่อสามารถขับเคลื่อนโครงการ กิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัด

3. เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญของผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนของหน่วยงานให้มีความรู้ความเข้าใจการจัดทำแผนโดยใช้หลักความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

(XYZ) ความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ไปสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องเชิงพื้นที่

4. จัดตั้งองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการศึกษา ยกกระดับคุณภาพการศึกษา สนับสนุนทรัพยากรในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทราทั้งด้านวิชาการ ด้านการวิจัย ด้านข้อมูล สารสนเทศ ด้านอื่น ๆ ในรูปแบบประชาคมการศึกษาระดับจังหวัด เช่น สภาการศึกษาจังหวัด ฉะเชิงเทรา

5. การติดตาม และประเมินผล เพื่อให้ทราบผลและความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ตามแผนพัฒนาการศึกษาจังหวัดที่กำหนดไว้

แผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ.2560-2565 (2561, หน้า 93) แนวทางการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี ให้ ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรและการศึกษาโดยการผลิตบุคลากร และสร้างความรู้ตาม ความต้องการของตลาด โดยเฉพาะงานที่มีรายได้สูง สำหรับคนทั่วไปซึ่งจะไม่ก่อให้เกิดปัญหา จบมาแล้วไม่มีการทำงานหรือทำงานต่ำระดับ ผู้ประกอบการเอกชนประสานงานโดยตรงกับ สถาบันการศึกษา โดยมีหน่วยงานของรัฐคอยเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ และเปิดช่องว่างทำให้เกิด ความเป็นไปได้ ระดมความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและศูนย์เทคโนโลยีชั้นนำทั่วโลก มาร่วมมือกับสถาบันการศึกษาไทย และเชิญชวนผู้เชี่ยวชาญเข้ามาร่วมฝึกอบรมบุคลากรคน ไทย ร่วมมือกับนักลงทุนชั้นนำของโลก ผลิตบุคลากรสนองความต้องการของภูมิภาค โดยเฉพาะในด้านการบิน ระบบอัตโนมัติและหุ่นยนต์ การท่องเที่ยว และการแพทย์ รวมไปถึง การพัฒนาการวิจัยและเทคโนโลยี ด้วยการส่งเสริมปัจจัยต่าง ๆ ให้เกิดการวิจัย สร้าง นวัตกรรม และการพัฒนาเทคโนโลยี ซึ่งจะนำไปสู่การต่อยอดการพัฒนา และการขับเคลื่อน การพัฒนาในพื้นที่อย่างยั่งยืน

ไทยโพสต์ (2566, สื่อออนไลน์) การขับเคลื่อนการศึกษา การพัฒนาคนมุ่งตอบโจทย์ ความต้องการใหม่ให้ตรงตามสมรรถนะของอุตสาหกรรม 4.0 เมื่อปี 2562 เป็นต้นมา มุ่งตอบ โจทย์การลงทุนและการยกระดับประเทศในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (EEC) หมายความว่า สำคัญคือการปรับฐานสมรรถนะทักษะของผู้คนและระบบการศึกษาให้ตอบโจทย์การงานใหม่ ในการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมที่ก้าวหน้าต่อเนื่องไป อย่างรวดเร็ว การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเร่งขับเคลื่อนประเทศสู่ยุค 4.0 จำเป็นต้องสร้างโมเดลการพัฒนาคนและการศึกษาขึ้นใหม่ เพื่อขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงและ กระตุ้นให้โครงสร้างการศึกษาเคลื่อนสู่โลกใบใหม่อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาบุคลากรและ

การศึกษา (EEC HDC) พัฒนา EEC โมเดล type A การศึกษาที่อาศัยความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคอุตสาหกรรม เพื่อร่วมสร้างบุคลากรและการศึกษา โดยให้ภาคอุตสาหกรรมสนับสนุนทุนการศึกษาจัดทำหลักสูตรร่วมกับสถาบันการศึกษา ร่วมกันคัดเลือกบุคลากรเข้าเรียนในหลักสูตรที่ออกแบบร่วมกันให้ตอบโจทย์งานยุคใหม่ของบริษัทชั้นนำต่าง ๆ สร้างสมรรถนะใหม่ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติจนสำเร็จการศึกษา ระดับ ปวช. ปวส. และปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นการเรียนในห้องเรียนผสมในโรงงานสนามงานจริงคู่กัน สร้างการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างคุณภาพชีวิตที่ดี มีการทำงานที่มีอนาคต

แผนปฏิบัติการการพัฒนาบุคลากร การศึกษา การวิจัย และเทคโนโลยี รองรับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (2561, หน้า 20) กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาบุคลากรและการศึกษา โดยแบ่งเป็นระยะสั้น และระยะปานกลาง ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาระยะสั้น

1.1 การพัฒนาบุคลากรสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

1) มาตรการส่งเสริมให้มีการนำเอาผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศเข้ามา และการอนุญาตให้สถาบันการศึกษาที่มีศักยภาพสูงจากต่างประเทศสามารถดำเนินการในพื้นที่ EEC เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยเร่งรัดการนำมาตรการภาษีเพื่อดึงดูดบุคลากรที่มีความสามารถสูงระดับโลกที่รัฐบาลอนุมัติไว้แล้วให้เกิดผลในทางปฏิบัติโดยเร็ว และจัดทำแผนตามความต้องการบุคลากรเป้าหมายเพื่อชักชวนให้เข้ามาทำงานในประเทศ

2) จัดทำหลักสูตรระยะสั้นสำหรับฝึกอบรมครูผู้สอน ปรับหลักสูตรในสองปีสุดท้ายของการศึกษา และผู้ปฏิบัติงานในโรงงานที่ต้องการเพิ่มทักษะการทำงาน ในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่ได้รับการรับรองมาตรฐานแล้ว เช่น หลักสูตรหุ่นยนต์และระบบอัตโนมัติ หลักสูตรยานยนต์ไฟฟ้า หลักสูตรการผลิตชิ้นส่วนอากาศยาน เป็นต้น เพื่อสร้างหลักสูตร และครูผู้สอนให้พอเพียงสำหรับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

3) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพ และการรับรองมาตรฐาน/คุณภาพวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ (Skill Sets & Competencies) ตามความต้องการจ้างงานและการพัฒนาในพื้นที่ โดยเฉพาะในส่วนของอุตสาหกรรมเป้าหมาย เพื่อนำไปสู่การรับรองคุณภาพของกำลังคน และการกำหนดค่าตอบแทน

4) จัดให้มีห้องแล็บกลางเพื่อใช้ในการฝึกอบรมแรงงาน

1.2 การพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

จัดเตรียมบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีตั้งแต่ระดับเด็กและเยาวชน เป็นต้นไป โดยการจัดหลักสูตรระยะสั้นสำหรับการพัฒนาครุต้นแบบในการจุดประกาย

ความคิด การสร้างความตระหนักของเด็กและเยาวชนถึงความสำคัญของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในการพัฒนาและสร้างสรรค์นวัตกรรมการประดิษฐ์ต่าง ๆ

2. แนวทางการพัฒนาบุคคลในระยะปานกลาง

2.1) ระดับปฐมวัยและประถมศึกษา

1) จัดหลักสูตรการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาสมอง ภาษา และสร้างศักยภาพพื้นฐานด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) ส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการพหุปัญญา (multiple intelligences)

3) ปลุกฝัง สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นเด็กให้สนใจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยการสร้างความเข้าใจ และสร้างประสบการณ์ตรงกับงานที่เกี่ยวข้องกับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายแบบต่อเนื่อง

4) พัฒนาบุคลากรการสอน (ครูและผู้ช่วยสอน) ให้สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่รวมทั้งพัฒนา “ตัวคูณ” ในรูปแบบ Train-the-Trainer

5) เสริมสร้างทักษะทั้งทางด้านเทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนา

2.2 ระดับมัธยมศึกษา (มัธยมศึกษาตอนต้น)

1) จัดหลักสูตรการเรียนการสอน การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรม (โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเป้าหมาย) นวัตกรรม และเทคโนโลยี

2) เสริมสร้างทักษะทั้งทางด้านเทคโนโลยี การวิจัย และพัฒนา

3) การปลุกฝัง สร้างแรงบันดาลใจ และกระตุ้นให้สนใจวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ด้วยการจัดหลักสูตรระยะสั้นด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4) ส่งเสริมการสร้างความรู้ความตระหนักเกี่ยวกับแนวทางอาชีพ

5) พัฒนาบุคลากรการสอนในระดับมัธยมศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ (ความรู้ความเข้าใจในอุตสาหกรรมเป้าหมาย และความสามารถด้านเทคโนโลยี การวิจัย และนวัตกรรม) รวมทั้งพัฒนา “ตัวคูณ” ในรูปแบบ Train-the-Trainer

6) วางแผนและสนับสนุนการพัฒนาห้องเรียนวิทยาศาสตร์

7) การสร้างประสบการณ์ตรงกับงานที่เกี่ยวข้องกับ 10 อุตสาหกรรมเป้าหมายแบบต่อเนื่อง

8) การพัฒนาระบบแนะแนว (counseling) ที่เข้มข้น โดยมีระบบการวัดและประเมินทักษะ ความถนัด และความสนใจและสามารถเชื่อมโยงให้ผู้เรียนได้เห็นถึงความเหมาะสมของทักษะเหล่านั้นกับวิชาชีพ

9) การพัฒนาระบบการคัดกรองผู้เรียนที่จะแยกเป็นกลุ่ม 70 เพื่อเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษาหรือ ระบบโรงเรียนระบบแรงดึงดูดแบบแม่เหล็ก (magnet school) และ 30 เพื่อเข้าสู่ระบบการศึกษาสายสามัญและอุดมศึกษาเพื่อการสร้างผลงานวิจัยและหรือนวัตกรรมระดับชาติ

อมรพิมล นิกชัยภูมิ และยศวีร์ สายฟ้า (2564, หน้า 79) แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกพบว่านักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพื้นที่ระบียงเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีคุณลักษณะพื้นฐานของนักเรียน ด้านคุณลักษณะ พบ 2 ลักษณะ คือ 1.ด้านคุณลักษณะพื้นฐาน ได้แก่ 1.1) มีความรู้ในระดับพื้นฐาน 1.2) มีความรับผิดชอบ 1.3) ปฏิบัติงานตามคำสั่งได้ 1.4) คิดแก้ปัญหาได้ 2. คุณลักษณะเฉพาะ ได้แก่ 2.1) มีความรับผิดชอบ 2.2) การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ 2.3) ความรู้ทางด้านช่าง 2.4) การจัดทำบัญชี 2.5) สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ 2.6) ความสามารถด้านงานฝีมือ มีสภาพความเป็นจริงและระดับความสำคัญของการบริหารจัดการหลักสูตร พบโรงเรียนดำเนินงานให้นักเรียนมีความสามารถในการสื่อสารวิชาภาษาไทย และส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ขั้นพื้นฐานมากที่สุด คือ การส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถการใช้ภาษาไทยในการสื่อสาร และการส่งเสริมให้นักเรียนมีความรู้ในระดับพื้นฐาน แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา ควรมีการส่งเสริมให้นักเรียนมีองค์ความรู้ในด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม และฝึกทักษะทางด้านอาชีพต่าง ๆ

การศึกษาแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก หมายถึง ชุดขององค์ประกอบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อกำหนดทิศทางในการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีคุณภาพตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ มีขอบเขตครอบคลุมทรัพยากร กิจกรรมและเป้าหมายของโรงเรียนอย่างชัดเจน

การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยนำยุทธศาสตร์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาสังเคราะห์เพื่อจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์

แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนาการศึกษาในระดับ ต่างๆ	ยุทธศาสตร์ ชาติ 20 ปี	แผนการศึกษา ชาติ 20 ปี	แผนปฏิรูป ประเทศ ด้าน การศึกษา	ยุทธศาสตร์ แผนการ ศึกษา 12 ปี	นโยบาย รัฐบาล ยุค ปัจจุบัน	ยุทธศาสตร์ กระทรวง ศึกษาธิการ ในศตวรรษ ที่ 21	ไทย แลนด์4.0 และคนไทย ชดบุรี	แผนพัฒนา การศึกษา ระยะ อง	แผนพัฒนา การศึกษา อง	แผนพัฒนา การศึกษา อง	รวม
รายการ											
1. ความมั่นคง	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	6
2. การสร้างความรู้ความเข้าใจในการ แข่งขัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ คนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่ง การเรียนรู้	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
4. การสร้างโอกาสความเสมอ ภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
5. การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10

จากตาราง 1 การสังเคราะห์ประเด็นยุทธศาสตร์ทั้งหมด 5 ประเด็น ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาจากตัวแปรที่มีความถี่ระดับ 5 ขึ้นไป ได้ประเด็นยุทธศาสตร์ดังนี้ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านความรู้ความเข้าใจในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ยุทธศาสตร์ด้านโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง จาก แผนการพัฒนาศึกษาขั้นพื้นฐาน (2563, หน้า 44) กระทรวงศึกษาธิการมุ่งมั่นดำเนินการภารกิจหลักตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) มีเป้าหมายทั้งในการสร้างเสถียรภาพภายในประเทศและช่วยลดและป้องกันภัยคุกคามจากภายนอก รวมทั้งสร้างความเชื่อมั่นในกลุ่มประเทศอาเซียนและประชาคมโลกที่มีต่อประเทศไทย โดยมีจุดเน้นเชิงนโยบายโดยยึดกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 6 ด้าน เป็นหลักในการดำเนินการ เริ่มจากพัฒนาหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล การบริหารจัดการ การยกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจ จังหวัด ชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ การพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ หมายถึงการจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่เช่น สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบกลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่และผู้เรียนในสถานศึกษา ที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง

สมฤดี พลระวูติไธมัย (2561 : หน้า 1) การพัฒนาการบริหารระบบการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยจะต้องเสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม มีสิทธิเสรีภาพ และ ความเสมอภาค ในฐานะเป็นมนุษย์และสมาชิกของสังคมที่เท่าเทียมกันซึ่งการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีได้จะเกิดขึ้นต้อง อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่ยั่งยืนต่อไป การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี ถือเป็นเครื่องมือสำคัญ และเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำยุทธศาสตร์พัฒนาศึกษาเพื่อสร้าง ความเป็นพลเมืองประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็ก และเยาวชน 2) การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ ครอบครัว และชุมชน 3) การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคมโดยใช้สื่อมวลชน และ 4) การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้ได้มีข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อ พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง ในการ

น่านโยบายลงสู่การปฏิบัติตั้งแต่การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ จนถึงขั้นประเมินผล วัตถุประสงค์การเรียนรู้ในรายวิชาหน้าที่พลเมือง พร้อมกับการกำกับติดตาม ส่งเสริมกระบวนการพัฒนาหน้าที่พลเมืองด้วยวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ด้านพลเมืองอย่างต่อเนื่อง โดยผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญ ในการนำพาความยั่งยืนของหน้าที่พลเมืองเข้าไปสู่ระบบการจัดการศึกษา เป็นผู้ขับเคลื่อนและติดตามผลการดำเนินงานตาม แนวทางยุทธศาสตร์อย่างเป็นระบบ ซึ่งการจะเสริมสร้างความเป็นพลเมืองดีวิถีประชาธิปไตยได้นั้นไม่ใช่เพียงแต่ภายในระบบ การศึกษาเท่านั้น ยังต้องมีความเชื่อมโยงประสานสัมพันธ์ สร้างเครือข่ายความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อไป การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แก่กลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นเด็ก เยาวชน นักเรียน นิสิต และนักศึกษา ในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ด้วยกระบวนการปลูกฝังตามหลักสูตรที่กำหนดร่วมกันและกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้การสอนอย่างเป็นระบบในกลุ่มเป้าหมายแต่ละช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ส่วนกลุ่มเป้าหมายประชาชนทั่วไป ใช้การรณรงค์ ชี้แจง ทำความเข้าใจให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนและชุมชน ผ่านองค์กรและเครือข่ายศูนย์ส่งเสริมพัฒนาประชาธิปไตยระดับต่าง ๆ ที่สำนักงาน กกต. ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการจัดตั้งขึ้นโดยบูรณาการและประสานการดำเนินงานร่วมกับองค์กรและเครือข่ายของกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ ในพื้นที่ สร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพัฒนาจากหลักสูตรพลเมืองวิถีประชาธิปไตยที่ดำเนินการมาแล้ว และกรอบเนื้อหาหลักดังกล่าวได้รับความเห็นชอบในหลักการร่วมกันจากกระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีเนื้อหาหลัก ได้แก่ (1) การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (2) การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (3) การยึดมั่นในสถาบันหลักของชาติ (4) ความผูกพัน ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ ประเพณี วิถีชีวิต และค่านิยมที่ดีของสังคมไทย (5) คุณลักษณะความเป็นพลเมืองระบอบประชาธิปไตย (6) การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตรวจสอบการเลือกตั้งให้สุจริตและเที่ยงธรรม (7) การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน และ (8) การดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สรุป การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ หมายถึง การจัดการศึกษาให้คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมี

คุณภาพ การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่เช่น สถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้ง โดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอน/กิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่เพิ่มขึ้น มีระบบกลไก และมาตรการที่เข้มแข็งในการป้องกันและแก้ไขปัญหากลุ่มภัยคุกคามในรูปแบบใหม่และผู้เรียนในสถานศึกษาที่มีคดีทะเลาะวิวาทลดลง การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านความมั่นคง จะต้องเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เสริมสร้างคุณภาพของพลเมืองให้เป็นบุคคลที่สามารถแสดงบทบาทตามหน้าที่และความรับผิดชอบของตนเอง ต่อสังคม มีสิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาค ในฐานะเป็นมนุษย์และสมาชิกของสังคมที่เท่าเทียม ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน จากการศึกษายุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2561, หน้า 3) กล่าวว่า เป้าหมายของร่างยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน คือ ต้องการให้ประเทศไทยก้าวข้าม “กับดักรายได้ปานกลาง” ด้วยการทำให้เศรษฐกิจขยายตัว ทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีมีรายได้เพิ่มขึ้น ขยายโอกาสในเวทีโลก และทำให้การจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศเพิ่มขึ้นในเวทีสากล ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มุ่งเน้นการพัฒนาภาคเกษตรของไทยให้ ก้าวไปสู่มหาอำนาจทางการเกษตรที่ให้ความสำคัญกับเกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรอัจฉริยะ และเกษตรแปรรูป พร้อมกับการสร้างประเทศไทยยุคใหม่ด้วยอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยเน้นอุตสาหกรรม ชีวภาพ อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และอุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคนรุ่นใหม่ รวมถึงปรับโมเดลธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคต บนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ จะทำให้ ประเทศไทยสามารถสร้างฐานรายได้และการจ้างงานใหม่ ขยายโอกาสทางการค้าและการลงทุนในเวทีโลก ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางและลดความเหลื่อมล้ำของคนในประเทศได้ในคราวเดียวกัน

การเตรียมความพร้อมนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความสำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายได้ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2555, หน้า 1) อ้างถึง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ ประเทศ ได้ตระหนักในวิกฤตการณ์ด้านคุณภาพผู้เรียน จึงได้ให้มีคณะกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อกำหนดนโยบายกรอบทิศทางการวิจัยเพื่อ พัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ โดยจัดให้มีกระบวนการรับฟังมุมมองจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกวงการศึกษา ทั้งจากการสัมภาษณ์ และการประชุมกลุ่มย่อย จาก การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดทิศทางการวิจัยใน 5 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากร ด้านหลักสูตรและ สื่อการเรียนรู้ด้านพื้นที่ และด้านบริหารจัดการ สำหรับด้านหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ นั้น คณะ อนุกรรมการด้านการวิจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เน้น การเชื่อมโยงการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการทำงานได้จริง การมีงานทำ รวมทั้งการประกอบอาชีพของผู้เรียน เพื่อผลักดันการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ที่ช่วยให้ ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถบนฐานความถนัดและความสนใจตนเองซึ่งสอดคล้องกับความต้องการกำลังคน ของภาคการผลิตหรือกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากระบบการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพในสภาพจริงนั้น มีนักวิชาการ หลายท่านได้สะท้อนข้อมูลออกมาดังเช่น อมเรศ ศิลาอ่อน (2552) กล่าวว่าการศึกษาในปัจจุบันสร้างคนให้ทำ อะไร ไม่เป็น เด็กไม่รู้ว่ตนเองถนัดอะไร มีปัญหาในการตัดสินใจ ในวิชาชีพ ดังนั้นการศึกษาคควร “ฝึกให้รู้จริง ฝึกให้ทำ เป็น” เช่นเดียวกับวิธีของประเทศเยอรมัน สอดคล้องกับ กฤษณพงศ์ กีรติกร (2552) ที่กล่าวถึงแนวคิดระบบ การศึกษาดั้งเดิมตามสาระของ พ.ร.บ.ประถมศึกษา พ.ศ.2464 ว่า “นักเรียนสามารถออกไปประกอบอาชีพ ได้หลายระดับตั้งแต่ประถม มัธยมต้น มัธยมปลาย และอุดมศึกษา” ต่างจากปัจจุบันที่จะต้องขึ้นบันได 12 ปีการศึกษาขั้นพื้นฐานและขึ้นบันไดอุดมศึกษาอีก 4 ปี ถึงจะไปประกอบอาชีพได้ ปัจจุบันคนคิดว่าต้องจบ อุดมศึกษา ต้องเรียนหนังสือ 16 ปีจึงทำ งานได้โดยการศึกษาในอดีตสร้างคนเข้าสู่การประกอบอาชีพได้ ทุกระดับ แต่การศึกษาในปัจจุบันไม่ได้เตรียมคนเข้าสู่ อาชีพ และจากตัวเลขล่าสุดนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษา ปีที่3เรียนต่อมัธยมปลายและอาชีวศึกษา ประมาณร้อยละ 70 ที่เหลือประมาณร้อยละ 30 ออกไปสู่ตลาดแรงงาน ซึ่งต้องมีความรู้ความสามารถที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน ดังนั้น การเชื่อมโยงการมีงานทำ ทักษะการทำงาน น่าจะ เหมาะกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนควรจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพอย่างเป็นระบบ ครบวงจร และ ให้โอกาสนักเรียนทุกคนได้รับการพัฒนาทักษะอาชีพ จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นความเป็นอยู่ หรือพื้นฐานของนักเรียนอย่างแท้จริง

ศุภากร เมฆขยาย (2564, หน้า 98) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย ด้านระบบบริหารจัดการ สถานศึกษาได้มีการสำรวจบริบทของชุมชน เพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ มีการสำรวจอาชีพของชุมชน และทรัพยากรในชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน ผลประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ มีการจัดสรรรายได้ระหว่างเรียนจากการร่วมดำเนินงานให้นักเรียนมีระบบการ วัดผลตามสภาพจริง มีการกำหนดครูผู้รับผิดชอบแผนการเรียนที่ชัดเจน มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคคลภายนอก มีการจัดสถานที่ภายในโรงเรียนให้เป็นสถานฝึกประกอบการ จำหน่ายและ การบริการ ในระบบการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ฝึกประกอบการ

ด้านหลักสูตร การดำเนินงานเกี่ยวกับการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพด้านที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพอยู่ในโครงสร้างรายวิชาของโรงเรียน ใช้เวลาจัดการเรียนการสอนในช่วงโมฆะชุมนุม กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้มาบูรณาการเพื่อการพัฒนาให้นักเรียนด้านทักษะอาชีพ มีการจัดทำหลักสูตรสถาน ศึกษาด้านอาชีพให้สอดคล้องกับบริบทชุมชน เน้นการเรียนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะความรู้ควบคู่การเรียนรู้ อย่าง มีความสุข นักเรียนสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มุ่งเน้นกระบวนการให้ผู้เรียนรักษาทรัพยากรธรรมชาติและชนบธรรมเนียมประเพณีเพื่อเป็นการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น ช่วยลด ปัญหาการออกกลางคันของนักเรียน สร้างทางเลือกให้กับผู้เรียนว่าจะเลือกเรียนต่อหรือเลือกประกอบ มีการมุ่ง เน้นในการพัฒนาทักษะอาชีพโดยใช้กิจกรรมชุมนุมเป็นหลัก มีการจัดกิจกรรมได้ตรงตามความต้องการของนักเรียน มีการกำหนดเป็นรายวิชาเพิ่มเติมในหลักสูตรสถานศึกษา ด้านทรัพยากร ผู้ปกครองและชุมชน ภูมิใจต่อความสามารถของบุตรหลาน ครูมีความรู้ความสามารถ ด้านการจัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพโดยเฉพาะโรงเรียนได้รับการสนับสนุนการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีครูภูมิปัญญาท้องถิ่นมาช่วยให้ความรู้แก่นักเรียน ได้รับการสนับสนุนจากองค์กรการกุศล ชุมชนร่วมส่งเสริมและ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะอาชีพ มีวิทยากรในชุมชนให้การดูแลช่วยเหลือการจัดกิจกรรมทักษะอาชีพ ได้ รับการสนับสนุนงบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในการดำเนินการ วิทยากรที่มี ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนครูให้ความร่วมมือและมีความสามัคคีในการปฏิบัติงาน ชุมชนให้ ความร่วมมือ และเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้กิจกรรมด้านทักษะอาชีพ และมีข้อค้นพบว่า ยังคงมีความขาดแคลน บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางขาดแคลนงบประมาณสำหรับการจัดกิจกรรมที่สำคัญ ด้านการจัดการเรียนการสอน มี

กระบวนการที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จากการทำงาน มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข นำสิ่งที่มีในท้องถิ่นมาประยุกต์กับการเรียนการสอน นักเรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง มีแบบแผนการสอนแบบรายตัว รายกลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพ เน้นการสอนแบบทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะอาชีพที่สนใจ นักเรียนปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และซื่อสัตย์ได้เรียน รู้ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การจัดการเรียนการสอนด้านทักษะอาชีพในโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ทำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางด้านอาชีพจึงส่งบุตรหลาน เข้ามาเรียนในโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามในด้านการจัดการเรียนการสอนยังพบว่า มีอุปสรรค เกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอน รวมทั้งตลาดสำหรับรองรับผลิตภัณฑ์และมีความประสงค์ให้หน่วยงานต้นสังกัดเข้ามามีส่วนช่วยเหลือ

สรุป การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ หมายถึง การมีฐานข้อมูล ความต้องการ กำลังคน (Demand) จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมอย่างครบถ้วน สัดส่วนผู้เรียน อาชีวศึกษาสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสามัญศึกษาและสัดส่วนผู้เรียนวิทยาศาสตร์สุขภาพวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูงขึ้น เมื่อเทียบกับผู้เรียนสังคมศาสตร์กำลังแรงงานในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่ได้รับการยกระดับคุณวุฒิวิชาชีพเพิ่มขึ้น สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน และการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ จึงต้องเตรียมความพร้อมนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองสู่การมีอาชีพที่ดีในอนาคต โดยสถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ มีการสำรวจอาชีพของชุมชน และทรัพยากรในชุมชน เพื่อนำมาใช้เป็น ข้อมูลในการกำหนดนโยบาย แผนงาน เป้าหมาย ผลผลิต ผลลัพธ์ ที่คาดหวังเกี่ยวกับคุณภาพของนักเรียน ตลอดจนประสานความร่วมมือกับชุมชน เพื่อสนับสนุนแหล่งศึกษาเรียนรู้กิจกรรมด้านทักษะอาชีพพร้อมกับการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ เน้นการสอนแบบทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จากการศึกษายุทธศาสตร์นั้น ผู้เรียนจะต้องมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า สามารถจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ อัจฉรา อยุทธศิริกุล (2561, หน้า 12) ได้กล่าวไว้ว่า พลเมืองในระบบ ประชาธิปไตย หมายถึงสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพในการดำเนินวิถีชีวิต รู้จักเคารพสิทธิ ใช้ เสรีภาพควบคู่ไปกับความรับผิดชอบ ไม่ละเมิดต่อผู้อื่น รับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และ กระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่อกิจการสาธารณะที่มุ่งเน้นพัฒนาสังคมส่วนรวมให้ดีขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในฐานะที่รับผิดชอบการจัดการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ของประเทศ ได้ขับเคลื่อนนโยบาย ที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองดีสู่การปฏิบัติในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การบรรจุเนื้อหา ไว้ในสาระหน้าที่ พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ซึ่งเป็นหนึ่งในสาระสำคัญของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองดี โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เข้าใจความแตกต่างและความหลากหลายทาง วัฒนธรรม ปลูกฝังค่านิยม ความเชื่อตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้มีสิทธิ เสรีภาพ และเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ประเทศชาติ และโลก นอกจากนี้ ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ประกอบด้วย 8 ประการ ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์, ซื่อสัตย์สุจริต, มีวินัย, ใฝ่เรียนรู้, อยู่อย่างพอเพียง, มุ่งมั่นในการทำงาน, รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

หลักสูตรได้กำหนดคุณลักษณะของพลเมืองในระบบประชาธิปไตย ไว้ดังนี้ (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556) 1. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ เจตคติ ค่านิยมและลักษณะนิสัยซึ่งผู้เรียน จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในวิถีชีวิต พลเมืองในฐานะที่เป็นพลเมืองที่แข่งขันในชุมชน ประเทศชาติ ภูมิภาค และโลก 2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยแบบมีตัวแทน ระบบกฎหมาย และวิถีชีวิตแบบพลเมืองของไทย 3. พัฒนาผู้เรียนให้เห็นคุณค่าในสิทธิและความรับผิดชอบของความเป็นพลเมือง รวมทั้งวิถี ชีวิตแบบพลเมืองทั้งในระดับประเทศ ประชาคมอาเซียนและระดับโลก

รวมถึงความสามารถทำหน้าที่ พลเมืองที่มีความรู้และมีความรับผิดชอบ กำกับ และติดตาม การนำค่านิยมและหลักการประชาธิปไตย ไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลจริง 4. พัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของลักษณะพหุวัฒนธรรมในสังคมไทย และยึดมั่นต่อหลักสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ 4 ประการ ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไว้ดังนี้ 1. พลเมืองที่แข็งขัน (active citizen) เป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งทางตรง และทางอ้อม 2. พลเมืองเป็นผู้ที่มีความรู้และมีข้อมูลเกี่ยวกับประชาธิปไตยที่เพียงพอ (Informed/ knowledgeable citizen) อันประกอบด้วยระบบการเมือง ระบบกฎหมาย สิ่งแวดล้อม ความยั่งยืน สิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบ 3. พลเมืองที่มีทักษะพื้นฐานประชาธิปไตย (Skilled citizen) ประกอบด้วย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานเป็นหมู่คณะ การใช้กระบวนการประชาธิปไตยแบบปรึกษาหารือด้วยเหตุผล 4. พลเมืองในระบอบประชาธิปไตย (democratic citizen) มีความเชื่อมั่นในพหุนิยม ความเป็นหนึ่ง ท่ามกลางความหลากหลาย การใช้สันติวิธีในการแก้ไขความขัดแย้งเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม มาตรฐานการครองชีพ ความเสมอภาค ความยุติธรรมทางสังคม การตรวจสอบและถ่วงดุล การพึ่งตนเอง การอยู่ร่วมกับผู้อื่น อย่างพึ่งพากัน และเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีบทบาทรับผิดชอบต่อผู้อื่น และเคารพกฎหมาย นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะ รองอีก 8 ประการ ดังนี้ 1. รักความเป็นธรรมและความเสมอภาค (adhere to justice and equality) ยึดถือความ ยุติธรรมให้ความสำคัญกับความเป็นธรรมและความเท่าเทียมกันทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติเนื่องจากความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาการศึกษา อบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง 13 2. ใช้เสรีภาพด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม (use freedom based on social responsibility) บุคคลในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีเสรีภาพได้มากตราบเท่าที่ไม่ละเมิดผู้อื่น นั่นหมายความว่าบุคคล พึงใช้เสรีภาพด้วยความยินดีที่จะให้ผู้อื่นมีเสรีภาพได้เช่นเดียวกับตน กล่าวคือบุคคลยอมใช้เสรีภาพอย่างรับผิดชอบโดยที่เสรีภาพนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดผลเสียแก่ผู้อื่น ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถ ให้บุคคล ใช้เสรีภาพโดยไม่ต้องรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวมได้ 3. ใช้สิทธิแต่ไม่ละทิ้งหน้าที่ (use rights without neglecting duties) การใช้สิทธิของบุคคล ในระบอบประชาธิปไตย นั้นมีหน้าที่ของบุคคล ระบอบประชาธิปไตยไม่สามารถให้บุคคลใช้สิทธิ โดยไม่ต้องทำหน้าที่ได้ ซึ่งหมายถึงการใช้สิทธิด้วยความรับผิดชอบต่อสังคมอยู่เสมอ 4. มีมาตรฐาน และเคารพความแตกต่าง (respect fraternity and differences) บุคคล ในระบอบประชาธิปไตยย่อมมีความ

แตกต่างกันในทางความคิดเห็นหรืออื่น ๆ ได้ แต่ความแตกต่าง เหล่านี้ต้องไม่เป็นเหตุให้คุณคน โกรธ เกลียด ทะเลาะ ชัดแย้ง ทำร้าย หรือสังหารบุคคลอื่นได้บุคคล ในระบอบประชาธิปไตย ต้องมีความอดทนอดกลั้น ความแตกต่างของบุคคลในระบอบประชาธิปไตย ต้องไม่ทำให้สังคม แตกแยก 5. เห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวม (give importance to common interests) เนื่องจาก บุคคลไม่สามารถอยู่คนเดียวในโลกได้จึงต้องอยู่ร่วมกันในสังคม บุคคลจึงต้อง ถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญด้วยเพราะหากทุกคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสำคัญกว่า ประโยชน์ส่วนรวม สังคม ก็ไม่อาจดำรงอยู่ได้ และในกรณีที่มีความขัดกันผลประโยชน์ บุคคลในระบอบประชาธิปไตย ต้องสามารถแยกประโยชน์ส่วนรวมกับประโยชน์ส่วนตนได้ 6. มีส่วนร่วมทางการเมือง (participate in politics) บุคคลในระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานทางการเมืองที่เพียงพอต่อการเป็นพลเมืองในระบอบ ประชาธิปไตยด้วย เป็นต้นว่าบุคคลในระบอบประชาธิปไตยพึงรู้และเข้าใจว่าการเมืองมีความสำคัญต่อชีวิตของตนและคนอื่น ๆ ในสังคมอย่างไร รู้และเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของ ระบบการเมือง การปกครองและการบริหารราชการ แผ่นดินของประเทศ รู้และเข้าใจขอบเขต ภารกิจและอำนาจ หน้าที่ของตัวแทนที่เลือกเข้าไป นโยบายของพรรคการเมือง รวมถึง พฤติกรรมและกลไกการควบคุม ตรวจสอบบุคลากรทางการเมืองด้วย 7. คิดอย่างมี วิจัยญาณและมีเหตุผล ด้วยเหตุที่สภาพการณ์ของสังคมมีความซับซ้อน ข้อมูล ความจริง (fact) ความเป็นจริง (reality) และความจริง (truth) ที่เกิดขึ้นซึ่งไม่สามารถสื่อสารกัน ได้อย่าง ครบถ้วน เนื่องจากมีกำแพงของกรอบความคิดของการรับรู้และประสบการณ์เดิมที่แตกต่าง กันของแต่ละคน รวมทั้งต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อ บริโภคสื่ออย่างมี วิจัยญาณ การมีวัฒนธรรมตั้งคำถามต่อข้อมูลสารสนเทศ และปรากฏการณ์ต่างๆ แยก ความรู้ออกจากความเชื่อ ความรู้สึกได้ รวมทั้งความสามารถในการทิ้งความรู้เดิมและสร้าง ความรู้ใหม่ 14 8. เคารพกฎหมายและกฎกติกา (respect law and rules) การศึกษาเพื่อสร้าง ความเป็น พลเมืองจะทำให้พลเมืองเข้าใจดีว่าเหตุใดการเคารพกฎหมายเป็นสิ่งสำคัญสำหรับ สังคมและเข้าใจ ถึงความรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องรักษาค่านิยมแบบพหุนิยมไว้ด้วย ทั้งนี้ เพราะกฎหมายหรือกฎ กติกาของสังคมมีที่มาของความชอบด้วยกฎหมายจากการเห็นพ้อง ต้องกันของคนในสังคมที่จะผดุง ความยุติธรรมให้เกิดขึ้นเสมอหน้ากัน

สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล (2561, หน้า 2) กล่าวว่า การจัดศึกษาและการเรียนรู้ควรมี เป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มี ทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเอง

อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย การเรียนรู้เพื่อบ่มเพาะความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการรังสรรค์สิ่งใหม่ๆ การเรียนรู้เพื่อปลูกฝังจิตสาธารณะ ยึดประโยชน์ส่วนรวม และการเรียนรู้เพื่อการนำไปปฏิบัติ มุ่งสร้างการทำงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ พึ่งพาตนเองได้ และดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ควบคู่กันไปในนั้นผู้เรียนจะต้องมีคุณลักษณะและทักษะในศตวรรษที่ 21

พระครูปริยัติคุณรังษ (2561 , หน้า 118) กล่าวว่า ผลลัพธ์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนในปัจจุบัน มีดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร คือความรู้ลึกและทักษะของตนเอง เพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับ ข้อมูลข่าวสาร ด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม ซึ่งสอดคล้องกับ ICT Literacy 2) ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้ หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ Learning Thinking Skills 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหา และ อุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรม และข้อมูล สารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหา ความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ใน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับ Life skill 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการ ต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การ ทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการ ปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของ สังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับ Life skill 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็น ความสามารถในการเลือกและใช้ เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทาง เทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และ มีคุณธรรม สอดคล้องกับ ICT Literacy ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ตั้งอยู่บนฐานคิดที่เชื่อว่า รูปแบบการศึกษาแบบดั้งเดิม ในช่วงศตวรรษ ที่ 20 ซึ่งเน้นย้ำแต่การเรียนรู้และท่องจำเนื้อหาในสาระวิชาหลัก อาทิ คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ สังคมศึกษา ไม่เพียงพออีกต่อไปแล้วในการดำรงชีวิต และการทำงานในโลกศตวรรษใหม่ภายใต้ความท้าทายใหม่ สำหรับแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น ตั้งต้นจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่ ๖ เป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝัง “ทักษะ” ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะในการคิดขั้นสูง ทักษะในการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะด้านสารสนเทศและการสื่อสาร ควบคู่กับ “เนื้อหา” ในสาระวิชาหลักและความรู้อื่นที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น ความรู้เรื่องโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจและการเป็น ผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมือง ความรู้ด้านสุขภาพ และความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม ผ่านหลักสูตรที่มีลักษณะกระชับ (lean curriculum) ช่างคิด (thinking curriculum) และ บูรณาการ (interdisciplinary curriculum) เพื่อสร้างนักเรียนที่มี “คุณลักษณะ” อันพึงปรารถนาของโลกศตวรรษที่ 21 ได้ นั่นคือ รู้จักคิด รักการเรียนรู้ มีสำนึกพลเมือง มีความกล้าหาญทางจริยธรรม มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีประสิทธิภาพตลอดชีวิต นอกจากนี้ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ยังต้องมีการผสมผสานเทคโนโลยีเข้ากับ เนื้อหาและวิธีการสอน โดยใช้เทคโนโลยีสนับสนุนทฤษฎีการเรียนรู้แบบใหม่ในการพัฒนา เนื้อหาและทักษะแบบใหม่อีกด้วย เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมีคุณลักษณะ ที่มีชีวิต มีพลวัต มีปฏิสัมพันธ์ เชื่อมต่อและมีส่วนร่วม ใช้สื่อผสมอย่างหลากหลาย ปรับเปลี่ยนตามความสามารถและระดับของผู้เรียน มีเนื้อหาที่ไม่ยึดติดกับตัวสื่อ เลือกประกอบ เนื้อหาได้เอง ค้นหา-แก้ไข-จดบันทึกได้ เก็บประวัติการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และมีระบบการ ประเมินผลการเรียนรู้ที่รวดเร็วและต่อเนื่อง

สรุป การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพิ่มขึ้น ผู้เรียนทุกระดับการศึกษามีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยและมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป ที่จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะความรู้ความสามารถ มีสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพได้มาตรฐาน แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม มีสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แหล่งเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนาให้สามารถจัดการศึกษาหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มีคุณภาพเพิ่มขึ้น

สื่อสารมวลชนที่เผยแพร่หรือจัดรายการเพื่อการศึกษาเพิ่มขึ้น สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ที่ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ และได้รับการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น ระบบและกลไกการวัด การติดตามและประเมินผลมีประสิทธิภาพ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้มาตรฐานระดับสากล ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน โดยมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคนในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่างสมดุล มีทักษะจำเป็นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข มีภาวะผู้นำการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมแรงบันดาลใจให้มีชีวิตอยู่อย่างมีความหมาย ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ผู้เรียนทุกระดับการศึกษา มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัย และมีจิตสาธารณะเพิ่มขึ้น สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า สามารถจัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสาธารณะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 4: การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา การพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ สติปัญญา มี ความเป็นสากล มีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล มีระเบียบวินัย เคารพ กฎหมายมีคุณธรรม จริยธรรม รู้คุณค่า ความเป็นไทย มีครอบครัวที่มั่นคงเพื่อเร่งกระจายโอกาสการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้ทั่วถึง ลดความเหลื่อมล้ำไปสู่สังคมที่เสมอภาคและเป็นธรรม ตามที่ พระราชบัญญัติกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา พ.ศ. 2561 มาตรา 3 ในพระราชบัญญัตินี้ กล่าวว่า “ความเสมอภาคทางการศึกษา” หมายความว่า การที่ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับและเข้าถึงการศึกษาและพัฒนาอย่างเสมอภาคและทั่วถึง โดยให้ความช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา รวมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพครู วิทยุภาพพร ดันตีสุนทร (2563 , หน้า 102-103) กล่าวว่า การศึกษาไม่ใช่เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อพัฒนาด้านเศรษฐกิจ แต่การศึกษาก็มีมิติด้านสังคมและการเมืองรวมอยู่ด้วย ซึ่งการศึกษาก็เป็นตัวสะท้อนความมีหรือไม่มีเสถียรภาพทางสังคมในทุกด้านอยู่ด้วยอย่างที่ไม่อาจแยกส่วนใดๆ ได้ เพราะคนเป็นผลผลิตทางการศึกษาที่เข้าไปแทรกตัวอยู่ในทุกมิติของสังคม อีกทั้ง ด้วยภาวะเศรษฐกิจมั่งคั่งที่กระจุกตัว ยังผลทำให้อำนาจทางการเมือง ก็มีลักษณะกระจุกตัว คนมั่งมีสามารถใช้อำนาจทางการเมืองที่เกิดจากการ

ควบคุม ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ ความเหลื่อมล้ำ ต่ำสูงทางเศรษฐกิจ เป็นสิ่งกีดขวางการก่อตัวของโครงสร้างทางการเมืองประชาธิปไตย ที่ต้องการส่งเสริมอิสรภาพ เสพมอภาค และ ยุติธรรม ให้ปรากฏแก่พลเมืองของสังคม การจัดการศึกษาเพื่อนำ ไปสู่การมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง จึงอยู่ในอำนาจของทุกรัฐ และเป็นความปรารถนาที่จะไปสู่จุดนั้น การศึกษาจึงเป็นทั้งเป้าหมายหลักและที่มั่นสุดท้าย ก็คือ ตัวสังคมที่เข้มแข็ง เป็นสังคมที่มั่นคง (Security) มีอิสระ ปลอดภัยจากการครอบงำของธุรกิจหรือการเมือง หรือของประเทศใดๆ และจะมั่นคงได้ต้องมีเอกภาพ รัฐจึงเป็นผู้ออกแบบและกำหนด กฎ กติกา ระเบียบ ทั้งหลายให้ปรากฏ เป็น ทิศทาง และปฏิบัติได้ในการสร้าง ของรัฐตามที่ต้องการ ซึ่งปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติของทุก “พลเมือง” หรือ “คน” รวมทั้งประเทศไทย ซึ่งปรากฏใน รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ใช้ในปี 2560 ก็ระบุไว้หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐ ต้องดำเนินการให้การศึกษาระดับกับเด็กทุกคนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย รัฐ ต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาให้แก่ประชาชนตามความต้องการในระบบต่างๆ และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่าง รัฐ ต่างประเทศ และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยให้การจัดการศึกษาดังกล่าว มีคุณภาพและ ได้มาตรฐานสากล ให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ สามารถเชี่ยวชาญได้ตาม ความถนัดของ ตน และมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ รัฐต้อง ดำเนินการให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ ได้รับการสนับสนุนค่าใช้จ่ายตาม ความถนัดของตน ให้ จัดตั้งกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา

แผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565 กล่าวไว้ว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในด้านจัดการศึกษา มีส่วนช่วยเพิ่ม ประสิทธิภาพ ในการตัดสินใจในเชิงบริหารจัดการและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยน กระบวนการบริหารจัดการ ภายในกระทรวง การจัดการเรียนการสอน การจัดการศึกษาผ่าน ระบบดิจิทัลมีความสะดวก รวดเร็ว คุ่มค่า เข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ “Anywhere, Anytime, Any Device” ตลอดจนสามารถเชื่อมโยง การทำงานของหน่วยงาน ภายในกระทรวง ตั้งแต่ส่วนกลางไปจนถึงสถานศึกษาภายใต้ฐานข้อมูลเดียวกัน โดยการบูรณา การข้อมูลข้ามหน่วยงานผ่านระบบดิจิทัล ผู้บริหารและบุคลากรภายในกระทรวงสามารถเข้าถึง ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน (real time) ทำให้สามารถ วางแผน และตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามประเมินผลการ ดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ได้ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสภาพ สังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กระทรวงศึกษาธิการ เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำเทคโนโลยี ดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในด้านจัดการศึกษา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ การบริหารจัดการและ

แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ ดังนี้ (1) ในระดับผู้เรียน เช่น ช่วยให้ผู้เรียน เรียนรู้ได้เร็วขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ช่วยให้บทเรียนและสื่อการสอนมีความหลากหลาย น่าสนใจ สามารถเรียนรู้ ในทุกสถานที่ ทุกเวลา และทุกอุปกรณ์ (Anywhere, Anytime, Any Device) สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษา ระหว่างโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก หรือโรงเรียนในเมืองและชนบท (2) ในระดับครู/อาจารย์ผู้สอน เช่น สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายและมีสื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ทำให้กระบวนการสอนสะดวกยิ่งขึ้น ทำให้ผู้สอนมีเวลาในการเตรียมการสอน ได้อย่างเต็มที่ (3) ในระดับสถานศึกษา เช่น การบริหารงานบุคคล การบริหารหลักสูตร การประกันคุณภาพ การศึกษา การติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา รวมไปถึงระบบการบริหารงานเอกสารต่าง ๆ ภายใน สถานศึกษา ดำเนินการได้อย่างรวดเร็วและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานได้ และ (4) ในระดับ ส่วนกลาง กระทรวงศึกษาธิการ เช่น ผู้บริหารและบุคลากรภายใน กระทรวงศึกษาธิการ สามารถเข้าถึงฐานข้อมูล ขนาดใหญ่ (Big Data) ได้อย่างรวดเร็วและเป็นปัจจุบัน (real time) ทำให้สามารถวางแผนและการตัดสินใจ ได้อย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพ และสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ได้ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2559 เห็นชอบต่อข้อเสนอของกระทรวงเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร (ปัจจุบันคือ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม) ในประเด็นต่าง ๆ โดยให้ ความเห็นชอบต่อ (ร่าง) แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และ (ร่าง) แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัล ระยะ 3 ปี(พ.ศ. 2559 – 2561) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทยที่ยั่งยืนโดยใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล และมอบหมายให้หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงาน จัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัล ระยะ 3 ปี กระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะหน่วยงานภาครัฐตามมติดังกล่าว ซึ่งเป็นหนึ่งในกลไกการขับเคลื่อน “ดิจิทัล เพื่อเศรษฐกิจและสังคม” กระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำแผนปฏิบัติการดิจิทัลเพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2563 – 2565 ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาล และบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านดิจิทัล ในยุคปัจจุบัน และเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงาน และกำหนดทิศทางการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ในด้านการส่งเสริมและพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขและการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อย และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส เน้นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ที่เป็นมาตรฐานเสมอภาคกัน โดยเฉพาะในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดารและยากจน และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการการดูแลเป็นพิเศษ การจัดให้มีมาตรการ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา การสนับสนุนกลไกความร่วมมือของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการศึกษา ในระดับจังหวัด การใช้เทคโนโลยีเพื่อ

ส่งเสริมการเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ความรู้และนวัตกรรม ของคนทุกกลุ่ม รวมถึงระบบการติดตาม สนับสนุนและประเมินผล เพื่อสร้างหลักประกันสิทธิการได้รับการศึกษา ที่มีคุณภาพของประชาชน เพื่อยกระดับของการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และสร้างเสริมธรรมาภิบาล ซึ่งการศึกษา ที่จะได้รับการปฏิรูปจะครอบคลุมถึงการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ (National Digital Learning Platform) ในการปรับเปลี่ยนระบบการศึกษา สร้างคุณภาพ ลดความเหลื่อมล้ำ และสร้างความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้ก้าวกระโดดทันกับพัฒนาการในโลก ตามแผนยุทธศาสตร์ชาติในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ จัดระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการระบบการศึกษา ครอบคลุมการจัดทำข้อมูล รายนามของผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา สถานศึกษา หน่วยงาน และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับการศึกษาและทุกระบบการศึกษา

สรุป การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางสังคม หมายถึง ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการ การติดตามประเมินและรายงานผล เช่น มีระบบฐานข้อมูลรายบุคคลที่อ้างอิงจากเลขที่บัตรประจำตัวประชาชน 13 หลัก ที่สามารถเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนฐานข้อมูล รวมทั้งใช้ประโยชน์ร่วมกันระหว่างกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่น ด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศแรงงาน มีระบบสารสนเทศด้านการศึกษา และด้านอื่นที่เกี่ยวข้องที่เป็นระบบเดียวกัน ทั้งประเทศ ครอบคลุม ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน สามารถอ้างอิงได้ เป็นต้น โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ แรงงาน และการศึกษา เป็นต้น โดยมีเป้าหมาย คือ การพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มุ่งความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และปรับปรุงระบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร เพิ่มความคล่องตัวในการรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษา และ

สร้างเสริมธรรมาภิบาล ผู้เรียนทุกคนต้องได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึง การศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบดิจิทัลแพลตฟอร์มเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ โดยเพิ่มโอกาส ทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีระบบข้อมูลรายบุคคล และสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัด การศึกษา การติดตามประเมินผลและรายงานผล ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในการศึกษายุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ได้กล่าวถึง ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้าง การเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อนำไปสู่ การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติด้านสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ธรรมาภิบาล และความเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างกันทั้งภายในและภายนอกประเทศ อย่างบูรณาการ ใช้พื้นที่ เป็นตัวตั้งในการกำหนดกลยุทธ์และแผนงาน และการให้ทุกฝ่ายที่ เกี่ยวข้องได้เข้ามา มีส่วนร่วมในแบบทางตรงให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยเป็นการดำเนิน การบน พื้นฐานการเติบโตร่วมกัน ไม่ว่าจะเส้นทางเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลทั้ง 3 ด้าน อันจะนำไปสู่ความยั่งยืนเพื่อคนรุ่น ต่อไป อย่างแท้จริง ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 2) สภาพแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู 3) การเติบโตที่เป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม และ 4) ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้าน การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่ 1. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดย 1) เพิ่มมูลค่า ของเศรษฐกิจฐาน ชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 2) อนุรักษ์และ ฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด 3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง และแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ 4) รักษาและเพิ่ม พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 5) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน 2. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจ ภาคทะเล โดย 1) เพิ่ม มูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล 2) ปรับปรุง พื้นฟู และ สร้างใหม่ทรัพยากร ทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ 3) พื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับ การป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณา การอย่างเป็น องค์กรวม และ 4) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม 3. สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดย 1) ลด การปล่อยก๊าซเรือนกระจก 2) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียชีวิตและเสียหาย จากภัย

ธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโต บนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 3) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ของภาครัฐและภาคเอกชน และ 4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่ และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ 4. พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้น ความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย 1) จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนา เมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพ และความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ 2) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และ อุตสาหกรรมเชิงนิเวศ ที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศ อย่างยั่งยืน 3) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตร ทั้งระบบ ให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล 4) ส่งเสริมรักษา อนุรักษ์ ป่าไม้ และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานวัฒนธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน 5) พัฒนา เครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัคร ด้วยกลไกการมีส่วนร่วม ของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ 6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อม และยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ 5. พัฒนาคความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย 1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ 2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่ม จากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล 3) พัฒนาคความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน และ 5) พัฒนาคความมั่นคงด้านการเกษตร และอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติ ปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร 6. ยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ โดย 1) ส่งเสริม คุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของ คนไทย 2) พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม 3) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วม ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ 4) พัฒนาและดำเนินโครงการ ที่ยกระดับกระบวนการเพื่อกำหนดอนาคตประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม บนหลักของการมีส่วนร่วม และธรรมาภิบาล

กฤษฎีกา เพชรราภรณ์ (2561, หน้า 1) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ

บพิตร (รัชกาลที่ 9) ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรไทย มาเป็นระยะเวลายาวนาน เป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย เป็นแนวทางการพัฒนาที่ตั้ง บนพื้นฐานของทางสายกลาง และความไม่ประมาท คำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่สำคัญ ต้องมี “สติปัญญาและความเพียร” ซึ่งจะนำไปสู่ “ความสุข” ในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง (จรัสศรี พัวจินดา เนตร, 2560 : 97) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำไปใช้ในการจัดการศึกษาได้ หลากหลาย โดยเฉพาะนำมาใช้ในแง่ของการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการ เรียนรู้ที่เชื่อมโยงศาสตร์และเนื้อหาสาระวิชาต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กันเข้ามาผสมผสานเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความรู้ที่หลากหลาย เป็นการเรียนรู้อย่างมีความหมาย มีลักษณะเนื้อหาที่เป็นองค์รวม ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้ ในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ให้เกิดผลต่อการพัฒนานั้น ต้องเข้าใจ “กรอบ แนวคิด” หรือ “หลักแนวคิด” ว่าเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมอง 6 โลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและ ความยั่งยืนของการพัฒนา (กชกร ชำนาญกิตติชัยและคณะ, 2554 : 9-10) การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและ ความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวตลอดจนใช้ ความรู้ ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบกับการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ซึ่งมีหลัก พิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2549 : 13-17) 1) กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควร จะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมอง โลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติ เพื่อความมั่นคงและ ความยั่งยืนของการพัฒนา 2) คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมอง โลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤติเพื่อความมั่นคงและ ความยั่งยืนของการพัฒนา 4) ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กันดังนี้ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่ เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะ

เกิดขึ้นจาก การกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตอันใกล้และไกล เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรมที่จะเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่ แนวทางปฏิบัติหรือผลที่คาดว่าจะได้รับจากการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมา ประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

สรุป การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยมีเป้าหมาย คือ ต้องการจัดการศึกษาให้กับคนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ และมีการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สรุป การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีแนวทางการพัฒนาตามประเด็นยุทธศาสตร์ 5 ประเด็น คือ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยจัดการศึกษาให้ผู้เรียนทุกคนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติและยึดมั่นการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ได้รับการดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิต สถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้และปลูกฝังแนวทางการจัดการความขัดแย้งโดยแนวทางสันติวิธีเพิ่มขึ้น มีการจัดการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ จัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นทักษะอาชีพ สนับสนุนแหล่งศึกษาเรียนรู้กิจกรรมด้านทักษะอาชีพพร้อมกับการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จจากการประกอบอาชีพ เน้นการสอนแบบทฤษฎีควบคู่กับการปฏิบัติงานจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการฝึกให้นักเรียนมีวินัยในการทำงาน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้ภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง จัดกิจกรรมสะท้อนการสร้างวินัย จิตสำนึก และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้ทั่วถึงทุกช่วงวัยโดยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ เพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย มีระบบข้อมูลรายบุคคล และสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมินผลและรายงานผล จัดกิจกรรมให้กับผู้เรียนทุกช่วงวัยให้มีจิตสำนึก รักสิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรมและนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ การปฏิบัติหลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม

5. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

การศึกษาการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษา 5 ด้าน ประกอบด้วย ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด และปัจจัยด้านการจัดการ ดังต่อไปนี้

5.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร

ในปัจจัยด้านผู้บริหาร มีคุณลักษณะที่ผู้วิจัยได้วิเคราะห์องค์ประกอบย่อย 4 ประการ คือ ภาวะผู้นำ การส่งเสริม ความรู้ และความคิดความเข้าใจ

5.1.1 ภาวะผู้นำ

นิรุช มีพันธ์ (2559) ศึกษาเรื่อง ตัวแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

โรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนบน มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ การมีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี การนำการเปลี่ยนแปลง การทำงานเป็นทีม การสร้างแรงบันดาลใจ และการมีวิสัยทัศน์ 1) การมีอุดมการณ์และเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นองค์ประกอบแรกที่ผู้บริหารใช้เป็นแรกผลักดันออกมาเป็นพฤติกรรมอันดีงาม ในลักษณะของการมีจิตอาสาเข้าไปทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 2) การนำการเปลี่ยนแปลง เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำที่สำคัญ เพราะผู้นำต้องมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น คิดวิเคราะห์ปัญหา จุดอ่อน-จุดแข็งขององค์กร ค้นหาวิธีแก้ไขด้วยวิธีการใหม่ ๆ การทำงานเป็นทีม เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำที่สำคัญ เพราะผู้นำไม่สามารถทำงานเพียงคนเดียวแล้วสามารถบรรลุวิสัยทัศน์ได้ ดังนั้นผู้นำต้องสร้างทีมงาน โดยการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดี มีความเชื่อในขีดความสามารถของผู้ร่วมงาน มีการมอบอำนาจและการตัดสินใจสร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการใช้ปัญญา พร้อมทั้งพัฒนาขีดความสามารถของผู้ร่วมงานเป็นรายบุคคล 3) การสร้างแรงบันดาลใจ ถือเป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะว่าผู้นำต้องให้ขวัญกำลังใจแก่ผู้ร่วมงานด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้งานบรรลุวิสัยทัศน์ซึ่งผู้ร่วมงานต้องพบปัญหาและอุปสรรคมากมาย เมื่อทำงานแล้วเสร็จส่วนหนึ่งผู้นำต้องแสดงความรู้สึกให้ทุกคนทราบว่าผู้นำยอมรับและเห็นคุณค่าพร้อมชมเชยด้วยความจริงใจ 4) การมีวิสัยทัศน์ เป็นองค์ประกอบภาวะผู้นำที่สำคัญเช่นเดียวกัน เพราะว่าผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์ว่าสถานศึกษาจะดำเนินงานไปในทิศทางใด จะมีอะไรใหม่ ๆ เกิดขึ้นบ้างและจะสร้างอนาคตของโรงเรียนต่อไปอย่างไร

สุธิกานต์ บริเอก (2564) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 แสดงออกให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้เห็นถึงความสามารถปฏิบัติงาน และกระบวนการในการบริหารจัดการ อีกทั้งแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำที่มีอิทธิพลต่อครู มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการ มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์ทำให้ผู้อื่นยอมรับ สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างระบบความคิด เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และเป็นระบบ ส่งเสริมและพัฒนาความต้องการ ความสนใจ ความสามารถของแต่ละบุคคลเท่าเทียมกัน อีกทั้งมีความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การเรียนรู้ การบริหารหลักสูตรและการสอน รวมทั้งการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการ

เรียนรู้ มีการพัฒนานักเรียนและการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มีความสามารถในการวางแผน กำหนดกลยุทธ์และทิศทางของสถานศึกษา มีการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยคำนึงถึงจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

กล่าวโดยสรุป ผู้นำต้องสร้างวิสัยทัศน์ในอนาคต เป็นผู้ปรารถนาให้มีความเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสร้างสรรค์ สร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ร่วมงานให้เกิดความมุ่งมั่นปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน

5.1.2 การส่งเสริมการจัดการศึกษา

อาจินต์ จรุงนุผล (2556) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 2 มิติ คือ มิติการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ที่เน้นการมีส่วนร่วม และมิติการบริหารหลักสูตรและการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามมิติบริหารหลักสูตรและการเรียนรู้จะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายหรือตามคาดหวัง ต้องอาศัยกระบวนการบริหารจัดการที่มีคุณภาพที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อน สนับสนุน ส่งเสริม แก้ปัญหาและเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาที่เหมาะสม

สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561) ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ พบว่า องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการ 2) การจัดการเชิงคุณภาพด้านวิชาการ 3) การจัดระบบการเงิน 4) การส่งเสริมบุคลากรเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ 5) การบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน องค์ประกอบที่ 1 การบริหารจัดการพัฒนาหลักสูตรที่สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนการจัดทำแผนงานที่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเชิงคุณภาพด้านวิชาการ ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการที่หลากหลายโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียนเต็มศักยภาพ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ทรัพยากรการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และแก้ไขปัญหาการเรียนด้วยการทำวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาส่งเสริมให้มีการติดตามผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนางานวิชาการ องค์ประกอบที่ 3 การจัดการระบบการเงินและการจัดสรรทรัพยากร จัดทำระบบบริหารการเงินเป็นไปตามขั้นตอนของกระทรวงการคลังแลเปิดเผยต่อชุมชน การจัดโครงสร้างการบริหารงบประมาณและมีการ

มอบหมายงานงบประมาณอย่างชัดเจน การจัดซื้อจัดจ้างปฏิบัติครบตามขั้นตอนถูกต้องตามระเบียบ องค์ประกอบที่ 4 การส่งเสริมบุคลากรเพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ ในการสร้างเจตคติที่ดีต่ออาชีพ และจูงใจให้ครูและบุคลากรปฏิบัติหน้าที่ได้บรรลุเป้าหมายเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรพัฒนาความรู้และประสบการณ์โดยเข้ารับการฝึกอบรม/สัมมนาการจัดการความรู้ ผู้บริหารให้ความเสมอภาคต่อบุคลากรภายในองค์กร ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของบุคลากร ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนผู้ที่มีความรู้ความสามารถให้เป็นผู้นำและเปิดโอกาสให้แสดงความเป็นผู้นำได้อย่างเต็มที่ องค์ประกอบที่ 5 การบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานที่ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีความสะดวกรวดเร็ว จัดให้มีการสำรวจปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อนำมากำหนดนโยบายและวางแผนในการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

นพพรธณ อินตะวงศ์ (2563) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัด พบว่า กระบวนการเรียนรู้ในการส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในระดับพื้นที่จังหวัด ของพื้นที่ศึกษาคือจังหวัดชลบุรีและตราด ประกอบด้วยกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ (1) รวมคน คือการรวมตัวของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อร่วมกันวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพในพื้นที่จังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นแกนนำ (2) ร่วมคิด คือการประสานภาคีเครือข่ายมาร่วมระดมสมองเพื่อกำหนดแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่จังหวัดให้สามารถขับเคลื่อนได้อย่างเป็นรูปธรรม (3) ร่วมทำ คือการร่วมกันพัฒนาทุกภาคส่วน การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ การจัดเวทีบูรณาการลักษณะต่าง ๆ การจัดทำแผนและติดตามประเมินผล และการรณรงค์สื่อสาร (4) ร่วมสรุปบทเรียน คือ การร่วมกันประเมินผลการดำเนินงานตามแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่ออาชีพของพื้นที่จังหวัด แล้วร่วมกันสรุปบทเรียนเพื่อนำผลไปขยายผล ปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงาน (5) ร่วมรับผล คือ การร่วมกันรับผลจากการดำเนินการ ทั้งด้านและด้านลบแล้วนำไปปรับปรุง แก้ไขและพัฒนาต่อไป

เอกพันธ์ อินทร์ใจเอื้อ (2561) ศึกษาเรื่อง บทบาทการบริหารจัดการศึกษาของนายกเทศมนตรีในขนาดต ผลการวิจัยพบว่า บทบาทการบริหารจัดการศึกษาของนายกเทศมนตรีในขนาดต ประกอบด้วย 6 บทบาท ได้แก่ 1) บทบาทด้านการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ โดยนายกเทศมนตรีจะต้องวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการจัดการศึกษาที่ชัดเจนและมีความเป็นธรรมในการบริหารจัดการ 2) ด้านการส่งเสริมการจัดการศึกษาสมัยใหม่ โดยส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการศึกษา ปรับปรุงและพัฒนา

หลักสูตรการจัดการเรียนการสอน สร้างทักษะการเรียนรู้ให้ทันยุคศตวรรษที่ 21 โดยยึด คักยภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) ด้านการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยต้องรับฟังความคิดเห็น ของผู้เกี่ยวข้อง แสดงความเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ปรับการจัดการศึกษาคู่ขนานกับสาย อาชีพและกีฬา 4) ด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสังคมยุคใหม่ โดยมีการกระจายอำนาจให้ สถานศึกษา ให้อิสระกับคณะกรรมการสถานศึกษาและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ด้านการ พัฒนาบุคลากรโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยสร้างครูมืออาชีพ สนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพและ ใช้กระบวนการวิจัยช่วยการพัฒนา และ 6) ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจเพื่อให้เกิดองค์กร แห่งความสุข โดยมีการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา จัดหาบุคลากร สนับสนุน การทำงานของครู จัดสรรงบประมาณอย่างเหมาะสม

กล่าวโดยสรุป ผู้นำต้องส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยบริหารจัดการด้วยระบบ คุณภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรทั้งด้านวิชาการและการบริหารจัดการ ให้โอกาสและ ความเสมอภาคเท่าเทียม ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดการศึกษา และให้ ขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร

5.1.3 ความรู้

วรุฒิ เพ็งพันธ์ (2561) ศึกษาเรื่อง การศึกษาไทย 4.0 กับการพัฒนาระเบียง เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก กล่าวว่า ระบบการศึกษายุค 4.0 ผู้สอนต้องเข้าใจผู้เรียนในเรื่อง รูปแบบของวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป การเรียนที่เปลี่ยนไป การเข้าสังคมแบบใหม่ การเรียนรู้ของคน รุ่นใหม่ในยุคดิจิทัล ความรู้ล่องลอยอยู่บนคลาวด์ ความรู้ที่เป็นเนื้อหา มองเห็นง่าย ต้องใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ทฤษฎีการเชื่อมโยง (Connectivism)

เสกสรรค์ บิวศิริศักดิ์ (2562) ศึกษาเรื่อง การจัดการความรู้สู่การบริหาร องค์กรที่เป็นเลิศ กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้ และเป็นกระบวนการสำคัญที่ส่งผลให้องค์กรมีสมรรถนะสูง (เป็นเลิศ) การจัดการความรู้จึง เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อสถานศึกษาและองค์กรทางการศึกษาอื่น ๆ เนื่องจากองค์ ความรู้ใหม่ที่ได้จากการดึงความรู้ที่ฝังในตัวบุคคลจากประสบการณ์ตรงออกมาเป็นความรู้ที่ ชัดแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น มีค่าอย่างยิ่งเมื่อมีการนำมาใช้อย่างถูกต้องเหมาะสม และ สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายขององค์กร

อภิญา ศรีเวียง (2559) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการ ระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ผลการวิจัยพบว่า 1.บทบาทของผู้บริหาร โดยภาพรวม

และรายด้านอยู่ในระดับมาก 2. การบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ การนำองค์กร, การวางแผนกลยุทธ์, การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้, การมุ่งเน้นบุคลากร, การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย, และการจัดการกระบวนการ 3. บทบาทของผู้บริหารกับการบริหารจัดการระบบคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วชิรวิทย์ สุราสา (2565) ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง กล่าวโดยสรุปพบว่า ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง จะต้องเป็นผู้ที่มี บทบาทสำคัญคือ ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ควบคุมมาเป็นผู้ที่วางแนวทางการ ปฏิบัติงานของบุคลากร มีความเข้าใจในความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการบริหารจัดการ เชิงรุก ยึดหลักการมีส่วนร่วมปรับองค์กรให้เป็นองค์กรขนาดเล็กและมีโครงสร้าง แนวราบ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษาดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ใน ศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีการแสวงหาความรู้ทั้ง เชิงทฤษฎี การปฏิบัติและประสบการณ์ ต้อง ปรับเปลี่ยนบทบาทตนเองจากเดิมไปสู่ผู้นำที่มีกระบวนการใหม่ในด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์การบริหาร และมีการตัดสินใจที่รวดเร็วเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในท่ามกลางการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมที่รวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ทาง การศึกษาเป็นผู้นำที่มีพฤติกรรมทางวิชาการมีความรู้ ความสามารถและมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล สามารถนำสถานศึกษาไปสู่ เป้าหมาย และเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาการและมีความเป็นมืออาชีพที่สามารถบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล สามารถนำสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายและเชื่อมโยงสภาพปัจจุบันไปสู่อนาคตได้ สามารถจัดการความรู้ให้เป็นกระบวนการที่ช่วยให้เกิดการพัฒนาที่ส่งผลให้องค์กรมีสมรรถนะสูง

5.1.4 ความคิด/ความเข้าใจ

อัจฉรา นิยมภา (2564) ศึกษาเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่สู่คุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในบริบทที่เปลี่ยนแปลง พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ นโยบายเชิงรุก โครงสร้างองค์กรแบบยืดหยุ่น ระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ พัฒนาหลักสูตรแบบพลิกผัน จัดการเรียนรู้อิงบริบท และประเมินผลแบบสหวิถี ส่วนคุณภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ความสามารถในการปรับตัว การบรรลุเป้าหมายในสถานการณ์พลิกผัน คุณภาพของผู้เรียนในบริบทที่เปลี่ยนแปลง ความพึงพอใจของหุ้นส่วน 2) รูปแบบที่พัฒนาเรียกว่า PSPCLE Model ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ (1) มโน

ทัศน์การบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 3 ด้าน (2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 6 ด้าน และ (3) เงื่อนไขความสำเร็จการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ 4 ด้าน 3) ผลการประเมินหลังการทดลองใช้รูปแบบ พบว่า PSPCLE Model มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก และ 4) ผลการตรวจสอบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของรูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีค่า $\text{Chi-Square/df} = 1.485$, $p\text{-value} = 0.07494$ $\text{GFI} = 0.98$ $\text{RMSEA} = 0.036$ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาควรพลิกโฉมการบริหารสถานศึกษาวิถีใหม่ โดยจัดทำนโยบายเชิงรุก ปรับโครงสร้างองค์กรแบบยืดหยุ่น พัฒนาระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ พัฒนาหลักสูตรแบบพลิกผัน จัดการเรียนรู้อิงบริษัท และประเมินผลแบบสหวิถี

อรอัษฎริน เลิศจิรัชัยวงศา และคณะ (2564) ศึกษาเรื่อง ทักษะการบริหารของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารจังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารของผู้บริหารกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 4) ทักษะการบริหารของผู้บริหารด้านเทคนิค ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วชิรวิทย์ สุราสา (2565) ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารที่นำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ บนวิถีแห่งความเปลี่ยนแปลง ได้สรุปไว้ว่า บทสรุปสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามีข้อควรดำเนินการดังนี้ 1) รวบรวมและจัดระบบของข้อมูลสารสนเทศให้เป็นปัจจุบัน การบริหารแนวใหม่ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหาร และตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลมากกว่าสามัญสำนึก 2) วางแผนและดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ การวางแผนมีส่วนช่วยให้ผู้บริหารมี ทิศทางในการบริหารตามลำดับความสำคัญเร่งด่วนของปัญหา และนโยบายการบริหาร 3) ศึกษากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ผู้บริหารมีอำนาจในการบริหารอย่างอิสระ ขณะเดียวกันก็รับผิดชอบต่อผลของการตัดสินใจ ของตนเองอย่างเต็มที่เช่นกัน 4) การบริหารและการตัดสินใจโดยองค์คณะบุคคล การศึกษาเป็นบริการกิจการสาธารณะ ที่มีผู้เกี่ยวข้อง และได้รับผลจากการบริการจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้การบริหาร และ การตัดสินใจ มีความถูกต้องและก่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้รับบริการมากที่สุด ผู้บริหารควร ดำเนินการโดย

องค์คณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ 5) จัดระบบบัญชีให้ครบถ้วนถูกต้อง แม้ผู้บริหารจะมีอำนาจอิสระในการบริหาร และการตัดสินใจก็ตาม แต่อำนาจมีอิสระนั้นมิใช่เป็นไปโดยปราศจากการควบคุมตรวจสอบของทางราชการ โดยเฉพาะด้านการเงินซึ่งส่วนใหญ่มาจากงบประมาณ แผ่นดิน เงินไขทั้งหมดดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้เป็นผู้นำจะต้องมี หรือจัดให้มีขึ้นเพื่อให้การบริหาร และการตัดสินใจของตนมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามเจตนารมณ์ สอดคล้องกับคำพูดที่ว่า "เป็นผู้นำในสถานศึกษาอย่างมืออาชีพ"

กล่าวโดยสรุป ผู้บริหารจะต้องมีความคิด ความเข้าใจ เกี่ยวกับการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง การบรรลุเป้าหมายในสถานการณ์ที่พลิกผัน พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในบริบทที่เปลี่ยนแปลง สร้างความพึงพอใจของผู้รับบริการ ตลอดจนงานบริหารที่ครอบคลุมทุกบริบทของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ด้านผู้บริหาร หมายถึง องค์ประกอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำ การส่งเสริมการจัดการศึกษา ความรู้ของผู้บริหาร ความคิด/ความเข้าใจ

5.2 ปัจจัยด้านครู

ในปัจจุบันด้านครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะได้องค์ประกอบย่อย 4 ประการ คือ ความรู้ เทคนิคการสอน ทักษะวิชาชีพ และการปรับตัว

5.2.1 ความรู้

นนทิชา เกิดอู่ม (2561) ได้ศึกษาตรวจสอบกลยุทธ์การขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่ามีกลยุทธ์หลัก 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร 2) กลยุทธ์ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ 3) กลยุทธ์ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยพบว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง มีประสบการณ์ในการทำงาน และมีทักษะการแก้ปัญหา เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นอย่างดี มีการเตรียมการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ศุภมิตร ธัมมิกะกุล (2562) ได้ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่สำนักงานศึกษาธิการภาค 7 พบว่า ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความต้องการจำเป็นร่วมกันเป็นฉันทามติ ในภาพรวมและทุกด้าน โดยด้านคุณภาพครูผู้สอน ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความต้องการจำเป็นร่วมกันเป็นฉันทามติเป็นลำดับแรก ความต้องการจำเป็นในเรื่องครูผู้สอน ครูพัฒนาความรู้ ความสามารถในการสอนและคุณธรรม

จรรยาบรรณ มีใบประกอบวิชาชีพ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ครุมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิหรือความรู้ตรงกับงานที่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความรับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับสังคมได้ดี และมีผลงานอย่างเป็นรูปธรรม ครุมีความรู้เรื่องที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความสามารถในการสอนเป็นพิเศษ ปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ และพัฒนางานสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง ความสำเร็จของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคล และมีจำนวนครูพอเพียง ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป ครูจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง มีประสิทธิภาพในการทำงาน และมีทักษะการแก้ปัญหา เอาใจใส่ผู้เรียนเป็นอย่างดี มีการเตรียมการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิบัติตามมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพและพัฒนางานสอนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

5.2.2 เทคนิคการสอน

ประภัสสร มะณีพันธ์ (2556) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการพัฒนาคุณภาพครู และบุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ด้านการจัดระบบการศึกษา ด้านการสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยในด้านการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษานั้น แนวทางที่มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ได้แก่ เผยแพร่รูปแบบการพัฒนาครูเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูผู้สอนด้วยกันภายในโรงเรียนเดียวกันและต่างโรงเรียน จัดอบรมครูประจำการในการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และทักษะกระบวนการคิด สอบถามความสมัครใจจากครูโรงเรียนที่มีอัตราเกินเกณฑ์ที่มีความประสงค์จะไปสอนในโรงเรียนที่มีอัตราต่ำกว่าเกณฑ์และใช้สื่อการเรียนการสอนทางไกลในการพัฒนาครู EDLTV และการใช้สื่อสารทางไกลผ่านดาวเทียมของวังไกลกังวล

จรรยา ศรีสาร (2562) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า บุคลากรและทักษะความสามารถ ประกอบด้วย ทักษะความสามารถของผู้บริหาร ครู นักเรียน เป็นปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และได้พัฒนากลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 41 จังหวัดกำแพงเพชร พัฒนาศักยภาพครูให้เป็นมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 พบว่า บรรลุผลตามตัวชี้วัด ครูมีความรู้และทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ (Active learning) อยู่ในระดับมาก

กล่าวโดยสรุป ครูจะต้องมีความรู้และทักษะในการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้กระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ มีเทคนิคการสอนที่ทันสมัยเข้ากับบริบทการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

5.2.3 ทักษะวิชาชีพ

ประนอม หันทุยง (2558) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบมาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน จากโรงเรียนต้นแบบ ได้ข้อสรุปว่า ควรให้การสนับสนุนส่งเสริมครูให้ได้รับการพัฒนาการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรพัฒนาภาวะผู้นำด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมให้สูงขึ้น

ชัยสิทธิ์ จันตาโลก (2559) ได้ศึกษาปัจจัยการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษากลุ่มย่อยที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36 จังหวัดเชียงราย พบว่า ครูรุ่นใหม่ขาดประสบการณ์ในการสอนทางวิชาการและคุณลักษณะความเป็นครู โดยมีข้อเสนอแนะให้ครูควรนำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนรู้อของผู้เรียน เพื่อให้การแก้ปัญหาเป็นระบบ

สรุป ครูจะต้องมีทักษะวิชาชีพ มีทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอโดยเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

5.2.4 การปรับตัว

บุณรดา ชัยบุญเรือง (2560) ได้ถอดบทเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยประยุกต์ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ กรณีสื่อศึกษาโรงเรียนเชียงรายปัญญานุกูล พบว่า ครูผู้สอนมีการพัฒนาตนเองโดยการ เข้าร่วมอบรมสัมมนาอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยจุดครั้งที่พบได้แก่ บุคลากร เปลี่ยนครูบ่อย ภาระงานมาก และได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาครูผู้สอนให้มีคุณภาพและศักยภาพสูงสุด

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านครู หมายถึง องค์ประกอบของผู้ปฏิบัติหน้าที่การสอน ได้แก่ ความรู้ของครู เทคนิคการสอน ทักษะ

วิชาชีพ และการปรับตัว โดยเฉพาะครูที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจะต้องมีความพร้อมปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้ที่สามารถจัดการเรียนการสอนและพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้เป็นกำลังสำคัญของการขับเคลื่อนในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

5.3 ปัจจัยด้านชุมชน

ในปัจจุบันด้านชุมชน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะด้านชุมชน โดยมีองค์ประกอบย่อย 2 ประการ คือ บทบาท และการมีส่วนร่วม

5.3.1 บทบาท

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก พบว่าบทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย บทบาทของผู้บริหาร บทบาทของครูและบุคลากรทางการศึกษา บทบาทของผู้เรียน บทบาท ของผู้ปกครอง บทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล และ บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (เอกสารอบรมผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้บริหาร. 2550 : 88-90)กล่าวว่าบทบาทของชุมชนในการที่ส่วนร่วมจัดการศึกษา มีดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการจัดและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งที่บ้านและที่สถานศึกษา 2) การกำหนดนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา 3) การประชาสัมพันธ์สนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา 4) การเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา

อภิชาติ ศรีสารคาม (2555) กล่าวไว้ในบทความเรื่องบทบาทการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา : จุดเริ่มต้นการพัฒนาประเทศ ว่าบทบาทของชุมชน ประชาชนต้องร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาและเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหลักในการเพิ่มทุนทางสังคมในชุมชน และสนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบ เกิดการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนร่วม

จิตตวดี ทองทั่ว (2557) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนสำหรับการจัดกิจกรรมการศึกษาตลอดชีวิตในสถานศึกษา งานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม กล่าวว่าการศึกษาชุมชนเป็นการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนในการสนับสนุนและพัฒนาคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักการช่วยตนเอง การพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้นำในชุมชนการประสานความร่วมมือ

จากองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆเพื่อกำหนดเป้าหมายการทำงานร่วมกันบนฐานการใช้ปัญหาความต้องการ และใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นฐานในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน (2551) ได้ศึกษาสภาพปัญหาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาจะเข้ามาในรูปของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่บทบาทของคณะกรรมการดังกล่าวยังมีไม่มากนัก และคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตัวเองอย่างชัดเจน การประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชนยังมีน้อยมากหรืออาจกล่าวได้ว่าไม่มีเลยในบางพื้นที่และเนื่องจากชุมชน ผู้ปกครอง มีฐานะยากจนจึงไม่สามารถส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและการเรียนของบุตรหลานได้เท่าที่ควร

กล่าวโดยสรุป ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ การสนับสนุนกิจกรรมทางการศึกษา อีกทั้งเป็นผู้สนับสนุนทรัพยากรและบุคลากรในการจัดการศึกษา และการประสานงานกับหน่วยงาน องค์กรอื่น ทั้งภาครัฐและเอกชน

5.3.2 การมีส่วนร่วม

ปรียวาท น้อยคล้าย (2559) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัด เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 5 ด้าน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรและเทคโนโลยี และด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน ตามลำดับ

รัตนพร รัตนสุวรรณและคณะ (2564) ได้ศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยรายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล

ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา : การสร้างทฤษฎีจากฐานราก พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษา ประกอบด้วย 1)รูปแบบการมีส่วนร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้ปกครอง 4) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศิษย์เก่า 5) รูปแบบการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการภาคี 4 ฝ่าย (ผู้แทนครู ผู้แทนผู้ปกครองครู ผู้แทนชุมชน และผู้แทนกรรมการนักเรียน) 6)รูปแบบการมีส่วนร่วมขององค์กรต่างๆ ในชุมชน 7)รูปแบบการมีส่วนร่วมของกลุ่มอาชีพและผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชน 8) รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนทั่วไปในชุมชน 9) รูปแบบการมีส่วนร่วมของหน่วยงานราชการและเจ้าหน้าที่ ของรัฐ 10) รูปแบบการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและสถานประกอบการ 11) รูปแบบการมีส่วนร่วมของศูนย์ อำนวยความสะดวกและ 12) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการระดมทุน

หัสนัย เจนจบ (2563) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เขตอำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี พบว่ารูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการจัดการศึกษา มุ่งการสร้างความร่วมมือกัน ทั้งหมด 6 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านบุคลากร ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ด้านการมีส่วนร่วมและ สนับสนุนจากทุกภาคส่วน และด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

พิมพ์พิชฌัญชู สุภายอง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงรายพบว่าแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านกลาง ตำบลแม่สลองนอก อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย สังเคราะห์ได้เป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 3 ข้อ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ จำนวน 15 ข้อ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จำนวน 3 ข้อ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 3 ข้อ และพบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ปานระพี มหาสารโร (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม พบว่า ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทำให้ได้วิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนรู้ ด้าน

ครูผู้สอนหรือผู้ให้การเรียนรู้ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการศึกษา ด้านรูปแบบวิธีการเรียนรู้ ด้านผู้บริหารและบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการสนับสนุนการศึกษา ด้านเงินทุนสนับสนุน ด้านสถานที่ศึกษาและบรรยากาศแวดล้อม ด้านผู้เรียนหรือผู้ศึกษา ซึ่งแต่ละด้านจะประกอบไปด้วย ขั้นตอนการมีส่วนร่วม 5 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การมีส่วนร่วมในการลงทุนและดำเนินการ การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบ

นางสาวบุญญา ไสสน้อย (2564) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน โรงเรียนบ้านเกาะบุญไหลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนโรงเรียนบ้านเกาะบุญไหลน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($X = 3.27, SD=0.72$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านงานบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก ($X = 3.67, SD=0.77$) ส่วนด้านบริหารงานงบประมาณ ($X = 3.18, SD=0.75$), ด้านบริหารงานบุคคล ($X = 3.11, SD=0.71$) และด้านบริหารงานวิชาการ ($X = 3.11, SD=0.64$) อยู่ในระดับปานกลาง

สรุป ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและตัดสินใจ การวางแผน การลงทุนและดำเนินการ การติดตามและประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และผลกระทบของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านชุมชน หมายถึง คณะบุคคล นิติบุคคล องค์กรเอกชน ภาคธุรกิจและภาคประชาสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสร้างการเรียนรู้ให้กับคนในชุมชนหรือในสังคม เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของคนในชุมชนเข้ามามีบทบาทในการสร้างการเรียนรู้ ระบบการเรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่กับระบบชุมชน เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย บทบาทและการมีส่วนร่วม

5.4 ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด

ในด้านหน่วยงานต้นสังกัด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์คุณลักษณะ เป็นองค์ประกอบย่อย 2 ประการ คือ การปฏิบัติ และขวัญกำลังใจ

5.4.1 การปฏิบัติ

อนุสรฯ ไชยปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหรุ มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 พบว่า ปัจจัยด้านระบบราชการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนด

ทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหรุ มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 โดยต้องบริหารจัดการอย่างรวดเร็วและทั่วถึง รวมทั้งต้องยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการทำงานด้วย

ณภัทร ต้นศรี (2556) ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดนครนายก พบว่าปัจจัยด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และปัจจัยด้านองค์กร ส่งผลต่อการดำเนินงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์โดยภาพรวมได้ร้อยละ 49.20

สรุป หน่วยงานต้นสังกัดมีผลต่อการกำหนดการดำเนินงานของโรงเรียน ทั้งด้านนโยบายการบริหารและการปฏิบัติงาน

5.4.2 ขวัญกำลังใจ

นงคณัฐ สมุทรดนตรี (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารกับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเครือข่ายกรู๊ป จังหวัดชลบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ อันได้แก่ การยกย่องชื่นชม ให้ขวัญกำลังใจแก่ครู นักเรียน และบุคลากรที่สร้างผลงาน มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

สุมาลี ลีประโคน (2557) ได้ศึกษาสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอำเภอกระสัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 พบว่า 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูอำเภอกระสังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเงินเดือนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับมาก 2) ครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านนโยบายและการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและด้านความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายและการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านเงินเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนด้านนโยบายและการบริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 5) ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานด้านเงินเดือนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านอื่นๆนอกนั้นและโดยรวม

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 6) ข้อคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของครูเกี่ยวกับสภาพขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานที่มีจำนวนมากที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่ การปรับขึ้นเงินเดือนควรปรับขึ้นอย่างมีระบบ และมีความยุติธรรม การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนควรพิจารณาจากผลการปฏิบัติงาน และควรมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ความสามารถและความถนัดของครูแต่ละคน ตามลำดับ

กล่าวโดยสรุป หน่วยงานต้นสังกัดมีส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ทั้งด้านการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนให้กับบุคลากร และการได้รับเกียรติและการได้รับการยอมรับนับถือ

สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านหน่วยงานต้นสังกัด หมายถึง นโยบายและการสนับสนุนของต้นสังกัด ประกอบด้วย การปฏิบัติ และขวัญกำลังใจ

5.5 ปัจจัยด้านการจัดการ

ในด้านการจัดการ ผู้วิจัยวิเคราะห์คุณลักษณะนำมาเป็นองค์ประกอบย่อย 6 ประการ คือ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการแบบภาคีเครือข่าย ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก และจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการเชิงบูรณาการ

5.5.1 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์

Wehrich & Koontz (2005) อธิบายว่า การจัดการ คือ กระบวนการของการออกแบบและการรักษาสภาพแวดล้อม ทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสรุปคำจำกัดความพื้นฐานของการจัดการ ได้แก่ ผู้บริหารจะต้องดำเนินการตามหน้าที่ทางการจัดการ 5 ประการ ประกอบด้วย การวางแผน (planning) การจัดองค์การ (organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (staffing) การชี้นำองค์การ (leading) และการควบคุม (controlling) การจัดการสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์การทุกประเภท และการจัดการสามารถประยุกต์ใช้ได้กับผู้บริหารทุกคน

ปนัดดา ทบบัณฑิต (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการศึกษาของคณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี พบว่า การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม มีความสัมพันธ์กับการจัดการศึกษาของคณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีค่อนข้างสูง

สรุป การจัดการ คือ กระบวนการของการออกแบบและการรักษาสภาพแวดล้อมของโรงเรียนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.5.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

อนุสรณ์ ไชยปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหรุ มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 พบว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยี เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำหรุ มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 โดยโรงเรียนจะต้องส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ด้านเทคโนโลยี พร้อมทั้งจัดการศึกษาให้เท่าทันสังคมตลอดเวลา

วรกมล สุตะวงค์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โดยได้เสนอแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษา ด้านเทคโนโลยี ได้แก่ ระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา นำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ให้ความสำคัญหรือตระหนักถึงแนวโน้มใหม่/กระบวนทัศน์ใหม่ในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนควรเร่งพัฒนาศักยภาพของครูให้สามารถเชื่อมต่อการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ให้สอดคล้องกับชีวิตจริงในศตวรรษที่ 21

เรืองชัย ปริบาล (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้การบริหาร โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ทรัพยากร เทคโนโลยีและสารสนเทศสนับสนุน เป็นปัจจัยมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ที่จัดการศึกษาโดยใช้การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน

สรุป การจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก ทั้งด้านการจัดระบบเก็บเอกสาร การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อการสอน ให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.5.3 การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน

เสนาะ กุลสทาน (2557) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนา นวัตกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์กับการพัฒนานวัตกรรมการเรียน การสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 ทั้งโดยรวมและทุกด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01และอยู่ในระดับสูง

พระสารีตน์ ฐิตปุณฺโญ (2563) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (2560-2579) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า แนวทางการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี (2560-2579) ของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1 มีดังนี้ 1) ด้านหลักสูตร การพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 2) ด้านการเรียนการสอน สร้างกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับวิทยาการสมัยใหม่ๆ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้เหมาะสมกับวัย 3) ด้านสื่อการสอน: วิเคราะห์กระบวนการใช้สื่อวัตกรรมการหรือนำเอาสิ่งที่มีอยู่นำมาพัฒนาเป็นองค์ความรู้ด้านสื่อวัตกรรมการในการใช้จัดการเรียนการสอน 3) ด้านการประเมินผล นำนวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้วิเคราะห์รวบรวมข้อมูล และสรุปผลข้อมูลเพื่อนำพิจารณาตัดสินใช้ในการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน 5) ด้านการบริหารจัดการ วิเคราะห์พัฒนาการใช้นวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ตัดสินใจการบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลในสถานศึกษา เช่น ฐานข้อมูลนักเรียน ข้อมูลบุคลากร ข้อมูลการเงิน และครุภัณฑ์ พันธของสถานศึกษาให้มีความปลอดภัย

สรุป การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนให้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบันเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

5.5.4 การบริหารจัดการแบบภาคีเครือข่าย

ณัฐธิดา มะลิซ้อน (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัจจัยด้านสถานศึกษา และปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนปัจจัยสภาพแวดล้อมและชุมชนอยู่ในระดับมาก สำหรับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับองค์กรอื่น อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา การกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา การเสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของสถานศึกษา การส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง และการให้ความ

เห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ ปัจจัยด้านคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยด้านสถานศึกษา ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมและชุมชน

สมนึก การีเวท (2560) ได้ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ต่อประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วรกมล สุตะวงค์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โดยได้เสนอแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษา ด้านสร้างเครือข่าย ได้แก่ ส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนและภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษากับองค์กรหรือหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ

เรืองชัย ปริบาล (2560) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่จัดการศึกษาโดยใช้การบริหาร โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า บทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ที่จัดการศึกษาโดยใช้การบริหารโรงเรียนเป็นฐาน

สรุภ การบริหารจัดการแบบภาคีเครือข่าย เป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5.5.5 ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก

อนุสรรา ไชยปัญญา (2556) ได้ศึกษาปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำฮู มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนวัดตำฮู มิตรภาพที่ 65 เพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 โดยโรงเรียนจะต้องปลูกฝังค่านิยมอันดีงามให้เกิดแก่ผู้เรียน ผู้บริหารควรคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมทางสังคมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

วรกมล สุตะวงค์ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเชียงราย โดยได้เสนอแนวทางการบริหารที่มีประสิทธิผลในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ได้แก่ สร้างกลไกการขับเคลื่อนการจัด

การศึกษาเอกภาพ เปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานในโรงเรียน พัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21

สรุป ปัจจัยด้านวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียน

5.5.6 จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการเชิงบูรณาการ

นัตรีภรณ์ ศิริวัฒน์ และคณะ (2560) ได้พัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่าคุณภาพของหลักสูตรเป็นตัวบ่งชี้ด้านปัจจัยตัวบ่งชี้ประกอบพร้อมกับ ปริมาณและคุณภาพของครู คุณลักษณะผู้บริหาร และความเหมาะสมของทรัพยากรและสภาพแวดล้อม

วสันต์ ใจชื้น (2556) ได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานในการบริหารสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนรางวัลพระราชทาน : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านคูเมือง (อ่อนอนุเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 4 พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ส่งเสริมให้บุคลากรจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียน ส่งเสริมการผลิตการใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ดี และมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยมีเงื่อนไขที่ส่งเสริมในการบริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทาน คือ ครูมีความชำนาญในการใช้หลักสูตรและดำเนินงานวิชาการ และหลักสูตรและการบริหารงานวิชาการมีคุณภาพ ส่วนเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค คือการแข่งขันทักษะวิชาการระหว่างโรงเรียนมีน้อย ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับการกิจกรรมทางโรงเรียนน้อย หลักสูตรไม่ค่อยจะมุ่งเน้นประวัติศาสตร์ของประเทศเป็นหลัก

สรุป การจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการเชิงบูรณาการ เป็นการส่งเสริมการผลิต การใช้และพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี มีแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้านการจัดการ หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดหมาย ขององค์การด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการนำ การควบคุม และการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งกระบวนการดังกล่าวผู้บริหารต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ประกอบด้วย การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย การส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก และการจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการศึกษาเชิงบูรณาการ

จากการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยในข้างต้น สามารถสังเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงดังตาราง 2



ตาราง 2 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ตามผู้บริการ	ตามครู	ตามชุมชน	ตามหน่วยงานต้นสังกัด	ตามการจัดทำ
ประเด็น	ชื่อผู้ศึกษา	✓			
	ทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัย				
บูรณาการ ชัยบุญเรือง (2560)					
ปนัดดา ทบบัณฑิต (2556)					
ประนอม หันทอง (2558)					
ประภัสสร มณีพันธ์ (2556)					
ปริยวาท นอยคล้าย (2559)					
ปานระพี มหาสาร (2563)					
ปารณทัตต์ แสนวิเศษ (2555)					

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ตามผู้บริการ	ตามครู	ตามชุมชน	ตามหน่วยงานต้นสังกัด	ตามการจัดทำ
ประเด็น ชื่อผู้ศึกษา ทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัย	ผู้บริการ	ครู	ชุมชน	หน่วยงานต้นสังกัด	ตามการจัดทำ
	✓	✓	✓	✓	✓
พระสารีบุตร ฐิตปุณฺเฑ (2563)	✓				✓
พิมพ์พิชฌมณัฐ สุภายอง (2563)			✓		
รัตนาพร รัตน์สุวรรณและคณะ (2564)			✓		
เรืองชัย ปรีบาล (2560)					✓
วชิรวิทย์ สุราสา (2565)					✓
วราภมล สุตะวงค์ (2560)					✓
วราวุฒิ เพ็งพันธ์ (2561)					✓

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ตามผู้ให้บริการ	ตามครู	ตามชุมชน	ตามหน่วยงานต้นสังกัด	ตามการจัดทำ
ประเด็น					
ชื่อผู้ศึกษา	ประสิทธิ์				
ทฤษฎีแนวคิด	ประสิทธิ์				
และงานวิจัย	ประสิทธิ์				
วสันต์ ใจชื้น (2556)					✓
ศุภมิตร ธรรมิกะกุล (2562)					
สมนึก การีเวท (2560)					✓
สพฐ. (2551)					
สุทินต์ ปรีเอก (2564)					✓
สุนันท์ รุ่งอรุณแสงทอง (2561)					✓
สุมาลี สีประโคน (2557)					✓

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการพิจารณา	ตามผู้บริหาร	ตามครู	ตามชุมชน	ตามหน่วยงานต้นสังกัด	ตามการจัดทำ
ประเด็น					
ชื่อผู้ศึกษา	ประทีป				
ทฤษฎีแนวคิด	ประทีป				
และงานวิจัย	ประทีป				
เอกสาร ปีการศึกษา (2562)	✓				✓
เล่มละ กุศลธรรม (2557)					✓
ทันสมัย เจนจบ (2563)			✓		
อนุสรณ์ ชาญปัญญา (2556)				✓	
อนุสรณ์ ชาญปัญญา (2556)					✓
อภิชาติ ศรีสารคาม (2555)			✓		
อภิปัญญา ศรีเวียง (2559)	✓				

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นั้นประกอบไปด้วย 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การส่งเสริม ความรู้ของผู้บริหาร และความคิด/ความเข้าใจ 2) ด้านครู ได้แก่ ความรู้ของครู เทคนิคการสอน ทักษะวิชาชีพ และการปรับตัว 3) ด้านชุมชน ได้แก่ บทบาท และการมีส่วนร่วม 4) ด้านหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ การปฏิบัติ และขวัญกำลังใจ 5) ด้านการจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย และการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก ซึ่งผู้วิจัยสนใจอิทธิพลของทุกตัวแปรที่ได้จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง จึงนำทุกตัวแปรมาเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุในงานวิจัยครั้งนี้

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สมกิต บุญยะโพธิ (2555) วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นเลิศ ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ (1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู (3) การวางแผนกลยุทธ์ (4) การบริหารทรัพยากรบุคคล (5) กระบวนการบริหารจัดการ และ (6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน 2) รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นเลิศ เป็นพหุองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กัน โดยองค์ประกอบด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อองค์ประกอบด้านความคาดหวังต่อความสำเร็จของผู้เรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อองค์ประกอบด้านการวางแผนกลยุทธ์ และองค์ประกอบด้านกระบวนการบริหารจัดการ 3) ผลการยืนยันรูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นเลิศ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นสอดคล้องกันว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เป็นเลิศ มีความถูกต้อง ครบถ้วน เหมาะสม เป็นไปได้และเป็นประโยชน์

คม แคนสุข (2550) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาข้าววิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2550- 2552 ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาข้าววิทยาลัยการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีการศึกษา 2550- 2552 สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคามเขต 2 ด้านผู้เรียนขาดความกระตือรือร้นทางการเรียนมาโรงเรียนสายไม่ไฟรู้ไฟเรียน ไม่มีนิสัยรักการอ่านไม่รักกันทำงานไม่ส่งงานครู มีผลสัมฤทธิ์ต่ำในวิชาคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และภาษาอังกฤษ ด้านครูครูขาดการนำแผนการสอนไปใช้ในการเรียนการสอน ภูมิพฤติกรรมการสอนแบบเดิมคือเน้นครูเป็นสำคัญนักสืบวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยไม่เพียงพอต่อนักเรียนและครูขาดการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ด้านผู้บริหารขาดวิสัยทัศน์ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน นั้นนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาปีการศึกษา 2550-2562 เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ทั้งการประกันคุณภาพภายในและประกันคุณภาพภายนอก

นที เกิดอรุณ (2555) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผลการวิจัยยุทธศาสตร์ มี 6 ด้าน 1) การพัฒนาคุณภาพด้านผู้เรียน ผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ และเหมาะสมในแต่ละช่วงวัย มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ใฝ่เรียน มีความสามารถ คิด วิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพ 2) การพัฒนาคุณภาพครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ควรมีครู คณาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษาพอเพียงตามเกณฑ์ มีคุณภาพที่จะจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ มาตรฐาน รวมทั้งระบบการผลิตและพัฒนาครูเพื่อมุ่งส่งเสริมคุณภาพและตอบสนองความต้องการในการพัฒนา การศึกษาโดยรวมของประเทศ 3) การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอนและการจัดการศึกษาเป็น เครื่องมือของผู้เรียนในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้แก่ตนเอง เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและ การแก้ปัญหาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพ การศึกษา โดยมีเป้าหมายพัฒนาระบบการจัดการศึกษาในทุกกระดับ/ประเภทการศึกษาให้ประสบ ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะนำไปสู่ผลผลิตที่มี คุณภาพ 5) การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ เป้าหมายเพื่อพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อพร้อมรับการกระจายอำนาจทั้งด้าน การบริหารวิชาการ และการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป) การส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เป้าหมายเพื่อให้มีการแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบการจัด การศึกษาระหว่างภาครัฐและเอกชนให้ชัดเจนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและภาคเอกชน รวมทั้งองค์กรสังคมอื่นให้เข้ามามีบทบาทพร้อมจัดการศึกษาในทุก

ระดับ ประเภท และเข้าร่วมให้ การสนับสนุนการจัดการศึกษาและระดมทรัพยากรอย่าง กว้างขวางในรูปแบบหลากหลาย เพื่อ ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง ชาวกีรติพงศ์ (ม.ป.ป.) ได้ศึกษาการพัฒนาแผนกล ยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร ได้ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอกเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ขั้นตอนที่ 2 สังเคราะห์กลยุทธ์ เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ขั้นตอนที่ 3 พัฒนาแผนกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร ขั้นตอนที่ 4 การประเมินแผนกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมนอกเกี่ยวกับการ พัฒนาคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากำแพงเพชร มีจุดแข็ง 16 รายการ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ครูมีความมุ่งมั่นใส่ใจใน การปฏิบัติหน้าที่ 2) ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงาน 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญกับ การบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา จุดอ่อนมีทั้งหมด 23 รายการ รายการที่มี ความสำคัญอันดับแรก ได้แก่ 1) ครูผู้สอนมีภาระการสอนและภาระงานอื่นมาก ทำให้มีผลต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) สถานศึกษาขนาดเล็กมีทรัพยากรในการบริหารจัดการไม่ เพียงพอ 3) ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (NT และ O-NET) ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3, 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่ำกว่าระดับประเทศทุกกลุ่มสาระ สำหรับ โอกาสทั้งหมด 11 รายการ รายการสำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) รัฐบาลปัจจุบันให้ ความสำคัญกับการจัดการศึกษา 2) เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความก้าวหน้าเอื้อต่อการ ส่งเสริมคุณภาพการจัดการศึกษา 3) สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษากำหนดแผนพัฒนาคุณภาพ การศึกษา 4 ปี แผนปฏิบัติราชการ 4 ปี ไว้อย่างชัดเจน ในด้านภาวะคุกคาม มีทั้งหมด 8 รายการ มีรายการที่สำคัญ 3 อันดับแรก ได้แก่ นโยบายด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงตาม รัฐบาล ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ต่อเนื่อง 2) ความก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยี สารสนเทศทำให้นักเรียนได้ข้อมูลที่ทำให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ 3) ผู้ปกครองมีฐานะ ยากจน มีผลต่อการสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียน สำหรับผลการสังเคราะห์กลยุทธ์เกี่ยวกับ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษากำแพงเพชร ได้กลยุทธ์ 6 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) เพิ่มโอกาสของประชากรวัยเรียนทุกคนในเขตพื้นที่บริการให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและเสมอภาค 2) ยกกระดับคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับให้มีมาตรฐาน 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีคุณภาพ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 4) พัฒนาศักยภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นมืออาชีพ 5) พัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และ 6) ระดมทรัพยากรสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในด้านผลการพัฒนาแผนกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด มาตรการ และโครงการ สำหรับผลการประเมินแผนกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่า วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยมร่วม ประเด็นกลยุทธ์ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ ตัวชี้วัด มาตรการ และโครงการ มีความสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินแสดงว่ามีความสอดคล้องกัน ส่วนผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแผนกลยุทธ์ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากและมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์การประเมินแสดงว่าแผนกลยุทธ์มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และมีความมีประโยชน์

วารุณี ลัภานิชคดี (2560) ทำการวิจัยภายใต้ทุนสนับสนุนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาการของระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งสามรอบ ของ สมศ. มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาพัฒนาการและสาเหตุการเปลี่ยนแปลงของคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากการประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกถึงรอบสาม และ 3) พัฒนาข้อเสนอแนะในการดำเนินการเพื่อประเมินสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน และสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน รวมถึงข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาสำหรับเสนาอรัฐบาล โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีอยู่ในฐานข้อมูลของ สมศ. และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีระดับคุณภาพที่แตกต่างกันตามทุกปัจจัยทั้งในด้านที่ตั้ง ขนาด ระดับชั้น สังกัด ภูมิภาค จังหวัด เขตพื้นที่การศึกษา จำนวน

ครูผู้สอนและจำนวนนักเรียน โดยผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพหรือการเปลี่ยนแปลงคุณภาพของสถานศึกษา โดยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารและผู้บริหาร ได้แก่ 1) ระบบการบริหารโรงเรียนที่ดี มีความชัดเจนตามกระบวนการ PDCA 2) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ทำงานเป็นทีม และกระจายอำนาจในการทำงาน 3) วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นคุณภาพ 4) การนิเทศงาน 5) คุณลักษณะของผู้บริหาร 6) ความร่วมมือของบุคลากรภายในโรงเรียน และ 7) การประสานงานและติดต่อสื่อสารระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับครู ได้แก่ 1) ความรู้และประสบการณ์ของครู 2) คุณลักษณะของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน 4) ความผูกพันของครูกับชุมชน และ 5) การพัฒนาครู ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งประกอบไปด้วย ความเข้มแข็งของศิษย์เก่า ความเข้มแข็งของกรมการศึกษานอกโรงเรียน หน่วยงาน องค์การทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชนเครือข่าย ความพร้อมและความร่วมมือของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมรอบโรงเรียน ปัจจัยความพร้อมของระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ปัจจัยด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัจจัยด้านความพร้อมของนักเรียน ปัจจัยด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้งในและนอกห้องเรียน ปัจจัยด้านสังกัด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน สังกัดที่ต่างกันทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต่างกัน เนื่องจากแต่ละสังกัดจะมีนโยบาย ความพร้อม บริบท และการสนับสนุนที่แตกต่างกัน รวมถึงปัจจัยด้านที่ตั้ง และปัจจัยด้านขนาดโรงเรียน

ดุสิต สมศรี (2551) ได้พัฒนาตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษามีขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแผนยุทธศาสตร์เป็นการศึกษา (Multi-Case Studies) โรงเรียนที่ได้รับการยอมรับและมีผลงานดีเด่น (Best Practice) ด้านการบริหารจัดการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 เป็นการสร้างตัวแบบบริหารแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 4 ทานประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวแบบ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญการสนทนากลุ่มสัมมนา ผู้ทรงคุณวุฒิและขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอตัวแบบผลการวิจัยปรากฏว่า ตัวแบบการบริหารยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ว่าส่วนนำได้แก่วัตถุประสงค์ของตัวแบบ ลักษณะการกระจายอำนาจทางการศึกษา แนวคิดและหลักการที่นำมาใช้ในการออกแบบองค์ประกอบของตัวแบบและเงื่อนไขในการนำตัวแบบไปใช้ ส่วนที่ 2 ว่าด้วยกระบวนการบริหารแผนยุทธศาสตร์ได้แก่ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์และมีผลสะท้อนกลับไปยังมาตรการกำกับกับการบริหารแผนยุทธศาสตร์แต่ละขั้นตอน ส่วนที่ 3 ว่าด้วยปัจจัยความมีประสิทธิภาพในการบริหารแผนยุทธศาสตร์จากผลการสัมมนา โดยอิงผู้ทรงคุณวุฒิพบว่าตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษามีความถูกต้องเหมาะสมเป็นไปได้และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พรศรี ฉิมแก้ว (2552) ได้ศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัยพบว่าความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ คุณลักษณะสมรรถนะ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และผลการปฏิบัติงาน ด้านผู้บริหารสถานศึกษาประเมินสภาพความเป็นมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสำคัญและจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุดและมีการปฏิบัติจริงอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยุทธศาสตร์ความเป็นมืออาชีพสำหรับความเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ยุทธศาสตร์ได้แก่ การกำหนดให้การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพเป็นวาระแห่งชาติการพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการเพื่อพัฒนาผู้เรียนการสะท้อนการพัฒนาวิชาชีพจากผลการปฏิบัติงาน

จีระ พระสุพรรณ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพพบว่า 1) ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากเท่ากันทั้ง 3 ยุทธศาสตร์ 2) ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนเห็นด้วยและสนับสนุนทุกข้อกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสิทธิภาพ คือ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ(การจัดทำแผนที่ทางการศึกษา การจัดทำข้อมูลสารสนเทศการแบ่งหน้าที่และมอบหมายงานแก่ครูและบุคลากรการจัดการเรียนแบบคณะชั้น การติดต่อประสานงานขอความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา (การส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องการบริหารจัดการความรู้ให้กับครูนักเรียนและชุมชนส่งเสริมสนับสนุนหรือสร้างบรรยากาศให้ครูนักเรียนได้พัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำ การพัฒนาและสร้างความรู้ความเข้าใจด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนการพัฒนากระบวนการวัดและประเมินผลการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียน) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม (การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาการเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการศึกษาในรูปคณะกรรมการเป็นประจำ การเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการ

ระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดตั้ง และพัฒนากองทุนเพื่อการศึกษา) 3) ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์โรงเรียนขนาดเล็กก็มี ประสิทธิภาพคือยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษายุทธศาสตร์ด้านการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมมีความเหมาะสมและความ เป็นไปได้อยู่ในระดับมากทุกด้าน

เจษฎาภรณ์ รอบคอบ (2555) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารสถานศึกษา ระยะเริ่มประชากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่ม ประชากรประกอบด้วย 3 ด้านหลักคือด้านสมรรถนะทางการบริหารด้านการบริหารงาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานและด้านการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบัน ในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองในด้านสมรรถนะทางการบริหารอยู่ในระดับปานกลางด้าน การบริหารงานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลางและการพัฒนาตนเองของผู้บริหาร สถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยส่วนสภาพที่พึงประสงค์ในการปฏิบัติงานและพัฒนาตนเองอยู่ใน ระดับมากที่สุดทุกด้าน 2) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะเริ่มประชากรใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ดังนี้ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างกลไกในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประชากร ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มสมรรถนะและพัฒนาความรู้ผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประชากร ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมการพัฒนาตนเองผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประชากร ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่ม ประชากร ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างเครือข่ายการพัฒนาตนเองและสถานศึกษาของผู้บริหาร สถานศึกษาในระยะเริ่มประชากรยุทธศาสตร์ที่ 6 การปรับกระบวนการและส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน 3) การตรวจสอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะเริ่ม ประชากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ายุทธศาสตร์นั้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในระดับมาก

นภดล จันนุ้ม (2555) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ การศึกษา ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีและ อ่างทอง พบว่า การปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์การศึกษาของสถานศึกษาใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีและอ่างทองตามความเห็นของ ผู้บริหารและครู ในภาพรวมและ รายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ของการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์การศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การเตรียมความพร้อมและพัฒนาการของผู้เรียน การสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาและ การจัดระบบการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

ปรีชาชาญ อินทรชิต (2556) ได้ศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์ สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ขั้นตอนที่ 2 การยกย่องยุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ 106 มาตรการ 116 ตัวชี้วัด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การนำและการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 35 มาตรการ 43 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การมุ่งเน้นพัฒนานักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 14 มาตรการ 15 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ 39 มาตรการ 40 ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 18 มาตรการ 18 ตัวชี้วัด 2. การประเมินการพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

วิรัตน์ อุทาทิพย์ (2559) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บ้านเปลือยของ พ.ศ. 2558-2562 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านเปลือยตรงที่ต้องการพัฒนา มากที่สุด คือ ปัญหาด้านคุณภาพ ผู้เรียนที่ต้องการให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น ทุกรายวิชา 2) ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนา คุณภาพของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้คุณภาพและ มาตรฐานตามที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี 4 ยุทธศาสตร์ 4 ด้าน คือ 1) ขยายโอกาส เข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตาม ศักยภาพและมีคุณภาพ 2) ปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม ความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง ความ มีวินัย รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม 3) พัฒนาครูและบุคลากร ทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพเพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ ให้สูงขึ้น 4)

พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ชัดเจนเป็นระบบ ทันสมัย เพียงพอ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

อุไรวรรณ พูลสมบัติ (2560) ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดตัวชี้วัด และการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 2 การเสนอยุทธศาสตร์และการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่าตัวชี้วัดคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสม 53 ตัวชี้วัด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ด้านวิชาการ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการคิด 5) ทักษะการแก้ปัญหา 6) ทักษะชีวิต 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะ 3) การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นพลเมืองโลก ซึ่งมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวม และรายยุทธศาสตร์ในระดับดีมาก

ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง องค์ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ในโรงเรียน The Components of Strategic Planning in School โดยมีวัตถุประสงค์ คือองค์ประกอบ การวางแผนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการขับเคลื่อนโรงเรียน ตามนโยบายพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน โดยวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ ใช้วิธีการศึกษาทางการศึกษา เอกสารและการสัมภาษณ์ ในส่วนของการศึกษาเอกสาร ประกอบด้วย เอกสารที่เป็นหนังสือ ตำรา บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมแหล่งข้อมูลจากเอกสารทั้งสิ้น 21 เล่ม สำหรับการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทั้งที่เป็นนักวิชาการ และนักบริหารของโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบฟอร์ม การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง และแบบยืนยันองค์ประกอบ โดยข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลทั้งหมดจะผ่านการวิเคราะห์ โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และการยืนยันองค์ประกอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบการวางแผนกลยุทธ์ในโรงเรียนประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กร 2) การกำหนดนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ 3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และปัญหาความต้องการขององค์กร 4) การกำหนดทางเลือก และการตัดทางเลือก 5) การกำหนดกลยุทธ์และการตัดสินใจกลยุทธ์ และ 6) การแปลงกลยุทธ์สู่การ

ปฏิบัติ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นด้วยกับตัวแปรและองค์ประกอบการวางแผนกลยุทธ์
ในโรงเรียนทุกองค์ประกอบ

วรรณมน จันทร์โอกุล พนิดา มารุ่งเรือง และวิไลลักษณ์ ลังกา (2561) ศึกษายุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม: การวิเคราะห์ปัจจัยเชิง
สาเหตุ แบบพหุระดับและการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค TOWS MATRIX โดยศึกษารูปแบบ
ความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุของปัจจัยพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียน โดยใช้การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมและจัดทำยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ
ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัย พหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ของนักเรียนเป็นไปตามสมมติฐานและ สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ สำหรับยุทธศาสตร์
การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่วิเคราะห์ด้วยเทคนิค
TOWS MATRIX ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ 1) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2)
การพัฒนาระบบการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และการจัดการเรียนรู้
และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

จूरีพร รักสบาย (2564) ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาในเขต
เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) องค์ประกอบการบริหารจัดการ
สถานศึกษาในเขต เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก 2) ผลการยืนยันองค์ประกอบการบริหาร
จัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ
สถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน จำนวนทั้งสิ้น 843 แห่ง กลุ่มตัวอย่าง คือ สถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออก ได้แก่ จังหวัดชลบุรี จังหวัดระยอง และจังหวัดฉะเชิงเทรา รวม ทั้งสิ้น 90 แห่ง การ
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณการขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ใช้
วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยการสุ่มแบบแบ่งประเภท ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้อำนวยการ
สถานศึกษา รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ/หัวหน้างานวิชาการ และครู จำนวน 270 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถามความคิดเห็น และ
แบบยืนยันองค์ประกอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิม
เลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์เนื้อหา
ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาค
ตะวันออก มีองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 2)
พัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 4)

การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก 6) จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และ 7) จัดระบบการบริหารจัดการงานบุคคล และผลยืนยันองค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออกมีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และมีประโยชน์

สรุป งานวิจัยในประเทศ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ขั้นตอนหลัก 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) จะต้องมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในภายนอก ศึกษาแนวทางการพัฒนาแล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อกำหนดองค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ พันธกิจตัวชี้วัดของยุทธศาสตร์ แล้วทำการรกร่างโดยมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ และตรวจสอบร่างยุทธศาสตร์ 3) การประเมินยุทธศาสตร์ซึ่งอาจจะใช้การประเมินโดยการทดลองนำไปใช้หรือให้ผู้เชี่ยวชาญทำการประเมิน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Highet (1989) ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนและพบว่าองค์ประกอบที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จของโรงเรียนในทัศนะของผู้ปกครองผู้บริหารโรงเรียนและศึกษาธิการจังหวัดนั้น ประกอบด้วย ปัจจัยหลักสองประการ คือ ปัจจัยภายในโรงเรียนและปัจจัยภายนอกโรงเรียน ได้แก่ 1) ผู้บริหาร โรงเรียน 2) ความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรในโรงเรียน 3) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง 4) การบริหารจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกและงบประมาณ 5) การเน้น ที่เป้าหมายของโรงเรียน (6) การสนับสนุนของผู้ปกครอง และ (7) การให้ความสำคัญกับโปรแกรม ทางวิชาการ

Chapman and Al – Khawaldeh (2002) ศึกษาพบว่า การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กรและ ผลผลิตด้านแรงงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกันและปัจจัยการสื่อสารภายในองค์กรมีส่วนทำให้การบริหาร ทั่วทั้งองค์กรประสบความสำเร็จมากที่สุด และในองค์กรที่มีการดำเนินงานต้นด้านบริหารคุณภาพ ทั่วทั้งองค์กรในระดับสูงมีนโยบายการเปิดกว้างให้พนักงานในองค์กรมีส่วนร่วม มีการพัฒนาคุณภาพ อย่างต่อเนื่องจะประสบความสำเร็จมากกว่าในองค์กรที่มีการดำเนินงานด้านการบริหารคุณภาพ ทั่วทั้งองค์กรในระดับต่ำ

Hill (2008) ศึกษาถึงปัจจัยที่สามารถทำให้การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นไปได้ในกรณีศึกษา อุปสรรคและผลลัพธ์ พบว่า ปัจจัย 5 ประการ ที่เป็นอุปสรรค ในการบริหารเชิงกลยุทธ์ คือ 1) ผลการตอบแทนในการจัดการ ไม่สามารถกระตุ้นให้ดำเนินการถึงเป้าประสงค์ 2) บุคลากร ไม่ได้รับ การฝึกอบรมในทักษะด้านกระบวนการ 3) ทรัพยากรในองค์กรไม่เพียงพอต่อการจัดการ 4) บุคลากรต่อต้านการเปลี่ยนแปลง 5) บุคลากรไม่ได้รับการฝึกอบรมด้านการ

จำแนกปัญหาและ เทคนิคในการแก้ปัญหา เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินการ พบว่า มี 3 ปัจจัย คือ การขาดการวางแผนงาน การขาดการฝึกอบรมด้านการบริหารงาน และการขาดผู้นำเชิงกลยุทธ์

Brooks (1999) ได้ทำการศึกษาการประกันคุณภาพและการส่งเสริมกระบวนการวางแผนทางการศึกษาพิเศษ แก่นักเรียนในรัฐอิลลินอยส์ พบว่า 1) การศึกษาทดสอบวัตถุประสงค์ของ การประกันคุณภาพและการส่งเสริมกระบวนการวางแผนทางการศึกษาพิเศษแก่นักเรียนในรัฐอิลลินอยส์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการส่งเสริมแผนงานเป็นรูปแบบพิเศษของนักเรียน เพื่อให้ได้ผลด้านคุณภาพ การศึกษา และส่งเสริมกระบวนการในการวางแผน

Bugg (2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพและการวางแผนส่งเสริมแก้ไขในโรงเรียนมัธยมศึกษาเมืองอิลลินอยส์ จากผลการศึกษาพบว่า การประกันคุณภาพการศึกษาได้มีการส่งเสริม การวางแผนเป็นเครื่องมือช่วยในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนของโรงเรียนมัธยมศึกษาเมือง อิลลินอยส์ และมีการกำหนดขอบเขตการปฏิบัติให้เป็นประโยชน์ในกระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีข้อปฏิบัติอยู่ 3 ระยะ คือ มีกิจกรรมปฏิบัติร่วมกัน การแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จะได้ผลลัพธ์จากการร่วมประชุม ผู้บริหารสถานศึกษาจะพิจารณาเอกสาร ของโรงเรียนทั้ง 2 กระบวนการ คุณภาพภายในและคุณภาพภายนอก ประกอบด้วย รายงานและ มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบและต้องรวบรวมข้อมูลภายใน 6 วัน โดยนำหัวข้อเรื่องและเอกสารข้อมูลนำเสนอต่อคณะกรรมการ ได้พิจารณาและลงความเห็นใน ระเบียบวาระการประชุม

Comin (2004) ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยได้ทำการศึกษาด้านภาวะผู้นำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์และความพึงพอใจของลูกค้ำ ผู้ที่มีส่วนร่วม โดยพัฒนาจากมุมมองของผู้ที่มีส่วนร่วมชุมชนและสมาชิกสมาคมผู้ปกครอง พบว่า การใช้ระบบ บริหารงานเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรที่ได้ผลดีจะต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของ องค์กรในขณะที่ยังดำเนินการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสีย จะมีน้อย

Feng, Prajogo, Tan, and Sohal (2006) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน ด้านนวัตกรรมและด้านคุณภาพกับการจัดการคุณภาพตามแนวคิดของ TQM ขององค์กรธุรกิจ ใน ประเทศออสเตรเลีย 104 แห่งและในประเทศสิงคโปร์ จำนวน 58 แห่ง โดยใช้เกณฑ์รางวัล MBNQA เป็นกรอบในการศึกษาด้วยเทคนิค Structural Equation Modeling หรือ SEM ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างองค์ประกอบรางวัล

MPNQA และผลการดำเนินงาน ทั้งสองด้านมีลักษณะเหมือนกันทั้งในสองประเทศและพบว่า หมวดที่ 1 ภาวะผู้นำและหมวดที่ 5 การจัดการทรัพยากรมนุษย์ส่งผลต่อผลการดำเนินงานด้านนวัตกรรม หมวดที่ 3 การมุ่งเน้นลูกค้า และหมวดที่ 6 การมุ่งเน้นกระบวนการส่งผลต่อการดำเนินงานด้านคุณภาพ

Miguel (2006) ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพตามกรอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติ คุณภาพการบริการและผลการดำเนินงานของโรงพยาบาลกรณีศึกษา (Santa Casa de Misericordia de Porto Alegre) ในประเทศบราซิล โดยใช้กรอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติของประเทศบราซิล (The National Quality Award of Brazil หรือ PNQ) ซึ่งเป็นไปตามแนวทางของการจัดการคุณภาพตามแนวคิด TQM โดยใช้การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างกับผู้บริหารระดับสูงและระดับกลางที่มีส่วนในการจัดการ คุณภาพของโรงพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า การนำกรอบรางวัลคุณภาพแห่งชาติมาดำเนินการใน โรงพยาบาลได้ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้ และความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ รวมทั้ง ปรับปรุงการดำเนินงานของโรงพยาบาล

Rued (2001) ได้ทำการศึกษาวิจัยในโครงการของรัฐบาลเรื่องประสิทธิภาพของ ยุทธศาสตร์ ในการประเมินตนเองของโรงเรียน (The Effectiveness of School Self-evaluation Strategies) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดทิศทางของการได้รับการสนับสนุนจากราชการส่วนท้องถิ่น ในแง่ของการประเมินตนเอง เพื่อพัฒนาแผน นโยบายและแผนปฏิบัติการกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครู โดยนำวิธีการเชิงระบบมาใช้ในการประเมินผล ทั้งนี้ผลการวิจัยพบว่า 1) ช่วยทำให้วัฒนธรรมของ การทำงานเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี ส่งผลให้การทำงานร่วมกันมีประสิทธิภาพทั้งในระหว่างครู ด้วยกันและครูกับนักเรียน 2) ส่งผลต่อการพัฒนาครูมืออาชีพ 3) ส่งผลต่อการพัฒนาผู้บริหารมืออาชีพ 4) การพัฒนาด้านแผนการปฏิบัติงานและความรู้สึกในการเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน 5) การทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนและท้องถิ่นที่มีความคุ้นเคยกัน 6) ท้องถิ่นมีส่วนร่วมที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ 7) โครงการนี้ทำให้การทำงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี

Ralph Teran (2011) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ระบบการศึกษาของโรงเรียนในเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่า การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนส่งผลดีต่อโรงเรียน และทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความตั้งใจ กระตือรือร้น มุ่งมั่นในการบริหารจัดการโรงเรียน ทำให้เกิดวัฒนธรรมความร่วมมือพัฒนางานกับผู้นำชุมชนมากยิ่งขึ้นแต่ยังพบว่าปัญหาอุปสรรคในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในเขตเมือง คือ การคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้รับผิดชอบ และขนาดของกลุ่มใหญ่เกินไป

Gregory Moo (2012) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์การวางแผนและการพัฒนาองค์กร เพื่อการนำเสนอเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางเลือกของโรงเรียน K-12 สำหรับนักการศึกษา ผลการวิจัยศึกษาพบว่า สามารถผสมผสานยุทธศาสตร์การวางแผนกับการพัฒนาองค์กร เพื่อสร้างยุทธศาสตร์การเปลี่ยนแปลง 2 วิธี คือ ยึดกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงที่เน้นระบบย่อยโรงเรียนเพื่อสร้างปทัสฐาน โครงสร้าง และกระบวนการมีส่วนร่วม และการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์

Dennis Patrick McCarthy (2012) ได้ทำการวิจัยเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัยชุมชนมิชิแกนและศึกษาผลงานการวางแผนกลยุทธ์ที่มีต่อปัจจัยด้านบรรยากาศ บางประการพบว่า วิทยาลัยชุมชนส่วนมากใช้การวางแผนกลยุทธ์มาแล้ว 4-5 ปี เพื่อปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น และลักษณะของกลยุทธ์มีองค์ประกอบดังนี้ คือ การวินิจฉัยพันธกิจ การวิเคราะห์ปัจจัย การกำหนดเป้าหมาย การประเมินผล การพิจารณาทางเลือก การวิเคราะห์วัฒนธรรม การปรับปรุงความเข้าใจชุมชน การจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อการวางแผนกลยุทธ์ไปใช้ และการปรับปรุงสถานะภาพด้านการเงิน จากการวิเคราะห์ทางสถิติไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างขนาดฐานะการเงินและคุณภาพแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัยชุมชนกับการใช้การวางแผนกลยุทธ์ และปัญหาสำคัญที่พบ คือ การไม่มีเวลาพอในการทำแผนกลยุทธ์

Mark D. Baldwin (2014) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคต่อการวางแผนกลยุทธ์มาใช้ในโรงเรียน พบว่ามีปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเป็นวิชาชีพของบุคลากร ภาวะผู้นำของครูใหญ่ ความชัดเจนเรื่องแผนพัฒนาบุคลากร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการสนับสนุนจากท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการนำรูปแบบดังกล่าวมาใช้ ได้แก่ การขาดปัจจัยส่งเสริมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ ความไม่เข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ และการจัดสรรเวลาให้กับการจัดทำแผนกลยุทธ์ไม่เพียงพอ

Sergiovanni (1991) ได้ศึกษาลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะของโรงเรียนที่ดี มีดังนี้

1. เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีระบบเครือข่ายสนับสนุน ช่วยเหลือ และให้บริการนักเรียน นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนมีส่วนร่วมช่วยเหลือการเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียน โดยการสร้างบรรยากาศแห่งความร่วมมือ และความเชื่อถือไว้วางใจซึ่งกันและกัน
2. โรงเรียนมีโปรแกรมการเรียนที่หลากหลาย เน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นผู้รอบรู้ เน้นการศึกษาเนื้อหาเชิงลึก
3. โรงเรียนมีการประกันความสำเร็จของนักเรียน ครู และผู้บริหาร

4. โรงเรียนมีการสร้างบรรยากาศที่ดีแก่นักเรียน กำหนดการจัดการในโรงเรียนอย่างชัดเจน โดยประกาศภารกิจ เป้าหมาย ค่านิยม และมาตรฐานการปฏิบัติงานอย่างชัดเจนคงเส้นคงวา นักเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนด้วยการให้คำชมและรางวัล มีบรรยากาศที่เน้นการทำงาน เน้นกิจกรรมด้านวัฒนธรรม นำทรัพยากรทางการศึกษาในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอน ผู้บริหารมีพฤติกรรมเป็นตัวอย่างการแสดงออกที่สนองนโยบายตามที่โรงเรียนประกาศ

5. มีการพัฒนาบุคลากร เน้นกิจกรรมให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และเทคนิคต่าง ๆ จัดโอกาสต่าง ๆ ให้บุคลากรครูได้พัฒนาตนเองอย่างเพียงพอ ส่งเสริมการวิพากษ์วิจารณ์การทำงานซึ่งกันและกัน และใช้ระบบการประเมินผลงานประเมินครู

6. เปิดโอกาสให้บุคลากรในโรงเรียนได้เป็นผู้นำในกิจกรรมตามโอกาสที่อันควร ส่งเสริมสนับสนุนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และยกย่องครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาที่ทำชื่อเสียงให้แก่โรงเรียน

7. เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชน มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และยอมรับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์จากผู้ปกครอง

Sammonds, Hillman & Mortimore (1995) ได้ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบที่ส่งผลถึงความสำเร็จของโรงเรียน พบว่ามี 11 ปัจจัย ได้แก่ ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพ การมีวิสัยทัศน์ และเป้าหมายร่วมกัน มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการเรียนการสอนที่เข้มแข็ง มีแผนการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์ชัดเจน มีความคาดหวังต่อโรงเรียน และนักเรียนระดับสูง มีการเสริมแรงครู มีการติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนและการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

Lunenburg & Orstein (1996) ได้ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะการบริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียน พบว่าโรงเรียนต้องมีลักษณะ 7 ประการ ได้แก่ 1) มีสภาพแวดล้อมที่เป็นระเบียบและปลอดภัย ไม่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคต่อการเรียนการสอน 2) พันธกิจของโรงเรียนมีความชัดเจน 3) บุคลากรมีส่วนร่วมในภารกิจของโรงเรียน 4) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความเข้าใจในคุณลักษณะของงานวิชาการ 5) มีบรรยากาศของความคาดหวังสูง 6) มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และ 7) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผู้ปกครอง

Hoy & Miskel (2001) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีคุณภาพควรประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัย 2) ด้านกระบวนการ 3) ด้านผลผลิต สำหรับปัจจัยที่

ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพประกอบด้วย 1) การปฏิบัติงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) หลักสูตรมีคุณภาพและให้โอกาสในการเรียนรู้ 4) เสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนและในชั้นเรียนให้น่าเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6) ศักยภาพในการประเมิน 7) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและการเสริมแรง

สรุป งานวิจัยต่างประเทศ การวางแผนยุทธศาสตร์ที่จะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการสถานศึกษา พบว่ามีปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อปัจจัยสนับสนุน ประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจะต้องมีความตั้งใจ กระตือรือร้น ความรับผิดชอบต่อองค์กร การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและท้องถิ่น ความชัดเจนในการพัฒนาบุคลากร การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ความสามารถในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ สามารถนำแผนยุทธศาสตร์ไปผสมผสานกับแผนอื่น ๆ ในโรงเรียนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อม รู้จักใช้ความสามารถในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อแก้ปัญหาให้โรงเรียนได้ มีบุคลากรที่มีคุณภาพวิชาการที่เข้มแข็ง สถานที่ร่มรื่น สะอาด สวยงาม และปลอดภัย ส่วนปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการวางแผนยุทธศาสตร์ คือ การคัดเลือกบุคลากรมาจัดทำแผนยุทธศาสตร์ เวลา และงบประมาณที่ใช้ฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์มีไม่เพียงพอ และการนำแผนยุทธศาสตร์ไปใช้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่าเป้าหมายของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ก้าวทันโลกในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จึงมีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนมีโครงสร้างขอบข่ายการบริหารจัดการศึกษา มีการจัดการศึกษาที่เน้นกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์คณิตศาสตร์และภาษาอังกฤษ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะด้านความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิต และการใช้เทคโนโลยี มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ มีสมรรถนะที่ตรงต่อความต้องการกำลังคนในการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความร่วมมือจากชุมชนและสังคม มีแผนพัฒนาการศึกษา มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการประเมินนำไปปรับปรุงพัฒนา

การบริหารจัดการของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากจะต้องบริหารจัดการตามนโยบายของรัฐทุกระดับ เช่น ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ยังต้องศึกษาและจัดทำยุทธศาสตร์การศึกษาให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (EEC) ด้วย ซึ่งที่ผ่านมายังไม่มีโรงเรียนใดที่กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จึงทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จัดการศึกษาไม่สอดคล้องและสนองความต้องการของการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งนักเรียนที่จบจากโรงเรียนนี้จะเป็นการจบการศึกษาภาคบังคับ และนักเรียนส่วนมากที่จบการศึกษาจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจะไม่ศึกษาต่อและจะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อประกอบอาชีพ การจัดการศึกษาให้นักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีทักษะในการประกอบอาชีพ ที่สอดคล้องกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จึงเป็นสิ่งที่ดี เป็นการส่งเสริมอาชีพให้นักเรียนมีอาชีพที่มั่นคงและสร้างรายได้ในอาชีพที่ตนเองถนัด จะเป็นการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศชาติได้อีกประการหนึ่ง

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา นั้นประกอบไปด้วย 1) ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ภาวะผู้นำ การส่งเสริม ความรู้ของผู้บริหาร และความคิด/ความเข้าใจ 2) ด้านครู ได้แก่ ความรู้ของครู เทคนิคการสอน ทักษะวิชาชีพ และการปรับตัว 3) ด้านชุมชน ได้แก่ บทบาท และการมีส่วนร่วม 4) ด้านหน่วยงานต้นสังกัด ได้แก่ การปฏิบัติ และขวัญกำลังใจ 5) ด้านการจัดการ ได้แก่ การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย และการส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก

แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นศึกษาข้อมูล ขั้นสร้างและพัฒนายุทธศาสตร์ และขั้นประเมินยุทธศาสตร์ ในส่วนขององค์ประกอบของยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ภารกิจหรือพันธกิจ เป้าประสงค์หรือจุดมุ่งหมาย ประเด็นยุทธศาสตร์หรือยุทธศาสตร์ กลยุทธ์หรือแนวทางการพัฒนาไปสู่เป้าหมาย สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้การจัดทำยุทธศาสตร์ประสบความสำเร็จ คือ การมีภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ การมี

ส่วนร่วมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง งบประมาณ และการฝึกอบรมพัฒนาให้บุคลากรได้มีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์ การนำยุทธศาสตร์ไปใช้ และการประเมินยุทธศาสตร์ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แสดงให้เห็นว่าการมียุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาที่ตรงกับเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเจริญเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยุทธศาสตร์ที่ 6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้วิจัยจึงมิได้นำมาเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

สำหรับการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการประเมินตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standard for Educational Evaluation ที่มีแนวทางประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความถูกต้อง (Accuracy) ด้านความเหมาะสม (Propriety Standard) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility Standard) และด้านความเป็นประโยชน์ (Utility Standard) แต่ในการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปได้ว่าด้านความถูกต้องและด้านความเหมาะสมมีเนื้อหาและแนวทางการประเมินมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกัน จึงกำหนดเป็นแนวทางการประเมินด้านความเหมาะสม ส่วนด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์มีเนื้อหาและแนวทางการประเมินที่สอดคล้องและใกล้เคียงกัน จึงกำหนดเป็นแนวทางการประเมินด้านความเป็นไปได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษารูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) เพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ซึ่งผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมทั้งศึกษาเทคนิคต่าง ๆ ที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้

2. นำแนวคิดจากการสังเคราะห์เอกสารเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 757 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียง โดยมีผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน เป็นผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดของ Schumacker and Lomax (1996) และ Hair et al. (1998) เสนอให้ใช้กฎแห่งความชัดเจน (Rule of thumb) คือขนาดกลุ่มตัวอย่าง 10 ตัวอย่าง ต่อตัวแปรสังเกตได้หนึ่งตัวแปร การวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปร สังเกตได้ 23 ตัวแปร จึงต้องการกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน รวม 460 คน แล้วนำค่าเฉลี่ยจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน มาเป็นข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง รวม 230 ตัวอย่าง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ตามตาราง 3

ตาราง 3 ขนาดประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มสถานศึกษา	จำนวน (แห่ง)					จำนวนที่สุ่มเลือก (แห่ง)				
	ใหญ่พิเศษ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม	ใหญ่พิเศษ	ใหญ่	กลาง	เล็ก	รวม
ชลบุรี เขต 1	2	10	49	21	82	1	3	15	6	25
ชลบุรี เขต 2	1	6	56	49	112	1	1	17	15	34
ชลบุรี เขต 3	2	26	50	3	81	1	7	15	1	24
ฉะเชิงเทรา เขต 1	2	3	76	56	137	1	1	23	17	42
ฉะเชิงเทรา เขต 2	1	3	75	66	145	1	1	22	20	44
ระยอง เขต 1	5	16	71	22	114	1	5	22	7	35
ระยอง เขต 2	1	4	46	35	86	1	1	14	10	26
รวม	14	68	423	252	757	7	19	128	76	230

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด และปัจจัยด้านการจัดการ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. นำประเด็นปัจจัยและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มากำหนดเป็นข้อคำถาม โดยจำแนกตามตัวแปรดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านผู้บริหาร ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ

2.1.1 ภาวะผู้นำ มีข้อคำถาม 2 ข้อ

2.1.2 การส่งเสริม มีข้อคำถาม 3 ข้อ

2.1.3 ความรู้ มีข้อคำถาม 2 ข้อ

2.1.4 ความคิด/ความเข้าใจ มีคำถาม 3 ข้อ

2.2 ปัจจัยด้านครู ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 4 ตัวแปร คือ

2.2.1 ความรู้ มีข้อคำถาม 2 ข้อ

2.2.2 เทคนิคการสอน มีข้อคำถาม 3 ข้อ

2.2.3 ทักษะวิชาชีพ มีข้อคำถาม 2 ข้อ

- 2.2.4 การปรับตัว มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 2.3 ปัจจัยด้านชุมชน ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ
- 2.3.1 บทบาท มีข้อคำถาม 5 ข้อ
- 2.3.2 การมีส่วนร่วม มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 2.4 ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ
- 2.4.1 การปฏิบัติ มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 2.4.2 ขวัญกำลังใจ มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 2.5 ปัจจัยด้านการจัดการ ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 6 ตัวแปร คือ
- 2.5.1 การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 2.5.2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีข้อคำถาม 4 ข้อ
- 2.5.3 การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน มีข้อคำถาม 2 ข้อ
- 2.5.4 การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย มีข้อคำถาม 2 ข้อ
- 2.5.5 ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก มีข้อคำถาม 1 ข้อ
- 2.5.6 จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ มีข้อคำถาม 3 ข้อ
- 2.6 การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ
- 2.6.1 ด้านความมั่นคง มีข้อคำถาม 7 ข้อ
- 2.6.2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน มีข้อคำถาม 5 ข้อ
- 2.6.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีข้อคำถาม 9 ข้อ
- 2.6.4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม มีข้อคำถาม 9 ข้อ
- 2.6.5 ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีข้อคำถาม 5 ข้อ
3. สร้างแบบสอบถามตามประเด็นที่กำหนดไว้มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) (บุญชม ศรีสะอาด และ สุรทอง ศรีสะอาด, 2554: 35 – 37)

4. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความเหมาะสมของข้อความ คำถามและความครบถ้วนของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

5. นำแบบสอบถามความคิดเห็นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน -1

พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60-1.00 เป็นข้อคำถาม (ประเวศ มหารัตน์สกุล, 2557: 167-169) ได้จำนวนข้อคำถาม คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร 10 ข้อ ปัจจัยด้านครู 10 ข้อ ปัจจัยด้านชุมชน 8 ข้อ ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด 7 ข้อ ปัจจัยด้านการจัดการ 16 ข้อ และการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 35 ข้อ

6. ปรับปรุงและแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอนะของผู้เชี่ยวชาญจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจำนวน 30 คนที่ไม่ใช่กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยและวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีการของ Cronbach (Cronbach Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปร ด้านผู้บริหาร เท่ากับ 0.828 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปรด้านครู เท่ากับ 0.810 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปรด้านชุมชน เท่ากับ 0.914 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปรด้านหน่วยงานต้นสังกัด เท่ากับ 0.847 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปรด้านการจัดการ เท่ากับ 0.820 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามตัวแปรการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เท่ากับ 0.765

7. จัดพิมพ์แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและกำหนดวันการขอรับคืนแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลผลและพิจารณาตามเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2554: 35 – 37)

ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

ระดับ 3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2554: 35 – 37)

4.51 – 5.00 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/การพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/การพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/การพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/การพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง/การพัฒนาคุณภาพอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
 - 2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Confirmatory Factor Analysis) โดยในการวิเคราะห์องค์ประกอบนั้นได้มีการตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ได้แก่

2.1.1 ความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปร (Linearity) โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation) มีเกณฑ์การพิจารณา คือ $p < .05$

2.1.2 ตรวจสอบเมทริกซ์สหสัมพันธ์ว่าเป็นเมทริกซ์เอกลักษณะหรือไม่ (Sphericity) โดยใช้ค่า Bartlett's test of sphericity มีเกณฑ์การพิจารณา คือ $p < .05$

2.1.3 ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เมื่อขจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่น ๆ โดยใช้ค่า Kaiser Meyer Olkin (KMO) มีเกณฑ์การพิจารณา คือ มีค่ามากกว่า .50 และเข้าใกล้ 1

2.2 วิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ในการตรวจสอบความตรง ถ้าโมเดลที่ได้ไม่มีความตรง ผู้วิจัยจะปรับโมเดลแล้ว วิเคราะห์ใหม่ การปรับแก้โมเดลปรับตามดัชนีปรับรูปแบบ (Modification indices) และพื้นฐานทางสถิติที่ผู้วิจัยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของจนกว่าจะได้โมเดลที่มีความตรง โดยการพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังนี้

2.2.1 ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-square statistics) ค่าสถิติไค-สแควร์เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนมีค่าเป็น 0 ค่าสถิติไค-สแควร์มีค่าต่ำ มีค่าใกล้ 0 มาก และมีค่าใกล้เคียงกับจำนวนองศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom) และค่า p-value ไม่มีนัยสำคัญ ($p < 0.05$) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.2 ค่า χ^2/df เป็นค่าสัดส่วนระหว่างค่าสถิติไค-สแควร์กับจำนวนองศาแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom) มีค่าน้อยกว่า 2 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.3 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องเปรียบเทียบ (Comparative fit index : CFI) มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.4 ค่าดัชนี Tucker Lewis Index (TLI) มีค่ามากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.5 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standardized root mean square residual : Standardized RMR) มีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2.2.6 ค่าความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่าพารามิเตอร์ (Root mean square of error approximation : RMSEA) มีค่าต่ำกว่า 0.05 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การดำเนินการวิจัยในระยะนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มากำหนดองค์ประกอบและร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

3. พัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในขั้นตอนนี้ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เลือกแบบเจาะจงตามข้อกำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางนโยบายทางการศึกษา นโยบายด้านการศึกษาเพื่ออาชีพ นโยบายด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารงานในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกไม่น้อยกว่า 10 ปี หรือมีประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่ขึ้นไป ไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 7 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 1 ฉบับ ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ เป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์
2. สร้างแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตามประเด็นที่กำหนดไว้
3. ตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความครบถ้วนครอบคลุมประเด็นการสัมภาษณ์ จากนั้นนำมาปรับปรุงและแก้ไข
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงและแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษา ความครบถ้วนครอบคลุม ประเด็นการสัมภาษณ์ และความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่า ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการ พิจารณา ดังนี้

เห็นว่าสอดคล้อง ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

เห็นว่าไม่สอดคล้อง ให้คะแนน -1

พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 เป็นข้อคำถาม (ประเวศ มหารัตน์สกุล, 2557: 167-169) ได้ข้อคำถาม 3 ข้อ

5. นำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา
2. จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ พร้อมทั้งแนบร่างยุทธศาสตร์สำหรับการเตรียมข้อมูลล่วงหน้า และกำหนดวันเวลาและสถานที่ในการการสัมภาษณ์
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่นัดหมาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การดำเนินการวิจัยในวิทยานิพนธ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การดำเนินการในขั้นตอนนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standards of Education Evaluation

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) จำนวน 30 คน โดยการกำหนดคุณสมบัติจากการเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินเพื่อประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกโดยศึกษาจากเอกสาร

2. สร้างแบบประเมินด้านความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3. นำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

เห็นว่ายสอดคล้อง	ให้คะแนน +1
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน 0
เห็นว่าไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน - 1

พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 -1.00 เป็นข้อคำถาม (ประเวศ มหารัตน์สกุล, 2557: 167-169)

4. ปรับปรุงและแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จัดพิมพ์แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยและแบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำค่าเฉลี่ยมาแปลผลและพิจารณาตามเกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2554: 35 – 37)

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

ระดับ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

เกณฑ์ที่ใช้ในการให้ความหมายค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านและรายข้อ (บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด, 2554: 35 – 37)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้มาก

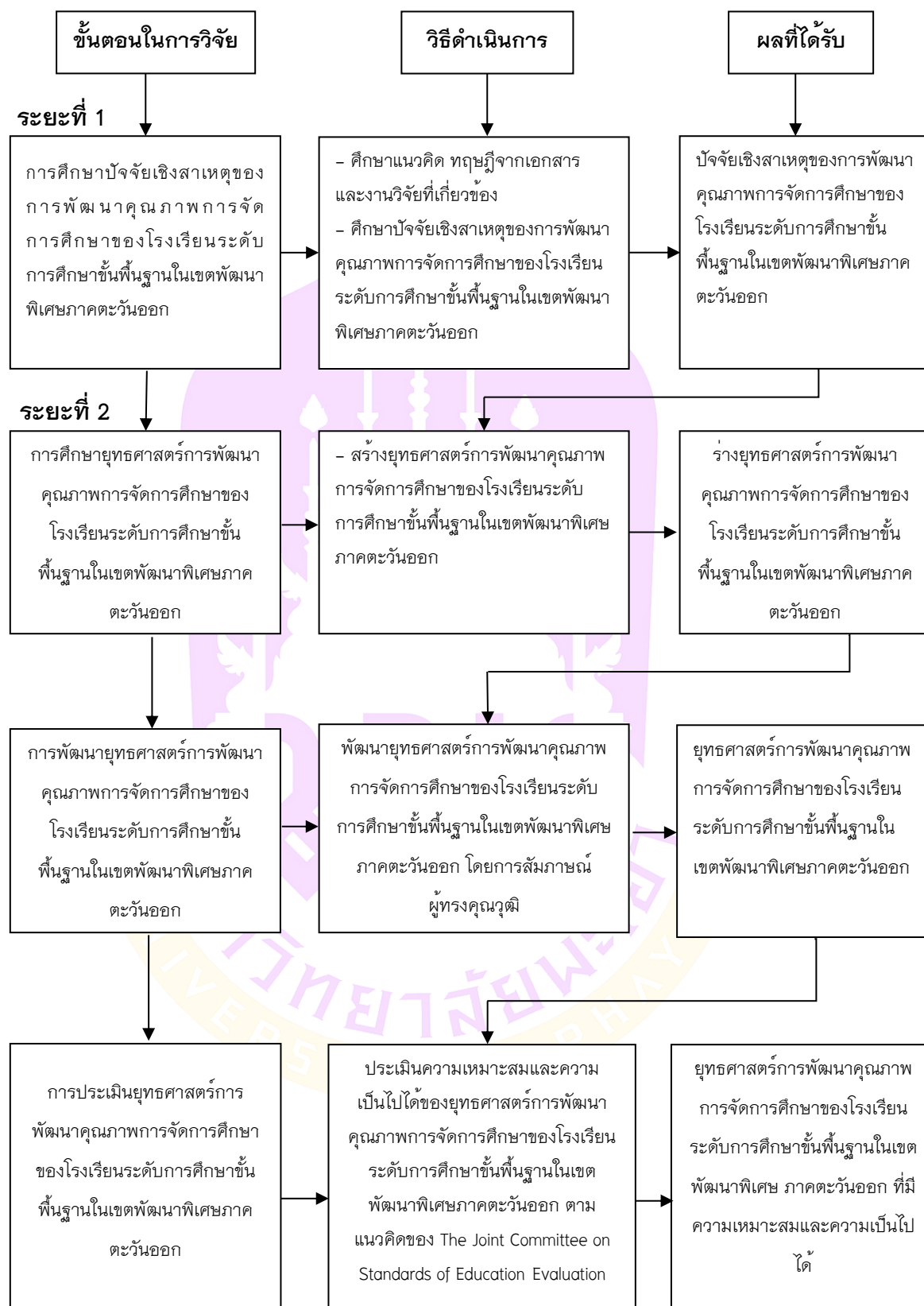
2.51 – 3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้น้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน



ภาพ 2 แสดงกระบวนการวิจัยทั้ง 2 ระยะ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตอนที่ 2 การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตอนที่ 3 การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

สัญลักษณ์ที่ใช้แสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์หรืออักษร	ความหมาย
\bar{X}	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean)
SD.	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
STR	การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
STR1	ความมั่นคง
STR2	การสร้างความสามารถในการแข่งขัน
STR3	การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
STR4	การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม
STR5	การสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

สัญลักษณ์หรืออักษร	ความหมาย
ADM	ด้านผู้บริหาร
ADM1	ภาวะผู้นำ
ADM2	การส่งเสริม
ADM3	ความรู้ของผู้บริหาร
ADM4	ความคิด/ความเข้าใจ
TEA	ด้านครู
TEA1	ความรู้ของครู
TEA2	เทคนิคการสอน
TEA3	ทักษะวิชาชีพ
TEA4	การปรับตัว
COM	ด้านชุมชน
COM1	บทบาท
COM2	การมีส่วนร่วม
AFF	ด้านหน่วยงานต้นสังกัด
AFF1	การปฏิบัติ
AFF2	ขวัญกำลังใจ
MNG	ด้านการจัดการ
MNG1	การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์
MNG2	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
MNG3	การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน
MNG4	การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย
MNG5	การส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก
MNG6	การจัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการศึกษาเชิงบูรณาการ

**ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก**

ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิด
ของการวิจัย รวมทั้งศึกษาเทคนิคต่าง ๆ นำแนวคิดจากการสังเคราะห์เอกสารเป็นแนวทางใน

การกำหนดกรอบแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

งานวิจัยในระยณะนี้ ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 230 โรงเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งแสดงรายละเอียดตามตาราง 4

ตาราง 4 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสังกัด (n=230)

สังกัด	จำนวน	ร้อยละ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1	25	10.87
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2	34	14.78
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3	24	10.43
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1	42	18.26
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2	44	19.13
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1	35	15.22
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2	26	11.30
รวม	230	100.00

จากตาราง 4 แสดง สังกัดของกลุ่มตัวอย่าง แยกเป็น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 จำนวน 44 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 19.13 รองลงมาคือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 42 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.26 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 35 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 15.22 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 34 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 14.78 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำนวน 26 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 11.30 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำนวน 25 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.87 และอันดับสุดท้าย คือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำนวน 24 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 10.84 ตามลำดับ

ในส่วนของผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจัย

ด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด และ ปัจจัยด้านการจัดการ โดยแสดงผลตั้งแต่ตาราง 2 เป็นต้นไป

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=230)

ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา		\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	ปัจจัยด้านผู้บริหาร	3.60	0.59	มาก
2.	ปัจจัยด้านครู	3.62	0.56	มาก
3.	ปัจจัยด้านชุมชน	3.63	0.54	มาก
4.	ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด	3.50	0.60	มาก
5.	ปัจจัยด้านการจัดการ	3.95	0.38	มาก
รวม		3.71	0.30	มาก

จากตาราง 5 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.71$, $SD.=0.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการจัดการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.95$, $SD.=0.38$) และด้านหน่วยงานต้นสังกัดมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.50$, $SD.=0.60$)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ของปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นรายด้านและรายข้อคำถาม ผลปรากฏตามแสดงในตาราง 3 - 7

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านผู้บริหาร (n=230)

ด้านผู้บริหาร		\bar{X}	SD.	ระดับ
1	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาองค์กร ๆ เป็นผู้จัดหาสิ่งต่าง ๆ ดำเนินงาน มีบทบาทมากกว่าผู้อื่น	3.69	0.72	มาก
2	ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	3.60	0.80	มาก
3	ผู้บริหารมีเจตคติในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร	3.59	0.81	มาก
4	ผู้บริหารมีการพัฒนาสมรรถนะตามแผนอย่างต่อเนื่อง	3.64	0.77	มาก
5	ผู้บริหารมีการกำหนดและวางแผนในการพัฒนาการศึกษา	3.51	0.68	มาก
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำในด้านความรู้ความสามารถในหลายๆ ด้าน	3.59	0.73	มาก
7	ผู้บริหารเป็นผู้นำมีความรู้เท่าทันการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.46	0.76	ปานกลาง
8	ผู้บริหารเป็นผู้นำการสั่งการ มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคลากรในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.61	0.75	มาก
9	ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ	3.71	0.82	มาก
10	ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.70	0.74	มาก
รวม		3.60	0.59	มาก

จากตาราง 6 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ปัจจัยด้านผู้บริหาร ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.60$, $SD.=0.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถามพบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.71$, $SD.=0.82$) และ ผู้บริหารเป็นผู้นำการสั่งการ มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคลากรในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.46$, $SD.=0.76$)

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านครู (n=230)

	ด้านครู	\bar{X}	SD.	ระดับ
1	ครูได้รับการพัฒนาความรู้ด้านเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.50	0.71	มาก
2	ครูต้องพัฒนาศักยภาพในการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับต่างประเทศและโลกกว้าง	3.58	0.72	มาก
3	ครูมีศักยภาพ ทักษะ และเทคนิค จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกระดับชั้น	3.53	0.75	มาก
4	ครูปรับระบบการเรียนการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว	3.78	0.72	มาก
5	ครูสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว	3.80	0.73	มาก
6	ครูพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ	3.75	0.72	มาก
7	ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.62	0.74	มาก
8	มีเครือข่ายเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาครู ระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชน และสังคมในพื้นที่ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.63	0.71	มาก
9	ครูสามารถวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการของหน่วยงานหรือสถานประกอบการในพื้นที่	3.33	0.76	ปานกลาง
10	ครูสามารถปรับตัวในการใช้ระบบการเรียนแบบโรงเรียน-โรงงาน แทนการเรียนการสอนเฉพาะห้องเรียน	3.70	0.79	มาก
	รวม	3.62	0.56	มาก

จากตาราง 7 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ปัจจัยด้านครู ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยมาก ($\bar{X}=3.62$, $SD.=0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ครูสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึง

องค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.80$, $SD.=0.73$) และครูสามารถวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการของหน่วยงานหรือสถานประกอบการในพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.33$, $SD.=0.76$)

ตาราง 8 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านชุมชน (n=230)

ด้านชุมชน	\bar{X}	SD.	ระดับ
1 รวมกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.59	0.64	มาก
2 มีปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมอาหารการท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.49	0.62	ปานกลาง
3 โรงเรียนมีบทบาทร่วมกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	3.56	0.65	มาก
4 การจัดทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น แหล่งท่องเที่ยว โดยที่คนในชุมชนมีบทบาทในการจัดการและจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.56	0.66	มาก
5 การเปิดให้ใช้พื้นที่หรือสถานที่ของชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เข้าถึงคนในชุมชนได้โดยง่าย	3.76	0.69	มาก
6 ชุมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ	3.80	0.60	มาก
7 ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมทั้งการเสนอแนะและส่งเสริมการดำเนินการตามแผนของโรงเรียน	3.71	0.70	มาก
8 ตัวแทนของชุมชนช่วยประสานงาน หน่วยงานของรัฐหรือบริษัทเอกชนเพื่อให้การสนับสนุนโรงเรียน	3.59	0.68	มาก
รวม	3.63	0.54	มาก

จากตาราง 8 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ปัจจัยด้านชุมชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.63$, $SD.=0.54$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม

พบว่า ชุมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้การให้บริการชุมชนด้านต่างๆมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.80$, $SD.=0.60$) และมีปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมอาหาร การท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.49$, $SD.=0.62$)

ตาราง 9 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด (n=230)

	ด้านหน่วยงานต้นสังกัด	\bar{X}	SD.	ระดับ
1	ต้นสังกัดมีการจัดอบรม ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อย่างสม่ำเสมอ	3.37	0.77	ปานกลาง
2	ต้นสังกัดอบรม หรือ ให้ความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เข้ากับหลักสูตรและการเรียนการสอน	3.07	0.80	ปานกลาง
3	ต้นสังกัดสนับสนุนทุนวิจัยที่จะช่วยพัฒนาความรู้ในเรื่องเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครู	3.59	0.75	มาก
4	ต้นสังกัดเป็นที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติงานตามนโยบายหรือแนวคิดของต้นสังกัด	3.12	0.79	ปานกลาง
5	ต้นสังกัดให้รางวัลหรือจัดกิจกรรมที่เป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูหรือโรงเรียนที่มีผลงานเด่นเกี่ยวกับ เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.90	0.77	มาก
6	ต้นสังกัดมีบทบาทช่วยแก้ปัญหาหรือข้อขัดข้องสงสัยในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	3.70	0.81	มาก
7	ต้นสังกัดส่งเสริมบุคลากร มาติดตาม ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนางานของโรงเรียนอยู่เป็นระยะๆ	3.77	0.77	มาก
	รวม	3.50	0.60	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.50$, $SD.=0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

คำถาม พบว่า ต้นสังกัดให้รางวัลหรือจัดกิจกรรมที่เป็นการยกย่องเชิดชูเกียรติครูหรือโรงเรียนที่มีผลงานเด่นเกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.90$, $SD.=0.77$) และ ต้นสังกัดอบรม หรือ ให้ความรู้ เกี่ยวกับการบูรณาการความรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เข้ากับหลักสูตรและการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.07$, $SD.=0.80$)

ตาราง 10 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านการจัดการ (n=230)

	ด้านการจัดการ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1	จัดทำกลยุทธ์สถานศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป	4.05	0.73	มาก
2	กำหนดนโยบายในการดำเนินการจัดการศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีความชัดเจน ต่อเนื่อง	4.13	0.56	มาก
3	กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.19	0.56	มาก
4	เชิญบุคคลที่มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน	4.22	0.56	มาก
5	พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความทันสมัย	3.57	0.60	มาก
6	พัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์ความรู้ ทักษะประสบการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน	3.12	0.72	ปานกลาง
7	ใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการพัฒนาครูและนักเรียน ให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ ตลาดแรงงานที่ต้องการในปัจจุบันและอนาคต	3.30	0.70	ปานกลาง
8	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการเรียนรู้ทั้งด้านภาษาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งศาสตร์อื่นๆ	4.00	0.64	มาก
9	ส่งเสริมให้ครูใช้ Platform เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงในการติดต่อประสานงานแต่ละพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.21	0.60	มาก
10	ส่งเสริมการสอนพื้นฐานเรื่อง เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ด้าน อุตสาหกรรมพื้นฐาน	4.29	0.52	มาก
11	เน้นการมีส่วนร่วมแบบภาคีเครือข่ายที่สอดคล้องกับความจำเป็นในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกกับหน่วยงานเอกชนและหน่วยงานราชการ	4.11	0.57	มาก
12	ร่วมมือกับโรงเรียนในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาขาดแคลนและเสริมจุดแข็ง	4.08	0.60	มาก

ตาราง 10 (ต่อ)

	ด้านการจัดการ	\bar{X}	SD.	ระดับ
13	สื่อสาร แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เรื่องเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับโรงเรียนในเครือข่ายหรือกลุ่มโรงเรียนเดียวกัน	4.21	0.58	มาก
14	จัดระบบการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ร่วมกับกลุ่มโรงเรียน	4.13	0.60	มาก
15	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน	4.33	0.57	มาก
16	ใช้ระบบการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล	3.31	0.57	ปานกลาง
	รวม	3.95	0.38	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ปัจจัยด้านการจัดการ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$, $SD.=0.38$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.33$, $SD.=0.57$) และ พัฒนาครูให้มีองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.12$, $SD.=0.72$)

ผลการวิเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยภาพรวม ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตาราง 11

ตาราง 11 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (n=230)

	การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	ด้านความมั่นคง	3.68	0.31	มาก
2.	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	3.75	0.37	มาก
3.	ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	3.82	0.31	มาก

ตาราง 11 (ต่อ)

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา	\bar{X}	SD.	ระดับ
4. ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม	3.66	0.29	มาก
5. ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.65	0.31	มาก
รวม	3.72	0.23	มาก

จากตาราง 11 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.72$, $SD.=0.23$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.82$, $SD.=0.31$) และ ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.65$, $SD.=0.31$)

การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เมื่อแยกเป็นรายข้อคำถาม มีค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) ดังตาราง 12-16

ตาราง 12 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านความมั่นคง (n=230)

ด้านความมั่นคง	\bar{X}	SD.	ระดับ
1 ส่งเสริมและสนับสนุนการต่อต้านยาเสพติดหรือโครงการต้านทุจริตโดยมีความซื่อสัตย์สุจริตลงในหลักสูตร	3.72	0.63	มาก
2 ส่งเสริมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ของตนเอง	3.73	0.61	มาก

ตาราง 12 (ต่อ)

	ด้านความมั่นคง	\bar{X}	SD.	ระดับ
3	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมกิจกรรมการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	3.66	0.65	มาก
4	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชนและสังคม	3.37	0.68	ปานกลาง
5	เสริมสร้างวินัย ค่านิยมในทุกระดับชั้นให้มีความมั่นคง ด้านสิ่งแวดล้อมสู่การท่องเที่ยวระดับโลก	3.83	0.78	มาก
6	นำศาสตร์พระราชามาเป็นหลักของการเรียนรู้	3.95	0.76	มาก
7	จัดระบบการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ยั่งยืน	3.48	0.60	ปานกลาง
	รวม	3.68	0.31	มาก

จากตาราง 12 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ด้านความมั่นคง ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.68$, $SD.=0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า นำศาสตร์พระราชามาเป็นหลักของการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.95$, $SD.=76$) และ จัดระบบการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.48$, $SD.=0.60$)

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ($n=230$)

	ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	\bar{X}	SD.	ระดับ
1	ส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรโตไปไม่โกงลงในหลักสูตร	3.92	0.74	มาก
2	ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและภาษาที่ 3 ในทุกระดับชั้น	3.57	0.66	มาก
3	ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนไอทีและเทคโนโลยีในทุกระดับชั้น	3.61	0.69	มาก
4	ส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้อาชีพในชุมชน การศึกษาให้เชื่อมโยงกับสายอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น เกษตรอุตสาหกรรม	3.97	0.80	มาก
5	จัดการศึกษาให้เชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับต่างๆ ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ คนที่เก่งให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดศึกษาต่อ คนที่ไม่เรียนต่อ	3.68	0.78	มาก

ตาราง 13 (ต่อ)

ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน	\bar{X}	SD.	ระดับ
ก็ส่งเสริมจัดหาอาชีพให้ คนที่ไม่มีโอกาสเรียน จัดหาอาชีพหรือส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษา			
รวม	3.75	0.37	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.75$, $SD.=0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้อาชีพในชุมชน การศึกษาให้เชื่อมโยงกับสายอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น เกษตรอุตสาหกรรม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=3.97$, $SD.=0.80$) และส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีนและภาษาที่ 3 ในทุกระดับชั้น มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.57$, $SD.=0.66$)

ตาราง 14 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ (n=230)

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	SD.	ระดับ
1 จัดกิจกรรมกีฬา นันทนาการที่ส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการตามวัย	3.94	0.71	มาก
2 จัดกิจกรรมที่เน้นเด็กปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ	4.24	0.52	มาก
3 จัดโครงการที่ส่งเสริมหลักโภชนาการเพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ดีและมีคุณภาพตามหลักโภชนาการ	3.66	0.81	มาก
4 พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการศึกษา	4.14	0.59	มาก
5 จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	3.37	0.92	ปานกลาง

ตาราง 14 (ต่อ)

ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	\bar{X}	SD.	ระดับ
6 จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสนอง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	3.71	0.88	มาก
7 จัดให้เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและ เท่าเทียม	3.72	0.81	มาก
8 ทำให้บริเวณโรงเรียนเป็นแห่งเรียนรู้หลายมิติมากขึ้น มากกว่าการเรียนรู้ในห้องเรียน	3.72	0.78	มาก
9 ร่วมมือกับชุมชน เพื่อใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่ง เรียนรู้ใหม่มากที่สุด	3.91	0.80	มาก
รวม	3.82	0.31	มาก

จากตาราง 14 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ด้านการพัฒนาและเสริมสร้าง
ศักยภาพคน ทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X}=3.82$, $SD.=0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า จัดกิจกรรมที่เน้นเด็ก
ปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่สุด ($\bar{X}=4.24$,
 $SD.=0.52$) และจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่น
ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด (\bar{X}
 $=3.37$, $SD.=0.92$)

ตาราง 15 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้าง
โอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม (n=230)

ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความ เท่าเทียมกันทางสังคม	\bar{X}	SD.	ระดับ
1 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านทางออนไลน์ผนวกกับ การเรียนรู้ในห้องเรียน	3.58	0.62	มาก
2 ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ ตลอดจน เครือข่ายความร่วมมือต่างๆกับหน่วยงานทางการ ศึกษาอื่นๆเพื่อช่วยเหลือในการจัดการศึกษา	3.73	0.67	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม		\bar{X}	SD.	ระดับ
3	มีการสอน การแนะนำทั้งในและนอกระบบการศึกษา เพื่อสร้างการเติบโตของคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	3.64	0.69	มาก
4	โรงเรียนมีการสำรวจและติดตามสถานภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน	3.81	0.71	มาก
5	ให้ความสำคัญในการส่งเสริมแก้ปัญหาด้านการเรียนให้แก่เด็กนักเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการเรียน	4.19	0.55	มาก
6	มีความยืดหยุ่นในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.35	0.63	ปานกลาง
7	จัดหาทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนความเสมอภาคในการเรียนของนักเรียน	3.62	0.76	มาก
8	มีการจัดโครงการหรือสร้างให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่ม	3.49	0.76	ปานกลาง
9	มีการเรียนแบบโรงเรียน-โรงงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน และทำให้มั่นใจได้ว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติงานได้จริงในอนาคตได้	3.56	0.70	มาก
รวม		3.66	0.29	มาก

จากตาราง 15 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$, $SD.=0.29$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า ให้ความสำคัญในการส่งเสริมแก้ปัญหาในการเรียนให้แก่เด็กนักเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการเรียน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.19$, $SD.=0.55$) และมีความยืดหยุ่นในการจัดระบบการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.35$, $SD.=0.63$)

ตาราง 16 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (n=230)

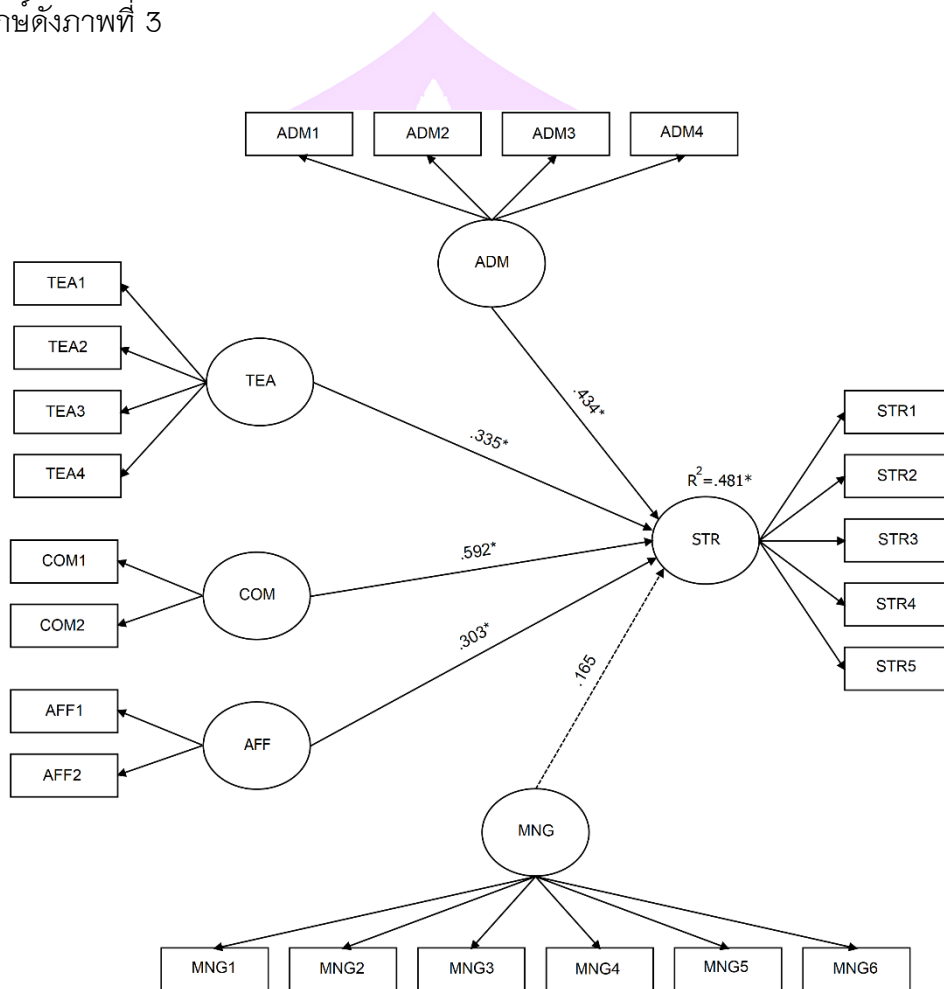
ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	\bar{X}	SD.	ระดับ
1 จัดให้มีนโยบายการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม	3.64	0.71	มาก
2 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมให้มีการส่งเสริมการลดใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้	3.59	0.63	มาก
3 จัดโครงการ กิจกรรมส่งเสริมบทบาทของเยาวชนด้านสิ่งแวดล้อม	3.62	0.64	มาก
4 มีส่วนในการฟื้นฟูและสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ	3.20	0.71	ปานกลาง
5 พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้เหมาะสมกับการสร้างนิสัยรักสิ่งแวดล้อม	4.22	0.55	มาก
รวม	3.65	0.31	มาก

จากตาราง 16 แสดงว่า การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก : ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.65$, $SD.=0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคำถาม พบว่า พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้เหมาะสมกับการสร้างนิสัยรักสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=4.22$, $SD.=0.55$) และมีส่วนในการฟื้นฟูและสร้างทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อลดผลกระทบทางลบจากการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจของประเทศ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.20$, $SD.=0.71$)

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการทำนายของตัวแปรทำนายที่มีต่อตัวแปรตามการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling : SEM) ผลการวิเคราะห์เบื้องต้น พบว่า โมเดลสอดคล้องกับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ โดยพิจารณาค่า $\chi^2 = 262.487$, $df = 199$, $p = .003$, $\chi^2/df = 1.319$, $RMSEA = .049$, $CFI = .973$, $TLI = .964$, $SRMR = .054$ โดยมีค่าดัชนี CFI และ TLI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 ค่าดัชนี RMSEA และ SRMR มีค่าต่ำกว่า .05 และค่า χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 2 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นั่นคือยอมรับสมมติฐานหลักที่ว่าโมเดลตามทฤษฎีมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ดังภาพที่ 3



$\chi^2 = 262.487$, $df = 199$, $p = .003$, $\chi^2/df = 1.319$, $RMSEA = .049$, $CFI = .973$, $TLI = .964$, $SRMR = .054$, $*p < .05$

ภาพ 3 โมเดลเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ผลการประมาณค่าพารามิเตอร์ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวบ่งชี้ในโมเดลการวัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานใน

เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกตัวแปร แสดงว่าตัวแปร
 สังกัดได้ทุกตัวสามารถชี้บ่งชี้การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้ รายละเอียดปรากฏดังตาราง 29

ตาราง 17 หน้าหลักองค์ประกอบในโมเดลของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของ
 โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตัวแปรสังกัดได้	β	SE	Z	R ²
การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก				
1. ความมั่นคง	.216*	.068	3.189	.464*
2. การสร้างความสามารถในการแข่งขัน	.708*	.035	20.028	.502*
3. การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้	.296*	.104	2.852	.430*
4. การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม	.808*	.029	27.703	.845*
5. การสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม	1.168*	.077	15.190	.670*
ปัจจัยด้านผู้บริหาร				
1. ภาวะผู้นำ	.856*	.020	42.821	.734*
2. การส่งเสริม	.937*	.015	64.000	.877*
3. ความรู้	.826*	.032	25.487	.682*
4. ความคิด/ความเข้าใจ	.771*	.048	16.074	.595*
ปัจจัยด้านครู				
1. ความรู้	.814*	.039	20.602	.662*
2. เทคนิคการสอน	.895*	.023	39.753	.801*
3. ทักษะวิชาชีพ	.834*	.029	28.914	.696*
4. การปรับตัว	.727*	.048	15.210	.529*
ปัจจัยด้านชุมชน				
1. บทบาท	.886*	.022	40.260	.784*
2. การมีส่วนร่วม	.899*	.020	45.319	.809*
ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด				
1. การปฏิบัติ	.744*	.038	19.407	.554*
2. ขวัญกำลังใจ	.896*	.024	37.461	.802*

ตาราง 17 (ต่อ)

ตัวแปรสังเกตได้	β	SE	Z	R ²
ปัจจัยด้านการจัดการ				
1. การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์	.876*	.033	26.576	.767*
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	.617*	.054	11.505	.380*
3. การสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน	.596*	.057	10.501	.355*
4. การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย	.634*	.053	11.947	.402*
5. ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก	.766*	.045	17.070	.586*
6. จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ	.631*	.058	10.861	.399*
R ² ของสมการโครงสร้างการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกคือ .481*				

* $p < .05$

ตาราง 18 ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมในโมเดลสมการโครงสร้างของตัวแปรทำนาย

ตัวแปรทำนาย	STR		
	DE	IE	TE
ADM	.434*	—	.434*
TEA	.335*	—	.335*
COM	.592*	—	.592*
AFF	.303*	—	.303*
MNG	.165	—	.165

* $p < .05$

จากตาราง 18 การวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมในโมเดลสมการโครงสร้าง แสดงว่า ตัวแปรทำนายที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด โดยที่ ปัจจัยด้านชุมชน มีอิทธิพลสูงสุด (.592) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (.434) ปัจจัยด้านครู (.335) และ ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด (.303) ส่วนปัจจัยด้านการจัดการ (.165) ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ระยะที่ 2 การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตอนที่ 1 การสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การสร้างและพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยนำตัวแปรทำนายที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด มากำหนดเป็นหัวข้อยุทธศาสตร์ในร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนี้

ร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

วิสัยทัศน์

โรงเรียนคุณภาพ จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาครูให้มีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในบริบทการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

เป้าประสงค์

1. ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุก
4. หน่วยงานต้นสังกัดจัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

โดยมีเป้าหมายในการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก บริหารการจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ที่ 1 การวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารการจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และยกระดับมาตรฐานครู มาตรฐานการศึกษา พัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการจัดการศึกษาภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สู่ระดับสากล

กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 5 การยกระดับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีคุณภาพสู่ระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก

โดยมีเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ สู่ศูนย์การจัดการเรียนรู้ต้นแบบ EEC

กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ สู่ศูนย์การจัดการเรียนรู้ต้นแบบ EEC

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 8 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 9 การติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตอนที่ 2 การพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีผู้บริหารเป็นผู้นำบุคลากรในสังกัดให้ขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไปสู่การปฏิบัติ มีภาวะผู้นำในการทำงาน บริหารทรัพยากร สร้างเครือข่ายเพื่อการศึกษา ต้องมีทักษะในการวางแผน กลยุทธ์ ใช้นวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานภายใต้วัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็ง เรียนรู้และเข้าใจแนวทางการของพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกและนำมาปรับใช้และนำไปสู่การวางแผนอันชาญฉลาดเพื่อพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้ให้สัมภาษณ์สอดคล้องกันในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงว่ามีความสำคัญที่สุดโดยผู้บริหารมีบทบาทต่อการ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาและมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับนโยบาย ด้านการศึกษาและแนวทางการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมาสู่การปฏิบัติ ดังคำให้ สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิ (A1) กล่าวว่า “จากยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ก็สำคัญเท่า ๆ กันแต่ควรให้เน้น สองเรื่องคือเรื่องคุณภาพผู้บริหารและคุณภาพครูเพราะว่าเรามีผู้นำที่ดีมีผู้บริหารที่ดีโครงการ ต่างๆก็สำเร็จได้ง่ายพอว่าการประเมินผลอะไรต่างๆมันก็อยู่ภายใต้การบริหารถ้ามี ความสามารถในการเป็นผู้นำก็ไปได้หมด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ (A2) เห็นว่า “ผู้บริหารผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องรู้เรื่องเศรษฐกิจและ สังคมใน EEC ด้วย โดยภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่พัฒนาด้วยฐานนวัตกรรมในพื้นที่ EEC ไม่ได้มี แค่เรื่องการศึกษาเพียงอย่างเดียวเพราะฉะนั้นผู้บริหาร ผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือเปล่าตั้งแต่ ระดับเขต ระดับโรงเรียน มันต้องขยับด้วยกันทั้งหมดใน EEC มีการหา demand-side ไว้ หมดแล้ว เรื่องแบบนี้ผู้บริหารต้องรู้ เพื่อการเตรียมกำลังคนให้มีความพร้อมรองรับ EEC ใน อนาคต ผู้บริหาร ผู้นำการเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องรู้บริบทและความต้องการของ EEC จะรู้แค่ การศึกษาอย่างเดียวไม่ได้แล้ว มันจะไปไม่รอด”

ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์บริหารงานอาชีวศึกษา (A3) “ยุทธศาสตร์ที่ 1 สำคัญ ที่สุด ก็คือผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นผู้บริหารเป็นผู้ที่ขับเคลื่อน การบริหารจัดการ ผู้บริหารจึงมีความสำคัญที่สุด ไม่มีโรงเรียนไหนแย่งถ้าผู้บริหารยอดไม่มี โรงเรียนไหนยอดถ้าผู้บริหารแย่ง เพราะฉะนั้นผู้บริหารจึงเป็นคนสำคัญที่จะทำให้การพัฒนา คุณภาพในพื้นที่ EEC ไปสู่เป้าหมาย เพราะว่าผู้บริหารเป็นคนใช้ทรัพยากรในการบริหาร ผู้บริหารเป็นคนใช้เงิน ใช้คนและที่ใช้วัสดุในการจัดการ เพราะฉะนั้นในโรงเรียนจึงจำเป็นต้องมี ผู้บริหาร ได้แก่ ผอ.โรงเรียน รองผอ.โรงเรียน เป็นคนที่คอยจัดการเป็นคนที่คอย Monitor งาน ผู้บริหารจึงเป็นคนที่ใช้อำนาจตามกฎหมาย เป็นคนที่มี Authority และนอกจากนี้ยังใช้อำนาจใน เรื่องของ Power เรื่องของอำนาจบารมี ผู้บริหารจึงสำคัญที่สุดเพราะผู้บริหารจะเป็นคนที่มี ส่วนสำคัญและขับเคลื่อนการกำหนดแผนและผู้บริหารก็เป็นคนที่น่าพาไปสู่การปฏิบัติ มีการ ประเมินผล มีการติดตามโดยใช้เครื่องมือในการประเมินพฤติกรรม ความพึงพอใจหรืออะไรก็ แล้วแต่ แล้วสุดท้ายก็นำผลนั้นมาปรับปรุงพัฒนา มาปรับปรุงแก้ไข นำไปเป็นข้อมูลในการ วางแผนครั้งต่อไป สรุปคือผู้บริหารเป็นคนที่ต้องใช้กระบวนการบริหารจึงมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารสำคัญที่สุด”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A4) แสดงเห็นว่า “เห็นด้วยกับยุทธศาสตร์ เพราะว่าเป็นเรื่องพื้นฐาน โดยผู้บริหารเป็นบุคลากรที่สำคัญที่สุด เป็นผู้คุมนโยบาย เป็นผู้ผลักดันขับเคลื่อนถ้าจะให้มุ่ง เข้มไปทิศทางใด ก็แน่นอนคืออยู่ที่ผู้บริหาร”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A5) ได้กล่าวว่า “การพัฒนาผู้บริหารอาจจะต้องมีความรู้ในเรื่องของ งานพื้นที่และชุมชนสมมติว่า ผอ.โรงเรียนคนหนึ่งอยู่ในมาบตาพุดจะต้องรู้ว่า ในพื้นที่เป็น ยังไง ในชุมชนเป็นยังไง ประชาชนประกอบอาชีพอะไร มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทไหนบ้าง เพื่อให้รู้พื้นที่และชุมชนดีที่สุด จะได้นำข้อมูลมาวางแผนการวัดการศึกษาพัฒนาคนให้ตรงกับความ ต้องการของชุมชนหรือสถานประกอบการ เพราะการที่เราเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จะต้องรู้บริบทพื้นที่และชุมชน การจัดการศึกษาอย่างไรควรมีการจัดทำโครงการวิเคราะห์ สังเคราะห์พื้นที่และชุมชนเพื่อบูรณาการจัดการศึกษาในบริบทEEC ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานหมายถึงว่านอกจากเรื่องของนโยบายและแผน เรื่องพื้นที่ชุมชนและเรื่องของหลักสูตรองค์ประกอบอย่างหนึ่งที่เราทำให้การจัดการศึกษา ขับเคลื่อนไปก็คือการออกแบบหรือสนับสนุนให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานในสถานศึกษาเช่น หลักสูตรเกี่ยวกับอุตสาหกรรมอาหารโครงสร้างพื้นฐานก็ต้องออกแบบให้มีความสอดคล้อง ด้วยและคิดต่อไปว่าช่องทางทางการเงินมาจากไหนจะสร้างมาจากไหน”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A6) มีความเห็นว่า “ผู้บริหารจะเป็นกลไกสำคัญที่จะขับเคลื่อน แนวทางนโยบายต่างๆให้สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้เป็นผู้ใช้พาวเวอร์ในการบริหารจัดการใช้ อำนาจการบังคับบัญชาโดยตรงจากครูทำให้ครูสามารถทำงานตามนโยบายมีการปฏิบัติที่เป็น รูปธรรมจนสามารถนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายได้แต่ก็ต้องหันกลับมามองว่าสเปค ผู้บริหารการเปลี่ยนแปลงที่ EEC ต้องการให้มาขับเคลื่อนการศึกษาในพื้นที่นี้ในสภาพบริบทนี้ ต้องเป็นยังไงต้องมีความรู้อะไรบ้างคุณสมบัตินำเข้าสู่ตำแหน่งอาจจะใช้คุณสมบัติทั่วไปตาม มาตรฐานตำแหน่งแต่ควรมีการกำหนดตัวชี้วัดในการคัดเลือกผู้บริหารที่จะอยู่ในพื้นที่นี้หรือใน แต่ละพื้นที่จะมีการยกระดับโรงเรียนนำร่องโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนแกนนำด้านการ จัด การศึกษาที่สอดคล้องกับเขตพื้นที่ก็สามารถกำหนดให้เป็นโรงเรียนที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ นำมาสู่การกำหนดคุณสมบัติเฉพาะในการพิจารณาการโยกย้ายมาอยู่ในโรงเรียนดังกล่าวได้ก็ จะทำให้ได้ผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถความเข้าใจและจะเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงภายใต้ บริบท EEC ได้ดียิ่งขึ้น”

และผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A7) “ผู้บริหารมีความสำคัญที่สุด ก็เหมาะสมแล้ว เพราะ ผู้บริหารจะเป็นผู้รับนโยบายสู่การปฏิบัติโดยวิธีบริหาร มอบหมาย สั่งการ ตามบทบาทหน้าที่ แต่ต้องเป็นผู้บริหารที่มีความเข้าใจเป้าหมายของ EEC ด้วย ซึ่ง EEC มีเป้าหมายที่ชัดเจน”

จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิฯ แสดงให้เห็นว่าเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนในหลายด้าน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งทางตรงและทางอ้อม การบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก จำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความสามารถในการบริหารจัดการและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง นำมาสู่การระดมทรัพยากรและสรรพกำลังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสในการเรียนรู้และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา มีความสามารถในการพัฒนาภูมิทัศน์ สาธารณูปโภคที่จำเป็นและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นรูปธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ครูเป็นผู้ที่ทำหน้าที่จัดการเรียนการสอนและปฏิบัติหน้าที่ตามที่ผู้บริหารมอบหมาย ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีหน้าที่ในการสร้างทักษะชีวิต สอนให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถดำรงชีวิตภายใต้สภาพสังคมที่หลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิฯ ที่ว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ที่มีประสบการณ์บริหารในด้านอุตสาหกรรม (A1) กล่าวว่า “สิ่งที่เราควรจะเน้นก็คือเป็นการเรียนการสอนและทำให้เกิดพัฒนาทักษะขึ้นหนึ่งเรื่องผลิตภาพ (Productivity) คือต้องสอนเด็กให้รู้จักวิธีนี้คิดแบบวิทยาศาสตร์ทำน้อยได้มาก เหมือนน้อยได้งานมาก ลงทุนน้อยได้ผลลัพธ์มากอย่างนี้เป็นต้นอันที่สองคือเรื่องของเทคโนโลยีโดยเฉพาะ Digital technology เครื่องจักรอัตโนมัติ คอมพิวเตอร์ หุ่นยนต์ ต้องมีการสอน STEM กันอย่างจริงจัง การเรียนการสอนและสื่อการเรียนการสอน เช่น TikTok นำมาเป็นตัวอย่างถ้าเราไม่พัฒนาการเรียนการสอนของเราด้วยเทคโนโลยีโดยเฉพาะ Digital technology เราก็เหมือนเดิมเพราะฉะนั้นเราต้องพัฒนาการเรียนการสอนในทุกรูปแบบ”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A2) ได้แสดงความคิดเห็นว่า “ครูหรือบุคลากรในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความรู้ มีทักษะ รู้ไม่พอต้องปฏิบัติได้ บางที่อาจจะรู้มากแต่ไม่สามารถประยุกต์ความรู้สู่การปฏิบัติได้ เรื่องเหล่านี้ถ้าเราจะมาคิดในเชิงปฏิบัติเราต้องมีข้อมูล

พื้นฐาน ครูเค้ารุ่นใหม่ เรื่องระเบียบ กฎหมาย หลักบริหารที่สอดคล้องกับ EEC ว่ารู้แค่นั้น หรือบางคนอาจจะไม่รู้เลยก็ได้นะ ไม่อย่างนั้นเราจะไปทำโครงการไม่ได้ จะไม่สามารถตอบโจทย์ของ EEC”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A3) เห็นว่า “ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาฉบับที่ 13 และแผนการศึกษาชาติ เมื่อมีความรู้แล้วเค้าก็จะสามารถเอาความรู้ไปเตรียมเด็กให้รองรับเรื่องเกษตรกรรมสมัยใหม่ รองรับเรื่องอุตสาหกรรมเป้าหมาย รองรับเรื่องการท่องเที่ยว รองรับเรื่องโครงสร้างพื้นฐานที่จะเกิดขึ้น และก็เตรียมการในเรื่องของการเตรียมการให้เด็กเป็นผู้ประกอบการ กล่าวคือยุทธศาสตร์นี้จะต้องมุ่งไปสู่การเตรียมคนให้มีความพร้อมในสิ่งเหล่านี้”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A4) กล่าวว่า “ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลาง แต่ถ้าเป็นครูที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีองค์ความรู้เรื่องพื้นที่ เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ต้องมีทักษะการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทักษะทางภาษา มีความรู้ความสามารถเรื่องโค้ดดิ้ง รู้จักอุตสาหกรรมเป้าหมาย และสามารถนำมาบูรณาการกับหลักสูตรแกนกลาง ครูจะต้องเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้ผู้เรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A5) เห็นว่า “ต้องกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความสมรรถนะและความพร้อมในการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีความรู้ความเข้าใจอยู่ 4 เรื่องได้แก่ 1) ความสามารถทางด้านภาษา 2) เรื่องของ Active learning 3) เรื่องความรู้ความเข้าใจ EEC 4) เรื่องของเทคโนโลยีและสารสนเทศ

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A6) ได้กล่าวว่า “ครูก็ควรมีทักษะที่จำเป็นต่อการขับเคลื่อนด้วยเช่นมีทักษะขั้นสูงในการสอน Coding ทักษะในการจัดการศึกษา STEM มีความรู้ภาษาอังกฤษมีโอกาสได้ไปเรียนรู้และฝึกทักษะกับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวหรือได้เรียนรู้จากภาคเกษตรกรรมสมัยใหม่ครูจะได้มีทักษะที่เป็นทักษะจริงๆ ไม่ใช่แค่ศึกษามาจากตำราจาก ก่อนที่ครูจะนำไปสอนเด็กครูต้องทำให้เป็นจริงๆ รู้จริงในระดับขั้นสูง เราต้องเชื่อมั่นในการพัฒนาครูก่อนและให้น้ำหนักในการพัฒนาอย่างจริงจังซึ่งต้องเริ่มตั้งแต่ระดับนโยบายและที่สำคัญในระดับบุคคลต้องเปลี่ยนทัศนคติครูให้มีความกระตือรือร้นในการจัดการเรียนรู้อาจจะใช้วิธีการเสริมแรงหรือสร้างขวัญกำลังใจ ให้ความดีความชอบส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาและเป็นการพัฒนาที่เกี่ยวข้องหรือมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ EEC”

และผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A7) “ต้องมีการพัฒนาครูให้มีทักษะการจัดการเรียนการสอนให้ถึงระดับที่สูงขึ้นโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และด้านภาษา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาคนให้ก้าวตามทันต่อเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่”

จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิฯ แสดงให้เห็นว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่แปลงจากนโยบายสู่การปฏิบัติ เป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอน มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมีบทบาทต่อการพัฒนาทักษะวิชาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีทักษะในการจัดทำหลักสูตร มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน Active Learning การสอน STEM Coding และต้องมีความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความรู้ความเข้าใจอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การทำเกษตรสมัยใหม่ โครงสร้างพื้นฐานของ EEC มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร มีทักษะในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะของความเป็นครู มีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นข้าราชการวินัยอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งภายใต้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไปสู่การเป็นต้นแบบทางการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ต่างเห็นว่า ภาคีเครือข่ายมีบทบาทสำคัญและส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นอย่างยิ่ง และมีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทรัพยากรและส่งเสริมการจัดการศึกษาภายใต้ความร่วมมือในหลายมิติ สะท้อนถึงความต้องการกำลังคนต่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ภาคีเครือข่ายเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์ควบคู่ไปกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิฯ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A1) ได้กล่าวไว้น่าสนใจว่า “ในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องนำความรู้และทักษะจากภาคอุตสาหกรรม ในเรื่อง Design thinking หรือความสามารถในการออกแบบโดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเราจะเห็นได้เลยว่าต้องมึงงานวิจัยรองรับ ครูสามารถนำความรู้ที่ได้จาก

งานวิจัยมาใช้ในการสร้างหลักสูตรและนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน นี่ก็เป็นการใช้องค์ความรู้จากเครือข่ายมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการศึกษา”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A2) ให้ความเห็นว่า “ปัจจุบันมีการนำความรู้และความเชี่ยวชาญของสถานประกอบการ ภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม นำมาใช้ในการจัดการศึกษาโดยตรง สถานศึกษาใน EEC จำเป็นต้องมีเครือข่ายที่หลากหลายและเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างจริงจัง ควรมีการส่งเสริมการสร้างแหล่งเรียนรู้จากสถานประกอบการ”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A3) กล่าวว่า “การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในพื้นที่ EEC ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นพิเศษ การศึกษาต้องอาศัยเครือข่าย โดยให้การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายว่าเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานคือ จบ ม.3 หรือ จบ ม.6 จะส่งเสริมให้เด็กไปเรียนอะไรต่อดี ซึ่งในปัจจุบันสถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรและการจัดการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาของรัฐโดยตรง เด็กที่จบจากสายสามัญแล้วไปเรียนต่อสายอาชีวะก็จะสามารถเลือกเรียนได้ โดยจุดเน้นอยู่ที่การศึกษาของอาชีวะกับมหาวิทยาลัย สถานประกอบการกับสถาบันการศึกษาทำข้อตกลงร่วมกันและกำหนดหลักสูตรร่วมกัน ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เกี่ยวกับอุตสาหกรรมอนาคต จะต้องเป็นอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น AI อุตสาหกรรมชีวภาพ ยานยนต์สมัยใหม่ เป็นต้น ปัจจุบันมีการจัดการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมอยู่ 2 แบบ คือ EEC MODEL TYPE.A และ EEC MODEL TYPE.B และนี่คือทิศทางในการพัฒนาประเทศ เราต้องมองย้อนกลับมาว่าในส่วนการศึกษาขั้นพื้นฐานจะเตรียมคนอย่างไร จะใช้ประโยชน์จากภาคีเครือข่ายอย่างไร”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A4) แสดงความคิดเห็นที่น่าสนใจว่า “ไม่เพียงแต่โรงเรียน ต้องมีเครือข่ายผู้บริหาร ครูต้องมีเครือข่ายด้วยกันตามกลุ่มสาระ สายชั้นที่สอน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน โดยจะต้องมีโรงเรียนแกนนำเพื่อสร้างจุดเด่นในการพัฒนาโรงเรียน ตามกรอบสมรรถนะด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะด้านการสื่อสาร ให้มีความร่วมมือเพื่อเกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกันเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ แบ่งปันข้อมูล สื่อ อุปกรณ์ต่างๆ เกี่ยวกับ EEC โดยมีจุดรวมที่โรงเรียนแกนนำและมีผู้ประสานงานอย่างชัดเจน

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A5) กล่าวว่า “โรงเรียนที่อยู่ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา มีความได้เปรียบในเชิงพื้นที่เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในเขตอุตสาหกรรม มีทั้งการท่องเที่ยว มีภาคธุรกิจที่หลากหลาย สามารถเป็นเครือข่ายทางการศึกษาที่จะสนับสนุน ให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น เขตพื้นที่ต้องให้ความสำคัญต่อการสนับสนุน ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดได้มีการจัดทำหรือพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาร่วมกัน

ระหว่างโรงเรียน สถานศึกษาอาชีวและสถานประกอบการ นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาตั้งแต่ ป.1 - ม.3 จะได้ตรงเป้าหมายของการพัฒนาใน EEC”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ที่มีประสบการณ์ในการบริหารเขตพื้นที่การศึกษา (A6) กล่าวว่า “การสร้างเครือข่ายทางการศึกษาต้องเริ่มจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีและเปิดโอกาสให้ภาคีเครือข่ายเข้ามา มีบทบาทการบริหารแบบมีส่วนร่วม ให้สามารถแสดงความคิดเห็นมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรร่วมกันและที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับ EEC ก็คือต้องให้ภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นสถานประกอบการ ภาคธุรกิจ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคอุตสาหกรรม เกษตร หรือแม้แต่ชุมชน องค์กร หรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น ที่มาจากความเป็นพื้นที่ใน EEC ต้องมองการพัฒนาคนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของ EEC ตั้งแต่อนุบาลมาถึงระดับประถมและระดับมัธยม ที่จะทำให้เกิดการพัฒนาและส่งต่ออย่างแท้จริง”

และผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A7) มีความเห็นที่เป็นประโยชน์ว่า “สร้างและพัฒนาความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์กับครู ผู้เรียน สถานศึกษา หน่วยงานภาครัฐ ชุมชนและเครือข่าย ร่วมกันพัฒนาการจัดการศึกษา เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนการดูแลช่วยเหลือ และพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าหาความรู้ที่ทันสมัยจากการฝึกอบรมและสื่อต่างๆ จากหน่วยงาน ภาครัฐ ชุมชน และเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษา”

จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิฯ แสดงให้เห็นว่า การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจ สถานประกอบการ องค์กร ชุมชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานของรัฐที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ อันจะนำมาใช้ในการจัดการศึกษา การเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นการวางรากฐานทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทันสมัยและด้านภาษา ภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานสามารถเรียนรู้ด้วยกระบวนการ Active Learning เกิดประสบการณ์จริง หน่วยงานของรัฐและภาคีเครือข่ายมีการ

รวมมือจัดทำหลักสูตรร่วมกันและจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการทำงานในสถานประกอบการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

การจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีการบริหารและการจัดการศึกษาเป็นไปตามระเบียบกฎหมายและนโยบายต่างๆ และเป็นหน้าที่ของหน่วยงานต้นสังกัดที่จะต้องมีการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการบริหารและจัดการศึกษา ซึ่งแต่ละสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีการพัฒนาระบบการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องระเบียบ กฎหมาย หลักการบริหารให้แก่บุคลากรสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานและการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นคุณภาพ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย ทำให้ทราบว่า การกำกับ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นอกจากนี้จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังคำให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

ผู้ทรงคุณวุฒิ (A1) เห็นว่า “การกำกับติดตามจากต้นสังกัดของโรงเรียนก็ต้องไปติดตามในส่วนภารกิจของโรงเรียน ว่าสามารถปฏิบัติตามนโยบายได้หรือไม่ การติดตามต้องสามารถสะท้อนผลการติดตามตั้งประเด็นการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพว่าอยู่ระดับใด ผลสัมฤทธิ์มากน้อยเท่าไร การบริหารงบประมาณเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลหรือไม่ การบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างไร เรื่องต่างๆเหล่านี้ต้องมีรูปแบบที่ชัดเจน ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและที่สำคัญต้องจริงจัง ทำอย่างต่อเนื่อง ต้องสามารถนำผลการกำกับติดตามมาใช้ในการพัฒนาอีกต่อไป”

ผู้ทรงคุณวุฒิ (A2) กล่าวว่า “เรื่องบริหารจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารคุณภาพการจัดการศึกษา การบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณ หน่วยงานต้นสังกัดต้องสร้างรูปแบบกำกับติดตามที่เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน คือต้องทำให้มีประสิทธิภาพ ลดภาระงานของโรงเรียนไม่ใช่เป็นการเพิ่มภาระและกระทบต่อการจัดการเรียน

การสอน ประเด็นในการกำกับติดตามของโรงเรียนต้องมีจุดเน้นเรื่องการบูรณาการที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาของ EEC ด้วย”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A3) ได้กล่าวว่า “หน่วยงานต้นสังกัดก็มีการกำกับติดตามการดำเนินงานของโรงเรียนอยู่แล้ว อันนี้เป็นภารกิจที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องแต่ก็ต้องมีการพัฒนารูปแบบให้สอดคล้องกับปัจจุบันด้วย ควรมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงานให้มากขึ้นโดยใช้แพลตฟอร์มในการรายงานให้โรงเรียนสามารถอัปโหลดข้อมูลต่างๆได้เป็นปัจจุบันและเป็นข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการบูรณาการเพื่อลดความซ้ำซ้อน สิ่งต่างๆเหล่านี้จะทำให้การกำกับติดตามมีประสิทธิภาพมากขึ้น และก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขับเคลื่อนองคาพยพ ให้มีความเข้าใจ มีการสร้างการรับรู้ให้ความรู้ที่จำเป็นในการใช้เทคโนโลยีทันสมัยมาใช้ในการกำกับติดตาม การประเมินผลการบริหารงาน เพราะ EEC ก้าวไปแล้ว การศึกษาก็ต้องก้าวตามให้ทัน”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A4) แสดงความเห็นที่เห็นว่า “เห็นด้วยกับกลยุทธ์ในด้านการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ระเบียบ กฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา และพื้นฐานการพัฒนาของ EEC ถ้าบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานไม่รู้เรื่องพวกนี้ประสิทธิภาพการทำงานอาจลดลง การกำกับติดตามการบริหารจัดการก็ต้องมีการพัฒนาให้ทันสมัย ควรนำแพลตฟอร์มมาใช้ให้มากขึ้น การกำกับติดตามสามารถลดขั้นตอนลงได้มากจากการใช้รูปแบบออนไลน์ การทำงานในส่วนของการศึกษาต้องพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ EEC ด้วย”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A5) กล่าวว่า “ในส่วนของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะในเขตจังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา มีการบริหารจัดการและการกำกับติดตามการบริหารแบบกลุ่มพื้นที่การศึกษา ซึ่งมีการกำกับติดตามผ่านออนไลน์มีการบูรณาการข้อมูลซึ่งมาจากบริบทของพื้นที่ที่มีความใกล้เคียงกัน ถ้าจะให้มีประสิทธิภาพต้องมีการพัฒนาระบบกำกับติดตามและพัฒนาให้มีความทันสมัยอย่างต่อเนื่อง และควรจะมีการติดตามการเรียนรู้ในเรื่อง Learning Loss โจทย์สำคัญคือ ทำอย่างไรผู้เรียนจะมีทักษะชีวิตและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงตามสภาพบริบทของ EEC ด้วย”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ที่มีประสบการณ์บริหารเขตพื้นที่การศึกษา (A6) เห็นว่า “จากประสบการณ์ในการบริหารการศึกษาในระดับเขตพื้นที่ ประสิทธิภาพในการติดตามการจัดการศึกษาของโรงเรียน มีประสิทธิภาพ มีกระบวนการและกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน สามารถนำผลการกำกับติดตาม ผลการประเมินมาใช้ในการพัฒนาต่อยอดได้จริง แต่สภาพสังคมปัจจุบัน และสถานการณ์โควิดที่เป็นปัญหาและอุปสรรคทำให้การกำกับติดตามมีความถดถอย ประสิทธิภาพลดลง จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้เทคโนโลยีต่างๆให้มากยิ่งขึ้น การประเมินผลก็

ต้องทำกันจริงๆ ต้องนำผลการประเมินมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และใช้ในลักษณะการบูรณาการร่วมกัน เพื่อลดการซ้ำซ้อนในการทำงาน”

และผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A7) กล่าวว่า “การเสริมสร้างประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ที่สำคัญเรื่องแรก คือ ต้องมีความรู้ในเรื่องระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา แสดงความรู้เกี่ยวกับ EEC ว่ากำลังขับเคลื่อนไปในทิศทางไหน จากนั้นต้องมีการกำกับติดตามว่าการดำเนินงานเป็นไปในแนวทางที่สอดคล้องกับระเบียบ กฎหมาย หรือไม่และมีความสอดคล้องกับทิศทางของ EEC หรือไม่อย่างไร”

จากความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิฯ แสดงให้เห็นว่า การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้อย่างชัดเจน หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีการพัฒนารูปแบบการกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงานและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีการสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น ระเบียบ กฎหมาย หลักการบริหารและความรอบรู้ศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาที่ตรงกับเป้าหมายของการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มเติมในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้แสดงความเห็นด้วยกับยุทธศาสตร์ดังกล่าว และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่อยู่ในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความรู้เรื่องของการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ในสังคมปัจจุบันและสามารถปรับตัวให้เข้ากับการดำเนินชีวิตด้วยวิถีใหม่ได้อย่างปลอดภัยและมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ในประเด็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเรื่องการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและมีทักษะในการดำเนินชีวิตด้วยวิถีใหม่ที่ว่า

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ที่มีประสบการณ์บริหารในด้านอุตสาหกรรม (A1) กล่าวว่า “การศึกษาในปัจจุบันที่อยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโรคระบาด เศรษฐกิจหรืออะไรต่างๆเหล่านี้ ส่งผลโดยตรงต่อชีวิตความเป็นอยู่ของนักเรียน เด็กต้องเก่งมากขึ้น ต้องเข้มแข็ง ต้องมีความสามารถในการเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ต้องดำรงชีวิตด้วยวิถีใหม่ให้ได้ ต้องมียุทธศาสตร์เรื่องนี้ขึ้นมาโดยเฉพาะ”

ผู้ทรงคุณวุฒิฯ อีกท่านหนึ่ง (A2) ได้กล่าวในประเด็นเดียวกันว่า “ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกมีความหลากหลายเปลี่ยนแปลงเร็ว แต่การศึกษาพาเด็กให้เปลี่ยนตามทันหรือยัง ถ้าเรายังสอนกันแบบเดิมเด็กอาจไม่ทัน ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เด็กรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ต้องมีความกระตือรือร้น ต้องมีทักษะชีวิตเอาตัวรอดได้ สามารถดำรงชีวิตในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงได้ดี ”

“ตั้งแต่มีโรคโควิด 19 ทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเปลี่ยนไป จะเห็นว่าเกิดวิถีใหม่ในการดำรงชีวิต การจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ อาจทำให้เด็กล้าหลัง ต้องมีแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและรู้ว่าต้องดำเนินชีวิตด้วยวิถีใหม่อย่างไร โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความจำเป็นจะต้องมียุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่” ผู้ทรงคุณวุฒิฯ (A3) ได้กล่าวไว้

และผู้ทรงคุณวุฒิฯอีกท่านหนึ่ง (A5) ซึ่งให้เห็นถึงความลำบากของชีวิตและสังคมที่ทำให้ให้นักเรียนมีชีวิตที่ลำบากมากขึ้น โดยกล่าวว่า “ปัจจุบันภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ที่ความรุนแรงและยังมีความยากลำบากในการดำรงชีวิต และความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ต้องหาแนวทางแก้ไข โรงเรียนต้องสอนให้เด็กมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตให้อยู่รอดปลอดภัยต่อตนเอง สามารถเข้าใจสังคมวิถีใหม่ มีความชาญฉลาดในการเอาตัวรอด”

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิฯ สรุปว่าสภาวะการณ์ปัจจุบันมีผลโดยตรงต่อนักเรียนในด้านการเรียนรู้และการดำรงชีวิต เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงในด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา โดยเฉพาะระยะเวลาที่มีการระบาดโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้นักเรียนมีความถดถอยทางการเรียนรู้และมีความเสี่ยงต่อการดำรงชีวิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะชีวิต มีความรอบรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถดำรงชีวิตบนพื้นฐานความปลอดภัย มีสุขอนามัยและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปลอดภัยและมีความสุข โดยเฉพาะนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังที่ผู้ทรงคุณวุฒิฯ ได้มีความคิดเห็นสอดคล้องในประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ เพื่อเป็นการพัฒนาให้

ผู้เรียน สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ภายใต้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่อยู่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อเสนอแนะมาสร้างเป็น ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่

ผู้วิจัยได้นำบทสัมภาษณ์และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้จากการสัมภาษณ์ นำมาวิเคราะห์เนื้อและปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์ตามข้อเสนอแนะ นอกจากนี้ ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้สัมภาษณ์ และให้ความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีความจำเป็นที่จะต้องมียุทธศาสตร์เพิ่มขึ้น อีก 1 ยุทธศาสตร์ คือยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ เพื่อที่จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงยุคปัจจุบันและสามารถสนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกสามารถดำรงชีวิตวิถีใหม่ได้อย่างมีความสุขทำให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพ การจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ฉบับสมบูรณ์ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

วิสัยทัศน์

โรงเรียนคุณภาพ จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาครูให้มีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในบริบทการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ
4. จัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย
5. จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่

เป้าประสงค์

1. ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุก
4. หน่วยงานต้นสังกัดจัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย
5. สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่

ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

โดยมีเป้าหมายในการวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก บริหารจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูง ในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

กลยุทธ์ที่ 1 การวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก

กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

โดยมีเป้าหมายในการส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน และยกระดับมาตรฐานครู มาตรฐานการศึกษา พัฒนาทรัพยากรบุคคลด้านการจัดการศึกษาภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สู่ระดับสากล

กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 5 การยกระดับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีคุณภาพสู่ระดับสากล

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก

โดยมีเป้าหมายในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชน และพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ สู่ศูนย์การจัดการเรียนรู้ต้นแบบ EEC

กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ สู่ศูนย์การจัดการเรียนรู้ต้นแบบ EEC

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

โดยมีเป้าหมายในการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีการติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 8 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

กลยุทธ์ที่ 9 การติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่

โดยมีเป้าหมายในการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง ใช้องค์ความรู้ในการตัดสินใจ พัฒนาคุณภาพชีวิตภายใต้วิถีใหม่ ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขด้วยวิถีใหม่

กลยุทธ์ที่ 10 การสร้างการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม

กลยุทธ์ที่ 11 การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ

กลยุทธ์ที่ 12 การยกระดับการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตวิถีใหม่

การประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ผู้ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) จำนวน 30 คน โดยการกำหนดคุณสมบัติจากการเป็นผู้มีความรู้และ

ความเชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก การประเมิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แบ่งการประเมินเป็นปัจจัยเชิงบุคคลและปัจจัยเชิงวิชาชีพ โดย ปัจจัยเชิงบุคคล ประกอบด้วย วิสัยทัศน์และพันธกิจในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัด การศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (วิสัยทัศน์, พันธกิจ) เป้าประสงค์ที่ 1 และยุทธศาสตร์ที่ 1 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (เป้าประสงค์ที่ 1, ยุทธศาสตร์ด้านที่ 1, กลยุทธ์ที่ 1, กลยุทธ์ที่ 2, กลยุทธ์ที่ 3) เป้าประสงค์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 2 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัด การศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (เป้าประสงค์ที่ 2, ยุทธศาสตร์ที่ 2, กลยุทธ์ที่ 4, กลยุทธ์ที่ 5) เป้าประสงค์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (เป้าประสงค์ที่ 3, ยุทธศาสตร์ที่ 3, กลยุทธ์ที่ 6, กลยุทธ์ที่ 7) เป้าประสงค์ที่ 4 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ในยุทธศาสตร์ การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (เป้าประสงค์ที่ 4, ยุทธศาสตร์ที่ 4, กลยุทธ์ที่ 8, กลยุทธ์ที่ 9) ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยรวม ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตาราง 19

ตาราง 19 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1	วิสัยทัศน์	4.37	0.85	มาก	4.13	0.78	มาก
2	พันธกิจ	4.42	0.69	มาก	4.19	0.71	มาก
3	เป้าประสงค์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 1-3	4.43	0.69	มาก	4.16	0.79	มาก
4	เป้าประสงค์ที่ 2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 กลยุทธ์ที่ 4-5	4.38	0.78	มาก	4.13	0.81	มาก
5	เป้าประสงค์ที่ 3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 กลยุทธ์ที่ 6-7	4.39	0.76	มาก	4.19	0.73	มาก
6	เป้าประสงค์ที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 กลยุทธ์ที่ 8-9	4.43	0.81	มาก	4.18	0.71	มาก
7	เป้าประสงค์ที่ 5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 กลยุทธ์ที่ 10-12	4.38	0.84	มาก	4.14	0.73	มาก
สรุป		4.41	0.74	มาก	4.16	0.75	มาก

จากตาราง 19 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา ค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 1-3 ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ พันธกิจ

การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 5 ด้าน คำนวณค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) โดยแยกเป็นรายด้าน ปรากฏผลการประเมิน ดังตาราง 20-25 ดังนี้

ตาราง 20 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของพันธกิจใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการ การศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	พันธกิจ						
	1. พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้ว่าการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.40	0.67	มาก	4.27	0.78	มาก
	2. พัฒนาครูให้มีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่ จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในบริบทการพัฒนาเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.40	0.67	มาก	4.13	0.73	มาก
	3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่าง มีคุณภาพ	4.47	0.68	มาก	4.27	0.69	มาก
	4. จัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล จากหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยระบบการ บริหารงานที่ทันสมัย	4.43	0.68	มาก	4.17	0.59	มาก
	5. จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการ เปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่	4.40	0.77	มาก	4.13	0.78	มาก
	สรุป	4.42	0.69	มาก	4.19	0.71	มาก

จากตาราง 20 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของพันธกิจใน ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็น ไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่ารายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ของความเหมาะสม ได้แก่ พันธกิจที่ 3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัด การศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่างมีคุณภาพ ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ พันธกิจที่ 3 สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่างมี คุณภาพ เช่นกัน

ตาราง 21 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 1 และยุทธศาสตร์ที่ 1 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	เป้าประสงค์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.47	0.68	มาก	4.27	0.58	มาก
2.	ยุทธศาสตร์ด้านที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.43	0.68	มาก	4.13	0.82	มาก
3.	กลยุทธ์ที่ 1 การวางแผนกลยุทธ์สถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่	4.43	0.73	มาก	4.17	0.95	มาก
4.	กลยุทธ์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก	4.47	0.68	มาก	4.03	0.89	มาก
5.	กลยุทธ์ที่ 3 การบริหารการจัดการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีขั้นสูงในการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน	4.37	0.72	มาก	4.20	0.66	มาก
สรุป		4.43	0.69	มาก	4.16	0.79	มาก

จากตาราง 21 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 1 และยุทธศาสตร์ที่ 1 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และกลยุทธ์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบเชิงรุก ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

ตาราง 22 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 2 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	เป้าประสงค์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.40	0.72	มาก	4.17	0.70	มาก
2.	ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.40	0.77	มาก	4.17	0.83	มาก
3.	กลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอน ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.40	0.72	มาก	4.03	0.89	มาก
4.	กลยุทธ์ที่ 5 การยกระดับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้มีคุณภาพสู่ระดับสากล	4.33	0.92	มาก	4.17	0.83	มาก
สรุป		4.38	0.78	มาก	4.13	0.81	มาก

จากตาราง 22 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 2 และยุทธศาสตร์ที่ 2 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก และกลยุทธ์ที่ 4 การส่งเสริม พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ตาราง 23 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	เป้าประสงค์ที่ 3 เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมส่วนในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุก	4.40	0.77	มาก	4.13	0.73	มาก
2.	ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก	4.43	0.77	มาก	4.23	0.82	มาก
3.	กลยุทธ์ที่ 6 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษากับภาคธุรกิจเอกชนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.30	0.75	มาก	4.20	0.71	มาก
4.	กลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ ศูนย์การเรียนรู้ต้นแบบ EEC	4.43	0.77	มาก	4.20	0.66	มาก
สรุป		4.39	0.76	มาก	4.19	0.73	มาก

จากตาราง 23 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 3 และยุทธศาสตร์ที่ 3 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก และกลยุทธ์ที่ 7 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษา ชุมชน สถานประกอบการ หน่วยงานต่าง ๆ สู่ศูนย์การจัดการเรียนรู้ต้นแบบ EEC ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก

ตาราง 24 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 4 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	เป้าประสงค์ที่ 4 หน่วยงานต้นสังกัด จัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย	4.40	0.77	มาก	4.13	0.68	มาก
2.	ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพ ระบบการติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย	4.40	0.93	มาก	4.23	0.73	มาก
3.	กลยุทธ์ที่ 8 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	4.53	0.78	มากที่สุด	4.20	0.66	มาก
4.	กลยุทธ์ที่ 9 การติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การศึกษาสถานศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษ ภาคตะวันออก	4.40	0.77	มาก	4.13	0.78	มาก
สรุป		4.43	0.81	มาก	4.18	0.71	มาก

จากตาราง 24 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 4 และยุทธศาสตร์ที่ 4 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 8 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย

ตาราง 25 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 5 และยุทธศาสตร์ที่ 5 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก (n=30)

ที่	รายการ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้		
		\bar{X}	SD.	ระดับ	\bar{X}	SD.	ระดับ
1.	เป้าประสงค์ที่ 5 สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่	4.33	0.88	มาก	4.20	0.76	มาก
2.	ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่	4.30	0.95	มาก	4.10	0.84	มาก
3.	กลยุทธ์ที่ 10 การสร้างการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม	4.43	0.94	มาก	4.17	0.79	มาก
4.	กลยุทธ์ที่ 11 การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ	4.47	0.94	มาก	4.07	0.83	มาก
5.	กลยุทธ์ที่ 12 การยกระดับการเรียนรู้ในการดำรงชีวิตวิถีใหม่	4.37	0.93	มาก	4.17	0.83	มาก
สรุป		4.38	0.84	มาก	4.14	0.73	มาก

จากตาราง 25 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของเป้าประสงค์ที่ 5 และยุทธศาสตร์ที่ 5 ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก แสดงว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า

รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ กลยุทธ์ที่ 11 การปลูกฝังและเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 5 สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่



บทที่ 5

บทสรุป

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 2) เพื่อศึกษารูปแบบเชิงทฤษฎีของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) เพื่อสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

การศึกษาแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย รวมทั้งศึกษาเทคนิคต่างๆ โดยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับแนวคิดการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นำแนวคิดจากการสังเคราะห์เอกสารเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลโรงเรียนละ 2 คน รวม 460 คน แล้วนำค่าเฉลี่ยจากผู้ให้ข้อมูลแต่ละโรงเรียน มาเป็นข้อมูลของกลุ่มตัวอย่าง รวม 230 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis: CFA) เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาเป็นข้อมูลในการสร้างยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ระยะที่ 2 การสร้างและประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มากำหนดองค์ประกอบและร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก นำร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกพร้อมคำอธิบายประกอบรูปแบบที่สร้างขึ้น นำมาตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้ภาษาของรูปแบบและปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นนำร่างยุทธศาสตร์ที่ได้มาพัฒนาโดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และปรับปรุงตามคำแนะนำเพื่อให้ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกที่สมบูรณ์และการประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้ประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งได้จากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive selection) จำนวน 30 คน โดยการกำหนดคุณสมบัติจากการเป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญด้านบริหารการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยประเมินด้านความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ (Feasibility Standard and Utility Standard) ตามแนวคิดของ The Joint Committee on Standards of Education Evaluation วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่ ปัจจัยด้านชุมชน มีอิทธิพลสูงสุด (.592) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร (.434) ปัจจัยด้านครู (.335) และ ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด (.303)

2. การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย 5 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย และยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่

3. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ในยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พบว่า ด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยตามรายการ พบว่า รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดของความเหมาะสม ได้แก่ เป้าประสงค์ที่ 1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 กลยุทธ์ที่ 1-3 ส่วนด้านความเป็นไปได้ ได้แก่ พันธกิจ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด เนื่องจากในการจัดการศึกษาให้เกิดคุณภาพขึ้นได้นั้น จำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีทักษะในเชิงวิชาการ มีสมรรถนะในการทำงาน สามารถใช้ภาวะผู้นำในการกระตุ้นให้บุคลากรได้แสดงศักยภาพและปฏิบัติงานภายใต้กรอบแนวคิดหรือนโยบายของผู้บริหาร ปฏิบัติหน้าที่ในการเป็นผู้บังคับบัญชาที่มีบทบาทในการดำเนินงานด้านการบริหารงานบุคคล ที่ประกอบไปด้วยครูและ

บุคลากรทางการศึกษาภายในโรงเรียน ผู้บริหารต้องมีทักษะในการโน้มน้าวใจ สร้างความเชื่อมั่นให้ภาคีเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีส่วนร่วม สามารถแปลงนโยบายไปสู่แนวทางการสนับสนุนส่งเสริมการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียนและการบริหารจัดการได้อย่างครอบคลุม ผู้บริหารต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องให้มีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์ที่จำเป็นต่อการพัฒนาและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความคิดความเข้าใจในหลักการ นโยบาย หรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารจัดการและการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ในขณะที่ครูมีหน้าที่จัดการเรียนการสอน สร้างองค์ความรู้พัฒนาทักษะให้แก่ผู้เรียนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งเป็นบทบาทหน้าที่ที่มีความท้าทายและเป็นที่คาดหวังของสังคม ครูต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้มีทักษะ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัย ด้านการสื่อสาร ด้านการประกอบอาชีพ มีเทคนิคการสอนที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะที่ฝังลึกและสามารถนำไปใช้ในการศึกษาต่อและไปสู่การมีงานทำในอนาคต ครูต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน โดยพัฒนาตนเองให้มีทักษะวิชาชีพ มีการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์หรือบริบทของการจัดการศึกษาภายในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ส่วนด้านชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการสนับสนุนส่งเสริมการจัดการศึกษา สามารถแสดงบทบาทของการเป็นภาคีเครือข่ายในด้านการสนับสนุนส่งเสริม การระดมทรัพยากร การให้ความเห็นชอบในการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน และประการสำคัญชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษา หรือชุมชนมีบทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิต หน่วยงานต้นสังกัดต้องทำหน้าที่ในการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานของสถานศึกษา ที่ได้ปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางของการพัฒนาอย่างสอดคล้องกับความต้องการของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีกระบวนการสร้างขวัญกำลังใจ โดยจัดสวัสดิการ และเสริมสร้างสวัสดิภาพให้แก่บุคลากรในทุกกระดับ สอดคล้องกับ Ralph Teran (2011) ที่วิจัยเรื่องการวางแผนกลยุทธ์ระบบการศึกษาของโรงเรียนในเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความตั้งใจกระตือรือร้น มุ่งมั่นในการบริหารจัดการโรงเรียน ทำให้การวางแผนกลยุทธ์ของโรงเรียนส่งผลดีต่อโรงเรียน เกิดวัฒนธรรมความร่วมมือพัฒนางานกับผู้นำชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่ยังพบว่าปัญหาอุปสรรคในการวางแผนเชิงกลยุทธ์ของโรงเรียนในเขตเมือง คือ การคัดเลือกและการฝึกอบรมผู้รับผิดชอบและขนาดของกลุ่มใหญ่เกินไป สอดคล้องกับ Hoy & Miskel (2001) ที่วิจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่มีคุณภาพควรประกอบด้วยส่วนประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านปัจจัย 2) ด้าน

กระบวนการ 3) ด้านผลผลิต สำหรับปัจจัยที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพประกอบด้วย 1) การปฏิบัติงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ 3) หลักสูตรมีคุณภาพและให้โอกาสในการเรียนรู้ 4) เสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียนและในชั้นเรียนให้น่าเรียน 5) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 6) ศักยภาพในการประเมิน 7) มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีความเป็นอิสระมากขึ้น มีการให้ข้อมูลย้อนกลับและมีการเสริมแรง และสอดคล้องกับ จูริพร รักสบาย (2564) ที่วิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบการบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก มีองค์ประกอบทั้งหมด 7 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ 2) พัฒนาคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอน 4) การบริหารจัดการศึกษาแบบภาคีเครือข่าย 5) ส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานเชิงบวก 6) จัดทำหลักสูตรเชื่อมโยงการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการ และ 7) จัดระบบการบริหารจัดการงานบุคคล

ในส่วนของงานวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประกอบด้วย ปัจจัยด้านชุมชน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านครู และปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด ตามลำดับ ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านชุมชน เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก ในปัจจุบันชุมชนมีบทบาทในการร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียน มีทรัพยากรในชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ จากงานวิจัยพบว่า ชุมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ มีการเห็นด้วยสูงที่สุด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยสร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคมทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชนจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ Sammonds, Hillman & Mortimore (1995) ที่ศึกษาวิจัยและพัฒนาองค์ประกอบ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโรงเรียน พบว่าการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน นักเรียนมีความรับผิดชอบ มีความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครอง และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งสำคัญ และยังสอดคล้องกับ Rued (2001) ที่ศึกษาวิจัยในโครงการของรัฐบาลเรื่องประสิทธิภาพของยุทธศาสตร์ในการประเมินตนเองของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมกันระหว่างโรงเรียนและ

ท้องถิ่นที่มีความคุ้นเคยกันทำให้โรงเรียนมีคุณภาพและทำให้การทำงานระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่นเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดี

1.2 ปัจจัยด้านผู้บริหาร เป็นอีกปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สืบเนื่องจากปัจจัยด้านชุมชน เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้กำหนดแนวทางและวางแผนในการพัฒนาการจัดการศึกษา เป็นผู้สั่งการ และรับผิดชอบงานต่าง ๆ ในโรงเรียน ส่งเสริม สนับสนุนการเรียนรู้ และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร จากงานวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีระดับการเห็นด้วยสูงสุด สอดคล้องกับ เจษฎาภรณ์ รอบคอบ (2555) ที่ศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาระยะเริ่มประจำการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารต้องพัฒนาตนเองเสมอในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ พรศรี ฉิมแก้ว (2552) ที่ศึกษาวิจัยยุทธศาสตร์การพัฒนาความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ คุณลักษณะ สมรรถนะ ความเป็นผู้นำทางวิชาการ และผลการปฏิบัติงาน ด้านผู้บริหารสถานศึกษาประเมินสภาพความเป็นมืออาชีพสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีความสำคัญและจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารจำเป็นต้องเรียนรู้การจัดทำแผนยุทธศาสตร์แล้วตอบโจทย์การพัฒนาองค์การตามเป้าหมายหลักให้ได้ ดังนั้น การจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ ผู้บริหารจะต้องมีความรู้และความสามารถในการเรื่องต่อไปนี้ 1) สามารถใช้เครื่องมือการวินิจฉัยองค์กรเพื่อกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ 2) สามารถสร้างแผนที่ยุทธศาสตร์ที่สะท้อนบริบทขององค์การอย่างแท้จริง 3) สามารถเชื่อมโยงระหว่างแผนที่ยุทธศาสตร์การนำยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานและระบบงบประมาณ 4) มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถจัดทำแผนที่ยุทธศาสตร์ เพื่อเป้าหมายในการสื่อสารและการพัฒนาองค์การ

1.3 ปัจจัยด้านครู เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นอันดับที่ 3 เนื่องจากครูมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการเรียนการสอน ครูที่มีศักยภาพ มีทักษะ และเทคนิคการสอน จัดทำแผนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา จากงานวิจัยพบว่า ครูสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว มีระดับการเห็น

ด้วยสูงที่สุด สอดคล้องกับ วรธรรมน จันทรโอกุล พนิดา มารุ่งเรือง และวิไลลักษณ์ ลังกา (2561) ที่ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมพบว่า ครูต้องพัฒนาระบบการเรียนการสอน และต้องมีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ และสอดคล้องกับ จุรีพร รักสบาย (2564) ที่วิจัย เรื่อง การบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีน้ำหนักขององค์ประกอบเป็นลำดับที่ 2 จากทั้งหมด 7 องค์ประกอบ โดยมีตัวแปรสำคัญ ประกอบด้วย การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย การพัฒนาครูแต่ละสาขาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน การพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะประสบการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน การที่ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความร่วมมือกับผู้นำท้องถิ่น การพัฒนาครูและนักเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตลาดแรงงานที่ต้องการในปัจจุบันและอนาคต การพัฒนาระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาตามกฎระเบียบของการทำงาน การพัฒนาผู้เรียนด้านภาษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการสร้างนวัตกรรม การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน รวมถึงการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และการพัฒนาระบบเครือข่ายทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

1.4 ปัจจัยด้านหน่วยงานต้นสังกัด เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทั้งนี้เนื่องมาจาก หน่วยงานต้นสังกัดมีหน้าที่มอบนโยบายเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ และมีหน้าที่ส่งเสริมขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน จากงานวิจัยพบว่า ต้นสังกัดต้องให้รางวัลหรือจัดกิจกรรมที่เป็นการยกย่องเชิดชูครูหรือโรงเรียนที่มีผลงานเด่นเกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีระดับการเห็นด้วยสูงที่สุดสอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2554, หน้า 9) การบริหารบุคคลและการพัฒนาบุคลากร ได้แก่ อัตราค่าจ้าง คุณภาพ บุคลากร การคัดเลือกบุคลากร การให้รางวัลและการลงโทษ ขวัญกำลังใจ การฝึกอบรมระหว่างการทำงานของเจ้าหน้าที่ การฝึกอบรมผู้บริหารระดับต่าง ๆ การถ่ายทอดภูมิความรู้ก่อนเกษียณ สอดคล้องกับ วารุณี ลัทธนิโชติ (2560) ที่ทำวิจัยภายใต้ทุนสนับสนุนของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลและพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจากผลการประเมินคุณภาพภายนอกทั้งสามรอบของ สมศ. ผลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนครู และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการประเมินคุณภาพสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสังกัดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของโรงเรียน โดยสังกัดที่ต่างกันทำให้โรงเรียนมีคุณภาพต่างกัน

เนื่องจากแต่ละสังกัดจะมีนโยบาย ความพร้อม บริบท และการสนับสนุนที่แตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับ Comin (2004) ที่ศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับปรุงคุณภาพของโรงเรียนในรัฐนิวเจอร์ซีย์ โดยพัฒนาจากมุมมองของผู้ที่มีส่วนร่วมชุมชนและสมาชิกสมาคมผู้ปกครอง พบว่าการใช้ระบบบริหารงานเชิงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพขององค์กรที่ได้ผลดีจะต้องขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำขององค์กรในขณะที่ยังดำเนินการวางแผนเชิงกลยุทธ์และการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้เสีย จะไม่น้อย

2. การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ในภาพรวมมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีการพัฒนาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม และด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมตามลำดับ สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” สอดคล้องกับเป้าหมายในการพัฒนาประเทศของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561) คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยในส่วนของประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้กล่าวถึง การพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต โดยอุตสาหกรรมและบริการไทยต้องพร้อมรับมือและสร้างโอกาสจากความท้าทายที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 ที่เป็นผลของการหลอมหลอมเทคโนโลยีดิจิทัล เทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีทางกายภาพเข้าด้วยกัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วและเป็นวงกว้าง และสิ่งซึ่งทั้งระบบอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานโครงสร้างอุตสาหกรรมและบริการ โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศพัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต เพิ่มบุคลากรที่มี

ทักษะและความรู้ตามความต้องการของตลาด สร้างระบบนิเวศอุตสาหกรรมและบริการที่เหมาะสม และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอย่างยั่งยืน กล่าวถึงการสร้างและพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจและกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค ยกยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของประชาชน และแก้ปัญหาความมั่นคงบริเวณชายแดน โดยการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความพร้อมทางโครงสร้างพื้นฐานที่จะทำให้ไทยเป็นศูนย์กลางทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ รวมทั้งเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมและนวัตกรรม ในส่วนของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ของการวิจัยในครั้งนี้ อภิปรายผลในแต่ละด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านความมั่นคง พบว่า มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก การนำศาสตร์พระราชามาเป็นหลักของการเรียนรู้ มีระดับความเห็นด้วยสูงที่สุด ทั้งนี้ด้วยความมั่นคงภายในประเทศยังมีหลายประเด็นที่ต้องเสริมสร้างให้เข้มแข็ง ลดความขัดแย้งทางความคิดและอุดมการณ์ที่มีรากฐานมาจากความเหลื่อมล้ำ ความไม่เสมอภาค การขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม และปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง ตลอดจนการส่งเสริมคนในชาติให้ยึดมั่นสถาบันหลักเป็นศูนย์รวมจิตใจให้เกิดความรักความสามัคคี สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา 65 กำหนดให้รัฐจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเพื่อเป็นเป้าหมายระยะยาวในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับมาตรา 257 และมาตรา 259 กำหนดให้ทำการปฏิรูปประเทศเพื่อวางรากฐานการพัฒนาไปสู่ประเทศที่มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลประชาชนในสังคมมีโอกาสทัดเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดี รวมทั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และยังสอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ ได้แก่ 1) พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในพื้นที่พิเศษ (พื้นที่สูงพื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดน และพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบ และแรงงานต่างด้าว 4) พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามใน

รูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น

2.2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน พบว่า มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้อาชีพในชุมชน การศึกษาให้เชื่อมโยงกับสายอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น เกษตรอุตสาหกรรม มีระดับความเห็นด้วยสูงที่สุด ทั้งนี้สอดคล้องกับข้อมูลกับด้านการพัฒนาที่ประเทศไทยกำลังเผชิญดังที่ปรากฏในแผนภาพรวมเพื่อการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก พ.ศ. 2560 – 2565 (สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก, 2561) ที่พบว่า แม้ประเทศไทยจะมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องผ่านการดำเนินนโยบายพัฒนาที่มีการปรับเปลี่ยนบริบทและแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพและพลวัตของประเทศ ภูมิภาคและโลก จากการดำเนินการพัฒนาในลักษณะของประเทศไทย 1.0 ที่เป็นการพัฒนาโดยเน้นที่การเกษตรกรรมดั้งเดิม ซึ่งเป็นการพึ่งพิงศักยภาพทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่มีอย่างล้นเหลือในประเทศ รวมทั้งระดับการพัฒนาของประเทศในฐานะประเทศที่มีรายได้ต่ำในช่วงเวลาดังกล่าว การยกระดับการพัฒนาสู่ประเทศไทย 2.0 ที่เป็นการเน้นอุตสาหกรรมเบา และประเทศไทย 3.0 ที่เน้นอุตสาหกรรมที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ซึ่งดำเนินมาถึงปัจจุบัน จนถึง แผนการพัฒนาประเทศไทย 4.0 ที่เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมแห่งเทคโนโลยี ด้วยการพัฒนาประเทศไทยดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบต่อความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเปลี่ยนจากกำลังแรงงานภาคเกษตร สู่กำลังแรงงานภาคอุตสาหกรรม ไปจนถึงกำลังแรงงานภาคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกจึงต้องมีการผลิตแรงงานให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดคล้องกับบทสรุปสำหรับผู้บริหารที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าผลการพัฒนาการศึกษาของไทยในช่วงปีที่ผ่านมายังไม่เป็นที่น่าพึงพอใจ เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยมาก และต่ำกว่าหลายประเทศในแถบเอเชีย นอกจากนี้คุณภาพของกำลังแรงงานอายุ 15 ปีขึ้นไป ยังไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเภทอาชีวศึกษามีสัดส่วนน้อยกว่าประเภทสามัญศึกษา ทำให้มีการขาดแคลนแรงงานระดับกลาง ส่วนแรงงานที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาดงาน และยังมีสมรรถนะหรือคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ไม่ตรงตามความต้องการของสถานประกอบการ ทำให้มีผู้ว่างงานอยู่เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและกำลังแรงงานที่มีทักษะและคุณลักษณะที่พร้อมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของ

ภาคส่วนต่าง ๆ โดยจะต้องมีการวิเคราะห์ความต้องการกำลังคน เพื่อวางเป้าหมายการจัดการศึกษา ทั้งเพื่อการผลิตกำลังคนเข้าสู่ตลาดงานและการพัฒนากำลังคนเพื่อยกระดับคุณภาพกำลังแรงงานให้สูงขึ้น โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ประกอบด้วย 1) ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ 2) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน 3) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และ 4) มีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

2.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ พบว่า มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก การจัดกิจกรรมที่เน้นเด็กปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ มีการเห็นด้วยสูงที่สุด สอดคล้องกับข้อมูลการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมที่ปรากฏในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 – 2570 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) โดยประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และคาดว่าจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged Society) ภายในปี พ.ศ. 2566 ทำให้มีสัดส่วนประชากรผู้สูงวัยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งคนในสังคมมีพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน ทำให้ขาดความกระตือรือร้นและเอาใจใส่ต่อความสัมพันธ์กับคนรอบข้าง และการเกิดความสับสนในตัวเอง ที่มีทั้งตัวตนที่แท้จริงกับตัวตนเสมือนในโลกออนไลน์ เกิดเป็นสังคมก้มหน้า (Social Ignorance) ดังนั้น การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องวางแผนในการรองรับผลกระทบจากประชากรวัยเรียนที่ลดลง รวมถึงการวางรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะและสมรรถนะสูง เพิ่มเติมทักษะชีวิต และทักษะทางสังคม และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตผ่านการพัฒนาการศึกษา เพื่อลดอัตราการพึ่งพิง พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และเป็นกลไกในการขับเคลื่อนพัฒนาประเทศ สอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กล่าวถึงความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ในส่วนของแรงกดดันจากภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ส่งผลให้ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอนาคตอันใกล้ การติดกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ทักษะคนดี ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม และพฤติกรรมของประชากรที่ปรับเปลี่ยนไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งปัญหา

ด้านคุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบ การศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนองและรองรับความท้าทายดังกล่าว โดยแผนการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และ การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม สนับสนุนให้คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างเหมาะสม เต็มตามศักยภาพในแต่ละ ช่วงวัย 2) ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐานและประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ 3) สร้างเสริม และปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะ และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ 4) พัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัดและประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ 5) พัฒนาค้นคว้าข้อมูล สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน 6) พัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา 7) พัฒนาคุณภาพครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา

2.4 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม พบว่า มี การพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ให้ความสำคัญในการส่งเสริมแก้ปัญหาในการเรียนให้แก่ นักเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการเรียน มีระดับการเห็นด้วยสูงที่สุด รองลงมาคือ โรงเรียน มีการสำรวจและติดตามสถานภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน ทั้งนี้เห็นได้ว่าการพัฒนาและ เสริมสร้างศักยภาพคนได้ส่งผลให้เกิดการสร้างโอกาสในการทำงานและการประกอบอาชีพใหม่ ๆ แต่ก็มาพร้อมกับช่องว่างระหว่างคนที่มีการศึกษาสูงกับคนที่มีการศึกษาต่ำ คนที่ปรับตัวได้และ คนที่ปรับตัวไม่ได้ การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงต้องวางรากฐานการศึกษาให้กับเยาวชนตั้งแต่ยังเด็ก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ การปรับตัว และการพัฒนา สอดคล้องกับรายงานสรุปผลการดำเนินการ ตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2565, หน้า 254) ที่พบว่า ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ผลการดำเนินการ ตามแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) ในกิจกรรมปฏิรูปที่ 1 การสร้าง โอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย มีความท้าทายจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของเชื้อ COVID-19 เกิดสภาวะความยากจนเฉียบพลัน ส่งผลให้เด็กและ เยาวชนจำนวนหนึ่งมีความเสี่ยงหลุดออกนอกระบบการศึกษายิ่งขึ้น จึงควรมีการพิจารณาปรับ กิจกรรมให้สอดคล้องกับสถานการณ์ และมุ่งเน้นมาตรการป้องกันและฟื้นฟูผลกระทบ ซึ่งตรง กับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม

ทางการศึกษา ได้แก่ 1) เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ 2) พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย 3) พัฒนาระบบข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้ และยังคงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม ประกอบด้วย 1) สร้างความมั่นคงและการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม 2) พัฒนาระบบบริการและระบบบริหารจัดการสุขภาพ 3) มีสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตในสังคมสูงวัย 4) สร้างความเข้มแข็งของสถาบันทางสังคม ทุนทางวัฒนธรรมและความเข้มแข็งของชุมชน 5) พัฒนาการสื่อสารมวลชนให้เป็นกลไกในการสนับสนุนการพัฒนา

2.5 ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พบว่า มีการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมาก พัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนได้เหมาะสมกับการสร้างนิสัยรักสิ่งแวดล้อม มีระดับความเห็นด้วยสูงสุด สอดคล้องกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) โดยยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ให้นิยามคำว่า ยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่อยู่บนหลักการใช้ การรักษาและการฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ไม่ใช่ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมเกินความสามารถในการรองรับ และการเยียวยาของระบบนิเวศ การผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากรธรรมชาติมีความอุดมสมบูรณ์มากขึ้น และสิ่งแวดล้อมมีคุณภาพดีขึ้น คนมีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความเอื้ออาทร เสียสละเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม รัฐบาลมีนโยบายที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และทุกภาคส่วนยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล มีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยกำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) จัดระบบอนุรักษ์ ฟื้นฟูและป้องกันการทำลายทรัพยากรธรรมชาติ 2) วางระบบบริหารจัดการน้ำให้มีประสิทธิภาพทั้ง 25 ลุ่มน้ำ เน้นการปรับระบบการบริหารจัดการอุทกภัยอย่างบูรณาการ 3) การพัฒนาและใช้พลังงานที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 4) การพัฒนาเมืองอุตสาหกรรมเชิงนิเวศและเมืองที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 5) การร่วมลดปัญหาโลกร้อนและปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 6) การใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และนโยบายการคลังเพื่อสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ยุทธศาสตร์ที่ 5

การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 1) ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต 2) ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม 3) พัฒนาองค์ความรู้ งานวิจัย และนวัตกรรม ด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ผลการสร้างและประเมินยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่สร้างขึ้นได้ครอบคลุมตั้งแต่ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ โดยมีวิสัยทัศน์ คือ โรงเรียนคุณภาพ จัดการศึกษาโดยคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีพันธกิจจำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาครูให้มีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในบริบทการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุกอย่างมีประสิทธิภาพ 4) จัดระบบติดตามตรวจสอบและประเมินผลจากหน่วยงานต้นสังกัด ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย 5) จัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ มีเป้าประสงค์จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ และการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้าทำสิ่งใหม่ ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก 3) เครือข่ายทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการเชิงรุก 4) หน่วยงานต้นสังกัดจัดระบบติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย 5) สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับประเด็นยุทธศาสตร์ที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนา

ผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย และยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ อภิปรายแต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เนื่องจากเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นพื้นที่ที่มีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนในหลายด้าน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และมีส่วนเกี่ยวข้องกับจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งทางตรงและทางอ้อม การบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จำเป็นต้องมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำ สามารถนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีความสามารถในการบริหารจัดการและสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็ง นำมาสู่การระดมทรัพยากรและสรรพกำลังเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างโอกาสในการเรียนรู้และการเข้าถึงโอกาสทางการศึกษา มีความสามารถในการพัฒนาภูมิทัศน์ สาธารณูปโภคที่จำเป็นและแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับเป้าหมายของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ นุช ลัทธฉัตรมงคล และอรุณผล ธรรมไพบุลย์ (2559, หน้า 168-169) ที่ศึกษาเรื่อง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยกล่าวว่า ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัย เหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างเลี่ยงไม่ได้ องค์การจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสร้างพื้นที่ให้องค์การสามารถยืนหยัดอยู่ในโลกที่เต็มไปด้วยการเปลี่ยนแปลงนี้ องค์การจึงเปรียบเสมือนสิ่งมีชีวิตที่ต้องมีการปรับตัวอย่างต่อเนื่องเพื่อความอยู่รอดและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน บริบทของการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องประกอบด้วยความถี่ของการเปลี่ยนแปลงซึ่งแม้จะมีขนาดเล็กก็สามารถส่งผลกระทบต่อองค์การอย่างต่อเนื่องได้ สอดคล้องกับ สมกิต บุญยะโพธิ (2555) ที่ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี สอดคล้องกับแนวคิดของ Brown and Eisenhardt (1997) Weick and Quinn (1999) Yukl (1998) และ Riaz and Haider (2010) ที่กล่าวว่า องค์การไม่สามารถที่จะดำเนินการปรับเปลี่ยนตัวเองได้ ต้องอาศัยตัวบุคคลหรือกลุ่มคนที่อยู่ในองค์การ

ช่วยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง บุคคลสำคัญที่มีส่วนผลักดันและสนับสนุนให้องค์การเกิดการเปลี่ยนแปลงบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น คือ ตัวผู้นำองค์การและกลุ่มคนที่อยู่ในองค์การ ผู้นำที่ดีต้องมีคุณสมบัติของผู้นำทั้งด้านบุคลิกภาพ ด้านแรงจูงใจ ด้านความรู้ความสามารถ นำคุณลักษณะการเป็นผู้นำที่ดีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและบริบทขององค์การ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทั้งนี้เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการที่แปลงจากนโยบายสู่การปฏิบัติ เป็นผู้ที่จัดการเรียนการสอน มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมีบทบาทต่อการพัฒนาทักษะวิชาการ สมรรถนะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ครูต้องมีทักษะในการจัดทำหลักสูตร มีทักษะในการจัดการเรียนการสอน Active Learning การสอน STEM Coding และต้องมีความรู้แนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความรู้ความเข้าใจอุตสาหกรรมเป้าหมาย อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การทำเกษตรสมัยใหม่ โครงสร้างพื้นฐานของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีทักษะการใช้ภาษาในการสื่อสาร มีทักษะในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา นำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณลักษณะของความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นผู้รักงานวินัยอย่างเคร่งครัด มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานตำแหน่งภายใต้การพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและก้าวไปสู่การเป็นต้นแบบทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุรีพร รักสบาย (2564, หน้า 151) ที่พบว่า การพัฒนาครูด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญเป็นอันดับ 2 ของการบริหารจัดการสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก โดยให้เหตุผลว่าเนื่องจากครูและบุคลากรต้องได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีในการจัดการศึกษา และได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ รวมถึงทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาต้องส่งเสริมพัฒนาครูให้มียุทธศาสตร์ความรู้ ทักษะ ประสบการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน ให้ครูได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการให้มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและงานที่ได้รับมอบหมาย ส่งเสริมพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศและอินเทอร์เน็ตในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน รวมถึงส่งเสริมพัฒนาเครือข่ายงานวิชาการด้วยระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อใช้ในการจัดการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งที่ค้นพบในงานวิจัยนี้ได้แก่ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย พัฒนาครูแต่ละสาขาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ พัฒนาบุคลากรในด้านเทคโนโลยี

เพื่อนำมาใช้ปฏิบัติงาน พัฒนาครูให้มีองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน รวมถึงการพัฒนาครูและนักเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของตลาดแรงงานที่ต้องการในปัจจุบันและอนาคต

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่อยู่ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก มีภารกิจที่จะต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามกฎหมายและนโยบายทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และต้องสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องอาศัยความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย ต้องมีการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะเป็นภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยว ภาคธุรกิจสถานประกอบการ องค์กร ชุมชน ภาคประชาสังคม และหน่วยงานของรัฐที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญ อันจะนำมาใช้ในการจัดการศึกษาการเปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มุ่งเน้นในการวางรากฐานทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีทันสมัยและด้านภาษา ภาคีเครือข่ายได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งเรียนรู้ให้ผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เรียนรู้ตามกระบวนการ Active Learning เกิดประสบการณ์จริง หน่วยงานของรัฐและภาคีเครือข่ายประสานความร่วมมือในการจัดทำหลักสูตรร่วมกันและจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการทำงานในสถานประกอบการ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษา (Conceptual Design) ตามแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 79-77) ที่ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive Education) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for Education) ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับประชาชนทุกคนเป็นพันธกิจที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของสังคมทุกภาคส่วน เนื่องจากรัฐต้องใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการจัดการศึกษาที่ต้องครอบคลุมทุกช่วงวัย ทุกระดับการศึกษาและทุกกลุ่มเป้าหมาย ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย สนองความต้องการและความจำเป็นของแต่ละบุคคล และสนองยุทธศาสตร์ชาติและความจำเป็นในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ รัฐจึงต้องให้ความสำคัญและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษา โดยบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรต่าง ๆ จะได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมจัดการศึกษา เสนอแนะ กำกับติดตาม และสนับสนุนการจัดการศึกษาใน

รูปแบบต่าง ๆ ตามความพร้อมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธรรม จันทรโอกุล พนิดา มารุ่งเรือง และวิไลลักษณ์ ลังกา (2561) ที่พบว่า ยุทธศาสตร์การ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนของกลุ่มการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมที่วิเคราะห์ด้วยเทคนิค TOWS MATRIX ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ 2) การ พัฒนาระบบการเรียนการสอน 3) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี และการจัดการเรียนรู้ และ 4) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและ ประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย ทั้งนี้เนื่องจากการกำกับติดตามตรวจสอบ และประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษา ที่จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึง ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลได้อย่างชัดเจน หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีการพัฒนารูปแบบการกำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ต้องใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการดำเนินงานและ จัดเก็บข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการ พัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต้องมีการสร้างองค์ความรู้ที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน เช่น ระเบียบ กฎหมาย หลักการบริหารและความรอบรู้ศาสตร์สมัยใหม่ ตลอดจนแนวทางการ พัฒนาที่ตรงกับเป้าหมายของการพัฒนาเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก สอดคล้องกับแผนการ ศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 108–112) ที่กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ โดยกำหนดเป้าหมายของยุทธศาสตร์ไว้ 7 ข้อ ในส่วนของข้อที่ 5 คือ ระบบและกลไก การวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ มีตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1) มีระบบและ กลไกการทดสอบ การวัดและประเมินความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของผู้เรียนทุกระดับ การศึกษา และทุกกลุ่มเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ 2) มีระบบติดตามประชากรวัยเรียนที่ขาด โอกาสหรือไม่ได้รับการศึกษา และผู้เรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคัน 3) จำนวนการเข้าใช้ บริการคลังข้อสอบเพื่อการวัดผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานวิชาชีพ จำแนกตามหลักสูตรและระดับชั้นเรียนเพิ่มขึ้น และ 4) จำนวนผู้เรียนที่ศึกษา เรียนรู้หรืออบรม ทั้งด้านวิชาการและด้านอาชีพตามหลักสูตรและเข้ารับการทดสอบและประเมินผลผ่านระบบ เทคโนโลยีดิจิทัลเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ คูสิต สมศรี (2551) ที่พบว่า ตัวแบบการ บริหารยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษา ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 ส่วนนำ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของตัวแบบ ลักษณะ การกระจายอำนาจทางการศึกษา แนวคิดและหลักการที่นำมาใช้ในการออกแบบ

องค์ประกอบของตัวแบบและเงื่อนไขในการนำตัวแบบไปใช้ ส่วนที่ 2 ว่าด้วยกระบวนการบริหารแผนยุทธศาสตร์ ได้แก่ การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ การนำแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ และการประเมินผลแผนยุทธศาสตร์และมีผลสะท้อนกลับไปยังมาตรการกำกับกับการบริหารแผนยุทธศาสตร์แต่ละขั้นตอน ส่วนที่ 3 ว่าด้วยปัจจัยความมีประสิทธิภาพในการบริหารแผนยุทธศาสตร์จากผลการสัมมนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ถึง 4 ของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ยุทธศาสตร์ที่ 2 ครูมีความรอบรู้ในศาสตร์สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย ดังที่กล่าวข้างต้น เป็นยุทธศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้ร่างขึ้นโดยมีกระบวนการ ได้แก่ การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางนโยบายทางการศึกษา นโยบายด้านการอาชีวศึกษา นโยบายด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ได้ยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากยุทธศาสตร์ที่สร้างขึ้น เป็นยุทธศาสตร์ที่มีความเหมาะสมและสามารถตอบสนองต่อการพัฒนากำลังคนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีทักษะที่จำเป็น มีความพร้อมในการเรียนรู้ มีทักษะทางวิชาการ และทักษะในการแสวงหาความรู้ใหม่ มองเห็นโอกาสในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพในอนาคต ยุทธศาสตร์ดังกล่าวสามารถนำไปใช้กับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของบุคลากรทั้งระบบ โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียนที่เป็นผลผลิตจากการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับ ดุลิต สมศรี (2551) ที่ได้พัฒนาตัวแบบการบริหารแผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในบริบทการกระจายอำนาจทางการศึกษามีขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เป็นการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารแผนยุทธศาสตร์เป็นกรณีศึกษา (Multi-case studies) โรงเรียนที่ได้รับการยอมรับและมีผลงานดีเด่น

(Best practice) ด้านการบริหารจัดการศึกษา ขั้นตอนที่ 3 เป็นการสร้างตัวแบบบริหารแผนกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 4 ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของตัวแบบ โดยสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญการสนทนากลุ่มสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิและขั้นตอนที่ 5 การปรับปรุงและนำเสนอตัวแบบ สอดคล้องกับ ปรัชญา อินทรชิต (2556) ที่ได้ศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ดำเนินการวิจัย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพแวดล้อมและแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ขั้นตอนที่ 2 การยกร่างยุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ขั้นตอนที่ 3 การประเมินการพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ได้ยุทธศาสตร์ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ 16 กลยุทธ์ 106 มาตรการ 116 ตัวชี้วัด ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การนำและการบริหารจัดการเชิงยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 35 มาตรการ 43 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 2 การมุ่งเน้นพัฒนานักเรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์ 14 มาตรการ 15 ตัวชี้วัด ยุทธศาสตร์ที่ 3 การมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรสู่ความเป็นเลิศ ประกอบด้วย 6 กลยุทธ์ 39 มาตรการ 40 ตัวชี้วัด และยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์ 18 มาตรการ 18 ตัวชี้วัด 2. การประเมินการพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีดสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้จากคำแนะนำในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางนโยบายทางการศึกษา นโยบายด้านการศึกษา อาชีวศึกษา นโยบายด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ได้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมจากผู้ที่มีประสบการณ์ตรงและเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและดำเนินชีวิตวิถีใหม่ สอดคล้องกับ นรเศรษฐ์ ชุมวงศ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี โดยการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาหรือผู้ที่

มีความเชี่ยวชาญในเรื่องการบริหารเชิงกลยุทธ์ จำนวน 20 คน ที่ได้จากวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) ประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 คน ได้มาจากวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยการใช้กลุ่มสนทนา (Focus group) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และใช้การตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Triangulation) ผลการวิจัย พบว่า 1. รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 10 ประการ 2) ด้านการกำหนดทิศทางของโรงเรียน ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 10 ประการ 3) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ของโรงเรียน ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 10 ประการ 4) ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 10 ประการ 5) ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ ประกอบด้วยข้อปฏิบัติ 7 ประการ 2. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณาหลายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้รวมอยู่ในระดับมาก

ยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ที่พัฒนาขึ้น ซึ่งประกอบด้วย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ ประเด็นยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ มีผลการประเมินด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก เนื่องจากกระบวนการพัฒนายุทธศาสตร์มีขั้นตอนและกระบวนการตามหลักทางวิชาการ ทำให้ได้ยุทธศาสตร์ที่มีคุณภาพ ซึ่งกระบวนการนั้น ได้แก่ การศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของการพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสอบถาม รวบรวมยุทธศาสตร์ และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวางนโยบายทางการศึกษา นโยบายด้านการอาชีวศึกษา นโยบายด้านอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจ หรือมีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อพัฒนายุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ทำให้ได้ยุทธศาสตร์ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภัทร พงษ์อร่าม และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2562) ที่ศึกษา เรื่องกลยุทธ์การกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ศึกษาองค์ประกอบสำคัญ

กำหนดกลยุทธ์ และประเมินกลยุทธ์ การกำกับผลลัพธ์ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลยุทธ์การกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษา ในภาพรวมมีความถูกต้อง ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อมูลมีการกระจายตัวน้อย สอดคล้องกับ นครเศรษฐ์ ชุมวงศ์ (2561) ที่ศึกษาวิจัย เรื่องรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี ด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขององค์กร ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร และด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ และ 2. เพื่อประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี พบว่า ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์โรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดนนทบุรี เมื่อพิจารณาหลายองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก และความเป็นไปได้อรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ อุไรวรรณ พูลสมบัติ (2560) ที่ได้ศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยแบ่งการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การกำหนดตัวชี้วัด และการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวชี้วัดคณาจารย์ผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะที่ 2 การเสนอยุทธศาสตร์และการตรวจสอบความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ของการพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ตัวชี้วัดคณาจารย์ผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความเหมาะสม 53 ตัวชี้วัด 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความรู้ด้านวิชาการ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการคิด 5) ทักษะการแก้ปัญหา 6) ทักษะชีวิต 7) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนสู่ความเป็นสากลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมี 3 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) การพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการ 2) การพัฒนาผู้เรียนด้านทักษะ 3) การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นพลเมืองโลก ซึ่งมีความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยรวม และรายยุทธศาสตร์ในระดับดีมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ควรวิเคราะห์ สภาพแวดล้อมและใช้แนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์หรือแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาจากการวิจัยนี้ เพื่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่รับผิดชอบโดยเลือกหรือสร้างวิธีการที่ชัดเจนและนำไปปฏิบัติพร้อมทั้งปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรนำแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วน เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในพื้นที่เชิงรุก ไปใช้เพื่อพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมให้มีประสิทธิภาพ
3. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบการบริหารงานที่ทันสมัย จะช่วยส่งเสริมกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ต่อไป
2. ควรมีการวิจัยเพื่อติดตามประเมินผลการนำยุทธศาสตร์ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก
3. จากแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้ที่สนใจทำวิจัยในครั้งต่อไปสามารถนำแนวทางไปสร้างยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา
4. จากแนวทางการพัฒนายุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ผู้ที่สนใจทำวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับประเด็นปัจจัยด้านการจัดการที่ไม่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). **ประมวลกฎหมายการศึกษาเล่ม 1**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คู่มือการดำเนินการทางวินัยสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **แนวทางการดำเนินงานขององค์กรคณะบุคคลและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2565)**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **การศึกษาความสำเร็จโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ปี พ.ศ.2545-2553**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). **คู่มือครูอัตราจ้างยุคปฏิรูป**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **การกำหนดวิสัยทัศน์**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563, จาก www.veo10.meo.go.th/osmie/ICT/Km112Doc.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564)**. สืบค้นเมื่อ 12 มีนาคม 2563, จาก <https://www.go.th/moe.go.th/moe/th/news/detail.phb?NewID=47194&Key.news20>.
- กฤษวรรธนน์ โลวัชรินทร์. (2553). **หลักการจัดการสมัยใหม่**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกษม ศิริสุโชดม. (2550). **การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ประเมินผลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร.

- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การควบคุมการวัดประเมินและการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การวางแผนและกำหนดยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **การวิเคราะห์บริบท: ความท้าทายของการบริหารการศึกษาในอนาคต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะศิลปศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2560). **ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์คืออะไรแน่**. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก http://www.flas.kps.ku.ac.th/forum/index_php?topic-79.0.
- จารุณี ลุนญา. (ม.ป.ป.). **รูปแบบการจัดการศึกษาของตนเอง**. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2564, จาก <http://graduate.dusit.ac.th>article>downloadpdf>.
- จิตติมา อัคริตติพงศ์. (2556). **เอกสารประกอบการสอน รหัส 3563404 วิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ Human Resource Development**. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ฉวีวรรณ อินชกุล. (2559). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2557). **คุณภาพศิษย์เป้าหมายการประเมิน**. กรุงเทพฯ: ซีโนพับลิชชิ่ง แอนด์แพคเกจจิ้ง.
- ณกมล บุญชาเขตต์ทีกุล. (2559). **ยุทธศาสตร์คืออะไร**. สืบค้นเมื่อ 10 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://oknation.nationtv/blog/nakmonTH/2016/09/25/entry-1>.
- ฉวีวรรณ บังอร. (2558). **การจัดการสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนในเขตอำเภอทับคล้อ สพป.พิจิตร 2 จังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ดำรง วัฒนา. (ม.ป.ป.). **แนวคิดและแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2564 จาก <http://www.polsci-low.buu.ac.th>document>1.pdf>.
- ธนภัทร พงษ์อร่าม และวีรวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2562). **กลยุทธ์การกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน**

- เขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล.** วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 47(1).
 ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). **การพัฒนาพื้นที่ EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก
<https://www.scbeic.com>.
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). **ประโยชน์ที่ได้รับจาก EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564,
 จาก <https://www.scbeic.com>.
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). **ประวัติความเป็นมาของ EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564,
 จาก <https://sites.google.com/site/bubblesix63/eec/prawati-khwam-pen-ma-khxng-eeec>.
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). **ผลกระทบที่เกิดจาก EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก
<https://www.scbeic.com>
- ธนาคารไทยพาณิชย์. (2563). **เหตุผลที่ต้องทำ EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก
<https://sites.google.com/site/bubblesix63/eec/hetuphl-thi-txng-keid-eeec>.
- ธนวิษณุ จินดาประดิษฐ์. (2559). **การวางแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการประจำปี.**
 สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก www.wise.co.th/strategic_planing_for_State_Enterprise_30November_2016pdf.
- เชียรชัย เอี่ยมวรเมธ. (2552). **พจนานุกรมไทยฉบับใหม่.** กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- นัฐวรรณ ศรีทอง. (ม.ป.ป.). **แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.** สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2564,
 จาก kbws.ac.th/data_46832-4.
- นิมิต ผ่องจิต. (2556). **วิชายุทธศาสตร์เบื้องต้น.** นครนายก: ส่วนวิชาการทหารโรงเรียนนาย
 ร้อยพระจุลจอมเกล้า.
- ประเทือง จุนวาทิน. (2556). **คุณภาพ (Quality).** สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก
<http://www.uttvc.ac.th>.
- ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2560). **องค์ประกอบกรวางแผนกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการขับเคลื่อน
 ยุทธศาสตร์สู่ประชาคมอาเซียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วารสารบริหาร
 การศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(3).
- ปรัชญา เวสารัชช. (2545). **หลักการจัดการศึกษา.** กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปรีชาชาญ อินทรชิต. (2556). **การพัฒนายุทธศาสตร์สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีขีด
 สมรรถนะสูงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษ.** วารสาร
 ศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยนเรศวร, 15 (ฉบับพิเศษ).

- เปลื้อง ณ นคร. (2550). **ปทานุกรมนักเรียน (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พจนานุกรม Longdo Dictionary. **ความหมายของผู้เรียน**. สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มีนาคม 2563, จาก Longdo.com.
- พร้อมเลิศ หล่อวิจิตร. (2554). **แผนกลยุทธ์**. บัณฑิตานี้: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต บัณฑิตานี้.
- พสุ เดชะรินทร์. (2556). **การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- พิสณ พงศ์ศรี. (2551). **การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ด่าน สุทธาการพิมพ์.
- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2559). **ปลูกจิตวิญญาณครูดีมีคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สมศ.
- ภาวิดา ธาราศรีวิสุทธิ. (2558). **สรุปเรื่องทฤษฎีและการบริหารจัดการศึกษา ภาวะผู้นำการ คิดอย่างเป็นระบบ**. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <https://hussano19.wordpress.com>.
- มนตรี ลิงห์สุวรรณ. (2556). **การวางแผนกลยุทธ์**. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2561). **การประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. สืบค้น เมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก www.ku.ac.th.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. (2555). **เทคนิคการจัดทำแผนยุทธศาสตร์**. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2563, จาก www.plan.rmstad.ac.th/plan/data_information/file/4-sl-/35pdf.
- มหาวิทยาลัยมหิดล. (2557). **การวางแผนกลยุทธ์**. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก www.tm.mahidol.ac.th.
- รัตนา ดวงแก้ว. (2559). **การพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมมาธิราช.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2550). **กฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการ บริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก**. สืบค้นเมื่อ 18 ตุลาคม 2564, จาก <http://www.ratchakittha.soc.go.th>.
- ลี้วัชร ตาวงศ์. (2558). **การพัฒนาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการที่มีผลต่อการ ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศิลปากร. 9 (ฉบับพิเศษ).

- วราภรณ์ ศรีวิโรจน์. (2555). เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 1022230 หลักการจัดการเรียนรู้. เพชรบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (2561). ผู้เรียนหมายถึง. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2563, จาก <https://th.wikiped.org>.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การบริหารการศึกษา หลักการ ทฤษฎี หน้าที่ ประเด็น และบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- วิเชียร เข้มกาย. (ม.ป.ป.). ศึกษาองค์ประกอบในการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อ 23 เมษายน 2564, จาก <https://so05.tci-thaijo.org>article>download.pdf>.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2554). การวางแผนยุทธศาสตร์ด้วยการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และแผนที่ทางยุทธศาสตร์ และตัวชี้วัด. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก www.mjmtsci.stou.ac.th.
- ศิริวรรณ แก้วจินดา. (2554). องค์ประกอบการจัดการเชิงกลยุทธ์. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2563, จาก <http://www.gotoknow.org/posts/453995>.
- สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. (ม.ป.ป.). การพัฒนาแผนกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร. สืบค้นเมื่อ 7 กันยายน 2563, จาก research.kpru.ac.th>conference4>formΔpdf.
- สมบัติ อารังชญวงศ์. (2550). การวางแผนยุทธศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 12 มกราคม 2563, จาก <http://planams.file.wordpress.com/2011/04/strategic-planningdoc>.
- สมานิต วิจิตร. (2551). ยุทธศาสตร์ (กลยุทธ์) กับยุทธวิธี (กลวิธี). สืบค้นเมื่อ 3 เมษายน 2558, จาก http://samanit.glospot.com.2008/09/blog-post_22.html.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. (2563). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2563). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. (2563). รายงานผลการดำเนินงาน

- ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563.** ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 3.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษา 3 ปี
พ.ศ.2563-2565.** ระวัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ.2563-2565) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ระยอง เขต 2.** ระวัง: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2563). **แผนพัฒนาการศึกษา
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2563-2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.** ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (2563). **แผนปฏิบัติการ ประจำปี
งบประมาณ 2563 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.**
ฉะเชิงเทรา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.** สืบค้นเมื่อ 10
มกราคม 2563, จาก <http://person.mwit.ac.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). **ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ว่าด้วยเครือข่ายผู้ปกครอง พ.ศ.2551.** สืบค้นเมื่อ 10
มกราคม 2563, จาก stdaffair.yothinburana.net.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แนวทางการกระจายอำนาจ
บริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ
สถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจ
บริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์
การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553ก). **แนวทางการจัดการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553ข). **แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนา**

ผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553ค). **แนวทางการวัดและประเมิน**

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553ง). **แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล**

การเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **การวางแผน.** สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2563, จาก <https://planams.files.wordpress.com/2011/04/strategicplanning.doc>.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **นโยบายปีงบประมาณ พ.ศ. 2558**

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559ก). **คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้”.** กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559ข). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ.2560.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). **การออกแบบระบบการประเมินผลภายใน.** กรุงเทพฯ: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **กระบวนการปฏิรูปเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน: การประเมินและการประกัน.** กรุงเทพฯ: วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2558). **รวมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.ลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553). **คู่มือการประเมินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีวิทยฐานะและเลื่อนวิทยฐานะด้วยการบริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีวิทยฐานะ และเลื่อนวิทยฐานะ ตำแหน่งของ**

ผู้อำนวยการสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพื้นที่พิเศษภาคตะวันออก. (ม.ป.ป.). **การพัฒนาพื้นที่ EEC.** สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2563, จาก <https://www.eeco.or.th>.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2556). **การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์.**

กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560–2579).** สืบค้นเมื่อ 15 กรกฎาคม 2563, จาก <http://www.nesdb.go.th>.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2557). **คู่มือการจัดทำแผนยุทธศาสตร์.** กรุงเทพฯ:

สำนักงานนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **แผนปฏิบัติการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่เขต**

พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของ

กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 9 ตุลาคม 2563, จาก <http://bps://bps.sueksa.go.th/wp-content/uploads/2018/04>.

สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **รายงานผลการพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่เขต**

พัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2561 ของ

กระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2563, จาก

<http://www.moe.go.th/websm/2019/1eecpdf>.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). **หลักเกณฑ์และวิธีการ**

ประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบสอง

(พ.ศ.2549–2553). กรุงเทพฯ: จุดทอง.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). **คู่มือการประเมินคุณภาพ**

ภายนอกรอบสาม (พ.ศ. 2554–2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับ

สถานศึกษา พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พอยท์.

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2550). **กฎหมายเกี่ยวกับการประกอบอาชีพทางการศึกษา**

เล่ม 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การค้ำของ สกสค.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (ม.ป.ป.). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2554–2579).**

กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). **กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการ**

- ศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2550–2554).** กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2559). **สภาวะการศึกษาไทย ปี 2557/ 2558 “จะปฏิรูป
 การศึกษาไทยให้ทันโลกในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร”.** กรุงเทพฯ: พิมพ์ ดี จำกัด.
 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี. (2564). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.
 2564 สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี.** ชลบุรี: กลุ่มนโยบายและแผนสำนักงาน
 ศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 1. (2560). **แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษา (พ.ศ.2561–
 2565) ภาค 1.** ปทุมธานี: สำนักงานศึกษาธิการภาค 1 สำนักงานปลัดกระทรวง
 ศึกษาธิการ.
- สุริย์มาศ สุขกสิ. (2549). **รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** ดุษฎีนิพนธ์ กศ.ด.,
 มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวัฒน์ สุขนิรันดร์. (2549). **บทสรุปการวางแผนกลยุทธ์.** กรุงเทพฯ: ซี แอนด์ เอ็น.
- อำไพ สุจริตกุล. (2559). **คุณภาพศิษย์มาจากคุณภาพครูปลูกวิญญาณครูดีมีคุณภาพ.**
 กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.
- อุทัย บุญประเสริฐ และจิราภรณ์ จันทร์สุพัฒน์. (2548). **รายงานการวิจัย เรื่อง การกิจ
 โครงสร้าง และอัตรากำลังในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ.2542.** กรุงเทพฯ: วีซีที คอมมิวนิเคชั่น.
- อุไรวรรณ พูลสมบัติ. (2560). **ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล ของ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.** วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(1), 202.
- Evans, Matt H. (n.d.). **Workshop on the Strategic Planning Model.** สืบค้นเมื่อ 20
 กุมภาพันธ์ 2564 จาก http://www.exinfm.com/workshop_files/strategic_planning_model.pdf.
- Dennis Patrick Mc Carthy. (2012). **Strategic Planning in Michigan Community Colleges
 and its Effect on Organizational Climate, West Michigan.** Dissertation
 Abstracts International, (35).
- Goodstain, L.D., Nolan, T.M.J.W. Pfeiffer. (1982). **Applied Strategic Planning. A
 comprehensive Guide.** San Diego, CA: Pfeiffer and Company.
- Gregory Moo. (2012). **Toward a synthesis of Strategic Planning and Organization
 Development.** Dissertation Abstracts International 52(12).

- Hoy, W.K., & Miskel, C.G. (2001). **Education Administration: Theory research and practice (6 th ed.)**. New York: Mc Graw–Hill.
- Lunenburg, F., & Ornstein A.C. (1996). **Educational Administration: Concepts and Practices (2 nd ed.)**. New York Wadsworth.
- Lunenburg F.C., and Ornstein. (2000). **Education Adminstration**. Wadsworth: Advision of Thomson Learning.
- Lussel L. Ackoff. (2003). **A Concept of Corporate Planing**. New York: John Wiley & Son Inc.
- Mark D. Baldwin. (2014). **Implementation of Strategic Planning in a Public School Setting: A. Case Study**. Dissertation Abstracts International, 55(4).
- Morgan G. (1997). **Image of Organization**. CA: Sage.
- Office for Standerds in Education. (2003). **Inspecting Schools: Framework for inspecting school**. London: Ofsted Publication Centre.
- Ralph Teran. (2011). **A case Study of Strategic Planning in a Large Urban School District Urban Education**. Dissertation Abstracts International 10(45).
- Sammonds, P., Hillman. J. & Mortimor, P. (1995). **Key Characteristics of Effective Schools a review of school effectiveness Research**. (A Report by the Institute of Education for the Office for Standards in Education, 8)
- Sergiovanni, J.T. (1991). **The Principle ship: a Reflective Practice Perspective (2nd. Ed.)**. Nedham Heights: Allyn and Bacon.
- Sheldrake, J. (1996). **Management Theory Taylorism to Japanization**. Oxford: The Alden Press.
- Shermerhorn, JR. Jn. (1996). **Management**. New York: John Wiley & Son.



ภาคผนวก

ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก	ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
2. ดร.อัจฉรา ช่วยน้อม	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาอุดรธานี
3. ดร.วัฒน์ชัย ธีรศิลาเวทย์	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภษาระยอง เขต 1
4. ดร.จตุพันธ์ รุจิรานุกูล	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหัวถนน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 2
5. ดร.คมสันต์ หลาวเหล็ก	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษมัธยมศึกษา อุดรธานี



ภาคผนวก ข รายนามผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมมนา

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
1. ดร.วิฑูรย์ ลิ้มชะคดี	อดีตรองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
2. ดร.พีระ รัตนวิจิตร	อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
3. ดร.ฉวีชัย อุ่ยพานิช	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
4. ดร.อโณทัย ไทยวรรณศรี	ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
5. นายเสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์ธนกุล	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีเพื่อการเรียน การสอน
6. นายทวิสิทธิ์ ใจห้าว	รองศึกษาธิการภาค 8 สำนักงานศึกษาธิการภาค 8
7. ดร.เอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์



ภาคผนวก ค ผู้ทรงคุณวุฒิจากการสัมภาษณ์รายบุคคล

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/สังกัด
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A1) ดร.วิฑูรย์ สิมะโชคดี	อดีตปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A2) ดร.พีระ รัตนวิจิตร	อดีตรองปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A3) ดร.ธวัชชัย อู่ยพานิช	อดีตรองเลขาธิการคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A4) ดร.อโณทัย ไทยวรรณศรี	ที่ปรึกษาด้านเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A5) นายเสริมฤทธิ์ หวายฤทธิ์ธนกุล	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยี เพื่อการเรียนการสอน
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A6) นายทวีสิทธิ์ ใจห้าว	รองศึกษาธิการภาค 8 สำนักงานศึกษาธิการภาค 8
ผู้ทรงคุณวุฒิ (A7) ดร.เอกวัฒน์ ล้อสุนิรันดร์	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ภาคผนวก ง แบบสอบถามยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษา
ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

.....

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ใช้สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาคณาภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลประกอบการวิจัยเรื่อง ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

2. แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก ตะวันออก จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดตอบคำถามตามความเป็นจริง ซึ่งคำตอบ เหล่านี้จะไม่มีการทบทวนการปฏิบัติงานของท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยขอรับรองว่าข้อมูลที่ได้ จากแบบสอบถามฉบับนี้จะเป็นความลับ การนำเสนอข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวมเท่านั้น

3. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเชิงสาเหตุของการดำเนินการทางยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพของการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

นายธรรธิป วงษ์แก้ว

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อที่ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ ชาย หญิง

2. สถานภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษา

ครูผู้รับผิดชอบการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

3. สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

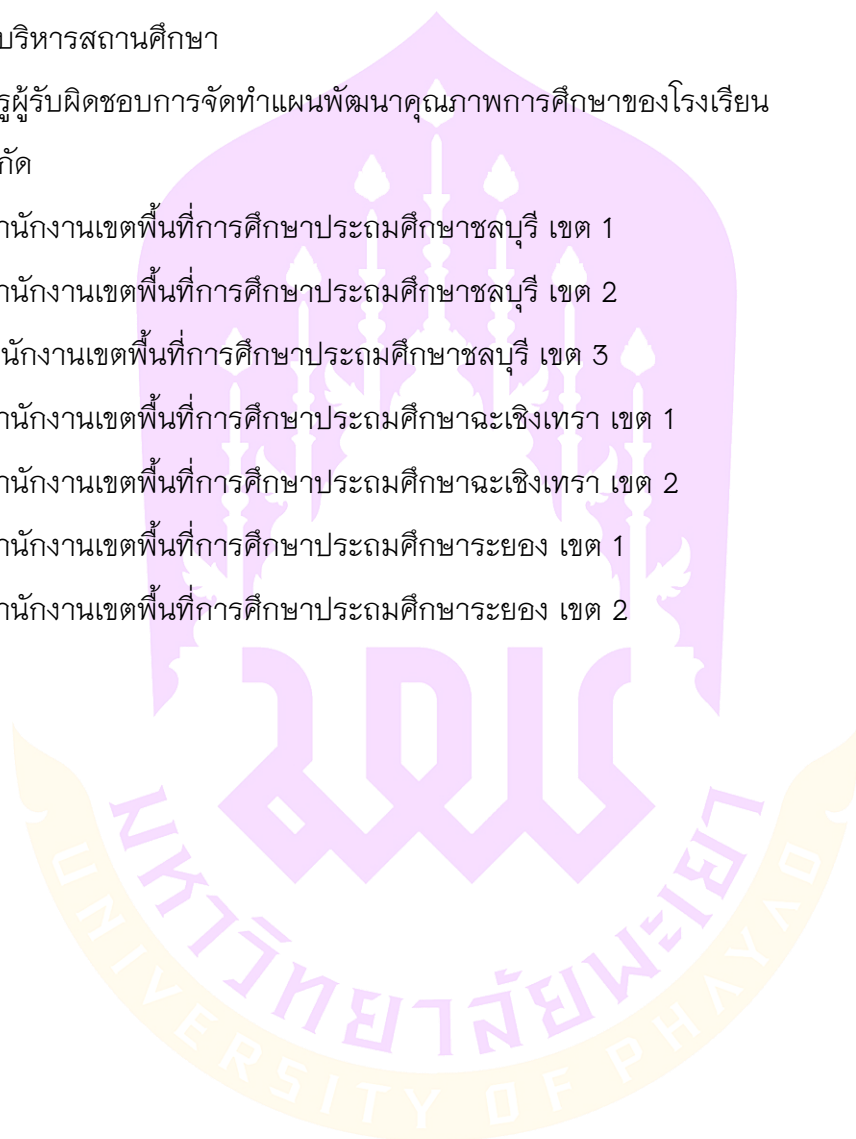
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2



ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุของการดำเนินการทางยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาเชิงสาเหตุของการดำเนินการทางยุทธศาสตร์การพัฒนาคูณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยพิจารณาแต่ละรายการ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาเชิงสาเหตุของการดำเนินการทางยุทธศาสตร์	ระดับการเห็นด้วย				
		5	4	3	2	1
ด้านผู้บริหาร						
1	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเพื่อพัฒนาองค์กร เป็นผู้จัดหาล้างต่าง ๆ ในการดำเนินงาน มีบทบาทมากกว่าผู้อื่น					
2	ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
3	ผู้บริหารมีเจตคติที่ดีในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร					
4	ผู้บริหารมีการพัฒนาสมรรถนะตามแผนอย่างต่อเนื่อง					
5	ผู้บริหารมีการกำหนดและวางแผนในการพัฒนาการศึกษา					
6	ผู้บริหารเป็นผู้นำในด้านความรู้ความสามารถในหลาย ๆ ด้าน					

7	ผู้บริหารเป็นผู้นำมีความรู้เท่าทันการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
8	ผู้บริหารเป็นผู้นำการสั่งการ มีบทบาทหรืออิทธิพลต่อบุคลากรในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
9	ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ					
10	ผู้บริหารมีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ การตัดสินใจ การจัดการที่ดี และรู้จักบริหารส่วนต่าง ๆ ของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
ด้านครู						
1	ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
2	ครูต้องพัฒนาศักยภาพในการเชื่อมโยงองค์ความรู้กับต่างประเทศและโลกกว้าง					
3	ครูมีศักยภาพ ทักษะ และเทคนิค จัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญทุกระดับชั้น					
4	ครูปรับระบบการเรียนการสอนใหม่ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว					
5	ครูสามารถนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน ในการเข้าถึงองค์ความรู้ได้อย่างคล่องตัว					
6	ครูพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอน อยู่เสมอ					
7	ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาให้สอดคล้องกับความต้องการของพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
8	มีเครือข่ายเชื่อมโยงความร่วมมือในการพัฒนาครู ระหว่างสถาบันการศึกษา กับภาคธุรกิจเอกชน และสังคมในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					

9	ครูสามารถวิจัยเพื่อสำรวจความต้องการของหน่วยงานหรือสถานประกอบการในพื้นที่					
10	ครูสามารถปรับตัวในการใช้รูปแบบการเรียนแบบโรงเรียนโรงงาน แทนการเรียนการสอนเฉพาะห้องเรียน					
ด้านชุมชน						
1	ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
2	มีปราชญ์ชาวบ้านมาเป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่นักเรียนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย เช่น อุตสาหกรรมอาหาร การท่องเที่ยวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
3	โรงเรียนมีบทบาทร่วมกับชุมชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหรือใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว					
4	การจัดทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น แหล่งท่องเที่ยว โดยที่คนในชุมชนมีบทบาทในการจัดการและจัดสรรทรัพยากรตามความต้องการเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาของเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
5	การเปิดให้ใช้พื้นที่หรือสถานที่ของชุมชนเป็นศูนย์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้เข้าถึงคนในชุมชนได้โดยง่าย					
6	ชุมชนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการใช้สื่อท้องถิ่น สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้การให้บริการชุมชนด้านต่าง ๆ					
7	ตัวแทนชุมชนเข้าร่วมทั้งการเสนอแนะและส่งเสริมการดำเนินการตามแผนของโรงเรียน					
8	ตัวแทนของชุมชนช่วยประสานงาน หน่วยงานของรัฐหรือบริษัทเอกชนเพื่อให้การสนับสนุนโรงเรียน					
ด้านหน่วยงานต้นสังกัด						
1	ต้นสังกัดมีการจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกอย่างสม่ำเสมอ					

2	ต้นสังกัดอบรม หรือ ให้ความรู้ เกี่ยวกับการบูรณาการ ความรู้เกี่ยวกับเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเข้ากับ หลักสูตรและการเรียนการสอน					
3	ต้นสังกัดสนับสนุนทุนวิจัยที่จะช่วยพัฒนาความรู้ในเรื่อง เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อพัฒนาการเรียน การสอนของครู					
4	ต้นสังกัดเป็นที่ปรึกษาอย่างสม่ำเสมอในการปฏิบัติงาน ตามนโยบายหรือแนวคิดของต้นสังกัด					
5	ต้นสังกัดให้รางวัลหรือจัดกิจกรรมที่เป็นการยกย่องเชิดชู เกียรติครูหรือโรงเรียนที่มีผลงานเด่นเกี่ยวกับเขตพัฒนา พิเศษภาคตะวันออก					
6	ต้นสังกัดมีบทบาทช่วยแก้ปัญหาหรือจัดซื้อส่งสยในการ ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
7	ต้นสังกัดส่งเสริมบุคลากร มาติดตามให้ข้อเสนอแนะเพื่อ การพัฒนางานของโรงเรียนอยู่เป็นระยะ ๆ					
ด้านการบริหารจัดการ						
1	จัดทำกลยุทธ์สถานศึกษาที่แตกต่างจากสถานศึกษาทั่วไป					
2	กำหนดนโยบายในการดำเนินการจัดการศึกษา ในเขต พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกให้มีความชัดเจน ต่อเนื่อง					
3	กำหนดนโยบายการบริหารงานให้สอดคล้องกับการ พัฒนาในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก					
4	เชิญบุคคลที่มีบทบาทในการพัฒนาพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาโรงเรียน					
5	พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความทันสมัย					
6	พัฒนาครูให้มีองค์ความรู้ ทักษะประสบการณ์โดยการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
7	ใช้เทคโนโลยีส่งเสริมการพัฒนาครูและนักเรียน ให้ สอดคล้องกับเป้าหมายของตลาดแรงงานที่ต้องการใน ปัจจุบันและอนาคต					

8	ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการเรียนทั้งด้านภาษา วิทยาศาสตร์ รวมทั้งศาสตร์อื่นๆ					
9	ส่งเสริมให้ครูใช้ Platform เป็นเครือข่ายเชื่อมโยงในการ ติดต่อ ประสานงานแต่ละพื้นที่ในเขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออก					
10	ส่งเสริมการสอนพื้นฐานเรื่อง เขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออกเพื่อให้นักเรียนมี ความรู้ด้านอุตสาหกรรม พื้นฐาน					
11	เน้นการมีส่วนร่วมแบบภาคีเครือข่ายที่สอดคล้องกับ ความ จำเป็นในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกกับหน่วยงาน เอกชนและหน่วยงานทางราชการ					
12	ร่วมมือกับโรงเรียนในกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลน และเสริมจุดแข็ง					
13	สื่อสาร แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เรื่องเขตพัฒนาพิเศษภาค ตะวันออกกับโรงเรียนใน เครือข่ายหรือกลุ่มโรงเรียน เดียวกัน					
14	จัดระบบการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้ความรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของการเปลี่ยนแปลงเชิงพื้นที่ร่วมกับ กลุ่มโรงเรียน					
15	เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน					
16	ใช้ระบบการบริหารอย่างมีธรรมาภิบาล					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก โดยพิจารณาแต่ละรายการ ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับมากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับมาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีระดับการเห็นด้วยในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก	ระดับการเห็นด้วย				
		5	4	3	2	1
ด้านความมั่นคง						
1	ส่งเสริมและสนับสนุนการต่อต้านยาเสพติดหรือโครงการด้านทุจริตโดยมีความซื่อสัตย์สุจริต ลงในหลักสูตร					
2	ส่งเสริมการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น ของตนเอง					
3	ส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และส่งเสริมกิจกรรมการสร้างเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน					
4	ส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และสังคม					
5	เสริมสร้างวินัย ค่านิยมในทุกระดับชั้น ให้มีความมั่นคงด้านสิ่งแวดล้อมสู่การท่องเที่ยวระดับโลก					
6	นำศาสตร์พระราชามาเป็นหลักของการเรียนรู้					
7	จัดระบบการนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้ยั่งยืน					
ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน						
1	ส่งเสริมและสนับสนุนหลักสูตรโตไปไม่ไกลลงในหลักสูตร					

2	ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ภาษาจีน และ ภาษาที่ 3 ในทุกระดับชั้น					
3	ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนไอทีและเทคโนโลยีในทุกระดับชั้น					
4	ส่งเสริมอาชีพ การเรียนรู้อาชีพในชุมชน การศึกษาให้เชื่อมโยง กับสายอาชีพ การพัฒนาท้องถิ่น เกษตรอุตสาหกรรม					
5	จัดการศึกษาให้เชื่อมโยงกับการศึกษาในระดับต่างๆ ทั้ง 3 ระดับ ได้แก่ คนที่เก่งให้ได้รับการพัฒนาต่อยอดศึกษาต่อ คนที่ไม่เรียนต่อก็ส่งเสริมจัดหาอาชีพให้ คนที่ไม่มีโอกาสเรียน จัดหาอาชีพหรือส่งเสริมอาชีพในสถานศึกษา					
ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้						
1	จัดกิจกรรมดนตรี กีฬา และนันทนาการเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการตามวัย					
2	จัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนปฏิบัติตนตามค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ					
3	จัดโครงการที่ส่งเสริมหลักโภชนาการเพื่อให้เด็กได้รับประทานอาหารที่ดีและมีคุณภาพตามหลักโภชนาการ					
4	พัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการจัดการศึกษา					
5	จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข					
6	จัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและสนองหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
7	จัดให้เด็กได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม					
8	ทำให้บริเวณโรงเรียนเป็นแห่งเรียนรู้หลายมิติมากขึ้นมากกว่า การเรียนรู้ในห้องเรียน					

9	ร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อใช้ทรัพยากรในชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ให้มากที่สุด					
ด้านการสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมกันทางสังคม						
1	ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ผนวกกับการเรียนในห้องเรียน					
2	ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบสหวิทยาการ ตลอดจนเครือข่าย ความร่วมมือต่าง ๆ กับหน่วยงานทางการศึกษาอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือในการจัดการศึกษา					
3	มีการสอน การแนะนำ ทั้งในและนอกระบบการศึกษา เพื่อสร้างการเติบโตของคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม					
4	โรงเรียนมีการสำรวจและติดตามสถานภาพของนักเรียนอย่างรอบด้าน					
5	ให้ความสำคัญในการส่งเสริมแก้ปัญหาด้านการเรียน ให้แก่นักเรียนที่มีปัญหาอุปสรรคในการเรียน					
6	มีความยืดหยุ่นในการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
7	จัดหาทุนการศึกษาเพื่อสนับสนุนความเสมอภาคในการเรียนของนักเรียน					
8	มีการจัดโครงการหรือสร้างให้มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่ตอบสนองความต้องการของคนทุกกลุ่ม					
9	มีการเรียนแบบโรงเรียน-โรงงาน ทำให้เกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงในการทำงาน และทำให้มั่นใจได้ว่าการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติงานทำได้จริงในอนาคตได้					
ด้านการสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม						
1	จัดให้มีนโยบายการศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม					
2	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรหรือกิจกรรมให้มีการส่งเสริม การลดใช้พลังงานและสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้					

ภาคผนวก จ แบบสัมภาษณ์ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาขอ
โรงเรียนระดับการศึกษา ชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

ประเด็นการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบ และรับฟังข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การ
พัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน
ในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

นายธราธิป วงษ์แก้ว นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุขฎิบัณฑิต
สาขาบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

1. ท่านเห็นด้วยกับร่างยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนเขต
พัฒนาพิเศษภาคตะวันออกนี้หรือไม่ อย่างไร
2. ท่านเห็นว่า ยุทธศาสตร์ / กลยุทธ์ใด มีความสำคัญที่สุด อย่างไร
3. ขอความกรุณาท่านให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในประเด็นยุทธศาสตร์
และกลยุทธ์ที่
ผู้วิจัยได้จัดทำร่างขึ้นมา

ขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่งที่ท่านกรุณาให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบ และ
รับฟังข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนระดับ
การศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออกเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยต่อไป

ภาคผนวก ฉ แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก

แบบประเมินยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพของการจัดการศึกษา
โรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

คำชี้แจง

แบบประเมินฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความถูกต้อง ความเหมาะสม ความ
เป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพของการจัดการศึกษา
โรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์
ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการทำวิจัยของผู้วิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยมี
คุณภาพเป็นที่เชื่อถือได้ ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน โปรดตอบแบบประเมินนี้ทุกข้อ
ตามความเป็นจริง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้จะสรุปในภาพรวม ดังนั้นข้อมูล
จากการตอบแบบประเมินของท่านจะถือเป็นความลับ และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่าน
ทั้งสิ้น

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือ

นายธราธิป วงษ์แก้ว

นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 แบบประเมินความถูกต้องและความเหมาะสมของยุทธศาสตร์การพัฒนา

คุณภาพของการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตเศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก

คำชี้แจง กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน โดยพิจารณาแต่ละรายการ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับมาก
ระดับ 3	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อย
ระดับ 1	หมายถึง	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในระดับน้อยที่สุด

ที่	รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1	วิสัยทัศน์ โรงเรียนคุณภาพ จัดการศึกษาโดย คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ใน เขตพัฒนาพิเศษภาคตะวันออก										
2	พันธกิจ 1. พัฒนาผู้บริหารให้เป็นผู้จัดการ เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการ เป็นผู้นำ และการบริหารจัดการ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ										
	2. พัฒนาครูให้มีความรอบรู้ในศาสตร์ สมัยใหม่ที่จำเป็นต่อการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการมองอนาคต คิดเชิงรุก กล้า ทำสิ่งใหม่ ในบริบทการพัฒนาเขต เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก										
	3. สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับทุก ภาคส่วนในการจัดการศึกษาแบบ บูรณาการเชิงรุกอย่างมีคุณภาพ										

ที่	รายการ	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	ตรวจสอบและประเมินผล ด้วยระบบ การบริหารงานที่ทันสมัย										
	กลยุทธ์ที่ 8 การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานแก่ บุคลากรให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ที่เปลี่ยนแปลงในเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาคตะวันออก										
	กลยุทธ์ที่ 9 การติดตาม ตรวจสอบ ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การศึกษาสถานศึกษาในเขตเศรษฐกิจ พิเศษภาคตะวันออก										
7	เป้าประสงค์ที่ 5 สถานศึกษาจัดการ ศึกษาเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลง และดำเนินชีวิตวิถีใหม่										
	ยุทธศาสตร์ที่ 5 การจัดการศึกษา เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงและ ดำเนินชีวิตวิถีใหม่										
	กลยุทธ์ที่ 10 การสร้างการเรียนรู้ด้วย เทคโนโลยีและนวัตกรรม										
	กลยุทธ์ที่ 11 การปลูกฝังและ เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และ ตัดสินใจ										
	กลยุทธ์ที่ 12 การยกระดับการเรียนรู้ ในการดำรงชีวิตวิถีใหม่										

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ธราธิป วงษ์แก้ว
วัน เดือน ปี เกิด	17 กันยายน 2523
สถานที่เกิด	จันทบุรี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ.2554 กศ.ม.(การศึกษามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี พ.ศ.2547 ศศ.บ.(ศิลปศาสตรบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	35/1 หมู่ 10 ตำบลคลองนารายณ์ อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี 22000
ผลงานตีพิมพ์	ธราธิป วงษ์แก้ว คักดีชัย นิรัญทวิ อัจฉรา วัฒนานรงค์ และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2565). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก. วารสารวิชาการรัตนบุศย์, (4)3, 340-360. ธราธิป วงษ์แก้ว คักดีชัย นิรัญทวิ อัจฉรา วัฒนานรงค์ และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2567). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาภพการจัดการศึกษาของ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตระเบียงเศรษฐกิจภาค ตะวันออก. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, (9)3, (อยู่ระหว่าง ตีพิมพ์).
รางวัลที่ได้รับ	-